

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Ministerstvo životního prostředí

2024

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE

SHRnutí ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. Základní identifikační údaje	
Název návrhu: Zákon, kterým se mění zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: Ministerstvo životního prostředí	Předpokládaný termín nabytí účinnosti: 1. ledna 2026
Implementace práva EU: ☒ ANO ☐ NE. Návrh - termín stanovený pro implementaci: Evropská legislativa je nyní ve fázi schváleného textu Evropským parlamentem, Radou a Evropskou komisí a prochází lingvisticko-právní kontrolou - zda jde návrh nad rámec požadavků stanovených předpisem EU: ☒ ANO ☐ NE	
2. Cíl návrhu zákona	
Cílem návrhu je: <ul style="list-style-type: none">úspora primárních surovin,snížení množství skládkovaného nebo energeticky využívaného komunálního odpadu,zajištění oběhovosti vybraných obalů skrze posílení separátního sběru a přípravy použitých obalů na recyklaci,snížení znečišťování životního prostředí (litteringu). Hlavním cílem návrhu je zajištění plnění cílů vyplývajících a očekávaných v EU legislativě pro nápojové obaly, snížení produkce papírového odpadu z reklamních letáků a dále zavedení cílů pro sběr a recyklaci nápojových kartonových obalů.	
Návrh obsahuje tato klíčová opatření: <ul style="list-style-type: none">navýšení poplatků za evidenci výrobců uvádějících obalové materiály na trh,zavedení povinného zálohového systému pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje,zahrnutí uvádění reklamních letáků na trh (tisk a distribuce, dovoz apod.) do kolektivního systému (v rámci autorizované obalové společnosti), tzn. zavedení poplatku skrz kolektivní systém, který bude sloužit na uhrazení nákladů za sběr a likvidaci letáků obcemi,zavedení cílů sběru a recyklace pro kartonové obaly v rámci systému rozšířené odpovědnosti výrobce (skrze autorizovanou obalovou společnost) obdobně jako u ostatních obalů.	
Nápojové plastové obaly a kovové nádoby na nápoje <ul style="list-style-type: none">zajištění plnění cíle Směrnice (EU) 2019/904 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí pro rok 2029 (dosažení cíle tříděného sběru a recyklace 90 % nápojových obalů z plastu),zajištění plnění cíle Směrnice (EU) 2018/852 o obalech a obalových odpadech pro rok 2030	

(dosažení cíle 60% míry recyklace hliníku),

- zajištění plnění nařízení o obalech a odpadech z obalů (PPWR), které sice nebylo dosud přijato, ale nachází se již ve fázi legislativně technických oprav, ustanovení – povinnosti a cíle z věcného pohledu jsou již v rámci legislativního procesu EU uzavřeny, návrh nařízení zahrnuje pro členské státy povinnost zavést zálohový systém na nápojové obaly do roku 2029. Z povinnosti zavést zálohový systém lze požádat o výjimku, pokud bude v roce 2026 dosažena míra tříděného sběru těchto obalů vyšší než 80 % a prokáže se trajektorie splnění cíle 90 % v roce 2029. Cíle platí jak pro plastové nápojové lahve, tak pro kovové nápojové obaly.
- prevence vzniku obalových materiálů – omezení spotřeby obalových výrobků a motivace spotřebitelů k využití bezobalových alternativ,
- zavedení zálohování pro plastové nápojové obaly (většinou PET lahve) a kovové nádoby na nápoje (plechovky), tzn. zajištění oběhovosti obalového materiálu ve food-grade kvalitě v souladu s principem bottle-to bottle, can-to-can,
- odklonění části plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje ze směsného i tříděného komunálního odpadu z důvodu potřeby zajištění kvality a čistoty materiálu pro efektivnější recyklaci,
- snížení spotřeby primárních zdrojů pro výrobu plastových obalů a kovových nádob na nápoje,
- prevence downcyclingu PET v případě recyklace v odvětvích, kde není vyžadována vysoká kvalita materiálu,
- prevence litteringu (volného pohazování odpadu) plastových obalů a kovových nádob na nápoje.

Reklama v listinné podobě – letáky

- snížení papírové produkce reklamních letáků a související zátěže životního prostředí (spotřeba materiálů, littering),
- kompenzace nákladů obcí spojených s úklidem letáků, které nejsou odloženy do tříděného komunálního odpadu,
- snížení nákladů obcí na likvidaci letáků končících v tříděném odpadu.

Nápojové kartonové obaly

- zvýšení sběru a recyklace nápojových kartonových obalů skrze nastavení cílů sběru a recyklace obdobně jako u ostatních obalů.

3. Agregované dopady návrhu zákona

3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: ANO NE

Poplatky za evidenci obalů

- navýšení příjmů z poplatků za vedení Evidence (povinnost být evidován u kolektivních systémů, případně u MŽP v případě nezapojení výrobce do kolektivních systémů) osob uvádějících obalové materiály na trh ve výši cca 48 mil. Kč ročně oproti současným 17 ml. Kč ročně. Zároveň jsou příjmy rovným dílem rozděleny mezi SFŽP a státní rozpočet (v současnosti jsou výnosy plně příjmem SFŽP).

Nápojové plastové obaly a kovové nádoby na nápoje

- MŽP – možné příjmy z nevrácených záloh v případě nesplnění stanovených cílů, až 650 mil. Kč ročně v případě neplnění cílů vytřídění plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje na straně Operátora,

- MPO – jednorázová konzultace spojená s autorizací Operátora, v rámci stávajících kapacit,
- ČIŽP – mírné navýšení kontrol, v rámci stávajících kapacit,
- ČOI – předpokládané náklady spojené s rozšířením dozorové působnosti ČOI, navýšení až o 4 úvazky (3,1 mil. Kč/ročně),
- zajištění agendy spojené se zálohováním na straně MŽP, navýšení až o 3 úvazky (3,9 mil. Kč/ročně),

Výdaje na zajištění agendy na straně ministerstva životního prostředí a ministerstva průmyslu a obchodu (ČOI) ve výši cca 7 mil. Kč ročně budou ještě předmětem následných jednání při přípravě zákona o státním rozpočtu, jsou však pokryty v rámci návrhu příjmem státního rozpočtu z evidenčních poplatků (cca 24 mil. Kč ročně).

Reklama v listinné podobě – letáky

- bez přímých dopadů na státní rozpočet.

Nápojové kartonové obaly

- bez přímých dopadů na státní rozpočet.

3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR: ANO NE

Oběhové hospodářství představuje efektivnější nakládání se zdroji a stává se jedním z aspektů konkurenceschopnosti, který bude v budoucnu sílit. Nastavení materiálových a finančních toků v oběhovém hospodářství podpoří iniciaci inovativních řešení ze strany trhu.

Zavedení zálohování a zajištění oběhovosti plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje bude mít pozitivní dopady na ESG rating podnikatelů v ČR a dostupnost komerčního financování.

3.3 Dopady na podnikatelské prostředí: ANO NE

Nápojové plastové obaly a kovové nádoby na nápoje

- výrobci a distributoři zboží v obalech
 - o navýšení poplatků AOS u obalů mimo plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje až o 18 %,
 - o poplatky Operátorovi, hrazení cca 1,7 mld. Kč ročně manipulačního poplatku prodejcům,
 - o náklady na změnu a značení obalů cca 64 mil. Kč,
 - o poplatky za evidenci 48 mil. Kč ročně,
- svozové společnosti
 - o navýšení svozů pro cca 11 tis. míst pro zálohované obaly (méně při reverzním svozu), kumulativně zákonem vyvolaná hodnota dopravy cca 760 mil. Kč ročně,
- třídící linky (provozují různé subjekty)
 - o potřeba zřízení jedné dotřídřovací linky pro zálohované obaly cca 300 mil. Kč, či modernizace stávající,
 - o již plánovaná modernizace stávajících dotřídřovacích linek (dnes 125 třídících linek, z toho 3 automatizované) nebude návrhem ovlivněna, zálohování nebude mít vliv na potřebnost třídění ostatních segmentů dopadů, ekonomika provozu třídění však již nebude být moci založena výlučně na PET,

- výrobci využívající recyklát PET (rPET), hliníku a kovů ke své výrobě
 - o zavedení zálohování zajistí downcycling ve velmi nízké míře, tzn. dostatek recyklátu PET v ČR pro plnění cíle povinného podílu recyklátu PET v lahvích uváděných na trh bez nutnosti dovozu rPET, předpokládá se plnění povinného cíle i přes jeho zvýšení dle EU legislativy v roce 2030,
- obchodní společnosti
 - o 5,8 mld. Kč zřízení infrastruktury systému zálohování odděleného od tříděného sběru pro 11 tis. míst,
 - o provozní náklady 1,7 mld. Kč/rok hrazeny skrze manipulační poplatek (nesou výrobci),
 - o pozn. lze předpokládat taktéž náklady spojené s uvedením do souladu s již stávajícím zněním zákona ohledně povinného zajištění tříděného sběru v rámci svých provozů,
- zaměstnavatelé
 - o v případě propadnutí zálohy z pohledu zaměstnavatele zejm. v sektorech zemědělství, těžby, stavebnictví a dopravy se může jednat o max. 770 mil. Kč ročně,
 - o pozn. lze předpokládat taktéž náklady spojené s uvedením do souladu s již stávajícím zněním zákona ohledně povinného zajištění tříděného sběru v rámci svých provozů,
- sportovní a kulturní instituce
 - o snížení nákladů na úklid a likvidaci, náklady spojené se zálohováním (vracení nápojových obalů).

Reklama v listinné podobě – letáky

- Tiskárny a distributoři
 - o navýšení nákladů na tisk a distribuci letáků,
 - o úbytek zakázek na tisk letáků může představovat úbytek příjmů,
- Obchodní společnosti
 - o omezení papírových letáků představuje snížení nákladů na tisk a distribuci, ale také omezuje marketingové triky pro získání zákazníka.

Nápojové kartonové obaly

- **Výrobci nápojových kartonů**
 - o předpokládáme mírné navýšení administrativní zátěže spojené s reportováním o množství nápojových kartonů na trh, protože v současné době dochází k vykazování po jednotlivých složkách, které bude taktéž ponecháno,
 - o navýšení cílů představuje i vyšší náklady na sběr a recyklaci ze strany obcí, které mohou být ve výsledku promítnuty do poplatků AOS, výrobci si dle konzultací jsou tohoto vědomi.
- **Společnosti recyklující nápojové kartony**
 - o očekáváme navýšení poptávky po recyklační kapacitě, která je dle konzultací v současné době na území České republiky dostatečná (Milevsko, Sokolov).

3.4 Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky: ANO NE

Nápojové plastové obaly a kovové nádoby na nápoje

- ekonomika odpadového hospodářství obcí
 - o obce v současnosti hradí 40-50 % nákladů za svoz komunálního odpadu z jiných zdrojů, než z poplatků za sběr a svoz odpadů vybraných od občanů, návrh však nepředstavuje nutnost zvyšovat poplatky ze strany obcí,
 - o AOS hradí cca 2/3 nákladů obcí na tříděný sběr, výpadek výnosu z PET v systému AOS bude sanován zvýšením poplatků výrobcům bez dopadu na obce,
 - o obce budou mít příjem z 15 % nevybraných záloh od Operátora,
- snížení podílu plastových nápojových a kovových nádob na nápoje ve smíšeném komunálním odpadu
 - o snížení ze současných až 20 % na max. 10 % plastových nápojových lahví ve smíšeném komunálním odpadu, postupné snížení kovových nádob na nápoje ve smíšeném komunálním odpadu ze současných až 66 % na úroveň až 10 %, tzn. snížení nákladů na skládkování smíšeného komunálního odpadu, který je bez náhrady z AOS,
- předpokládané investice
 - o předpokládají se investice do rozšiřování stávajícího systému v hodnotě cca 2 mld. Kč dle současných plánů obcí, zavedení zálohování nebude mít vliv na potřebnost a využitelnost těchto kapacit, jakkoliv bude nutné je založit na jiné ekonomice než výlučně na výnosech plynoucích z PET,
 - o náklady na instalaci zálohovacích automatů v obcích nad 300 obyvatel bez obchodu (na dobrovolné bázi),
- náklady na littering
 - o snížení litteringu z plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje na minimum,
- stavební řízení
 - o náklady na administraci stavebního řízení (instalace zálohovacích automatů) cca 3,6 až 5,4 mil. Kč (celkově).

Reklama v listinné podobě – letáky

- snížení nákladů na svoz a likvidaci letáků v rámci separovaného sběru obcí dle principu znečišťovatel platí, kdy výrobci budou nuceni hradit v rámci kolektivního systému poplatky na sběr, svoz a další nakládání stejně jako u ostatních obalových materiálů, obce v rámci kolektivního systému tak obdrží příspěvek na sběr a svoz (odhad až 176 mil. Kč ročně za všechny obce),
- snížení nákladů spojených s likvidací letáků odložených mimo systém (po ulicích atd.).

Nápojové kartonové obaly

- navýšení nákladů obcí na sběr a svoz nápojových kartonů o cca 40–50 % z původních cca 85 mil. Kč ročně na odhadovaných cca 130–150 mil. Kč/ročně, které by měly být pokryty v rámci kolektivního systému. Celková cena je však ovlivněna výsledným množstvím a náklady na likvidaci smíšeného komunálního odpadu, náklady na sběr a třídění a aktuálními cenami a poptávkou po jednotlivých surovinách.

3.5 Sociální dopady: ANO NE

Nápojové plastové obaly a kovové nádoby na nápoje

- zaměstnanost

- o poptávka po administrativních pracovních, řidičích a dalších dělnických profesích,
- dopady na místní poplatky za sběr a svoz odpadů
 - o dopady na místní poplatky se nepředpokládají (náklady zálohování jsou neseny primárně výrobcí a prodejci),
 - o nepředpokládající se významné a kvantifikovatelné dopady na příjmy domácností (včetně skrze přenášení nákladů do ceny výrobků či změn místních poplatků za sběr a svoz komunálního odpadu),

Reklama v listinné podobě – letáky

- funkce letáků má dvojí charakter, ale vždy jde o zisk obchodníků:
 - o výhodné ceny některého zboží, které díky velkému množství obchodník zakoupil za velmi nízkou cenu, ale naopak počítá s tím, že si zákazník odnese domů ještě něco jiného,
 - o využití letáků u osob, které nemají přístup do online světa a nabídnutí tak výrobků, které se mohou jevit jako výhodná koupě, ale opak může být pravdou.

Nápojové kartonové obaly

- v České republice se nachází recyklační linky v Milevsku a Sokolově, s nárůstem recyklačních cílů předpokládáme i navýšení vytíženosti těchto dvou subjektů a tím i vznik pracovních příležitostí v oblasti Sokolova (nezaměstnanost 4,6 %) a Milevska (nezaměstnanost 2,7 %) v recyklačních zařízeních.

3.6 Dopady na rodiny: ANO NE

7. Dopady na spotřebitele: ANO NE

Nápojové plastové obaly a kovové nádoby na nápoje

- předpokládá se potřebná změna spotřebitelského nakládání se zálohovanými obaly,
- návrh představuje určitá hygienická rizika u sběračů pohozených zálohovaných obalů ze strany sociálně slabých,

Reklama v listinné podobě – letáky

- funkce letáků má dvojí charakter, ale vždy jde o zisk obchodníků:
 - o výhodné ceny některého zboží, které díky velkému množství obchodník zakoupil za velmi nízkou cenu, ale naopak počítá s tím, že si zákazník odnese domů ještě něco jiného,
 - o využití letáků u osob, které nemají přístup do online světa a nabídnutí tak výrobků, které se mohou jevit jako výhodná koupě, ale opak může být pravdou.

Nápojové kartonové obaly

- můžeme očekávat mírné navýšení cen výrobků v nápojovém kartonu, předpokládáme že náklady budou přeneseny na spotřebitele (stejně jako u elektrospotřebičů apod.).

3.8 Dopady na životní prostředí: ANO NE

Nápojové plastové obaly a kovové nádoby na nápoje

- Sběr plastových nápojových obalů (cíle EU legislativy)¹

- o do 2025 (SUPD) 77 % - pravděpodobné splnění cíle SUPD,
- o zavést zálohování nápojových plastových obalů od roku 2029, výjimka, pokud je vytríděno více jak 80 % v roce 2026 - pravděpodobné splnění cíle PPWR,
- o do 2029 (SUPD, PPWR) vytrídění min. 90 % nápojových plastových obalů – pravděpodobné splnění cíle SUPD, PPWR.
- Sběr kovových nápojových obalů (cíle EU legislativy)²
 - o zavést zálohování nápojových kovových obalů od roku 2029, výjimka, pokud je vytríděno více jak 80 % v roce 2026 - pravděpodobné nesplnění cíle PPWR (z důvodu nutnosti zásadně navýšit míru sběru z 20–30 % na 80 % za 1 rok od zavedení zálohování),
 - o do 2029 (PPWR) vytrídění min. 90 % nápojových kovových obalů – možné splnění cíle PPWR.
- Poměr recyklovaných plastů v PET lahvích³
 - o 25 % od 2025 (SUPD), 30 % od 2030 (SUPD, PPWR), 65 % od 2040 (PPWR) – návrh zajistí, že bude docházet k downcycling pouze ve velmi nízké míře, tzn. bude zajištěn dostatek rPET v ČR pro plnění cíle (bez nutnosti dovozu rPET), předpoklad plnění povinného cíle i přes jeho navyšování v čase.
- Recyklace plastů⁴
 - o do roku 2025 (94/62, PPWR) 50 % - jisté splnění cíle (94/62, PPWR),
 - o do roku 2030 (94/62, PPWR) 55 % - jisté splnění cíle (94/62, PPWR).
- Recyklace hliníku⁵
 - o do roku 2025 (94/62, PPWR) 50 % - trvající riziko nesplnění cíle (94/62, PPWR),
 - o do roku 2030 (94/62, PPWR) 60 % - možné splnění cíle (94/62, PPWR).
- Úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy
 - o sektor obalů přispěje k plnění cílů v oblasti ochrany klimatu a k energetickým úsporám (skrze zamezení downcyclingu a vysokou míru recyklace materiálů, které mají většinu uhlíkové stopy při výrobě z primárních surovin).
- Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu
 - o mírné snížení trendu růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů,
 - o jisté snížení litteringu (minimalizace u zálohovaných obalů).
- Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů
 - o návrh zajistí downcycling pouze ve velmi nízké míře (záloha jako finanční motivace třídění na straně spotřebitelů, oddělení plastových nápojových lahví a kovových nápojových obalů od ostatního plastového odpadu zajistí čistotu materiálu pro usnadnění recyklace).

Reklama v listinné podobě – letáky

- snížení papírové produkce reklamních letáků a související úspora primárních zdrojů (papír,

¹ hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu

² hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu

³ každá plastová nápojová lahev o objemu až 3 litry

⁴ hmotnosti z plastového obalového odpadu

⁵ hmotnosti z hliníkového obalového odpadu

tiskařských barev, voda, energie s tiskem spojená atd.)

- snížení znečištění životního prostředí odhazovanými letáky (litteringu).

Nápojové kartonové obaly

- ročně je na trh uvedeno cca 13 125 tun velmi kvalitního papíru, 3 500 tun plastu a 875 tun hliníku, předpokládáme zvýšení vyřídění kartonových obalů z dnešních 26 % až o dvojnásobek, což by mělo vést k vyšší recyklaci, a tedy i úspoře primárních zdrojů,
- snížení skládkování a spalování kartonových obalů.

3.9 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů: ANO NE

Návrh představuje pouze dopady, které souvisejí s uplatněním mužů a žen na trhu práce ve specifických pozicích (administrativa, technické pozice atd.).

3.10 Dopady na výkon státní statistické služby: ANO NE

3.11 Korupční rizika: ANO NE

Nápojové plastové obaly a kovové nádoby na nápoje

- Operátor je akciová společnost autorizovaná MŽP za účelem plnění povinností ostatních výrobců, při autorizaci byla identifikována korupční rizika. Vůči autorizaci je možné podat správní rozklad, a dále přezkum v rámci správního soudnictví.
- V rámci provozu Operátora byla identifikována korupční rizika spojená s nastavením poplatků výrobcům. Návrh nicméně stanovuje, že sazebníky musí být zveřejněny a podmínky smluv musí být stanoveny pro všechny výrobce jednotně, a tak, aby žádná osoba ani žádný typ obalu nebyly neodůvodněně znevýhodněny v hospodářské soutěži. Porušení těchto povinností představuje přestupek autorizované společnosti, za který je možné uložit opatření ke zjednání nápravy a pokutu.

Reklama v listinné podobě – letáky

- Korupční rizika byla identifikována v nastavení poplatků povinným subjektům. Zákon o obalech počítá s tím, že sazebníky jsou zveřejněny a podmínky smluv jsou stanoveny pro všechny výrobce jednotně, a tak, aby žádná osoba ani žádný typ letáku nebyl neodůvodněně znevýhodněn v hospodářské soutěži. Porušením těchto povinností představuje přestupek autorizované společnosti, za který je možné uložit opatření ke zjednání nápravy a pokutu.

Nápojové kartonové obaly

- Korupční rizika nebyla identifikována.

3.12 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu: ANO NE

Obsah

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace.....	1
1 Recyklace a třídění komunálního odpadu v kontextu vybraných výrobků (plastové nápojové lahve, kovové nádoby na nápoje).....	12
1.1 Definice problému.....	12
1.1.1 Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy.....	12
1.1.2 Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu.....	18
1.1.3 Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů.....	19
1.1.4 Shrnutí problémů ČR vůči vývoji v EU legislativě.....	21
1.2 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti.....	22
1.3 Identifikace dotčených subjektů.....	23
1.4 Popis cílového stavu.....	23
1.4.1 Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy.....	24
1.4.2 Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu.....	24
1.4.3 Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů.....	24
1.4.4 Nákladová efektivita systému sběru.....	24
1.4.5 Shrnutí cílů.....	24
1.5 Zhodnocení rizika.....	26
1.5.1 Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy; Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů.....	26
1.5.2 Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu.....	28
1.5.3 Porovnání rizik dle variant.....	29
1.6 Návrh variant řešení.....	35
1.6.1 Kontext diskuze v ČR ohledně dodatečných opatření pro zajištění oběhovosti plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje.....	35
1.6.2 Mezinárodní srovnání.....	37
1.6.3 Varianta 0 – bez přijetí dodatečných opatření.....	45
1.6.4 Varianta 1 – zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění).....	47
1.6.5 Varianta 2 – rozšíření třídící sítě.....	52
1.6.6 Varianta 2+ – rozšíření třídící sítě a zavedení DDRS.....	54

1.7	Vyhodnocení nákladů a přínosů.....	56
1.7.1	Obecně k provedenému hodnocení dopadů.....	56
1.7.2	Varianta 0 – bez přijetí dodatečných opatření.....	58
1.7.3	Varianta 1 – zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění).....	71
1.7.4	Varianta 2 – rozšíření třídící sítě.....	89
1.7.5	Varianta 2+ – rozšíření třídící sítě a zavedení DDRS.....	97
1.7.6	Vyhodnocení nákladů a přínosů variant.....	107
1.7.7	Shrnutí variant z pohledu plnění definovaných cílů návrhu.....	112
1.8	Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení.....	118
1.8.1	Komentář k variantě 1 – zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění) 118	
1.8.2	Komentář k variantě 0 – bez přijetí dodatečných opatření.....	129
1.8.3	Komentář k variantě 2 – rozšíření třídící sítě.....	129
1.8.4	Komentář k variantě 2+ – rozšíření třídící sítě a zavedení DDRS.....	130
2	Reklama v listinné podobě – letáky.....	131
2.1	Důvod předložení a cíle.....	131
2.1.1	Definice problému.....	131
2.1.2	Popis existujícího právního stavu v dané oblasti.....	132
2.1.3	Identifikace dotčených subjektů.....	132
2.1.4	Popis cílového stavu.....	132
2.1.5	Zhodnocení rizika.....	132
2.2	Návrh variant řešení.....	133
2.2.1	Varianta 0 – současný stav (bez regulace reklamních letáků).....	133
2.2.2	Varianta 1 – zahrnutí reklamních letáků do kolektivního systému.....	133
2.3	Vyhodnocení nákladů a přínosů.....	133
2.3.1	Varianta 0 – současný stav (bez regulace reklamních letáků).....	133
2.3.2	Varianta 1 – zahrnutí reklamních letáků do kolektivního systému.....	135
2.3.3	Vyhodnocení nákladů a přínosů variant.....	136
2.4	Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení.....	138
3	Nápojové kartony.....	139
3.1	Důvod předložení a cíle.....	139
3.1.1	Definice problému.....	139
3.1.2	Popis existujícího právního stavu v dané oblasti.....	140
3.1.3	Identifikace dotčených subjektů.....	140
3.1.4	Popis cílového stavu.....	141

3.1.5	Zhodnocení rizika.....	141
3.2	Návrh variant řešení.....	141
3.2.1	Varianta 0 – současný stav (bez stanovení cílů pro sběr a recyklaci).....	141
3.2.2	Varianta 1 – stanovení cílů pro sběr a recyklaci.....	141
3.3	Vyhodnocení nákladů a přínosů.....	141
3.3.1	Varianta 0 – současný stav (bez stanovení cílů pro sběr a recyklaci).....	141
3.3.2	Varianta 1 – současný stav (bez stanovení cílů pro sběr a recyklaci).....	143
3.3.3	Vyhodnocení nákladů a přínosů variant.....	146
3.4	Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení.....	147
4	Implementace doporučené varianty a vynucování.....	147
5	Přezkum účinnosti regulace.....	148
6	Konzultace a zdroje dat.....	148
7	Seznam použitých zkratk.....	153
8	Kontakt na zpracovatele RIA.....	154

1 Recyklace a třídění komunálního odpadu v kontextu vybraných výrobků (plastové nápojové lahve, kovové nádoby na nápoje)

1.1 Definice problému

Definice problému je rozdělena na jednotlivé podproblémy odvozené z obecně platných principů oběhového hospodářství a nakládání s odpady. Priority politik a regulace v oblasti nakládání s odpady jsou založeny na hierarchii odpadového hospodářství, podle níž je prioritou předcházení vzniku odpadu, a nelze-li vzniku odpadu předejít, pak v následujícím pořadí jeho příprava k opětovnému použití, recyklace, jiné využití, včetně energetického využití, a není-li možné ani to, jeho odstranění.

Problémy řešené návrhem reflektují vývoj EU legislativy upravující problematiku obalů, specificky pak produktovou skupinu plastových nápojových lahví a kovových nápojových obalů. Obaly jsou předmětem významné hospodářské činnosti: výroba obalů v EU v roce 2018 dosáhla obrátu 355 miliard EUR a hospodářské subjekty v oblasti nakládání s odpady obrátu 15 miliard EUR. Obaly v EU rovněž mají významný dopad na životní prostředí, ať už se jedná o nadměrné využívání zdrojů, znečišťování ekosystémů, nebo emise skleníkových plynů odpovídající celkovým ročním emisím v Maďarsku.

Dle hodnocení dopadů k novému nařízení EU o obalech členským státům k tomu, aby splnily všechny konkrétní cíle týkající se míry recyklace stanovené ve směrnici o obalech a obalových odpadech, nepostačí opatření, která přijaly na základě stávající směrnice o obalech a obalových odpadech, ani opatření, která přijaly na základě rozhodnutí o vlastních zdrojích či směrnice o plastech na jedno použití. Trh s obaly a nakládání s odpady v EU tvoří v mnoha ohledech jeden velký společný trh, nikoli 27 samostatných trhů, a vyznačují se velkým objemem přeshraničního obchodu mezi členskými státy.⁶

1.1.1 Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy

Vývoj cílů v oblasti obalových materiálů v legislativě EU

Směrnice 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí (dále také „směrnice 2019/904“ či „SUPD“) v čl. 9 směrnice stanovuje cíle pro zajištění tříděného sběru plastových nápojových lahví o objemu až tři litry za účelem recyklace. Povinnost dosáhnout od 1. ledna 2025 úroveň sběru minimálně 77 % hmotnosti těchto obalů a od 1. ledna 2029 minimálně 90 % hmotnosti těchto obalů uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu byla v rámci transpozice této směrnice (§ 10 odst. 5 zákona o obalech) uložena osobám uvádějícím tyto obaly na trh nebo do oběhu, obdobně jako cíle pro využití odpadu z obalů v platném zákoně o obalech.

Dále je zde povinnost dle čl. 6 odst. 5 směrnice 2019/904 (SUPD), podle kterého nápojové lahve o objemu až tři litry, které se vyrábějí z polyethylentereftalátu jakožto hlavní složky (PET lahve), mají obsahovat od r. 2025 alespoň 25 % recyklovaných plastů, a všechny plastové nápojové lahve o objemu až tři litry od r. 2030 mají obsahovat alespoň 30 % recyklovaných plastů. Tato povinnost obsahu recyklovaných plastů je transponována v § 12a

⁶ https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-packaging-and-packaging-waste_en

zákona o obalech. Zásadní je však dostatek recyklátu z PET ve kvalitě využité pro potraviny viz specifický problém v kapitole 1.1.2 zajištění čistoty recyklovaného materiálu.

Souběžně se v EU projednává návrh nařízení o obalech a obalových odpadech (nařízení Evropského parlamentu a Rady o obalech a obalových odpadech, o změně nařízení (EU) 2019/1020 a směrnice (EU) 2019/904 a o zrušení směrnice 94/62/ES, tzv. „PPWR“), které pro členské státy vytváří další výzvy, a to mimo jiné v dosažení míry sběru nápojových plastových lahví a kovových nádob na nápoje, kdy navrhované nařízení požaduje po členských státech dosáhnout 90 % do 1. ledna 2029. Za účelem dosažení těchto cílů mají státy zavést zálohový systém. Členským státům může být udělena výjimka z povinnosti zavést zálohový systém pouze, pokud úroveň tříděného sběru příslušného obalového formátu (druhu obalu) oznámená Komisi je vyšší než 80 % hmotnosti dotčených obalů poprvé dodaných na trh na území daného členského státu v kalendářním roce 2026. Cíle by měly být plněny pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje separátně.

Zásadní elementem vývoje EU legislativy je taktéž nová metodologie pro započítávání k plnění cílů pouze těch obalů, které se separují odděleně od směsného komunálního odpadu.

Tabulka 1: Přehled cílů dle legislativy EU

Přehled cílů dle legislativy EU	směrnice 94/62 ES o obalech	směrnice 2019/904 o jednorázových plastech (SUPD)		Návrh nařízení o obalech a obalových odpadech (PPWR) z roku 2022 (nahrazující směrnici 94/62 ES o obalech)	
Sběr plastových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	není definováno	do 2025	77 %	do 2026	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 80 %
		do 2029	90 %	do 2029	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 90 %
Sběr kovových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	není definováno			do 2026	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno, pokud více jak 80 %
				do 2029	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 90 %
Poměr recyklovaných plastů v PET lahvích (každá plastová nápojová lahev o objemu až 3 litry)	není definováno	od 2025	25 %	není definováno	
		od 2030	30 %	od roku 2030	30 %
		není definováno		od roku 2040	65 %
Poměr recyklovaných kovů v kovových	není definováno				

nádobách na nápoje					
Recyklace plastů (hmotnosti z plastového obalového odpadu)	do roku 2025	50 %	není definováno	do roku 2025	50 %
	do roku 2030	55 %		do roku 2030	55 %
Recyklace hliníku (hmotnosti z hliníkového obalového odpadu)	do roku 2025	50 %	není definováno	do roku 2025	50 %
	do roku 2030	60 %		do roku 2030	60 %

Kontext ČR – PET lahve a plastové nápojové obaly

Ročně je na trh uvedeno cca 1,8 mld. kusů PET lahví (cca 47 tis. t), přičemž:

- v roce 2021 bylo na tuzemský trh uvedeno celkem 52 000 tun plastových nápojových lahví o objemu až tři litry, včetně jejich uzávěrů a víček, přičemž zpětně odebráno bylo v tomto roce celkem 40 000–40 800 tun těchto obalů (tj. 77–79 %).
- V roce 2021 bylo na tuzemský trh uvedeno celkem 48 000 tun nápojových PET obalů, přičemž zpětně odebráno bylo v tomto roce celkem 38 500–40 000 tun těchto obalů (tj. 80–83 %). Při srovnání výsledků analýz množství nápojových PET lahví uvedených na tuzemský trh a jejich sběru za období 2016–2021 lze konstatovat, že poměr zpětně odebraných nápojových PET lahví vzhledem k celkovému množství nápojových PET lahví uvedených na tuzemský trh, který byl v letech 2016–2018 na úrovni 78–81 % a v letech 2019–2020 na úrovni 79–82 %, vzrostl v roce 2021 na úroveň 80–83 %.⁷
- PET láhve tvoří cca 25 % objemu odpadu odloženého ve žlutém kontejneru,

Česká republika má sice velmi rozvinutý systém třídění odpadu, který nicméně sám o sobě zatím nezajišťuje dostatečně vhodné tržní podmínky pro plnou oběhovost řady materiálů (recyklaci). Současný funkční systém odděleného sběru plastů prostřednictvím nádob a pytlů v ČR dosahuje ve sběru jedněch z nejlepších výsledků v EU – aktivně třídí 75 % obyvatel, přičemž třídění odpadu se zaměřuje na různé materiály, včetně plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje. Nicméně, kvalita třídění těchto specifických obalů má své výzvy.

Pro oblast potravinářského recyklovaného plastu jakýkoliv systém v ČR chybí. V rámci třídění se křivka růstu hodnoty míry vytřídění komunálního odpadu blíží ke svým limitům způsobeným nehomogenitou prostředí a motivací občanů (prostorová omezení a tím i nedostatek potřebných nádob v místech konzumace nápojů, motivace spotřebitelů třídít odpad a odnášet ho do potřebných nádob). Třídění odpadů do samostatných nádob bez ekonomické motivace tak postupně naráží na své limity, a to, jak na ochotu lidí odpady více třídít, tak na prostorová omezení, tedy že na některých místech již není možné umisťovat další nádoby na třídění.

Zatím se zhruba polovina plastových nápojových lahví v Česku nedostane k recyklaci. Mnoho plastových nápojových lahví končí ve směsném odpadu, na skládkách nebo ve

⁷ dle studie EY v roce 2022 zpracované pro autorizovanou obalovou společnost EKO-KOM, a.s.

spalovnách. Efektivní recyklace plastových lahví je tedy značně omezená a často závisí na čistotě a stavu lahví při sběru.

Kontext ČR – kovové nápojové obaly

Ročně je na trh uvedeno cca 0,8 mld. kusů kovových nádob na nápoje (cca 15 tis. t). Míra sběru hliníkových odpadů z obalů dlouhodobě stagnuje a pohybuje se mezi 20–30 %, což může být dáno i zvyšující se oblibou kovových nádob na nápoje u spotřebitelů, z hlediska způsobu konzumace jde o stále žádanější obal. Nízká míra sběru kovových nádob na nápoje v případě obalového odpadu z hliníku pak vede k tomu, že je recyklováno pouze 26 % za rok 2022 podle dat autorizované obalové společnosti. Až dvě třetiny kovových nádob na nápoje skončí ve směsném komunálním odpadu, 56 % kovových nádob na nápoje uvedených na trh pak skončí na skládce.⁸

Uhlíková stopa plastových nápojových lahví a hliníkových nápojových lahví

Dle studie Global Plastics Outlook Economic drivers, Environmental Impacts and Policy Options je uhlíková stopa životního cyklu plastů významná. Plasty mají významnou uhlíkovou stopu a během svého životního cyklu a přispívají k 3,4 % celosvětových emisí skleníkových plynů. V roce 2019 vyprodukovaly plasty 1,8 miliardy tun emisí skleníkových plynů, přičemž 90 % pochází z jejich výroby a přeměny z fosilních paliv. Uzavření oběhovosti materiálu by mohlo tuto stopu podstatně snížit. Cílem politik by měla být podpora inovací pro oběhovost životního cyklu plastů. Inovace mohou přinést významné ekologické výhody – snížením množství potřebných primárních plastů, prodloužením životnosti výrobků a usnadněním recyklace. Patentované ekologické technologie plastů vzrostly mezi lety 1990 a 2017 více než trojnásobně. Přesto inovace v oblasti předcházení vzniku odpadů a recyklace tvoří pouze 1,2 % všech inovací souvisejících s plasty. Jsou zapotřebí ambicióznější politiky, včetně kombinace investic do inovací a intervencí zaměřených na zvýšení poptávky po cirkulárních řešeních a zároveň na celkové omezení spotřeby plastů.⁹

Dle studie OECD Climate change and Plastics – Synergies between two crucial environmental challenges plasty produkují emise skleníkových plynů po celý svůj životní cyklus, od jejich výroby, která většinou závisí na fosilních palivech transformovaných energeticky náročnými procesy, až po nakládání s nimi jako s odpadem, který vyžaduje energii a vytváří přímé emise. Vzhledem k fosilnímu původu většiny plastů a vysoké spotřebě energie při rafinaci lze 90 % emisí skleníkových plynů z plastů připisat fázi výroby a přeměny. V roce 2019 činily celkové emise skleníkových plynů související s plasty na bázi fosilních paliv během jejich životního cyklu 1,8 gigatuny ekvivalentu oxidu uhličitého (GtCO_{2e}), neboli 3,7 % celosvětových emisí. S rostoucím používáním plastů a plýtváním se předpokládá, že se tyto emise do roku 2060 více než zdvojnásobí a dosáhnou 4,3 Gt CO₂ nebo 4,5 % celosvětových emisí skleníkových plynů, pokud nebudou přijaty nové politiky. Dopad úniku plastů na skleníkové plyny při samovolné degradaci není v těchto odhadech zahrnut. Nedávný výzkum založený na experimentálních údajích však odhadl, že degradace v životním prostředí a nehygienické skládkování vedou k emisím metanu ve výši zhruba 2 milionů metrických tun (Mt) CO_{2e} ročně. Kromě toho, pokud jde o emise skleníkových plynů z fáze používání výrobků, plasty mohou přispívat ke snížení určitých emisí díky nízké

⁸ Institut cirkulární ekonomiky: Analýza materiálových toků nápojových plechovek a ostatních hliníkových obalů v ČR 2019

⁹ https://www.oecd-ilibrary.org/environment/global-plastics-outlook_de747aef-en

hmotnosti, ale mohou vytvářet další environmentální problémy související s nakládáním s odpady.¹⁰

Velká část odpadů z nápojových obalů (plastové nápojové lahve, kovové nádoby na nápoje), které se v České republice odevzdávají do systému sběru odpadů z obalů, není recyklována. Vytřídění obalového odpadu neznamena automaticky recyklaci (aktuální míra recyklace obalového plastového odpadu v České republice činí 46 %, v případě obalového odpadu z hliníku pouze 26 %¹¹). Ani u jednoho z těchto materiálů není plně dosaženo jeho cirkularity. Recyklace probíhá dle aktuální poptávky. Velmi malá část se vrací do nápojového průmyslu a většina do produktů, které po skončení jejich životnosti již nelze dále recyklovat. U plastových nápojových lahví jsou to hygienické potřeby, textilní vlákna, stavebnictví, vybavení domácnosti (například dětské pleny, oblečení, textilní prvky v automobilovém průmyslu).

V případě hliníku jde například o čínidla na výrobu oceli. Dochází tak k tzv. downcyclingu, který se vyznačuje nižší kvalitou recyklace a nižším počtem cyklů, které zpětně odebraný odpad může absolvovat. Zálohový systém má zaručit recyklaci obalového odpadu v potravinářské kvalitě, podle tzv. principu bottle-to-bottle, can-to-can (z lahve do lahve, z kovové nádoby na nápoje do kovové nádoby na nápoje), tedy třídít a recyklovat obalové materiály tak, aby se z kovových nádob na nápoje opět staly kovové nádoby na nápoje a z plastových lahví zase plastové lahve.

Opakované použití materiálu pro stejný účel minimalizuje jeho dopady na životní prostředí. Výroba kovové nádoby na nápoje i plastové nápojové lahve z recyklátu má o 30 až 80 % (dle technologie recyklace a energetickém mixu výroby elektřiny v daném státě) nižší uhlíkovou stopu než stejný obal z panenského materiálu.¹² Nápojové kovové nádoby na nápoje přitom mají v rámci svého životního cyklu jako obal největší dopad na životní prostředí (společně s nápojovými skleněnými jednorázovými obaly) v procesu výroby vstupní suroviny.¹³ Při jejich výrobě totiž vznikne 3 x více odpadu než samotného hliníku. Proto je důležitá jejich recyklace, která znamená až 95% úsporu energie.¹⁴ Při výrobě plastových nápojových lahví z recyklátu se spotřebuje až o 79 % méně energie.¹⁵

¹⁰ https://www.oecd-ilibrary.org/environment/climate-change-and-plastics_5e0bfe87-en

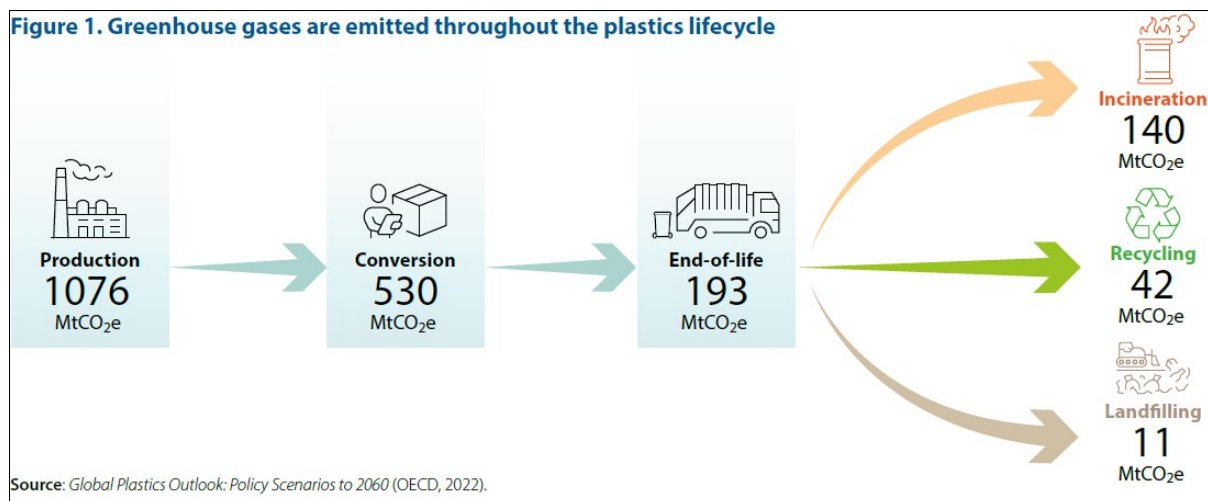
¹¹ Výroční shrnutí autorizované obalové společnosti EKO-KOM, a.s., za rok 2022

¹² Imperial College London: Examining Material Evidence. The Carbon Fingerprint

¹³ LCA Studio: Comparison of life cycle environmental impacts of selected beverage containers

¹⁴ European Aluminium: Recycling Aluminium. A pathway to a sustainable economy

¹⁵ Franklin Associates: Life cycle impacts for postconsumer recycled resins: PET, HDPE, and PP

Obrázek 1: Skleníkové plyny v rámci životního cyklu plastů

Lze uzavřít, že ačkoliv se způsoby výpočtu uhlíkové stopy PET a hliníku metodicky liší, docházejí všechny ke stejnému závěru – v rámci životního cyklu těchto materiálů má nejzásadnější dopad na emise skleníkových plynů jejich prvotní výroba, tzn. i v případě navýšení dopravních emisí v případě jejich opakované transportace ke znovuvyužití a recyklaci nemůže převážet výhody opakované recyklace na uhlíkovou stopu.

Snížení emisí skleníkových plynů dle sektorů do roku 2030 v porovnání s rokem 2019 dle aktualizace Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu a Politiky ochrany klimatu (2024) v níže uvedené tabulce.

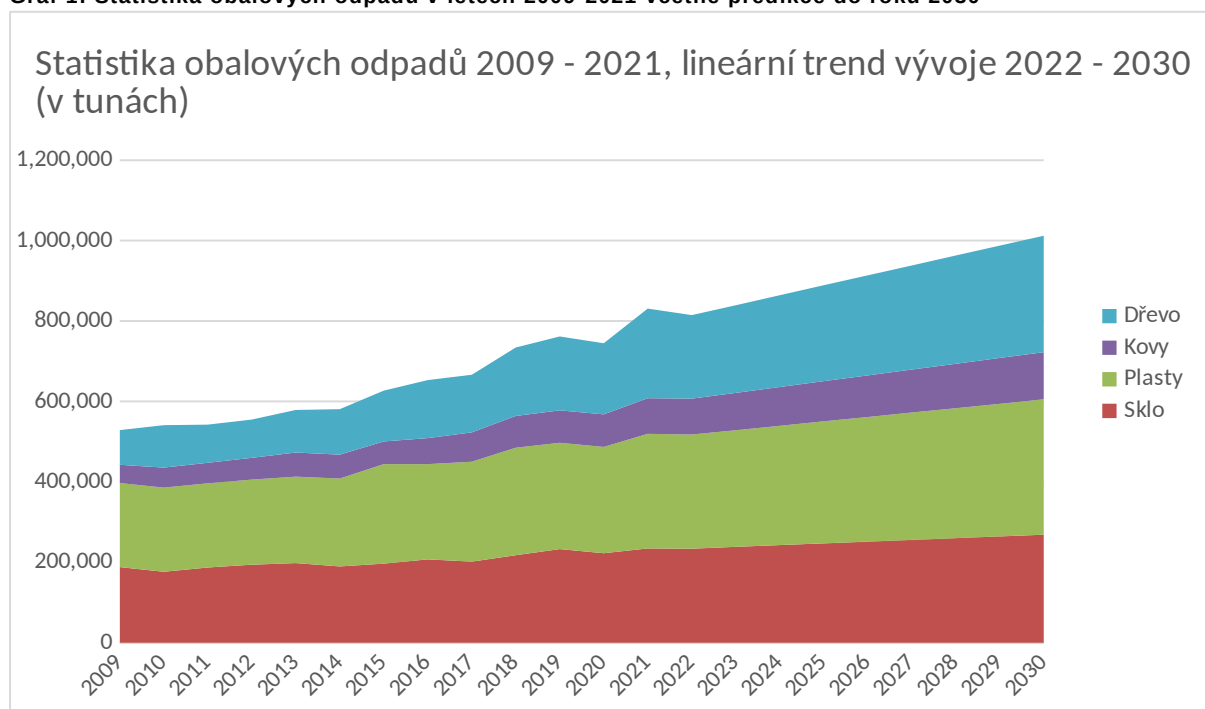
Tabulka 2: Snížení emisí skleníkových plynů dle sektorů v letech 2019 a 2030

Sektor	Emise [Mt CO ₂ eq]		
	2019	2030	% změna
Energetika	46,3	12,3	-73 %
Výroba elektřiny a tepla	43,0	11,3	-74 %
Fugitivní emise z paliv	3,3	1,0	-70 %
Průmysl	31,5	19,3	-39 %
Rafinace ropy	0,5	0,6	5 %
Výroba pevných paliv a ostatní zpracování paliv	5,6	1,3	-77 %
Zpracovatelský průmysl a stavebnictví	9,8	7,7	-21 %
Průmyslové procesy	15,6	9,7	-37 %
Budovy	11,4	4,9	-57 %

Komerční a veřejný sektor	3,0	2,8	-8 %
Rezidenční sektor	8,4	2,1	-75 %
Doprava	19,0	16,8	-12 %
Zemědělství	9,7	8,0	-17 %
Zemědělství, lesnictví, rybníctví – spalování	1,2	0,9	-25 %
Zemědělství	8,4	7,1	-16 %
Krajina (LULUCF)	6,5	-3,8	-158 %
Odpadové hospodářství	5,7	3,5	-39 %

1.1.2 Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu

Graf 1: Statistika obalových odpadů v letech 2009-2021 včetně predikce do roku 2030

Zdroj: MŽP, na základě statistické ročenky MŽP 2022

Stávající vývoj všech hlavních obalových materiálů vykazuje narůstající trend, v případě lineárního prodloužení by došlo v roce 2030 k 14% nárůstu odpadů ze skla, 18% nárůstu plastových odpadů, 32% nárůstu kovových obalů a 30% nárůstu dřevěných obalů.

Souvisejícím problémem s růstem objemu odpadů je tzv. littering, volně pohozeného odpadu, nebo odpadu ponechaného na místě, které není k jeho odložení vyhrazeno. Šířeji lze rozvést, že jde o úmyslně nebo neúmyslně pohozený, ponechaný nebo vlivem přírodních procesů zanesený odpad v urbanizovaném nebo přírodním prostředí, mimo místa určená pro sběr odpadů, u něhož původce nejeví aktivní snahu o sběr, a který má negativní vliv na

životní prostředí.¹⁶ Především obce bojují s litteringem na místní úrovni a vynakládají na něj nezanedbatelné peněžní prostředky (zejména na úklid, ale i na osvětovou činnost a jiná opatření). Ve volné přírodě se plastová nápojová lahev rozkládá asi 100 let, kovová nádoba na nápoje asi 50 let. Redukce litteringu znamená pozitivní dopady pro životní prostředí, hospodaření obcí a kvalitu života jejich obyvatel.

1.1.3 Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů

Aby byla zajištěna vysoká kvalita recyklace a zabráněno downcyclingu, Evropská unie ve své legislativě výrazně prosazuje podmínku čistoty recyklovaného materiálu, která má zajišťovat ochranu potravin, a to tak, že by běžně tříděný plastový odpad, který může být kontaminován, nemělo být možné započítat jako vytříděný a recyklát z takového plastového odpadu by bylo možné použít pro výrobu obalů určených pro styk s potravinami pouze při splnění celé řady podmínek.

Vývoj legislativy EU

Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2021/1752 ze dne 1. října 2021, kterým se stanoví prováděcí pravidla ke směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904, pokud jde o výpočet, ověřování a vykazování údajů o tříděném sběru odpadu z plastových nápojových lahví na jedno použití, které stanovuje metodiku stanovení hmotnosti odpadu z lahví na jedno použití sebraného v rámci tříděného sběru, viz čl. 2, bod 4:

„Odpad z lahví na jedno použití se považuje za sebraný v rámci tříděného sběru, pokud je splněna některá z následujících podmínek:

- a) odpad z lahví na jedno použití byl sebrán v rámci tříděného sběru k recyklaci odděleně od jakéhokoli jiného odpadu;*
- b) odpad z lahví na jedno použití byl sebrán společně s jinými částmi komunálního odpadu z obalů nebo s jinými plastovými, kovovými, papírovými nebo skleněnými částmi komunálního odpadu, které nepochází z obalů, sebranými v rámci tříděného sběru k recyklaci a*
 - i) v rámci systému sběru se neshromažďuje odpad, který by mohl obsahovat nebezpečné látky;*
 - ii) sběr odpadu a následné třídění jsou navrženy a prováděny tak, aby se minimalizovala kontaminace sebraného odpadu z lahví na jedno použití odpady z plastů, které nepochází z těchto lahví, a jiným odpadem;*
 - iii) zpracovatelé odpadu zřizují systémy zajištění kvality za účelem ověření, že jsou splněny podmínky stanovené v bodech i) a ii).“*

Nařízení Komise (EU) 2022/1616 ze dne 15. září 2022 o materiálech a předmětech z recyklovaných plastů určených pro styk s potravinami a o zrušení nařízení (ES) č. 282/2008, kde v čl. 6 je uvedeno:

„1. Provozovatelé zařízení pro nakládání s odpady, kteří jsou zapojeni do dodavatelského řetězce vstupu v podobě plastů, zajistí, aby sebraný plastový odpad splňoval tyto požadavky:

- a) plastový odpad pochází výhradně z komunálního odpadu nebo z maloobchodního prodeje potravin či jiných potravinářských podniků, pokud byl určen a používán pouze*

¹⁶ Litteringový výzkum v České republice společnosti EKO-KOM, a.s., za rok 2022

pro styk s potravinami, včetně odpadu vyřazeného z recyklačního programu v souladu s čl. 9 odst. 6;

- b) plastový odpad pochází pouze z plastových materiálů a předmětů vyrobených v souladu s nařízením (EU) č. 10/2011 nebo materiálů a předmětů z recyklovaných plastů vyrobených v souladu s tímto nařízením;*
- c) plastový odpad podléhá tříděnému sběru;*
- d) přítomnost plastových materiálů a předmětů odlišných od plastů, pro které je dekontaminační proces určen, včetně uzávěrů, označení a lepidel, jiných materiálů a látek a zbytků potravin, je omezena na úroveň stanovenou v požadavcích na vstup v podobě plastů poskytnutých recyklátorem a neohrožuje dosahovanou míru dekontaminace.*

2. Pro účely odst. 1 písm. c) se plastový odpad považuje za sebraný tříděným způsobem, je-li splněna některá z těchto podmínek:

- a) sestává pouze z plastových materiálů a předmětů splňujících požadavky odst. 1 písm. a) a b), které byly sebrány tříděným způsobem za účelem recyklace odděleně od jakéhokoli jiného odpadu;*
- b) sbírá se společně s jinými složkami obalových odpadů v rámci komunálního odpadu nebo s jinými neobalovými plastovými, kovovými, papírovými či skleněnými složkami komunálního odpadu sbíranými odděleně od zbytkového odpadu za účelem recyklace a jsou splněny tyto podmínky:
 - i) v rámci daného sběrného systému se sbírá výhradně „nikoli nebezpečný“ odpad;*
 - ii) sběr odpadu a následné třídění jsou koncipovány a prováděny takovým způsobem, aby se minimalizovala kontaminace sebraného plastového odpadu jakýmkoli plastovým odpadem nesplňujícím požadavky odst. 1 písm. a) a b) či jiným odpadem;“**

Nápojové obaly – tvar, materiál, barva

Současná rozmanitost nápojových obalů, je sice silným marketingovým nástrojem, ale také prodražuje veškeré další úkony při manipulaci a likvidaci těchto odpadů (třídění, recyklace).

- válcovitý tvar (PET láhev, kovové nádoby na nápoje), lépe umožňuje konzumaci daného nápoje, ale naopak zabírá místo. V případě plastové láhve s obsahem 1,5 l nápoje se jedná o objem cca 2,48 l (8,5 x 8,5 x 34,3 cm). U kovové nádoby na nápoje o rozměrech cca 6,6 x 6,6 x 16,8 cm (objem nápoje 0,5 l) se jedná o objem 1,5 l. Rozdílem je vzduch, který je převážen, skladován.
- různé materiály (až 1 % kovových nádob na nápoje je železných) – je třeba na toto myslet v rámci třídění daného odpadu,
- barva – barva je jedním z využívaných marketingových nástrojů (modrá Magnesia, zelená Ondrášovka atd.), která celý cyklus prodražuje, ať už kvůli roztrídění, tak i samotná recyklace je ovlivněna barvou vstupního materiálu,
- celopotahované láhve – (3–5 %)
- etiketa je buď PVC, příp. PS (v málo případech i kopolymer),
- tyto polymery jsou svojí měrnou hmotností velmi blízko PET, proto nastává problém s jejich oddělením v technologické vodě (preflotace),

- v toku materiálu 600–1 000 kg za hodinu nelze etiketu ručně sundávat (zastavíte tak dočasně celou linku), což naráží na limity současných manuálních třídících linek, kterých je v ČR naprostá většina,
- v případě rozdrčení jde spousta malých částic společně s PET na výstup (velmi malé procento způsobí zcela zásadní nekvalitu v produkci). PVC a PS nesmí na výstupu PET flakes být (požadavek klientů např. limit pod 20ppm).
- další stupně separace (odsávání aut. separátory) – pouze tuto kontaminaci sníží. U automatických separátorů je pak (vzhledem ke hmotnosti malé částičky etikety) účinnost velmi malá (nejnižší účinnost – částice 1–3 mm). Existují sice systémy pro odstraňování etiket na vstupu – potom ale dochází ke ztrátě 95 % etiket PP, PE, vhodných pro další využití a recyklaci.

Požadavky na čistotu materiálu jsou silně provázány se směrnicí SUPD s vazbou na možnost vykazování vytríděného plastového odpadu, a dále s povinnostmi povinného podílu recyklátu v PET lahvích uváděných na trh (viz specifický problém podpora cirkulární ekonomiky v kapitole 1.1.1).

Od roku 2022, dle nařízení EU 2022/1616 již není možné používat recyklované plastové materiály pro styk s potravinami (FCM) podle vnitrostátních právních předpisů. Povolení jednotlivých recyklačních procesů získávajících plasty budou vyžadovat „pouze z uzavřeného a řízeného řetězce předcházejícího kontaminaci, protože zanesení kontaminujících látek do řetězce je dostatečně kontrolováno, čímž je zajištěno, že jedinou kontaminací vstupu v podobě plastů lze odstranit jednoduchými čisticími a tepelnými procesy, které jsou tak jako tak potřebné k přetvoření materiálů.“

Běžné u materiálů pro potravinářské využití stávající recyklační postupy a technologie v oblasti sběru využívané v ČR nebudou postačovat. EU výrazně prosazuje čistotu recyklovaného materiálu, který má zajišťovat ochranu potravin i zdraví koncových spotřebitelů.

Na různých kulatých stolech, bylo i zástupci společnosti EKO-KOM deklarováno, že cíle tak, jak je postupně EU specifikuje, nebude ČR schopna plnit. Důvodem je postupný rozvoj metodiky započítávání jednotlivých typů obalů.

1.1.4 Shrnutí problémů ČR vůči vývoji v EU legislativě

Tabulka 3: Porovnání stanovených cílů současného stavu (2022) a legislativou EU

Přehled cílů dle legislativy EU			současný stav (2022)
směrnice 94/62 ES o obalech (94/62)			
směrnice 2019/904 o jednorázových plastech (SUPD)			
návrh nařízení o obalech a obalových odpadech (PPWR) z roku 2022 (nahrazující směrnici 94/62 ES o obalech)			
balíček klimaticko-energetické politiky EU Fit for 55 (FF55)			
Sběr plastových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2025 (SUPD)	77 %	73–75 % (dle cíle SUPD pro nápojové plastové obaly)
	do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 80 %	76–79 % (pouze PET lahve)

	do 2029 (SUPD, PPWR)	90 %	
Sběr kovových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno, pokud více jak 80 %	20-30 %
	do 2029 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 90 %	
Poměr recyklovaných plastů v PET lahvích (každá plastová nápojová lahev o objemu až 3 litry)	od 2025 (SUPD)	25 %	downcycling ve vysoké míře
	od 2030 (SUPD, PPWR)	30 %	
	od roku 2040 (PPWR)	65 %	
Poměr recyklovaných kovů v kovových nápojových obalech	není definováno		není sledováno
Recyklace plastů (hmotnosti z plastového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	46 %
	do roku 2030 (94/62, PPWR)	55 %	
Recyklace hliníku (hmotnosti z hliníkového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	26 %
	do roku 2030 (94/62, PPWR)	60 %	
Úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy (snížení emisí GHG oproti roku 2019 ze sektoru CRF 2 - průmyslové procesy a CRF 5 - odpady dle návrhu NEKP ČR a POK ČR, soulad s EU Fit for 55)	do 2025 (FF55)	11 % odpady 16 % průmyslové procesy	mínus 1 % odpady (tzn. vyšší emise) 3 % průmyslové procesy
	do 2030 (FF55)	39 % odpady 37 % průmyslové procesy	
	do 2035 (FF55)	63 % odpady 70 % průmyslové procesy	
	do 2040 (FF55)	73 % odpady 83 % průmyslové procesy	
Minimalizace litteringu, celkové snížení obalových odpadů	snížení trendu růstu plastových a hliníkových obalových odpadů	bez kvantifikace, sledování trendu	rostoucí trend (lineárně do 2030 o cca 18 % plasty, 32 % kovy)
	minimalizace litteringu		zvýšení litteringu
Maximální opakovatelnost recyklace, minimalizace downcycling	Technické řešení umožňující opakovanou recyklaci a zamezení downcycling	bez kvantifikace, sledování trendu	downcycling ve vysoké míře

1.2 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Zpětný odběr nápojových obalů je v legislativě ukotven v zákoně č. 477/2001 Sb., o obalech.

§ 10 Zpětný odběr

Osoba uvádějící na trh nebo do oběhu jednorázové plastové obaly je povinna dosáhnout v každém kalendářním roce minimální úrovně zpětného odběru odpadu a to:

- a) 77 % hmotnosti těchto obalů, které uvedla na trh nebo do oběhu od 1. 1. 2025,
- b) 90 % hmotnosti těchto obalů, které uvedla na trh nebo do oběhu od 1. 1. 2029.

§ 12 a Povinný obsah recyklovaných plastů v obalu

Osoba uvádějící na trh nebo do oběhu jednorázové plastové obaly jehož hlavní složkou je polyethylentereftalát zajistí aby, každý jednorázový plastový obal obsahoval alespoň:

- a) 25 % recyklovaných plastů od 1. 1. 2025,
- b) 30 % recyklovaných plastů od 1. 1. 2030.

§ 13

Osoba, která uvádí na trh nebo do oběhu obaly plní své zákonné povinnosti:

- a) samostatně organizačně a technicky na vlastní náklady,
- b) přenesením povinností na jinou osobu spolu s převedením vlastnického práva k obalu,
- c) uzavřením smlouvy o zajištění povinností s autorizovanou obalovou společností.

Detailní rozepsání současného stavu je uvedeno v popisu varianta, kde je celý proces znázorněn i graficky.

1.3 Identifikace dotčených subjektů

Níže je uveden základní přehled dotčených subjektů Podrobnější hodnocení dopadů na dotčené subjekty je s ohledem na komplexnost problematiky rozvedeno v kapitolách hodnocení dopadů dle variant řešení.

- a) občané,
- b) obce,
- c) kraje,
- d) svazové společnosti (podnikatelé),
- e) zpracovatelé – třídící linky (podnikatelé),
- f) zpracovatelé navazující na třídící linky – vločkování, drcení, preformy,
- g) autorizovaná obalová společnost (AOS) (podnikatelé),
- h) operátor zálohového systému (podnikatelé),
- i) obchodní společnosti (podnikatelé),
- j) subjekty dodržující pitný režim prostřednictvím vody v plastových nápojových lahvích (např. stavebnictví),
- k) sportovní svazy, sportovní kluby, kulturní instituce,
- l) Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP),
- m) Česká obchodní inspekce (ČOI),
- n) Ministerstvo životního prostředí (MŽP),
- o) Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO).

1.4 Popis cílového stavu

Obecným cílem je nastavení legislativy tak, aby ČR podnikala kroky dle hierarchie nakládání s odpady a plnila stanovené cíle v oblasti obalového materiálu.

1.4.1 Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy

Cílový stav v podobě kvantifikovatelných a měřitelných cílů je definován plněním cílů EU legislativy. Úspora primárních materiálů a snížení uhlíkové stopy jsou pak odvislé od plnění uvedených cílů v podobě míry recyklace a způsobu recyklace, které jsou taktéž hlediskem pro porovnání variant.

1.4.2 Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu

Odpadové hospodářství je založeno na hierarchii odpadového hospodářství, podle níž je prioritou předcházení vzniku odpadu, a nelze-li vzniku odpadu předejít, pak v následujícím pořadí jeho příprava k opětovnému použití, recyklace, jiné využití, včetně energetického využití, a není-li možné ani to, jeho odstranění. Na základě těchto stanovených priorit je cílovým stavem a hlediskem posuzování variant je zejm. minimalizace litteringu. V souladu s hierarchií nakládání s odpady jsou taktéž opatření pro celkové omezení množství obalového materiálu na trhu. Tyto cíle jsou hlediskem pro porovnání variant bez stanovení měřitelného cíle.

1.4.3 Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů

Cílovým stavem a klíčovým technickým hlediskem pro porovnání variant je zajištění čistoty sběru plastových nápojových lahví a kovových nápojových obalů jakožto jednoho z klíčových hledisek pro zajištění závazných cílů dle EU legislativy:

- zvýšení míry recyklace (tzn. cíle míry recyklace),
- zabránění downcyclingu (tzn. zejm. cíle povinného podílu rPET v plastových lahvích) a s tím spojené environmentálními náklady (např. uhlíková stopa),
- započitatelnost tříděných obalů (tzn. přímá vazba na cíle sběru).

Cíl čistoty recyklovaného materiálu není sám o sobě kvantifikován, nicméně je zásadním předpokladem pro pravděpodobnost úspěšného dosažení kvantifikovaných cílů.

1.4.4 Nákladová efektivita systému sběru

Cílovým stavem je kromě splnění výše uvedených cílů taktéž nákladová efektivita systému sběru obalových odpadů se zohledněním rizik příslušných variant.

1.4.5 Shrnutí cílů

Tabulka 4: Přehled cílů dle legislativy EU

Cíle definované pro předložení návrhu	Přehled cílů dle legislativy EU
	směrnice 94/62 ES o obalech (94/62) směrnice 2019/904 o jednorázových plastech (SUPD) návrh nařízení o obalech a obalových odpadech (PPWR) z roku 2022 (nahrazující směrnici 94/62 ES o obalech)

balíček klimaticko-energetické politiky EU Fit for 55 (FF55)				
Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy	Sběr plastových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2025 (SUPD)	77 %	
		do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 80 %	
		do 2029 (SUPD, PPWR)	90 %	
	Sběr kovových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno, pokud více jak 80 %	
		do 2029 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 90 %	
	Poměr recyklovaných plastů v PET lahvích (každá plastová nápojová lahev o objemu až 3 litry)	od 2025 (SUPD)	25 %	
		od 2030 (SUPD, PPWR)	30 %	
		od roku 2040 (PPWR)	65 %	
	Poměr recyklovaných kovů v kovových nápojových obalech	není definováno		
	Recyklace plastů (hmotnosti z plastového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	
		do roku 2030 (94/62, PPWR)	55 %	
	Recyklace hliníku (hmotnosti z hliníkového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	
		do roku 2030 (94/62, PPWR)	60 %	
	Úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy (snížení emisí GHG oproti roku 2019 ze sektoru CRF 2 - průmyslové procesy a CRF 5 - odpady dle návrhu NEKP ČR a POK ČR, soulad s EU Fit for 55)	do 2025 (FF55)	11 % odpady 16 % průmyslové procesy	
do 2030 (FF55)		39 % odpady 37 % průmyslové procesy		
do 2035 (FF55)		63 % odpady 70 % průmyslové procesy		
do 2040 (FF55)		73 % odpady 83 % průmyslové procesy		
Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu	Minimalizace litteringu, celkové snížení obalových odpadů	snížení trendu růstu plastových a hliníkových obalových odpadů minimalizace litteringu	bez kvantifikace, sledování trendu	
Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů	Maximální opakovatelnost recyklace, minimalizace downcycling	Technické řešení umožňující opakovanou recyklaci a zamezení downcycling	bez kvantifikace, sledování trendu	

Nákladová efektivita systému sběru	Maximální nákladová efektivita systému sběru při zohlednění rizik vůči plnění cílů EU legislativy	Vyčíslení investic a provozních nákladů nad rámec stávajícího stavu (tzn. nad rámec varianty 0)	investice do systému sběru obalů
			nutné dodatečné investice do třídících technologií
			provozní náklady systému sběru obalů
			Celkem za 10 let od implementace opatření (investiční životnost infrastruktury sběrného odběru)

1.5 Zhodnocení rizika

1.5.1 Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy; Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů

Připravované nařízení o obalech a obalových odpadech obsahuje povinnost zavést povinný zálohový systém pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje, pokud bude v roce 2026 dosažena míra sběru plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje více než 80 %, lze požádat o výjimku z povinnosti zavést zálohovací systém. V rámci výjimky však musí být prokázáno splnění 90% cíle vyřídění pro tyto produkty v roce 2029. Varianty představují zejm. následující rizika:

Varianta 0 – bez přijetí dodatečných opatření

- Splnění cíle 80 % v roce 2026 sice je možné teoreticky splnit za současného systému (varianty 0), je však nutné vzít do úvahy zpřísnující se požadavky na čistotu materiálu a změny v metodice (ne)započitatelnosti plastových nápojových lahví dotříděného z SKO.
- Dosažení potřebné míry tříděného sběru plastových nápojových obalů, tj. 90 % v roce 2029, je cíl, kterého je velmi nepravděpodobné dosáhnout za stávajícího systému odpadového hospodářství v oblasti obalů.
- V případě kovových nádob na nápoje není realistické předpokládat možnost požádat o výjimku ze zavedení zálohování, zálohovací systém zároveň bude efektivnější, pokud bude zaveden pro více produktových skupin.
- Pravděpodobnější je však, že ČR v případě varianty 0 mezi lety 2026–2029 provede implementaci varianty 1, případně 2+ (tzn. zavedení zálohování v nějaké podobě) ve vazbě na hrozící či dokonce jistý infringement.
- Rizikem varianty 0 je dále downcycling, a tedy i pravděpodobně nutný dovoz food-grade recyklátu PET pro plnění povinných podílů rPET dle směrnice o jednorázových plastech.
- Rizikem varianty 0 je jisté nesplnění cíle pro recyklaci hliníku dle nového nařízení.
- Rizikem je dále environmentální zátěž (uhlíková stopa) spojená s absencí opatření pro zajištění oběhovosti v obalovém segmentu.

- Při ponechání současného stavu nebudou v plné míře plněny ustanovení a cíle EU legislativy, a tudíž hrozí riziko zahájení řízení o porušení povinnosti (tzv. infringementové řízení) ze strany Evropské komise z důvodu nesprávné implementace a nesouladu s cíli, které v konečném důsledku mohou vést až k uložení finančních sankcí v případě žaloby Evropské komise proti ČR u Evropského soudního dvora. Minimální výše paušální pokuty je pak v případě ČR 1 736 000 €. Minimální výše penále pro ČR je 2 500 € denně do té doby, než ČR zjedná nápravu stavu věci. S ohledem na soudní praxi lze reálně očekávat, že se výše paušální pokuty i penále na svých dolních hranicích pohybovat nebudou, tj. v případě ČR by se mohlo jednat o cca 10 000 € denně, až do doby, kdy ČR zjedná nápravu) a 2 miliony € jednorázově.

Varianta 1 – zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění)

- Celková nákladovost systému, který spočívá v oddělení systému zálohování pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje ze současného systému třídění a související nastavení finančních toků mezi řadou subjektů (včetně dopadu na toky financí v rámci systému AOS).
- Riziko nepřijetí nového systému ze strany některých obyvatel, nicméně lze předpokládat, že se bude jednat o malou část společnosti a finanční motivace záloh v čase prvotní „odpor“ překlene.
- Riziko nesplnění cílů pro vytřídění kovových nádob na nápoje i přes zavedení zálohování v roce 2026, potažmo i 2029 s ohledem na to, že míra třídění kovových nádob na nápoje je nyní velmi nízká a bude znamenat potřebu úpravy vzorců chování spotřebitelů. Nicméně v případě infringementu za nesplnění cíle zde již nebude otázka, zda zálohování zavést či nikoliv – ale spíše otázka zefektivnění systému / proč systém nedosahuje cílů.
- Varianta 1 téměř eliminuje riziko downcyclingu, a tedy i pravděpodobně zajistí dostatek food-grade recyklátu PET pro plnění povinných podílů rPET dle směrnice o jednorázových plastech.
- Riziko nesplnění cíle recyklace hliníku, toto riziko však v případě úspěšného zaběhnutí systému zálohování a přizpůsobení se spotřebitelů bude klesat.
- Rizikem by mohla být uhlíková stopa z dopravy, nicméně jak je popsáno v definici problému – uhlíkovou stopu z dopravy lze mnohonásobně převážit opakovanou recyklací a opatřeními vedoucími k minimalizaci downcyclingu.

Varianta 2 – rozšíření třídící sítě

- Rizikem je, že spotřebitelé již jen ve velmi nízké míře reagují na zahušťování sběrné sítě pro tříděný komunální odpad, a nemají zájem o další metody sběru (door-to-door).
- Varianta 2 by teoreticky mohla dosáhnout cílů v oblasti plastových nápojových lahví, jistě však nikoliv v oblasti kovových nádob na nápoje, v důsledku by vedla k nutnosti zavést zálohovací systém mezi lety 2026–2029, kdy zavedení zálohování pouze pro kovové nádoby na nápoje by bylo značně neekonomické, zároveň při zavedení zálohování pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje dojde k maření značných investic, které ale byly provedeny za cílem posílení tříděného sběru.

Rizikem varianty tak je, že v čase se bude jednat pravděpodobně o nejméně efektivní (a nejnákladnější) z možných variant.

- Rizikem varianty 2 jsou náklady na dotřídňovací kapacity a započítávání dotříděných plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje z SKO, resp. je možné očekávat větší míru nezapočítání i z dotřídění jinak vyříděných obalů z důvodu znečištění plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje v multikomoditním sběru.
- S výše uvedeným bodem se pojí riziko downcycling, nelze vyloučit nutný dovoz food-grade recyklátu PET pro plnění povinných podílů rPET dle směrnice o jednorázových plastech.
- Rizikem je nadále uhlíková stopa s ohledem na nižší kvalitu materiálu v multikomoditním sběru a přetrvávající rizika downcycling.

Varianta 2+ – rozšíření třídící sítě a zavedení DDRS

- Varianta 2+ sdílí hlavní rizika s variantou 2, Varianta 2+ posiluje systém stávajícího tříděného sběru jako jediné infrastruktury, ale vnáší do něj oproti variantě 2 nástroj finančních záloh – který aby byl realizovatelný společně se sběrem dalších obalů a tříděných odpadů, bude muset být skrze individuální digitální aplikaci (tzv. DDRS).
- Rizikem varianty je, že DDRS nebylo dosud nikde zavedeno na tak široké bázi, jedná se většinou o lokální pilotní projekty. Součástí rizik je taktéž vymahatelnost/ověřitelnost systému, který je částečně založen na důvěře (např. zda skutečně spotřebitel vhodí plastovou nápojovou lahev po skenu a vrácení zálohy do nádoby).
- Riziko nesplnění cílů pro vyřídění kovových nádob na nápoje i přes zavedení zálohování v roce 2026, potažmo i 2029 s ohledem na to, že míra třídění kovových nádob na nápoje je nyní velmi nízká a bude znamenat potřebu úpravy vzorců chování spotřebitelů. Nicméně v případě infringementu (oproti variantě 2) za nesplnění cíle zde již nebude otázka, zda zálohování zavést či nikoliv – ale spíše otázka zefektivnění systému / proč systém nedosahuje cílů.

1.5.2 Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu

Rizikem všech variant je nadále rostoucí trend produkce všech odpadových skupin, včetně obalů, zvažovaná opatření pravděpodobně nepovedou ve znatelné míře ke snížení spotřeby obalů (nebo plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje).

Z pohledu litteringu je však nutné hodnotit, že systémy s finanční zálohou (tedy varianta 1 a varianta 2+) budou dosahovat snížení znečištění odhozem zálohovaných obalů ve veřejných prostranstvích. Riziko litteringu zůstává vysoké zejm. u varianty 0, v případě varianty 1 je možné snížení litteringu díky hustější síti sběrných nádob.

1.5.3 Porovnání rizik dle variant

Tabulka 5: Porovnání cílů a hodnocení rizik plnění

Cíle definované pro předložení návrhu	Přehled cílů dle legislativy EU		současný stav (2022)	Hodnocení rizik plnění cílů dle legislativy EU a cílů definovaných pro předložení návrhu			
	směrnice 94/62 ES o obalech (94/62)	směrnice 2019/904 o jednorázových plastech (SUPD) návrh nařízení o obalech a obalových odpadech (PPWR) z roku 2022 (nahrazující směrnici 94/62 ES o obalech) balíček klimaticko-energetické politiky EU Fit for 55 (FF55)		varianta 0 bez přijetí dodatečných opatření	varianta 1 zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění)	varianta 2 rozšíření třídící sítě	podvarianta 2+ rozšíření třídící sítě + zavedení DDRS
	Klíčová opatření dle variant			bez přijetí dodatečných opatření	1) zřízení zálohovacího systému oddělující sběr plastových nápojových lahví a kovových nápojových obalů od ostatního sběru 2) zálohy jsou spotřebiteli refundovány při vracení do dedikovaných automatů	1) rozšíření stávající sítě sběru (kontejnerů) 2) rozšíření stávajícího systému D2D (popelnice na tříděný odpad přímo u domu)	1) rozšíření stávající sítě sběru (kontejnerů) 2) rozšíření systému D2D (popelnice na tříděný odpad přímo u domu) 3) zavedení vratných záloh skrze digitální peněženky (DDRS), vracení skrze stávající systém sběru

									nákladovost rozšíření stávající sítě a D2D DDRS existuje v pilotních projektech, nejde o ověřený systém, nepřístupný pro část obyvatel
	Rizika implementace opatření							nákladovost odděleného systému zálohování od tříděného sběru	nákladovost rozšíření stávající sítě a D2D
Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy	Sběr plastových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2025 (SUPD)	77 %	73-75 % (dle cíle SUPD pro nápojové plastové obaly) 76-79 % (pouze PET lahve)	trvajícím riziko nesplnění cíle SUPD (z důvodu změny metodiky započitatelnosti lahví ze společného sběru a SKO)	pravděpodobné splnění cíle SUPD	možné splnění cíle SUPD	pravděpodobné splnění cíle SUPD	
		do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 80 %		pravděpodobné nesplnění cíle PPWR -> nutnost zavést zálohování do 2029	pravděpodobné splnění cíle PPWR	možné splnění cíle PPWR -> žádost o výjimku ze zavedení zálohování	pravděpodobné splnění cíle PPWR	
		do 2029 (SUPD, PPWR)	90 %		trvajícím riziko nesplnění cíle SUPD, PPWR (pozdní zavedení zálohování nemusí vést ke splnění cíle)	pravděpodobné splnění cíle SUPD, PPWR	trvajícím riziko nesplnění cíle SUPD (z důvodu změny metodiky započitatelnosti lahví ze společného	trvajícím riziko nesplnění cíle SUPD (z důvodu změny metodiky započitatelnosti lahví ze společného	

								sběru a z SKO)	sběru a SKO)
	Sběr kovových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno, pokud více jak 80 %	20-30 %	jisté nesplnění cíle PPWR -> nutnost zavést zálohování	pravděpodobné nesplnění cíle PPWR (z důvodu nutnosti zásadně navýšit míru sběru z 20-30 % na 80 % za 1 rok od zavedení zálohování)	jisté nesplnění cíle PPWR -> nutnost zavést zálohování	pravděpodobné nesplnění cíle PPWR (z důvodu nutnosti zásadně navýšit míru sběru z 20-30 % na 80 % za 1 rok od zavedení DDRS)	
		do 2029 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 90 %						trvající riziko nesplnění cíle -> pozdní zavedení zálohování nemusí vést ke splnění cíle
	Poměr recyklovaných plastů v PET lahvích (každá plastová nápojová lahev o objemu až 3 litry)	od 2025 (SUPD)	25 %	downcycling ve vysoké míře	downcycling ve vysoké míře, tzn. nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle (nutnost dovozu rPET), s ohledem na narůstající povinné cíle narůstá i významnost dopadu v čase	downcycling ve velmi nízké míře, tzn. dostatek rPET v ČR pro plnění cíle (bez nutnosti dovozu rPET), předpoklad plnění povinného cíle v čase	trvající riziko downcycling, tzn. potenciální nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle, nejistota v čase s ohledem na zvyšování cíle a zpřísnění podmínek pro separátní sběr food-grade materiálů	trvající riziko downcycling, tzn. potenciální nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle, nejistota v čase s ohledem na zvyšování cíle a zpřísnění podmínek pro separátní sběr food-grade materiálů	
		od 2030 (SUPD, PPWR)	30 %						
		od roku 2040 (PPWR)	65 %						

Poměr recyklovaných kovů v kovových nápojových obalech		není definováno		není sledováno				
	Recyklace plastů (hmotnosti z plastového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	46 %	pravděpodobné splnění cíle (94/62, PPWR)	jistě splnění cíle (94/62, PPWR)	jistě splnění cíle (94/62, PPWR)	jistě splnění cíle (94/62, PPWR)
		do roku 2030 (94/62, PPWR)	55 %		pravděpodobné nesplnění cíle (94/62, PPWR)	jistě splnění cíle (94/62, PPWR)	jistě splnění cíle (94/62, PPWR)	jistě splnění cíle (94/62, PPWR)
	Recyklace hliníku (hmotnosti z hliníkového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	26 %	jistě nesplnění cíle (94/62, PPWR)	trvající riziko nesplnění cíle (94/62, PPWR)	pravděpodobné nesplnění cíle (94/62, PPWR)	trvající riziko nesplnění cíle (94/62, PPWR)
		do roku 2030 (94/62, PPWR)	60 %		jistě nesplnění cíle (94/62, PPWR)	možné splnění cíle (94/62, PPWR)	trvající riziko nesplnění cíle (94/62, PPWR)	možné splnění cíle (94/62, PPWR)
	Úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy (snížení emisí GHG oproti roku 2019 ze sektoru CRF 2 - průmyslové procesy a CRF 5 - odpady dle návrhu NEKP ČR a POK ČR, soulad s EU Fit for 55)	do 2025 (FF55)	11 % odpady 16 % průmyslové procesy	mínus 1 % odpady (tzn. vyšší emise) 3 % průmyslové procesy	sektor obalů nepřispěje k plnění cílů (downcycling, střední míra recyklace)	sektor obalů přispěje k plnění cílů (zamezení downcyclingu, vysoká míra recyklace)	sektor obalů přispěje k plnění cílů (vysoká míra recyklace, ale s předpokladem downcycling)	sektor obalů přispěje k plnění cílů (vysoká míra recyklace, ale s předpokladem downcycling)
		do 2030 (FF55)	39 % odpady 37 % průmyslové procesy					
		do 2035 (FF55)	63 % odpady 70 % průmyslové procesy					
		do 2040 (FF55)	73 % odpady 83 % průmyslové procesy					

Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu		Minimalizace litteringu, celkové snížení obalových odpadů	snížení trendu růstu plastových a hliníkových obalových odpadů minimalizace litteringu	bez kvantifikace, sledování trendu	rostoucí trend (lineárně do 2030 o cca 18 % plasty, 32 % kovy) zvýšení litteringu	bez dopadu na trend růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů zvýšení litteringu	mírné snížení trendu růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů jisté snížení litteringu (minimalizace u zálohovaných obalů)	není pravděpodobné snížení trendu růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů možné snížení litteringu	mírné snížení trendu růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů jisté snížení litteringu (minimalizace u zálohovaných obalů)
Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů		Maximální opakovatelnost recyklace, minimalizace downcycling	Technické řešení umožňující opakovanou recyklaci a zamezení downcycling	bez kvantifikace, sledování trendu	downcycling ve vysoké míře	downcycling ve vysoké míře (bez finanční motivace k třídění, znečištění ve smíšených nádobách)	downcycling ve velmi nízké míře (záloha jako finanční motivace třídění, oddělení plastových nápojových lahví a kovových nápojových obalů od ostatního plastového odpadu)	trvající riziko downcycling (bez finanční motivace třídění, zlepšení dostupnosti sběrné sítě a D2D, znečištění ve smíšených nádobách)	trvající riziko downcycling (záloha jako finanční motivace třídění, zlepšení dostupnosti sběrné sítě a D2D, znečištění ve smíšených nádobách)

míry pravděpodobnosti	
jisté splnění / nesplnění	90-100 %
pravděpodobné splnění / nesplnění	75-90 %
možné splnění / nesplnění	60-75 %

	trvající riziko nesplnění	40-60 %
	bez možnosti odhadu splnění / nesplnění	0-40 %

1.6 Návrh variant řešení

1.6.1 Kontext diskuze v ČR ohledně dodatečných opatření pro zajištění oběhovosti plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje

Plastové nápojové lahve se na našem trhu objevily před více než třiceti lety a po dobu dvaceti let je v České republice postupně budována infrastruktura pro jejich sběr od občanů. Poslední bouřlivá diskuse o tom, jak zajistit maximální recyklaci plastových nápojových lahví proběhla zhruba před patnácti lety. V té době výrobci nápojů odmítli přistoupit na zálohování. Jasně vyzvali komunální sektor, aby se o sběr veškerých plastů postaral. Obce, města, technické služby i soukromé společnosti nakládající s komunálním odpadem začaly investovat do infrastruktury, aby vybudovaly potřebnou sběrnou síť pro sběr plastových odpadů zejména prostřednictvím nádob na separovaný sběr, nakoupily svozovou techniku a postavily třídící linky na jejich dotřídění a slisování před expedicí k recyklaci.

Diskuze k zavedení povinného zálohového systému se opětovně otevřela v souvislosti se zavedením povinnosti nápojářského průmyslu uvádět na trh výrobky s nejméně 25% recyklátem. MŽP zároveň informovala autorizovaná obalová společnost EKO-KOM, že pouhou intenzifikací stávajícího systému nedosáhne ČR povinného cíle 90 % sběru v roce 2029. To bylo reflektováno také v programovém prohlášení vlády v roce 2022 (a dále v upravené verzi v roce 2023), která se zavázala zvážit zavedení zálohového systému na plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje.

Tyto iniciativy byly podpořeny také nápojářským průmyslem, který prostřednictvím Iniciativy pro zálohování vyslovil podporu pro vznik samostatného EPR systému (systému rozšířené odpovědnosti výrobců) ochotu převzít rozšířenou odpovědnost výrobce a vybudovat zálohový systém.

Tento systém ovšem musí reflektovat podmínky ČR, které jsou odlišné od podmínek, ve kterých vznikaly zahraniční zálohové systémy. 15 zemí v EU už zálohový systém zavedlo a další plánují jeho zavedení (od r. 2025 Rakousko, Polsko či Kypr). Zálohový systém zavedly i země mimo EU (např. Norsko, Island nebo Skotsko) a další jej zavádějí. Velká část evropských zemí se zavedeným zálohovým systémem již nyní plní požadavek 90% míry sběru nápojových obalů z PET, mj. například Dánsko, Finsko, Německo, Norsko nebo Litva. Sousední Slovensko se míře 90 % sběru přiblížilo již ve druhém roce od zavedení systému zálohování, v roce 2023 již dosáhlo míry sběru ve výši 92 %.

Evropská unie směřuje k důslednější recyklaci obalového materiálu a zavádění oběhového hospodářství do výrobních a konzumních cyklů. Není cílem pouze dobře separovat, ale zajistit, že materiál, který výrobce uvede na trh, bude opětovně materiálově využit, s cílem co nejdéle zachovat jeho kvalitativní parametry. Důvody můžeme hledat nejen ve snižování emisí CO₂, nižší míře využívání vzácných přírodních zdrojů a předcházení vzniku odpadu, ale zároveň i v zajišťování materiálové soběstačnosti a navýšení odolnosti členských zemí proti výpadkům v dodavatelských řetězcích.

Technické možnosti zajištění čistoty materiálu v českém prostředí jsou prakticky dvojí:

1. Rozdělený současný sběr plastu na dva toky

- jakýkoliv plast,
- obalový materiál pro potraviny.

V tomto případě by bylo nutné zajistit maximální čistotu odkládaného obalu, což je u nádob na plasty umístěných na veřejných prostranstvích velmi složité. Bylo by nutné na každé sběrné místo umístit další kontejner na obalový materiál pro potraviny, které by bylo nutné svážet jiným vozem a tím pak dochází ke dvojnásobné dopravě a mohl by se prodražit dvojnásobně, ale jistota čistoty materiálu by zaručena nebyla. Takováto varianta se jeví nicméně ve srovnání se zavedením zálohového systému jako bezúčelná, protože by v zásadě obsahovala zdvojení toku infrastruktury a dopravy (stejně jako v případě zavedení zálohování dle varianty 1), zároveň by však postrádala finanční motivaci. Detailnější rozbor nákladů na rozšiřování sběru je ve vyhodnocení dopadů varianty 2, která počítá s rozšířením o nádoby atd. – nicméně rozdělené toky by se týkaly pouze části třídícího systému (jen v rámci jeho posílení, nikoliv jeho celková přestavba).

2. zálohový systém odděleně od stávajícího systému třídění

Oddělené systémy zabrání kontaminaci obalu s jinými typy výrobků v rámci SKO, nebo jiných odpadů, které se běžně v rámci separovaných odpadů vyskytují. EU záměrně v novém návrhu nařízení z prosince 2022, počítá s tím, že zálohování by nepodléhalo mlékařské produkty.

Postoje veřejnosti – výsledky dotazníkového šetření (MŽP, Focus Agency)

Parametry výzkumu:

- **Kvantitativní výzkum** reprezentativní na dospělé populaci ČR.
- **Způsob výběru respondentů:** kvótní výběr na základě dat SLBD 2021.
- Velikost výběrového souboru: 1 129 respondentů.
- **Termín sběru dat:** 7. 12. – 30. 12. 2022
- **Metoda sběru dat:** mix mode: CAPI (Computer Assisted Personal Interviewing) – face to face rozhovory vyškolených tazatelů s respondenty zaznamenávané do elektronických dotazníků, CAWI (Computer Assisted Web Interviewing) – respondenti samostatně vyplňují elektronický dotazník na svém počítači či tabletu.
- **Nástroj sběru dat:** dotazník (7 zjišťovacích otázek, sociodemografie a 2 bonusové otázky na ekologičnost chování).

Hlavní sdělení:

- většina respondentů uvedla, že velkou část pracovního dne se pohybují buď doma nebo v zaměstnání, kde je bezproblémový přístup k pitné vodě,
- balenou vodu kupují zejména, když nemají přístup k pitné vodě, nechutná jim voda z daného zdroje nebo potřebují novou láhev, mezi méně časté případy uvedli potřebu minerální vody, kojenecké vody pro dítě, zapomenutou láhev s vodou,
- v oblasti využití plastové láhve vyšlo z dotazníku, že většina ji po použití vyhodí, další část ji používá opakovaně a vyhodí, až když jeví známky značného opotřebení, najdou se i tací, kteří plastové láhve využívají k jiným účelům například jako zásobníky pro kutilství atd.,
- odpadní nádobu na plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje by nejvíce uvítali na veřejných místech, na zastávkách MHD, před obchody, v ubytovacích zařízeních, ve vlacích, některým dále chybí na odstavných parkovištích, dětských hřištích či v parcích,
- nákup balené vody ovlivňuje také počasí.

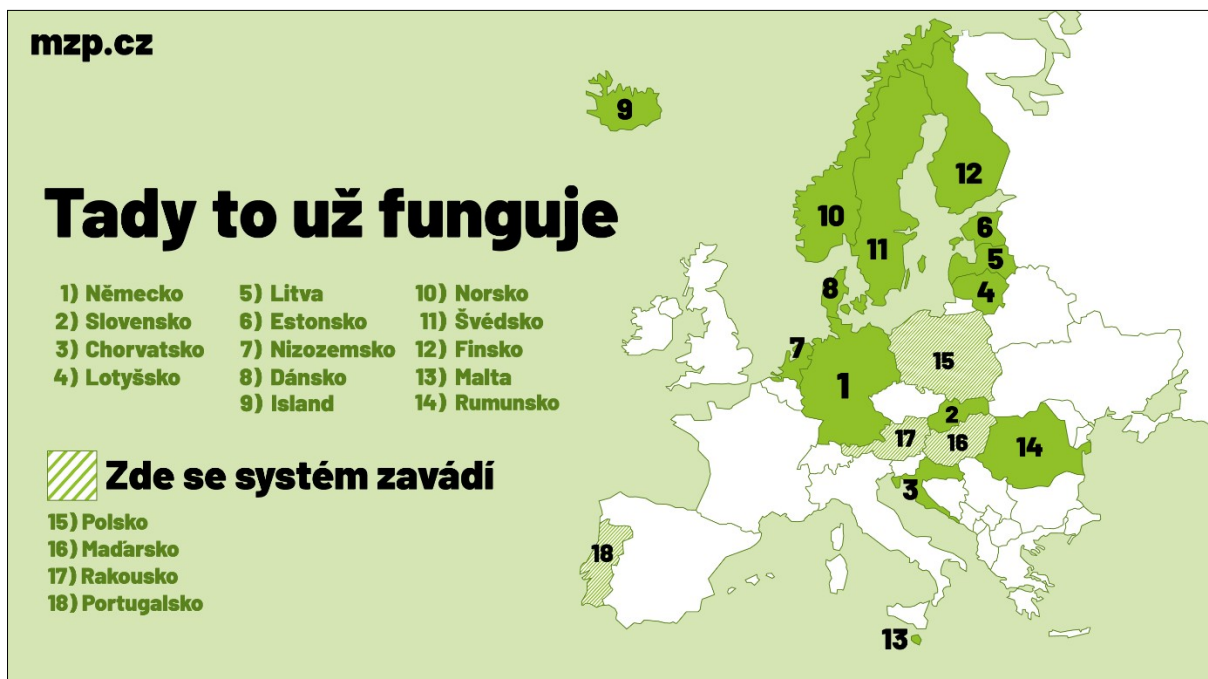
- polovina populace starší 18 let je pro zavedení zálohovaného systému, proti je třetina, cca pětina deklaruje, že bude tento systém ignorovat a nadále vyhazovat nápojové obaly do nádob na tříděný odpad;
- většina respondentů uvedla, že to má k sběrnému hnízdu blíže než do obchodu, dále pak že bude obaly vracet nárazově (skladovat doma a vracet najednou). Někteří uvedli, že začnou více využívat vozidlo, omezí nákup nápojů v plastových nápojových lahvích a že jim bude vadit, když budou muset u vrácení lahví čekat;
- většina preferuje vrácení v místech prodeje nápojů (v prodejnách a v každé obci bez ohledu na existenci prodejny);
- maximální docházková vzdálenost neodrazující od vrácení plastových nápojových lahví je do 300 m pro polovinu respondentů a 200 metrů pro třetinu;
- část respondentů se i vyjádřila k tomu, že by upřednostnila vodu ve skleněné láhvi (vyjma situací jako pěší výlet s lahví v batohu aj.), a část, že ne, někteří na to nemají jasný názor;
- většina respondentů uvedla, že v případě promítnutí nákladů celého systému do ceny produktu, omezí nákup nápojů v plastových nápojových lahvích, další část uvedla, že navýšení cen jejich rozhodnutí o nákupu neovlivní;
- výzkum také ukázal, že je zapotřebí více informovat o způsobu zpracování vratných plastových nápojových lahví (čtvrtina neví, jak by měl fungovat, pětina se domnívá, že by se lahve měly vymývat a plnit).

1.6.2 Mezinárodní srovnání

Při srovnávání systémů odpadového hospodářství je třeba mít na paměti, že nelze státy plně objektivně srovnávat, protože systémy separace ve všech zemích jsou dosti rozdílné a mají taky rozdílné výsledky. Systém separace v České republice je dlouhodobě mezi třemi nejlepšími v EU, což však neplatí pro recyklaci a materiálové využití vysbíraného materiálu. Po celou dobu plnil všechny stanovené legislativní cíle, a to dokonce s rezervou. Aktuálně plní cíle sběru pro plastové nápojové lahve dokonce i k roku 2025. V České republice stávající dobrovolný systém již nyní vybere osm plastových nápojových lahví z deseti. Česká republika je na velmi dobré cestě ke splnění definovaných cílů pro rok 2025 u plastových nápojových lahví, což nyní potvrdila i zpráva Evropské komise z června 2023, kde je mezi pouhými devíti státy, které cíle k roku 2025 pravděpodobně splní. Přesto jak bylo popsáno výše v definici problému, systém v ČR vykazuje řadu nedostatků z pohledu zajištění plné oběhovosti a zároveň naráží na limity dosáhnout až 90% míry třídění. V kovových nádobách na nápoje jsou zároveň velké rezervy.

Proti zavádění povinného zálohování vystupují některé členské státy, nicméně diskuse o novém nařízení o obalech a obalových odpadech či rostoucí tlak spotřebitelů postupně mění přístup ve většině členských zemí. Například Belgie hledá cesty pro zavedení jiného modelu zálohování. Jinde se do budoucna již orientují na zálohování vícecestných opakovaně použitelných nápojových obalů (opětovně naplnitelných). Tuto cestu chce do budoucna razit i Německo a lze ji rovněž již najít v návrhu evropského nařízení o obalech a obalových odpadech. (zdroj: CAOH)

Systém zálohování jako prostředek na splnění cílů si zvolila naprostá většina evropských zemí, včetně Polska, Maďarska nebo Rakouska. 15 zemí v EU už zálohový systém zavedlo a další plánují jeho zavedení (od r. 2025 Rakousko, Polsko či Kypr). Zálohový systém zavedly i země mimo EU (např. Norsko, Island nebo Skotsko) a další jej zavádějí.

1.6.2.1
Č

eská republika

Průměrná docházková vzdálenost ke kontejnerům je pouhých 90 metrů a stále více občanů

Obrázek 2: Mapa zálohování (zdroj: MŽP)

už má barevné sběrné nádoby dokonce u svých rodinných domů. Česká republika již nyní plní ve sběru plastů cíle i pro rok 2025. Analýzy pro intenzifikaci stávající sítě, například společnosti EKO-KOM však poukazují na vysoké náklady pro dosažení dalšího zlepšení v oblasti sběru, neboť chybí motivace pro 20 % občanů, kteří v současnosti systém nevyužívají. U systému sběru kovových nádob na nápoje by pak musely být vynaloženy vysoké investice na zvýšení sběru, například pro zavedení door-to-door systému u všech rodinných domů v ČR. A pro splnění cílů sběru 90 % je třeba navýšit výkon současného systému o cca 6 890 tun PET (aktuální sběr cca 77 %, celková produkce cca 53 tis. tun PET, 13 % chybí do splnění cíle). Česká republika má, oproti jiným státům, které zaváděly zálohový systém na nápojové obaly, také výhodu v tom, že spotřebitelé jsou zvyklí vracet zálohované sklo, nejčastěji na pivo v obchodech. U tohoto systému zálohování, který je v ČR tradiční, dosahuje míra návratnosti přes 95 %. Z pohledu spotřebitele by se tak v případě zavedení nového systému jednalo spíše o rozšíření stávajícího systému o nové typy nápojových obalů.

Nápojové obaly mají být odkládány do kontejnerů na plasty či kovy, poté svezeny, vytríděny a znovupoužity dle možností daného materiálu, praxe u stávajícího systému však ukazuje, že pouze minimální množství obalů je recyklováno zpátky do nových obalů a k opakované recyklaci dochází minimálně.

Uvedeno na trh:	cca 1,8 mld. kusů plastových nápojových lahví, cca 0,8 mld. kusů kovových nádob na nápoje
Počet obyvatel:	10,7 mil.
Rozloha:	78,9 tis. km ²
Zdroj pitné vody:	podzemní, povrchový,
Kontejnery na plasty:	průměrná vzdálenost cca 90 m,
Zálohování od:	diskuse, příprava,

Rezervy současného systému:

- ubytovací služby (ve většině ubytovacích zařízení chybí na pokojích nebo chodbách nádoby na tříděný odpad),
- cestování (nedostatek nádob na tříděný odpad u zastávek dopravních prostředků, odpočívák atd.) nebo separace jejich obsahu,
- kulturní a sportovní prostředí (chybí dostupné nádoby na tříděný odpad),
- nakupování (před obchody a nákupními centry pouze koše na směsný odpad, ve většině obchodů chybí nádoby na tříděný odpad i uvnitř),
- pohostinství (velmi často veškerý odpad u baru končí v jednom černém pytlí).

Z níže uvedených obrázků je zřejmé, jaký je aktuální stav v oblasti třídění nabízený zákazníkům (Albert Obzor, Penny Kunratice, DM Drogerie Kunratice, Billa u kolejí Volha)

Obrázek 3: Příklad třídění či netřídění v některých obchodech v Praze

1.6.2.2 Slovenská republika (Slovensko)

Počet obyvatel:	5,5 mil.
Rozloha:	49 tis. km ²
Zdroj pitné vody:	podzemní, povrchový, kvalita srovnatelná s ČR
Kontejnery na plasty:	nedostatečná síť

Zálohování od:	1. 1. 2022
Ceny:	0,15 € PET a kovové nádoby na nápoje o objemu 0,1–3 l
Povinnost pro:	prodejny nad 300 m ²
Uvedeno na trh:	750 mil. PET lahví 500 mil. kovových nádob na nápoje

Informace od Správce zálohového systému

- 15 měsíců od schválení zákona do vybrání první láhve,
- přechodné období pro výrobce 1 měsíc, pro distributora 6 měsíců,
- problémy s vrácením způsobené relativně krátkou dobou mezi udělením pověření pro nového Správce a spuštěním systému, postupně ustoupily, sběrná síť byla rozšířena a spotřebitelé upravili své zvyklosti a časy nakupování, aby nemuseli stát ve frontách při vrácení nápojových obalů,
- materiál je prodáván na základě aukce, kde přednost mají opce a pak ostatní zájemci, producenti, kteří za tržní cenu odkoupí materiál prostřednictvím opce, pak mají povinnost zajistit, aby byl recyklát použit opět na výrobu nápojových obalů,
- manipulační poplatek je stanoven na základě kontroly reálných nákladů na straně distributora nezávislou třetí stranou a je obchodníkům vyplácen na měsíční bázi,
- je vypočítán tak, aby pokryl přímé dodatečné náklady sběrných míst spojené se zapojením do systému (pronájem, energie, vstupní investice do technologií, personální náklady apod.),
- 200 € jednorázový poplatek registrační poplatek výrobce,
- 50 € administrativní poplatek za každý EAN kód (zařazení, vyřazení, změnu) pro výrobce,
- 700–800 € cena za čtečku a software pro případný ruční sběr poskytuje Správce zapojeným sběrným místům zdarma,
- 0,023–0,039 € manipulační poplatek (ruční sběr 0,03 €),
- svoz provádí externí subjekty pro správce a vůz je volen na základě místa sběru, kapacity prodejen a sváženého množství (nákladní vozy, ale i dodávky),
- vyplacení manipulačního poplatku je na měsíční bázi s možností zálohové platby v případě požadavku ze strany distributora.

Výsledky systému sběru:

Informace ze Správy o činnosti Správce zálohového systému za druhý půlrok 2023:

- cca 1,16 mld. kusů zálohovaných obalů (od spuštění systému 1,9 mld. ks),
- 3 269 odběrných míst (72 % automatizovaných),
- v průměru je denně v provozu 80 vozidel, roční nájezd téměř 2,5 mil. km,
- spotřebitelé inklinují k výběru odběrného místa podle toho, jestli si ve městě vrácení zálohovaných obalů plánují i nakoupit,
- průměrný počet vrácených obalů na jednu návštěvu obchodu je cca 16 ks,
- finanční motivace je výraznější hlavně u mladší populace do 35 let,
- v souvislosti s podvodů v této oblasti Správa spolupracuje s MŽP SR, SIŽP, SOI, Protimonopolný úřad, Policajný zbor SR, Finančná správa SR,
- Správca vytvořil pozici manažera prevence podvodů, monitoruje prostory sběru, kontroluje vysbírané obaly, dělá systematický reporting, vykonává předběžnou finanční kontrolu, organizuje fiktivní nákupy, analyzuje kamerové záznamy a spolupracuje s dodavateli automatů, distributory a státními kontrolními orgány,

- Slovensko zaznamenalo významný pokles odhozených nápojových obalů. V roce 2020 tvořily ve vysbíraném odpadu kovové nádoby na nápoje 21 % a PET lahve 18 %. Na podzim 2022 to bylo už jen 4 % kovových nádob na nápoje a 5 % PET lahví.

Financování činnosti Správce

- financování Správce je výběrem poplatků, prodejem materiálu, nevrácenými zálohami,
- vstupní investice ve výši cca 7 mil. € (tvořené půjčkami zakládajících členů výrobců nápojů a bankovního úvěru), je hrazena pouze z prostředků Správce,
- investice do zálohových automatů a ručních skenerů jsou financovány distributory, veškeré tyto náklady se mu jim vrátí na základě manipulačního poplatku za sběr obalů, propláceného Správcem,
- vstupní investice byly potřebné na vybudování třídícího centra, meziskladů, technologického vybavení, vybavení zúčtovacího centra (software, hardware, zařízení kanceláří), úvodní marketingové kampaně, zabezpečení informačních a vzdělávacích aktivit a PR komunikace před spuštěním zálohového systému, management projektu,
- roční předpokládané náklady při míře návratnosti 90 % jsou odhadované na 35 mil. €, při odhadovaných výnosech 30 mil. € (skutečná výše závisí na mnoha faktorech, například na velikosti a struktuře sítě, postoje obyvatel, efektivitě systému apod.),
- případné přebytky Správce použije na zefektivnění zálohového systému,
- finanční prostředky akumulované v prvních letech budou použity na počáteční kapitálové výdaje, financování a zdokonalování systému, vytvoření rezervy na neočekávaný vývoj míry návratnosti a případně další změny v nákladech. (Zdroj: Správce zálohového systému).

Rezervy současného systému

- někteří výrobci začali uvádět na trh obaly o velikosti 3,1 l,
- vyplacení manipulačního poplatku je přibližně s ročním zpožděním,

Doporučení slovenské strany

- více času na přípravu,
- začít včas s marketingem,
- analyzovat, analyzovat, analyzovat,
- správné nastavení manipulačního poplatku,
- správná logistika.

1.6.2.3 ostatní státy, varianty sběru a předcházení vzniku odpadů

Evropské státy postupně řeší problémy s obalovým materiálem, zejména s obaly od nápojů, a tak jsou při cestách vidět různé způsoby řešení, které primárně předchází vzniku obalového materiálu, ale jsou i chytré způsoby sběru nápojových obalů. Níže jsou uvedeny příklady:

- **Chorvatská republika (Chorvatsko)**

Počet obyvatel: 3,9 mil.

Rozloha: 56,5 tis. km²

Zdroj pitné vody: špatný, ostrovy většinou bez pitné vody, nutná balená voda

Kontejnery na plasty: nejsou v docházkové vzdálenosti
Zálohování od: od 2005
Ceny: 0,5 Kuna (do 2022)
Povinnost pro: prodejny nad 200 m²

Rezervy současného systému:

- problémy s automaty na nápojové obaly (fronty, zasekávání aj.),
- nepořádek kolem nápojových automatů,

Obrázek 4: Kontejner s automatem na výkup PET a kovových nádob na nápoje ostrov Vir, Chorvatsko 2021

▪ Rakouská republika (Rakousko)

Počet obyvatel: 9 mil.
Rozloha: 78 tis. km²
Zdroj pitné vody: podzemní, prameny
Kontejnery na plasty: obdobně jako v ČR, na veřejných místech koše (metro atd.)
Zálohování od: od 2025
Ceny: 0,25 €

▪ Polská republika (Polsko)

Počet obyvatel: 38 mil.
Rozloha: 313 tis. km²
Zdroj pitné vody: nezjištěn
Kontejnery na plasty: obdobně jako v ČR, na veřejných místech koše (metro atd.)
Zálohování od: zkušební provoz, legislativa se připravuje
Ceny: 0,05 zł (nyní jako poukázka na nákup zboží)

▪ Skotsko (zdroj: Sensoneo, Bratislava)

Vzhledem k tomu, že většina sektorů tohoto světa prochází v dnešní době digitalizací, nejsou ani digitální systémy výjimkou. Klasický model, který byl poprvé zaveden ve Švédsku v roce 1984, se může dodnes jevit spolehlivý a plně funkční, avšak v povaze lidí je inovovat a zjednodušovat věci. Nový model nazývaný Digital Deposit Return System, také známý jako DDRS, stále není standardizovaný a pevně definován. Někteří experti a lidé ze sektoru tímto pojmem myslí pouze použití digitálních peněženek, zatímco jiní profesionálové jdou hlouběji a vidí DDRS jako model, kde nejsou spotřebitelé nuceni přinést obal zpět do obchodů, ale používají doma digitální nástroje, které jim pomáhají skenovat čárový kód na kontejneru, který lze později vyhodit do kontejneru nebo do chytrého koše.

Když hovoříme o DDRS pouze z hlediska zavedení digitálních peněženek, ti, kteří podporují toto řešení, argumentují především vyhýbáním se podvodům, vyšší motivací mladší generace a zjednodušením procesu, kdy je potřeba vyplatit vkladový poukaz na pokladně. Na druhé straně lidé skeptičtí k digitálním peněženkám v rámci systému vratného vkladu

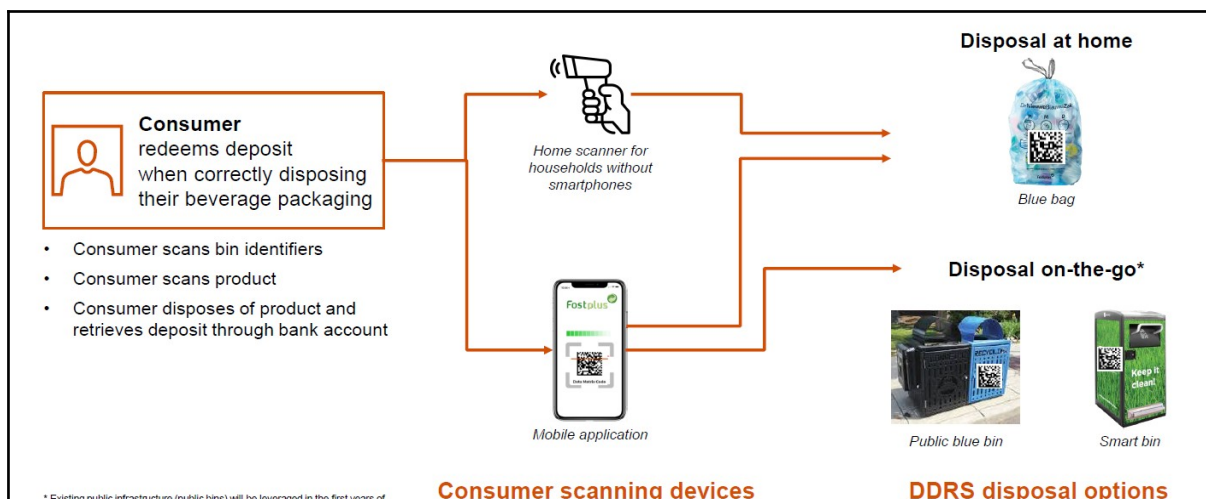
tvrdí, že to může být problém kvůli starším spotřebitelům bez chytrých telefonů. Tento systém však zatím není nikde otestován. Dalším zásadním problémem je, že nápojový průmysl tento přístup odmítá, neboť může přinést zásadní provozní a logistické problémy. Například pro natištění unikátních kódů na kovové nádoby na nápoje bude potřeba zpomalit výrobní linky nejméně na polovinu, při další logistice bude třeba sledovat obaly na paletách a při další přepravě. To může vést k zásadnímu navýšení cen pro koncové spotřebitele.

Zkušební provoz Zpětného vratného systému, který integruje digitální peněženky a mikroplatby, byl spuštěn ve skotském Glasgow a v oblasti západního středního Skotska. Jak popsáno na scottishgrocer.co.uk, spotřebitelé v rámci zkoušky vraceli jednorázové láhve z PET s objemem až 750 ml do obchodů, které se účastnily zkoušky. Díky spolupráci s kreditní společností Mastercard a vývojářem platební aplikace Helpful byl pomocí aplikace na chytrém telefonu spotřebitelský účet vyplacen vklad ve výši 20 pencí za obal. Pilot byl dle konzultací vyhodnocen jako neúspěšný a Skotsko začalo připravovat spuštění zálohového systému tradičního typu.

Nicméně, jak uvedl Alex Henriksen, generální ředitel společnosti Tetra Pak North Europe, pro packagingeurope.com, nejjednodušší a uživatelsky přívětivý DDRS je ten, který umožňuje spotřebitelům zapojit se do systému z domova. Zjednodušeně řečeno, v tomto přístupu DDRS by spotřebitel doma naskenoval čárový kód na láhvi a digitálně by vyměnil vklady za obaly bez nutnosti opustit dům, pokračoval by ve využívání již existující infrastruktury sběru domovního odpadu. V tomto případě existuje riziko, že spotřebitel po získání zálohy obal skutečně nevytřídí a může se stát součástí litteringu. Systém předpokládá digitální gramotnost všech uživatelů, což může znevýhodňovat některé skupiny obyvatel. Bez aplikace v chytrém mobilním telefonu nebo ručního skeneru totiž nelze obal vrátit.

- **Belgie (zdroj: Fostplus)**

V Belgii v současné době probíhá série testů a pilotních projektů malého rozsahu chytrého systému zálohování. Ty testují jednotlivé aspekty systému, žádný z nich však netestuje systém jako celek. To zahrnuje jedinečné kódy na obalech nápojů, provoz aplikace, snadnost skenování jedinečných kódů, vrácení zálohy a bezpečnost systémů k prevenci podvodů a ochraně osobních údajů. Chytrý systém zálohování nabízí mnoho výhod. Díky tomuto systému. Piloty si kladou za cíl usnadnit občanům třídění a sběr odpadů a zároveň snižovat množství odpadků, nyní jsou testovány na vzorku zhruba 100 tisíc kusů obalů. Většina spotřebitelů, kteří již třídí své kovové nádoby na nápoje nebo lahve, si bude muset pořídit aplikaci do chytrého telefonu nebo ruční skener, jinak ale nebude muset měnit své chování. Při naplnění předpokladů to může Belgii pomoci udržet svou vysokou úroveň sběru, zavedení systému však nebude mít pozitivní dopad na recyklaci a nepovede k žádnému „zlepšení čistoty vysbíraného materiálu“ a recyklace.

Obrázek 5: Pilotní belgický systém DDRS (Zdroj: PWC, 2022)

Tabulka 6: Porovnání DRS A DDRS Belgie (PWC, 2022)

Comparison of average yearly cost on the basis of 100% collection rate (illustrative)							
	Investment cost	Operational cost	Litter cost	Total cost	Unredeemed deposit	Recycling revenue	Total income
DDRS	-11,848,649.07 €	-82,455,916.62 €	0.00 €	-94,304,565.69 €	0.00 €	51,109,278.33 €	51,109,278.33 €
DRS	-15,486,450.00 €	-110,873,413.22 €	0.00 €	-126,359,863.22 €	0.00 €	51,109,278.33 €	51,109,278.33 €
Delta (DDRS - DRS)	3,637,800.93 €	28,417,496.60 €	0.00 €	32,055,297.53 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €

Poznámka: Náklady na DDRS nezahrnují investice na straně výrobců nápojových obalů (až 5 mil. EUR na provoz) ani provozní dopady způsobené např. zpomalením plnicích linek pro kovové nádoby na nápoje (zdroj: Ivan Tučník, ASAHI Beer).

Dále pak Belgie má zaveden systém pokut a případné odmítnutí odpadu:

- Pokuty
 - o Pokud není odpad správně tříděn, mohou být uloženy pokuty. Například v Bruselu mohou být pokuty za nesprávné třídění odpadu a za vynechání třídění potravinového odpadu do oranžových pytlů. Pokuty za nesprávné třídění se mohou pohybovat od 50 do 300 EUR, přičemž pokuty za vynechání třídění skla mohou být až 150 EUR a za elektrické spotřebiče až 300 EUR (Belgium.be) ([ARP-GAN](#)).
- Odmítnutí odpadu
 - o Pokud odpad není správně tříděn, odpadové společnosti mohou odmítnout jeho vyzvednutí. Odpovědnost za správné třídění odpadu leží na občanech a firmách ([ARP-GAN](#)) ([Commissioner Brussels](https://www.brusselstimes.com/brussels-2/694048/dont-just-bin-it-sort-it-brussels-fines-people-who-ignore-new-waste-rules)) [.https://www.brusselstimes.com/brussels-2/694048/dont-just-bin-it-sort-it-brussels-fines-people-who-ignore-new-waste-rules](https://www.brusselstimes.com/brussels-2/694048/dont-just-bin-it-sort-it-brussels-fines-people-who-ignore-new-waste-rules)

▪ Francie

V současné době Francie pozastavila proces implementace zálohového systému z důvodu předpokládaných vysokých ekonomických nákladů. Není však jasné, jak naplní do budoucna cíle EU, proto se zálohováním jako jednou z možností do budoucna počítá i nadále.

Ostatní

V **Německu** před zavedením plošného zálohového systému tvořily v roce 1998 nápojové obaly zhruba jednu pětinu z celkového objemu pohozených odpadků. V roce 2002 byly v přírodě odhozeny 1 až 2 miliardy nápojových obalů. Po zavedení záloh littering nápojových obalů klesl téměř na nulu.

V **Litvě** v průzkumu z roku 2018, jak zálohový systém pomohl snížit pohozené nápojové obaly v přírodě, potvrdilo pozitivní zkušenost 95 % místních respondentů. Přínosy zavedení záloh ve vztahu k litteringu potvrzuje i zkušenost z **Estonska**, které na systém přešlo v roce 2005. Estonsko v roce 2003 analyzovalo složení odhozených odpadků podél silnic. Nápojové obaly tvořily až 80 % sesbíraného odpadu, přičemž PET lahve a kovové nádoby na nápoje z nich tvořily největší část. Po zavedení záloh podíl nápojových obalů v odhozeném odpadu podél silnic klesl pod 10 %. (viz např. <https://retailnews.cz/2023/04/12/zalohovani-snizuje-pocet-odhozenych-pet-lahvi-a-plechovek/>).

1.6.3 Varianta 0 – bez přijetí dodatečných opatření

- kontejnery na plasty a kovy (průměrná vzdálenost 90 m),
- koše na plasty na veřejném prostranství, areálech (uvnitř, venku) subjektů (veřejných budov i firem), které někdy obsluhují jiné společnosti než svozové společnosti, které řeší kontejnerový svoz v daném městě,
- systém door-to-door (popelnice na tříděný odpad umístěné přímo u občanů, zvýšená četnost svozu tříděných komodit a snížení četnosti svozu smíšeného komunálního odpadu).

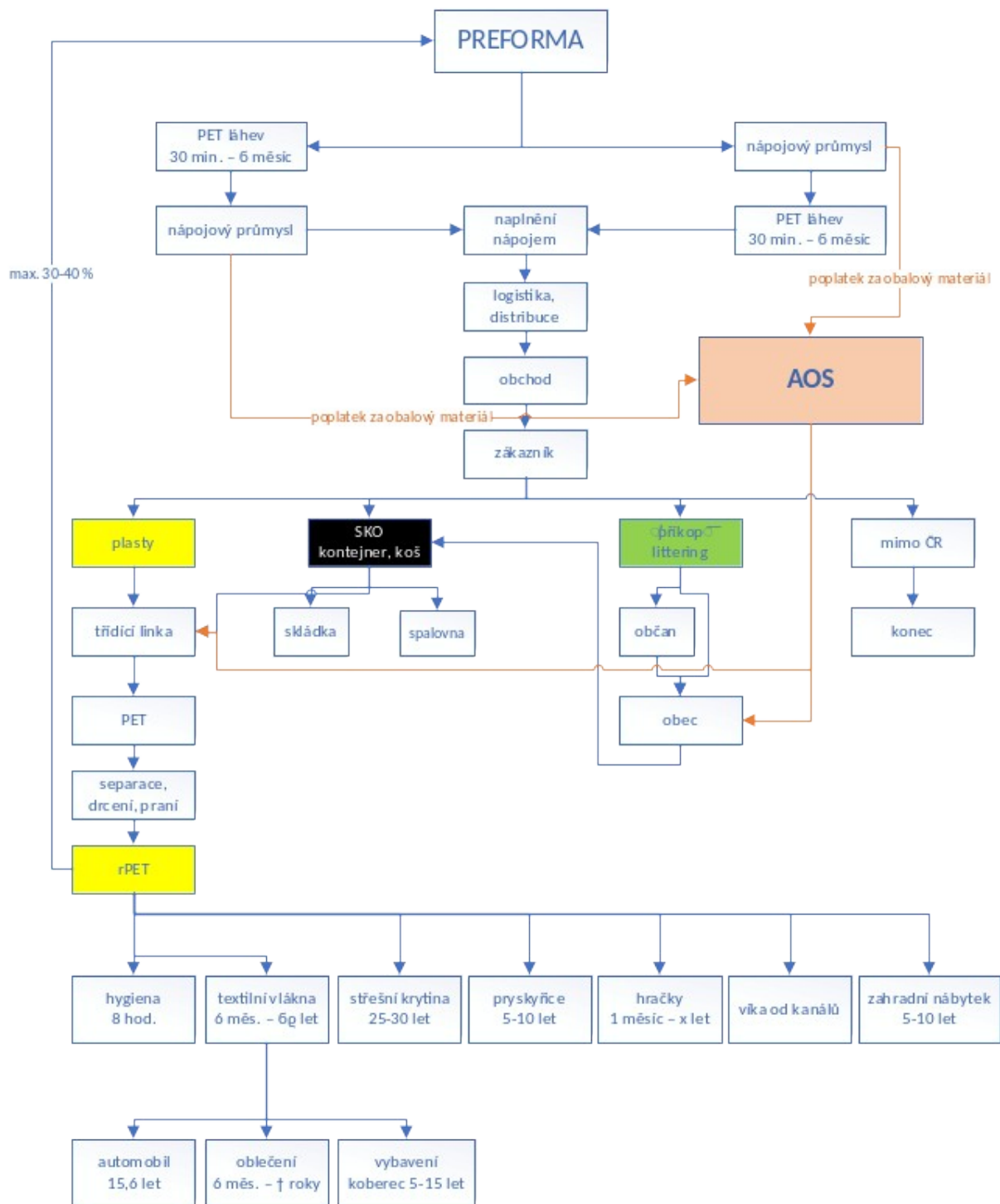

Obrázek 6. Jak systém funguje (zdroj: EKO KOM s.r.o.)

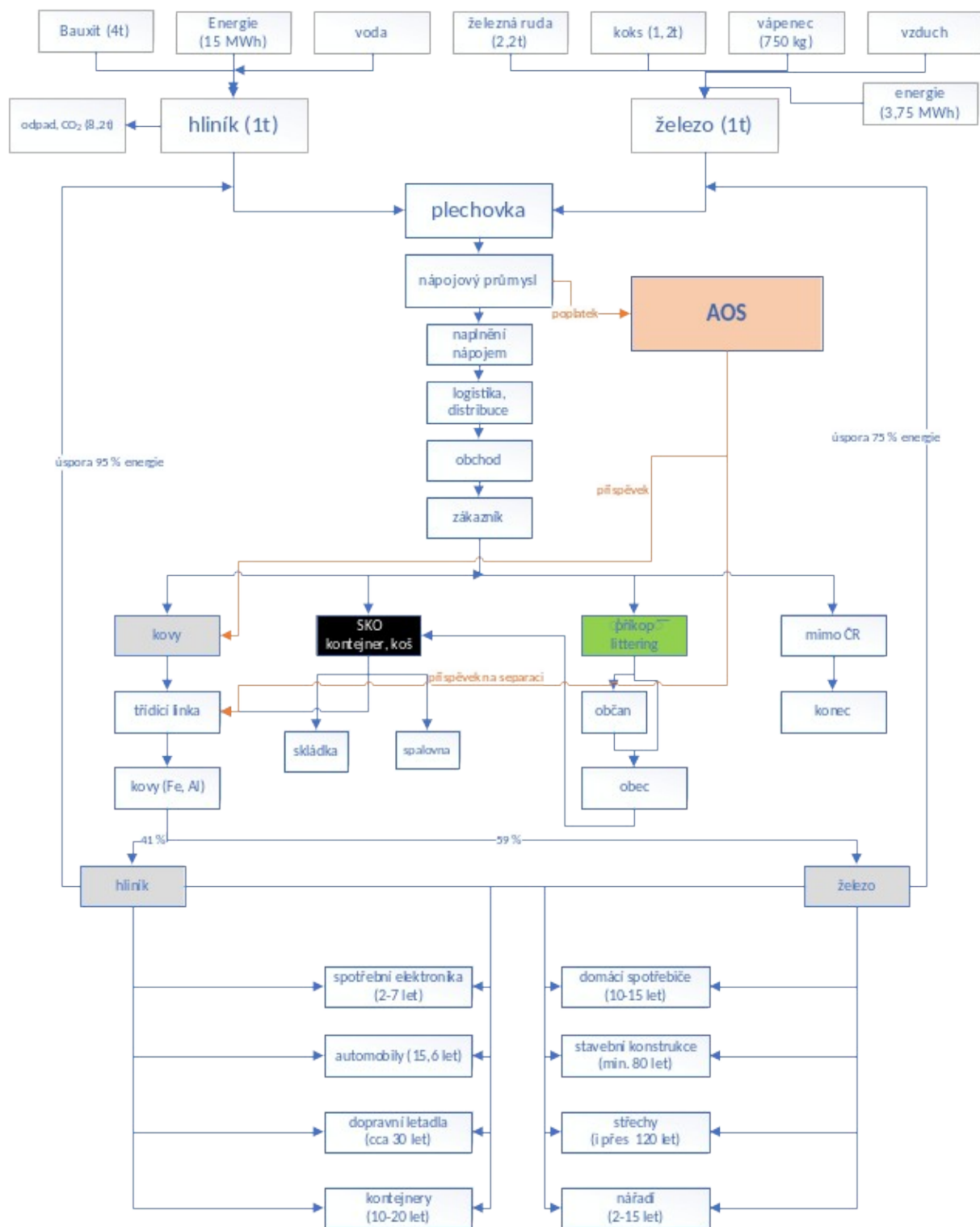
Registrační a evidenční poplatky

- za zápis do Seznamu **800 Kč**,
- za vydání rozhodnutí o autorizaci ve výši **2 000 Kč**,
- za vedení evidence evidenční poplatky ve výši **800 Kč** ročně za každou osobu, s níž má autorizovaná společnost uzavřenou smlouvu o sdruženém plnění,
- výnos registračních a evidenčních poplatků je příjmem rozpočtu Státního fondu životního prostředí České republiky.

Na níže uvedených obrázcích je znázorněn současný systém, kde na začátku máme preformu PET láhve nebo vstupní suroviny u kovových nádob na nápoje.

Obrázek 8: PET – současný stav

Obrázek 9: kovy – současný stav

1.6.4 Varianta 1 – zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění)

Navrhaná varianta vznikala v průběhu několika měsíců a v rámci jednání na MŽP, kterých se účastnili, jak zástupci nápojového sektoru, obchodního sektoru, tak i zástupci obcí či současné AOS. Výsledná verze návrhu zákona vychází na základě diskusí z těchto jednání, kde byl brán zřetel zejména na proveditelnost, kontrolovatelnost a v neposlední řadě i případné náklady a přínosy z návrhů vyplývající.

V rámci těchto jednání byly diskutovány zejména tyto body:

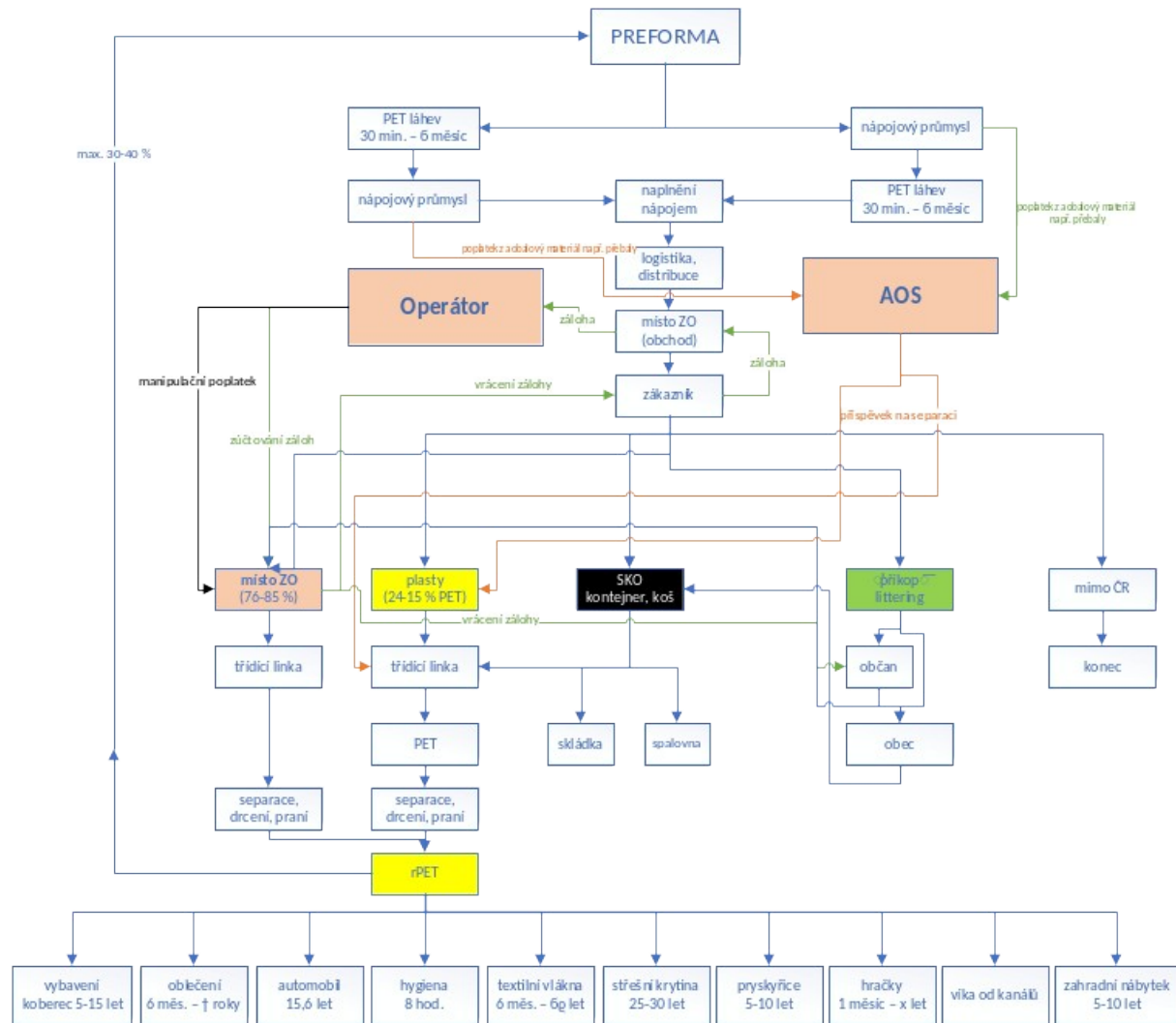
- druhy zálohovaných obalů,
- výše zálohy,
- logistika tříděných a separovaných obalů (např. reverzní svoz),
- operátor a jeho nastavení,
- místa sběru (prodejny, čerpací stanice, online prodejci – velikost atd.),
- velikostí prodejních ploch a jejich postupného zapojení,
- subjekty provádějící výkup,
- omezením produkce nápojových obalů a zavedení povinnosti jako u pивních lahví, že část musí být ve skle,
- zahrnutí či nezahrnutí lahví od mléčných produktů,
- možnost vybudování vlastní sítě Operátorem,
- online prodejem,
- velikostí sběrné sítě,
- výší zálohy,
- využitím nevrácené zálohy,
- pokutami a kontrolními mechanismy.

Výsledné parametry systému

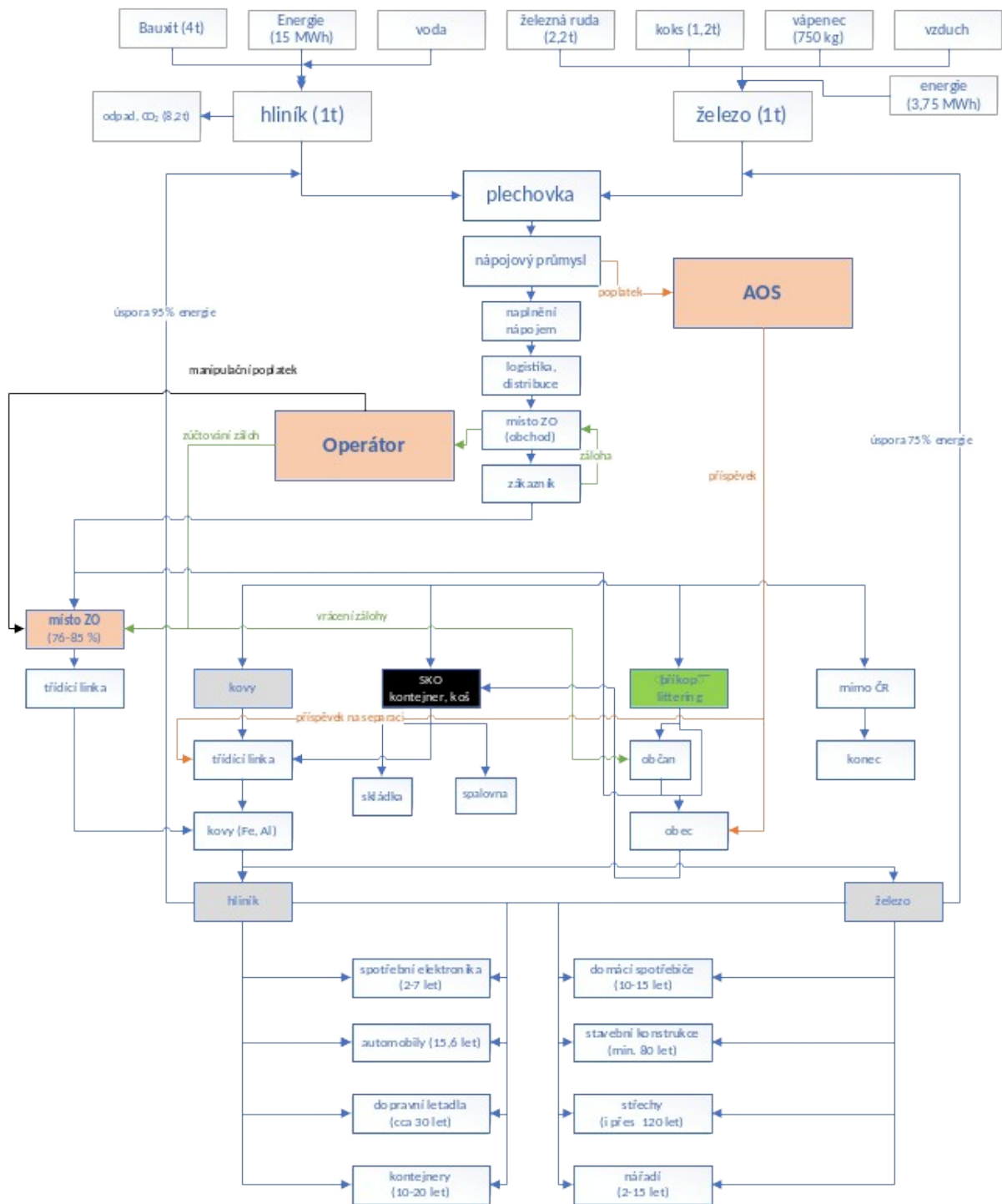
- centralizovaný zálohový systém (jeden systém), Operátorem systému je nezisková akciová společnost vlastněná pouze subjekty uvádějícími dotčené nápojové obaly na trh nebo posledními prodejci, případně korporacemi soukromého práva sdružujícími výhradně tyto osoby, operátorovi se zakazuje provozovat zařízení určené pro nakládání s odpady, operátor je povinen vytvořit, spravovat a financovat zálohový systém, dosahovat minimální úrovně sběru odpadu vybraných zálohovaných obalů, provádět osvětovou činnost a platit posledním prodejcům peněžní prostředky vynaložené na výplatu záloh a prokazatelně vzniklé náklady na sběru včetně kapitálových investic.
- autorizace operátora na základě žádosti podané na ministerstvu,
- plastové nápojové láhve a kovové nádoby na nápoje jsou zálohované za částku min. 4 Kč,
- výkup lahví nebo kovových nádob na nápoje probíhá prostřednictvím obchodů s prodejní plochou od 50 m², postupné zapojení od větších po menší (nejdříve všichni nad 400 m²), velikost prodejní plochy byla stanovena na základě jednání se zástupci prodejců, aby nedošlo k odlivu zákazníků z menších prodejen do větších (například malé venkovské prodejny by tím mohly ztratit další zákazníky, nyní naopak mohou být i ve výhodě),
- prodejcům prodávajícím tzv. on-line bude uložena stejná povinnost jako klasickým prodejcům, které budou mít povinnost zpětně odebrat odpady z vybraných zálohovaných jednorázových obalů s výjimkou vytvoření sběrného místa, zpětný odběr prodejce provede při dodávce zboží konečnému uživateli, a to v takovém množství, které lze při rozvozu zboží zpětně odebrat a je obvyklé pro objednávku konečného uživatele,
- výjimka pro prodejny s nemožností technické přestavby (historické budovy atd.), nastavený manipulační poplatek (handling fee) pokrývající náklady na provoz,
- výjimka v provozovnách stravování a pohostinství, kde dochází ke konzumaci z jednorázových obalů přímo v provozovně.

Odběrná místa

- cca 10 tis. nových sběrných míst na straně prodejců – povinně,
- cca 1 tis. čerpacích stanic – povinně,
- potenciálně až 2,1 tis. obcí s počtem obyvatel nad 300 bez prodejny – pokud se budou chtít do systému Operátora připojit, je operátor povinen je přijmout,
- v případě zapojení i prodejen do 50 m² se jedná o dalších cca 5,5 tis. míst.

Obrázek 10: PET – stav při klasickém zálohování

Obrázek 11: kovy – stav při klasickém zálohování

Zálohované obaly

- plastová nápojová láhev nebo kovová nádoba o objemu 0,1–3 litry na tyto druhy:
 - a) všechny nealkoholické nápoje v plastových nápojových lahvích s výjimkou mléka, mléčných nápojů, nápojů na bázi mléka (včetně jogurtových nápojů) a ledových káv s mlékem,
 - b) tzv. ostatní alkoholické nápoje,
 - c) ovocná vína, ostatní vína, cider, perry a medovina,
 - d) pivo a nápoje na bázi piva,
 - e) nápojové koncentráty, včetně sirupů,
 - f) oleje, octy.

Výjimky ze zálohování

Zálohování se nebude vztahovat na jednorázové obaly na nápoje, které:

- jsou poskytovány provozovatelem silniční, letecké, lodní nebo železniční dopravy podléhající jurisdikci České republiky a vykonávající osobní přepravu na mezinárodních trasách,
- jsou dodávány se zbožím osvobozeným od DPH nebo od spotřební daně a určeny k prodeji v tranzitním prostoru mezinárodních letišť a přístavů nebo na zásobení letadel či lodí, které bezprostředně opustí území Evropské unie,
- jsou přepravovány z celního území Evropské unie,
- jsou použity ke stáčení nápoje přímo v místě prodeje (výjimku budou mít nápoje, které jsou do svého obalu stáčeny přímo v místě prodeje – například sudová vína do plastových lahví),
- jsou poskytovány v souhrnném množství méně než 100 kg za kalendářní rok (specifické formy prodeje – trhy atd.)

Tabulka 7: Minimální úroveň sběru odpadu z vybraných zálohovaných jednorázových obalů

Druh odpadu z vybraných zálohovaných jednorázových obalů	Rok	Minimální úroveň ZO (% hm. obalů uvedených na trh)
Odpadní plastové nápojové lahve	2026	72
	2027	82
	2028	87
	2029 a dále	91,5
Odpadní kovové nádoby na nápoje	2026	72
	2027	82
	2028	87
	2029 a dále	90

Dotčené subjekty dle ekonomické činnosti

- maloobchod v nesespecializovaných prodejnách (CZ-NACE 47.1), pokud velikost prodejní plochy přesahuje 50 m² a potraviny a nápoje v prodejně nepředstavují pouze doplňkové zboží,
- maloobchod s potravinami, nápoji a tabákovými výrobky ve specializovaných prodejnách (CZ-NACE 47.2), pokud velikost prodejní plochy přesahuje 50 m² a potraviny a nápoje v prodejně nepředstavují pouze doplňkové zboží,
- maloobchod s pohonnými hmotami ve specializovaných prodejnách (CZ-NACE 47.3, včetně dobíjecích stanic, pokud velikost prodejní plochy přesahuje 50 m²,

Výše uvedené subjekty jsou povinni jako poslední prodejce:

- zálohovat vybrané jednorázové obaly a dodržovat výši zálohy stanovenou operátorem,
- uvádět výši zálohy odděleně od ceny výrobku na daňovém dokladu,
- vést odděleně účetní záznamy o ceně výrobku a o výši zálohy,
- požádat operátora o uzavření smlouvy o zajištění výkupu odpadu z vybraných zálohovaných jednorázových obalů do 45 dnů od doručení oznámení operátora o zahájení činnosti,
- registrovat u operátora místo výkonu činnosti,
- zajistit sběr odpadu vybraných zálohovaných jednorázových obalů, ve formě výkupu v místě jeho ekonomické činnosti po celou provozní dobu, bez omezení množství a bez vazby na nákup zboží,
- vyplácet zálohu v plné výši s ohledem na stanovené podmínky vrácení,
- poskytovat operátorovi součinnost nezbytnou k plnění jeho povinností,
- vést evidenci o vybraných zálohovaných jednorázových obalech a odpadech z nich a poskytovat údaje operátorovi v rozsahu a způsobu jím stanoveným.

Poslední prodejce prodávající prostřednictvím prostředků komunikace na dálku

Jedná se o online prodejce (například Rohlik.cz, Kosik.cz, iTesco.cz atd.) s vlastním rozvozem. Tyto prodejci plní stejně jako výše uvedené subjekty mimo sběrného místa. Tento poslední prodejce provádí sběr odpadu z vybraných zálohovaných jednorázových obalů při dodávce zboží konečnému uživateli, a to v takovém množství, které lze při rozvozu zboží zpětně odebrat a je obvyklé pro objednávku konečného uživatele.

Registrační a evidenční poplatky

- za zápis do Seznamu **2 000 Kč**
- za vydání rozhodnutí o autorizaci ve výši **50 000 Kč**,
- za vedení evidence evidenční poplatek ve výši **2 000 Kč** za každou osobu, s níž má autorizovaná společnost uzavřenou smlouvu o sdruženém plnění,
- výnos registračních a evidenčních poplatků je **z 50 %** příjmem rozpočtu Státního fondu životního prostředí České republiky **a z 50 % příjmem státního rozpočtu**, přičemž MŽP a MPO (ČOI) budou hrazeny personální náklady nutné pro zajištění agendy.

1.6.5 Varianta 2 – rozšíření třídící sítě

Tato varianta počítá s tím, že sběr a svoz bude probíhat obdobně jako ve variantě 0, nicméně bude docházet k rozšiřování sběru.

Intenzifikace a rozšíření bude nutné v těchto oblastech:

1. Door-to-door systému vyžaduje část obcí a především ČAOH, které počítá s rozšířením sběrné sítě o 1,7 milionů nových odpadových nádob na zbývající část České republiky, která nyní sběr D2D nemá (aktuálně je D2D u 300 až 400 tisících rodinných domů).
2. Veřejná místa, jsou dalším bodem, které bude nutné rozšířit. Aktuálně se totiž v rámci běžného sběru odpadkových košů na zastávkách, náměstích a ve veřejných místech ve velké části neumožňuje oddělený sběr.
3. Další nutností v rámci intenzifikace je rozšíření sběrné sítě o nákupní centra, které zákazníkům nenabízejí možnost odděleného sběru odpadu.

Varianta 2 je uvažovaná ve dvou podvariantách, buď rozšiřování skrze oddělený sběr a rozšiřování skrze multikomoditní sběr, v praktickém provedení by volba byla na obcích dle lokálních možností rozšiřování sítě. Parametry shrnuje následující tabulka:

Tabulka 8: Přehled rozšiřování sítě

Dovybavení ČR na maximum D2D	Oddělený sběr		Multikomoditní sběr
	Sběr PET odděleně	Sběr AL odděleně	Sběr PET a AL společně
Počet nádob	1 700 000	1 700 000	1 700 000
Dovybavení veřejné sítě odp. košů	Sběr PET odděleně	Sběr AL odděleně	Sběr PET a AL společně
Intenzifikace sběrné sítě RETAIL / Čerpací stanice	5 000	5 000	5 000
Intenzifikace košů umožňující separaci měst	600 měst 200 košů	600 měst 200 košů	600 měst 200 košů
Intenzifikace košů veřejné budovy	6 000 budov	6 000 budov	6 000 budov
Intenzifikace košů zastávky autobusu	12 865 košů na zastávce	12 865 košů na zastávce	12 865 košů na zastávce
Intenzifikace košů nádraží	8 595 košů	8 595 košů	8 595 košů

Revize současných poplatků AOS u obalových materiálů (ekomodulace)

- revize současných poplatků za obalové materiály, aby nedocházelo k financování celého systému prodejem PET materiálu, ale aby každý druh odpadu si pokryl náklady za svůj sběr a recyklaci či jiné využití, tzv. znečišťovatel platí.

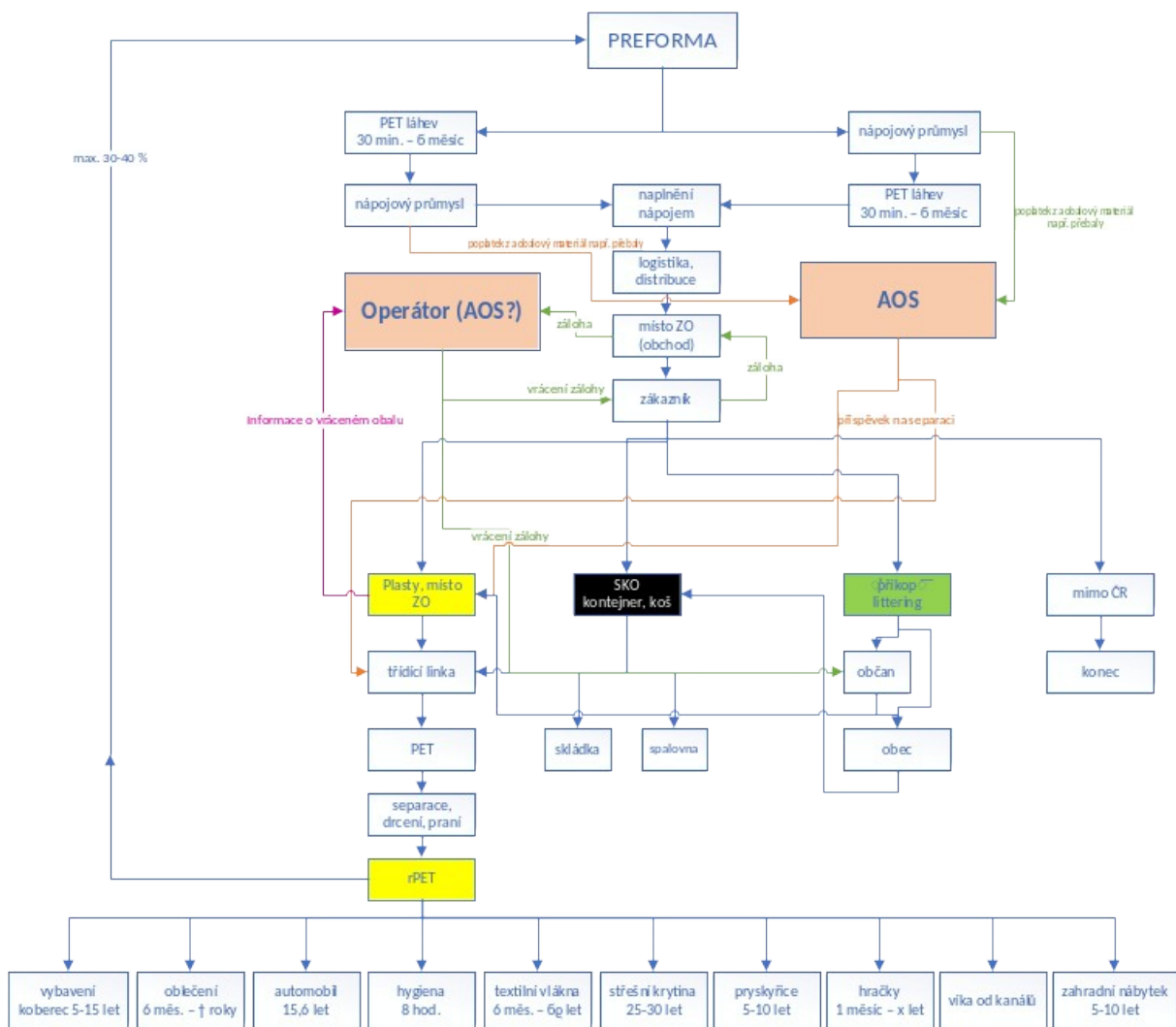
Registrační a evidenční poplatky

- za zápis do Seznamu **2 000 Kč**,
- za vydání rozhodnutí o autorizaci ve výši **50 000 Kč**,
- za vedení evidence evidenční poplatek ve výši **2 000 Kč** za každou osobu, s níž má autorizovaná společnost uzavřenou smlouvu o sdruženém plnění,
- výnos registračních a evidenčních poplatků je **z 50 %** příjmem rozpočtu Státního fondu životního prostředí České republiky a **z 50 % příjmem státního rozpočtu**, přičemž MŽP budou hrazeny personální náklady nutné pro zajištění agendy.

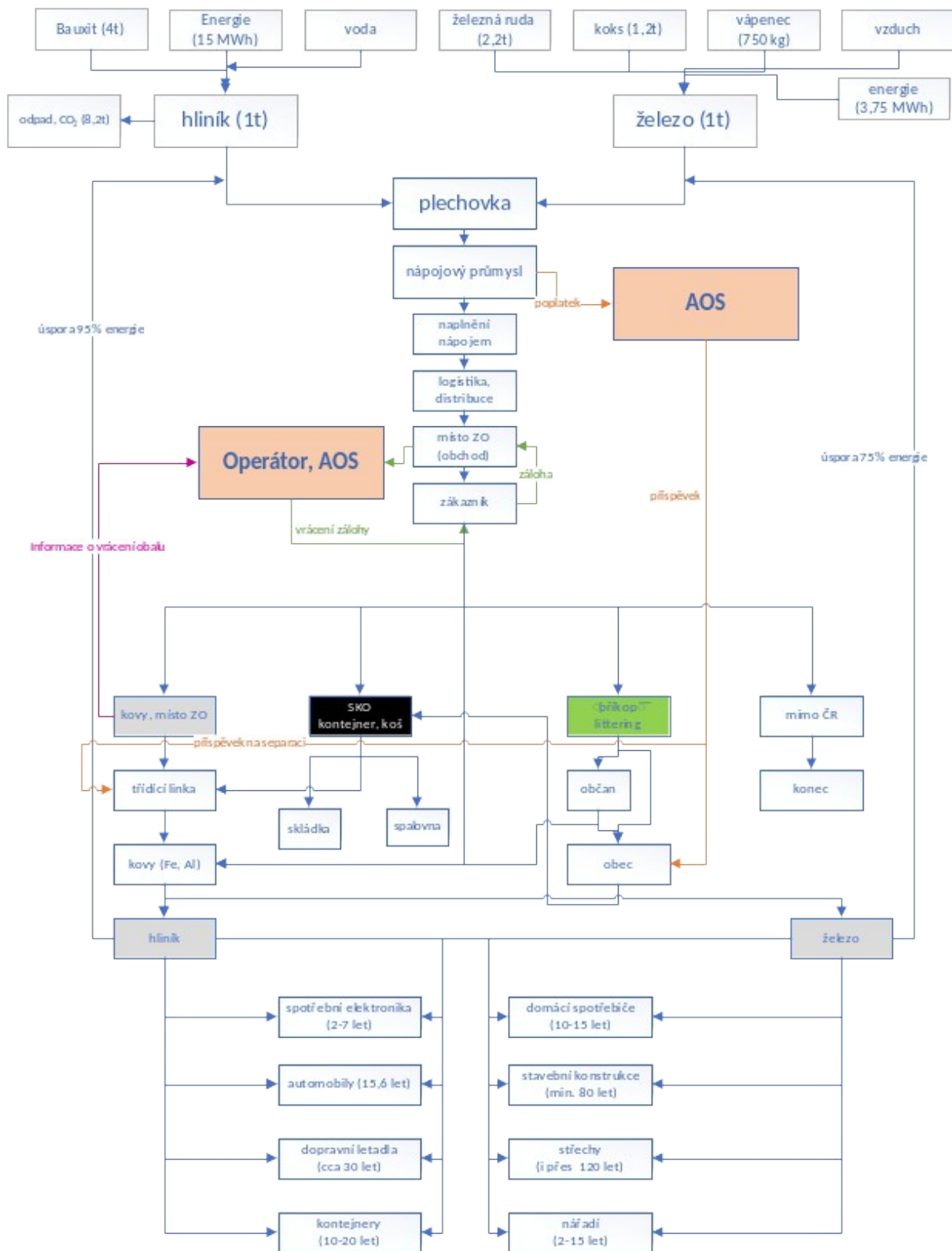
1.6.6 Varianta 2+ – rozšíření třídící sítě a zavedení DDRS

Varianta 2+ je v základních parametrech zachování a rozšíření stávající sítě pro tříděný odpad shodná s variantou 2, je však zaveden tzv. **digitální systém záloh DDRS** (fungující v rámci tříděného sběru):

- každý obal má svůj unikátní QR kód, každá sběrná nádoba má svůj QR kód
- zákazník uhradí zálohu při nákupu,
- vytvoření aplikace, která celý systém zvládne administrovat, včetně určení polohy nádoby a uživatele,
- digitální kontejnery, které mohou využívat osoby bez chytrého telefonu či mobilních dat (odděleně pro plastové nápojové lahve, odděleně pro kovy, dohromady plastové nápojové lahve a kovy).

Obrázek 12: PET – stav při DDRS

Obrázek 13: Stav – kovy při DDRS

1.7 Vyhodnocení nákladů a přínosů

1.7.1 Obecně k provedenému hodnocení dopadů

Varianty řešení se mezi sebou liší zejm. dopady na státní a ostatní veřejné rozpočty, včetně dopadů na samosprávy, dopady na mezinárodní konkurenceschopnost a podnikatelské prostředí, sociálními dopady (včetně rodin) a spotřebitele, a dále zejm. vůči cílům z pohledu životního prostředí tak, jak jsou pojmenovány problémy a cíle návrhu.

V případě zbývajících dopadů se varianty mezi sebou zásadně neliší, a jsou shrnuty zde:

1.7.1.1 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů

Návrh tím, že generuje určitý typ hospodářských činností souvisí s uplatněním mužů a žen na trhu práce. V oblasti administrativy má větší dopady na ženy, v případě technických zaměstnání (popelář apod.) má větší dopady na muže. Možnosti právní úpravy návrhu nicméně nemohou dopady související s uplatněním žen a mužů na trhu práci či v jejich postavení v rámci řídicích struktur ovlivnit.

V současnosti lze vnímat rozdílné dopady odpadového hospodářství na muže a ženy, a to v oblastech a) péči o domácnost, b) trhu práce a c) rozhodování:

- Ženy v ČR tráví péčí o domácnost průměrně 15 hodin týdně, zatímco muži pouze zhruba 8 hodin.¹⁷ Součástí domácích prací je také nakládání s odpady v domácnosti (především jeho třídění a následné pravidelné vynášení do kontejnerů či v případě zálohovaných obalů do sběrných míst).
- Lze očekávat, že trh práce v sektoru odpadového hospodářství je vertikálně segregovaný, tedy že zastoupení žen a mužů se liší v různých úrovních zaměstnanecké hierarchie. Vyšší zastoupení žen je pravděpodobné mezi pracovníkyněmi třídících linek spíše než mezi vedoucími zaměstnankyněmi těchto subjektů. To je spojeno s možným nižším finančním ohodnocením žen pracujících v tomto oboru. S ohledem na systémově nízkou míru nezaměstnanosti v ČR, přináší možná změna příležitosti pro ženy a jejich rekvalifikace na trhu práce. Vertikální segregaci lze sledovat napříč sektory ekonomiky. Je spojena s přetrvávajícími silně zakořeněnými a široce sdílenými názory, že mužské vlastnosti jsou hodnotnější než ženské, že muži jsou obecně více kompetentní než ženy a svými vlastnostmi lépe odpovídají pozicím, kde je potřeba autority, fyzické a duševní síly. Pro dostatečné podložení tohoto závěru chybějí dostupná data o pohlaví zaměstnanců a zaměstnankyň napříč subjekty v oblasti odpadového hospodářství.
- Tato segregace žen a mužů na trhu práce vede k nevyrovnanému zastoupení žen a mužů v orgánech s rozhodovací pravomocí (v případě odpadových společností řídicí orgány obchodních společností). Směřování a činnost těchto společností zásadně ovlivňována rozhodnutími přijímanými na řídicí úrovni je tak formováno pouze omezeně pestrou skupinou společností a nezahrnuje zkušenost méně zastoupených skupin jako například ženy nebo osoby se zdravotním omezením. Sektor odpadového hospodaření staví na vzájemné spolupráci mezi aktéry, která je důležitou podmínkou pro fungující cirkulární ekonomiku. Součástí odpadového

¹⁷ Blíže viz: [Indicator: On average, how many hours per week are you involved in cooking and/or housework outside of paid work? \(mean hours, 18+ population\) | Gender Statistics Database | European Institute for Gender Equality \(europa.eu\)](#)

hospodářství je také součinnost spotřebitelů a spotřebitelek při nakládání s odpady, odpadové hospodářství má dopad na fyzické osoby. Je proto v zájmu celé společnosti, aby byli ženy i muži stejnou měrou zapojováni do všech úrovní odpadového hospodářství.

1.7.1.2 Dopady na výkon státní statistické služby

Současný stav nepředstavuje žádné dopady, které by byly nad rámec zákonných v oblasti výkonu státní statistické služby.

1.7.1.3 Korupční rizika

Návrh zahrnuje běžná správní řízení týkající se registrace a evidence subjektů nakládajícími s odpady, korupční rizika jsou řešena v rámci standardních nástrojů správního řízení.

Obdobně v případě zřízení nového kolektivního systému pro zálohování (ať už dle varianty 1 nebo varianty 2+) - Operátor je akciová společnost autorizovaná MŽP za účelem plnění povinností ostatních výrobců, při autorizaci byla identifikována korupční rizika. Vůči autorizaci je možné podat správní rozklad, a dále přezkum v rámci správního soudnictví.

V rámci provozu Operátora byla identifikována korupční rizika spojená s nastavením poplatků výrobcům. Sazebníky musí být zveřejněny a podmínky smluv musí být stanoveny pro všechny výrobce jednotně, a tak, aby žádná osoba ani žádný typ obalu nebyly neodůvodněně znevýhodněny v hospodářské soutěži. Porušení těchto povinností představuje přestupek autorizované společnosti, za který je možné uložit opatření ke zjednání nápravy a pokutu.

Z pohledu korupčních rizik se však nejedná o novum, protože MŽP již nyní spravuje a rozhoduje o autorizaci několika kolektivních systémů (systémů rozšířené zodpovědnosti výrobce, EPR):

- elektrická a elektronická odpadní zařízení,
- obalové odpady,
- odpadní baterie a akumulátory,
- vozidla s ukončenou životností,
- odpadní pneumatiky a
- vybrané jednorázové plastové výrobky (cigaretové výrobky s filtrem, balonky, vlhčené ubrousky).

Operátor je akciová společnost autorizovaná MŽP za účelem plnění povinností ostatních výrobců, při autorizaci byla identifikována korupční rizika. Vůči autorizaci je možné podat správní rozklad, a dále přezkum v rámci správního soudnictví.

V rámci provozu Operátora byla identifikována korupční rizika spojená s nastavením poplatků výrobcům. Návrh nicméně stanovuje, že sazebníky musí být zveřejněny a podmínky smluv musí být stanoveny pro všechny výrobce jednotně, a tak, aby žádná osoba ani žádný typ obalu nebyly neodůvodněně znevýhodněny v hospodářské soutěži. Porušení těchto povinností představuje přestupek autorizované společnosti, za který je možné uložit opatření ke zjednání nápravy a pokutu.

1.7.1.4 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu

Současný stav nepředstavuje žádné dopady na bezpečnosti nebo obranu státu.

1.7.2 Varianta 0 – bez přijetí dodatečných opatření

1.7.2.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Infringement

Varianta 0 nepovede ke splnění cílů dle EU legislativy (viz dopady na životní prostředí), v případě přijetí nařízení PPWR varianta 0 absentuje na přijetí opatření nařízení PPWR (tzn. zavedení zálohování pro plastové nápojové lahve a kovové nápojové obaly, resp. varianta 0 nepředstavuje smysluplnou možnost žádat či obdržet výjimku z této povinnosti).

Je tak velmi pravděpodobné zahájení řízení pro porušení povinnosti (infringement) ze strany Evropské komise, kdy lze poté předpokládat:

- Rozhodnutí o přijetí dodatečných opatření na národní úrovni mezi lety 2026–2029, dopady se tak budou rovnat nákladovosti ostatních variant (dle volby budoucí varianty);
- Při nepřijetí dodatečných opatření by Evropská komise byla úspěšná v žalobě u Evropského soudního dvora proti ČR, minimální výše paušální pokuty je v případě ČR 1 736 000 €. Minimální výše penále pro ČR je 2 500 € denně do té doby, než ČR zjedná nápravu stavu věci. S ohledem na soudní praxi lze reálně očekávat, že se výše paušální pokuty i penále na svých dolních hranicích pohybovat nebudou, tj. v případě ČR by se mohlo jednat o cca 10 000 € denně, až do doby, kdy ČR zjedná nápravu) a 2 miliony € jednorázově. Tzn. 50 mil. Kč a výše. Dalšími dopady by mohl být ztížený přístup k čerpání EU fondů.

Registrační a evidenční poplatky

- roční příjmy SFŽP ČR pohybují ve výši cca 17 mil. Kč.

1.7.2.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR

Varianta 0 představuje negativní dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR. Významný dopad na konkurenceschopnost firem má implementace standardů ESG v rámci bankovního sektoru ČR, který se přihlásil k zásadám financování udržitelnosti. Ten postupně zohledňuje klimatické a environmentální ukazatele v rámci svého monitorování rizik a spravování úvěrového portfolia. Připravenost firem implementovat a reportovat standardy ESG a soulad aktivit s taxonomií EU pro udržitelné finance má tedy přímý dopad na jejich schopnosti zajištění financování investic bankovním sektorem, který bude vyhledávat a dávat přednost investičním projektům v souladu s dekarbonizační trajektorií ČR a se zavedením dalších standardů udržitelnosti včetně v oblasti oběhového hospodářství. Ve spojitosti s oběhovým hospodářstvím to pro podniky bude znamenat například zhodnocení způsobu využívání zdrojů v rámci svých aktivit, identifikace rizik a příležitostí s tím spojených a jeho následné reportování v rámci reportování udržitelnosti.

S ohledem na to, že v rámci ESG reportingu a souvisejících nástrojů pro financování udržitelnosti mají společnosti:

- povinnost zveřejňovat cíle týkající se využívání zdrojů a oběhového hospodářství, které si entita stanovila,

- povinnost zveřejňovat informace o odpadech, a to v souvislosti s hmotnými dopady, riziky a příležitostmi,
- popis využívaných materiálů/zdrojů včetně: produktů (a obalů), kritických surovin a vzácných zemin, vody, a vlastních přístrojů využívaných v rámci aktivit podniku a v jeho (upstream) hodnotovém řetězci,

bude mít nepřipravenost veřejné infrastruktury pro oběhové hospodářství (tzn. v případě tohoto návrhu v oblasti nápojových obalů) přímý negativní vliv na možnosti zohlednění ESG standardů ze strany firem, a tedy i na možnosti dostupnosti komerčního financování a mezinárodní konkurenceschopnost – včetně kvality podnikatelského prostředí v ČR.

1.7.2.3 Dopady na podnikatelské prostředí

Varianta 0 bez přijetí dodatečných opatření z pohledu legislativy nemá přímé dopady na podnikatelské prostředí (kromě těch pojmenovaných v dopadech na konkurenceschopnost), nicméně je nutné uvést, že i stávající systém je založen na organických aktivitách ze strany trhu a obcí. Níže jsou nastíněny hlavní trendy.

Zároveň však v případě varianty 0 se předpokládá nutnost zavedení zálohování mezi lety 2026–2029 z důvodu neplnění cílů s obdobnými dopady jako v případě varianty 1 nebo varianty 2+ NEBO sankce ze strany EU vůči ČR. Tento dopad není níže pojmenován (resp. odkazuje se na variantu 1 nebo variantu 2+).

Výrobci a distributoři zboží v obalech v rámci AOS

Bez přímých dopadů, nicméně trendově bude docházet k omezování jednorázových obalů, dále mohou narůstat poplatky u AOS z důvodu hrazení nákladů na narůstající littering.

Autorizovaná obalová společnost EKO-KOM, a.s. provozuje celorepublikový systém, který zajišťuje sběr a využití odpadů z obalů – dle zákona č. 477/2001 Sb., o obalech.

Systém EKO-KOM je systém EPR (rozšířená odpovědnost výrobců) a je založený na spolupráci průmyslových podniků (klientů), měst a obcí. Tento neziskový systém zajišťuje, aby odpady z použitých obalů byly spotřebitelem vytříděny, svezeny sběrovou technikou, dotříděny a konečně využity jako druhotná surovina.

Autorizovaná obalová společnost v současné době obalový sběr pokrývá přibližně 20 procent nákladů na odpadové hospodářství¹⁸. Příspěvky ze strany průmyslových podniků (klientů) nereflktují reálnou hodnotu materiálu po vytřídění a nemotivují je k zavádění obalů z lépe recyklovatelných materiálů. Systém sběru a třídění odpadu je tak závislý na příjmu z jediné komodity – PET lahví.

Evidenční poplatky představují náklad výrobců 17 mil. Kč ročně.

Svozové společnosti

V současné době dochází v některých obcích, stejně jako v Praze ve spolupráci s Pražskými službami a.s., k postupnému zavedení tzv. multikomoditního sběru (tzn. sběr plastu,

¹⁸ https://eceta.cz/wp-content/uploads/2022/06/Obce_zalohy2022.pdf

nápojového kartonu a kovů do jedné nádoby). Tím by se měla sběrná síť zjednodušit, rozšířit a samozřejmě se očekává i výrazné navýšení výtěžnosti, snížení nákladů na svoz, nádoby atd. Na druhou stranu tato opatření neřeší problém zajištění kvality a čistoty materiálu pro zajištění jeho plné oběhovosti.

Celkové náklady svozu současných 400 000 tis. nádob (s vazbou na plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje) se odhadují na cca 450 mil. Kč ročně.

Jako příklad nákladů je možné uvést systém v Praze (cca 10 % obyvatelstva), kde v rámci svozu plastů a kovů PSAS užívají průměrně 14 vozidel. Najeté kilometry na těchto komoditách jsou cca 13 tis. km týdně. Posádku popelového vozidla tvoří řidič a dva popeláři, u svozu nádob spodního výsypu pak řidič a závozník. Předpokládané náklady HMP za systémový svoz uvedených komodit jsou pro rok 2023 cca 225 mil. Kč (zdroj: PSAS). Přibližné náklady svozové společnosti na jeden vůz se pohybují ve výši cca 10–15 tis. Kč za den provozu.

Pražské služby obsluhují odpadkové koše různých druhů a pro různé zákazníky (TSK, MČ, THMP, DPP, TCP, Lesy Praha aj.). Z toho některé koše jsou přímo ve vlastnictví PSAS, u jiných zajišťují pouze jejich vývoz. Koše se nacházejí na komunikacích, v městské zeleni, v městských parcích, na zastávkách, náměstích, náplavkách atd. Jen pro Magistrát hlavního města Prahy, respektive pro jeho městského správce, kterým je Technická správa komunikací hl. m. Prahy tato společnost obsluhuje cca 7 000 ks. Tyto koše jsou přímo v majetku PSAS a v tomto případě zajišťují jak jejich vývoz, tak jejich údržbu jako je mytí, případné výměny za nové a podobně.

Třídící linky

V České republice je v současné době 125 třídících linek (zdroj: EKO-KOM). Způsob dotřídění odpadu se může na jednotlivých třídících linkách lišit. Nová zařízení jsou schopná tříděný odpad rozdělit až na 15 výstupních frakcí a celkově tak zvyšují podíl vytríděných materiálů předaných k recyklaci. Při dvousměnném provozu je linka schopna zpracovat 15 tisíc tun odpadu ročně, což pokrývá roční produkci plastů Prahy.

Nové třídící linky si poradí i s odpadem uzavřeným v pytlích, které jsou na začátku třídící linky roztrženy mechanickým otvíračem. Dále se třídí barevné a čiré fólie, odstraní se největší nečistoty a nežádoucí příměsi. Železné kovy vytrídí silný magnet, jelikož právě tyto kovy a velké nečistoty by v následném automatizovaném procesu mohly zařízení poškodit.

V rámci třídícího procesu odpad dále putuje do největší součásti linky, kterým je balistický separátor. V něm se materiál roztřídí dle velikosti a vlastností na 3 frakce. Drobné nečistoty do 5 cm a plochý zbytkový materiál budou následně energeticky využity. Ostatní materiál linka pomocí optických senzorů a proudů stlačeného vzduchu roztřídí na různé typy plastů (HDPE, PP, PS a PET), různé barvy PET lahví (čiré, modré, zelené, smíšené aj.) a ostatní „neplastový“ materiál. Z tohoto zbytku jsou pomocí technologie vířivých proudů (tzv. eddy current) vytríděny neželezné kovy. Mimo uvedené druhy plastů je možné na lince tříditi i nápojové kartony, u kterých se využije přítomnost plastové LDPE fólie. Vytríděný materiál se v rámci areálu dočasně uskladní ve zřízených boxech. Součástí třídící linky je i lis, který jednotlivé vytríděné frakce lisuje do balíků k následné expedici.

Vytríděné jednotlivé druhy plastů jsou dobře využitelné zpracovateli a výrobci plastových výrobků – ať jsou to recyklované stavební prvky, venkovní nábytek, ale i nové PET lahve, textil z PET vláken, a další. Pro zbylý plastový materiál – výmět – jehož množství není

zanedbatelné, se v současné době nabízí využití ve spolupráci se společností Orlen Unipetrol.

Významnou roli při efektivitě samotného třídění a plynulosti provozu nové linky bude hrát kvalita svezeneho odpadu od občanů, tedy to, jak lidé svůj odpad vytrídí do barevných kontejnerů.

Podpořit třídění odpadu má i tzv. multikomoditní sběr odpadu, na který postupně přechází i například hlavní město Praha od podzimu 2023. Jde o společný sběr plastů, kovových obalů a nápojových kartonů do jedné nádoby. V podmínkách Prahy se jedná o žluté sběrné nádoby, které byly určeny ke sběru plastových odpadů a nápojových kartonů. Multikomoditní sběr zvyšuje množství vytríděných složek. Také snižuje náklady na svoz a díky odstranění části odpadových nádob se uvolní prostor v ulicích a veřejném prostranství. (zdroj: Praha)

Automatizované třídící linky jsou v České republice tři (Praha, Brno, Ostrava) z celkového počtu zhruba 125 třídících linek. Nabízí se tedy právě podpora podnikatelských subjektů či obcí a inovace stávajících na nové automatizované a tím i dosahování vyšší výtěžnosti z tříděného sběru, ale i z SKO.

Plastové nápojové láhve i kovové nádoby na nápoje jsou jedny z nejlépe prodejných vytríděných složek na trhu druhotných surovin a ekonomika svozu a následného zpracování je na těchto složkách zásadním způsobem závislá. Dochází tak ke křížovému financování, kdy je současný systém ekonomicky závislý na PET, a také vede k tomu, že ostatní producenti plastových obalů s nižší mírou recyklovatelnosti nejsou ekonomicky tlačeni do ekomodulace s výsledkem v podobě velkého podílu výmětu a nízké míry materiálové recyklace vytríděných plastů. Celková výše křížového financování se odhaduje na 260 milionů korun ročně¹⁹.

Příkladem je třídící linka OZO Ostrava – technologie stála 280 mil. Kč. Hlavní výnosy tvoří prodej vytríděných komodit a poplatků z příjmu odpadu na linku GATE FEE. Pokud vezmeme příjem z prodeje Al kovových nádob na nápoje a PET a podpora těchto dvou vytríděných komodit ze strany EKO-KOM, pak se jedná o 20–25 mil. Kč ročně. (Nejedná se o příspěvek EKO-KOMu obcím na systém sběru separovaného plastů – popelnice). Tedy v současné době je systém vyvážený na straně příjmů, výdajů. PET lahve pokrývají rovněž náklady na třídění jiných typů plastů. (zdroj: OZO Ostrava)

V rámci dotřídění plastů, kovů a nápojového kartonu představuje tzv. výmět (nerecyklovatelný plast, který končí např. jako tuhé alternativní palivo) až 60 % ze svezeneých plastů. Náklady na jejich svoz a třídění v současné době nejsou v dostatečné míře pokryty příspěvkem ze strany EKO-KOM a pro třídící linky představují náklad, který je v rozporu s principem ekomodulace kompenzován prodejem vytríděných PET lahví.

Výrobci využívající recyklát PET (rPET), hliníku a kovů ke své výrobě

Kovy lze roztavit a znovu použít i když s minimální ztrátou donekonečna, avšak recyklace PET zpět do lahví je omezena a v současné době probíhá jak v minimální míře využití v nápojářské sektoru, tak i zejména v dalších oblastech, dle aktuální potřeby výrobců, často do produktů, které již nejsou dále recyklovatelné a s problematickým využitím pro styk s potravinami. Vybíraný hliník nejčastěji končí ve směsi kovů a již dále nemůže být použitý pro výrobu produktů z hliníku.

a) z rPETu se nyní běžně vyrábí například:

¹⁹ https://eceta.cz/wp-content/uploads/2022/06/Obce_zalohy2022.pdf

- hygienické potřeby (pleny, vložky),
 - textilní vlákna (vybavení vozidel, oblečení, domácí potřeby),
 - střešní krytiny,
 - plastové hračky,
 - víka od kanálů,
 - zahradní nábytek,
 - stavební prvky atd.
- b) z hliníku či kovů se vyrábí například:
- spotřební elektronika,
 - domácí spotřebiče,
 - dopravní průmysl (automobily, letadla aj.),
 - stavebnictví (střechy, nářadí, konstrukce),
 - aj.

Výrobci nápojů s povinností používat povinný podíl recyklovaného materiálu v plastových lahvích budou mít velmi omezený přístup k surovině z České republiky a recyklovaný materiál ve kvalitě pro styk s potravinami budou muset dovážet ze zahraničí.

Obchodní společnosti

Náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění tříděného sběru, v současné době již je povinností poskytnout možnost zákazníkům ke třídění odpadu v rámci svého provozu, což většina provozoven nezajišťuje, a tak část tohoto odpadu končí v odpadkových koších před prodejny nebo uvnitř. Ve většině případů se u obchodních společností nacházejí pouze koše na směsný komunální odpad, a tak veškeré nápojové obaly skončí v těchto koších a tím dochází k nákladům spojených s SKO.

Zaměstnavatelé

Zaměstnavatel je povinen dle § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 309/2006 Sb. o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zajistit, aby pracovní podmínky odpovídaly bezpečnostním a hygienickým požadavkům. Jedním z těchto požadavků v zákoně je, aby pracoviště bylo zásobováno vodou:

- 1,5 l/os. ve venkovním pracovišti v teplotách do 20 °C,
- 3 l/os. ve venkovním pracovišti v teplotách nad 20 °C,
- 3 l/os. na pracovišti, kde se provádí činnost prováděná hornickým způsobem.

Dále pak § 224 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb. zákoník práce říká, že zaměstnavatel je povinen vytvářet zaměstnancům pracovní podmínky, které umožňují bezpečný výkon práce, s čímž se logicky pojí i zásobování vodou a pitný režim.

Pitná voda je definována § 3 zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví. Je jednoduše určena k pití, vaření a přípravě pokrmů a nápojů. Zjednodušeně to znamená, že zaměstnavatel svou povinnost zajistit zaměstnancům pitný režim plní už tím, že na pracovišti je volný přístup ke kohoutku s pitnou vodou.

Voda v PET lahvích však představuje v některých sektorech o jedinou možnost (např. stavebnictví). PET láhve a kovové nádoby na nápoje představují část odpadu vyprodukovaného zaměstnanci, jehož likvidaci platí zaměstnavatel, resp. se v hojně míře v některých sektorech stává součástí tříděného sběru hrazeného obcemi a podnikatelé jsou

tak černými pasažéry obecního systému. Zároveň není stanovena povinnost zaměstnavatelů v rámci vnitřního provozu zajistit tříděný sběr.

Nový zákon o odpadech ve své hlavě I. "VŠEOBECNÉ POVINNOSTI" v § 13 odst. 1 ukládá obecné povinnosti při nakládání s odpady každému. V § 13 odst. 1, písm. c) ukládá povinnost soustřeďovat odpady odděleně, tedy třídit je. Řada zaměstnavatelů v rámci interního provozu toto ustanovení nereflektuje.

Sportovní svazy, sportovní kluby, kulturní instituce aj.

Dle konzultací je snaha o úplné odstranění plastových nápojových lahví ze sportu. Sportovní svazy a ČOV doporučuje pořadatelům vybudovat dostupný zdroj pitné vody, případně velké nádoby s pitnou vodou v případech, kdy není vhodný zdroj. Tlačí na organizátory s využíváním zálohovaných kelímků a oficiálním delegacím dodávají láhve, které si mohou na sportovišti nebo hotelu sami doplnit. Celkově lze říci, že sportovní svazy a kluby pomalu a jistě budou přecházet na režim bez jednorázových obalů.

Odstranění plastových nápojových lahví ze sportu bude přinášet s sebou navýšení nákladů na realizaci přístupu k pitné vodě (například kohoutek na fasádě), jehož zřízení musí splňovat hygienické požadavky. V případě instalace pítok napojených na veřejnou vodovodní síť (veřejný vodovod) kontroluje kvalitu dodávané vody provozovatel vodovodu dle schváleného monitorovacího programu. Pokud je zdrojem vody pro pítka individuální zdroj vody (nejčastěji studna), pak je třeba pro tento individuální zdroj vody mít vypracovaný provozní řád, který schvaluje hygienická stanice. V tomto případě kvalitu vody kontroluje provozovatel individuálního zdroje pitné vody. Provozovatel pítka by měl provádět jeho pravidelnou údržbu.

Všechna pítka určená pro veřejnou potřebu je potřeba označit nápisem pitná voda.

1.7.2.4 Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky

Obec, která provozuje tříděný sběr komunálních odpadů, se může zapojit do systému EKO-KOM, a to na základě Smlouvy o spolupráci při zajištění sběru a zařazení místa sběru do obecního systému odpadového hospodářství (dále jen „Smlouva“). Na základě této smlouvy pak obec získává nárok na odměnu za zajišťování zpětného odběru a následného využití odpadů z obalů. Odměna se vypočítává na základě pravidelného čtvrtletního hlášení o množství, druzích a způsobech nakládání s využitelnými složkami komunálních odpadů. Výše odměny je závislá zejména na množství vyříděných odpadů, její výše roste spolu s účinností systému sběru. Odměna pomáhá snižovat náklady spojené s provozem systému sběru využitelných složek komunálních odpadů. V případě varianty 0 bude i nadále postupně docházet ke zvyšování efektivity současného systému a s tím spojených činností (rozšíření multikomoditního sběru, navýšení počtu nádob, zvýšení kontroly atd.). Obce a kraje se budou snažit, aby veškeré kroky vedly k vyšší efektivitě a snížení nákladů (příklad investice do lepší technologie třídění vs. snížení nákladů na svoz v případě multikomoditního svozu).

Data o třídění, jak u plastových nápojových lahví, tak kovových nádob na nápoje, ukazují, že stávající systém se blíží ke svému stropu a bez motivace či investice nedosáhne systém potřebných cílů. U kovových nádob na nápoje je situace výrazně horší. Viz hodnocení dopadů na životní prostředí.

Systém tříděného sběru se v ČR vyvíjí přes 25 let. Dlouhodobě má prokazatelné výsledky ohledně postupného navyšování účinnosti sběru jednotlivých obsažených komodit i celku

jako takového. Obsažené komodity jsou tříděny s ohledem na dlouhodobě stanovené legislativní cíle, sběr a třídění však často nevede k opětovnému materiálovému využití. Tyto cíle aktivně sleduje autorizovaná obalová společnost, která má dle zákona naplňovat jejich dosažení. Na splnění cílů se dále podílí všechny zainteresované články řetězce, včetně obcí, svozových firem, třídiček, recyklačních firem apod. ČR zatím vždy svým systémem separace naplnila stanovené cíle, budoucí intenzifikace systému pro tento typ obalů představuje další nutné investice (např. door-to-door systémy pro všechny rodinné domy) s tím, že i tak bez motivace veřejnosti bude těžké cíle naplnit.

Pro splnění cílů definovaných v balíčku směrnic oběhového hospodářství v letech 2018 a 2019 byl připraven odborný materiál, který definoval strategii k jejich naplnění. Materiál následně vydala autorizovaná obalová společnost pod názvem Strategie 21. Relevanci tohoto materiálu potvrdily také všechny klíčové profesní organizace ze sektoru svozu a zpracování odpadů a také Svaz měst a obcí ČR. Materiál však kritizovali akcionáři společnosti EKO-KOM i další zástupci nápojového průmyslu a nebyl s nimi nijak konzultován. Jako hlavní kritiku uváděli nesprávná data pro množství obalů, špatně provedené odhady budoucího růstu jednotlivých typů obalů na trhu a další argumenty.

Trendové dopady v rámci varianty 0:

- obce hradí 40-50 % nákladů za svoz komunálního odpadu z jiných zdrojů, než z poplatků vybraných od občanů
- 20 % plastových nápojových lahví uvedených na trh končí ve smíšeném komunálním odpadu a 66 % kovové nádoby na nápoje končí ve smíšeném komunálním odpadu, tzn. zatěžují tak náklady obcí na SKO (zejm. z poplatku za skládkování), který je jinak bez náhrady z AOS
- Současné náklady na sběr a svoz plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje (přepočteno z tříděného sběru) představují 450 mil. Kč ročně, AOS hradí cca 2/3 nákladů obcím na celkový náklad spojený s tříděným sběrem
- Předpokládá se navyšování nákladů na littering z důvodu trendu růstu produkce odpadů (částečně hrazeno stran AOS)
- dále se předpokládá, že bude i nadále docházet k rozšiřování současného systému, kde jsou odhady ve výši cca 2 mld. Kč

Pro představu financování uvádíme příjmy a náklady obcí v rámci odpadového hospodářství.

Příjmy obcí z odpadového hospodářství (zdroj: CETA, 2022)

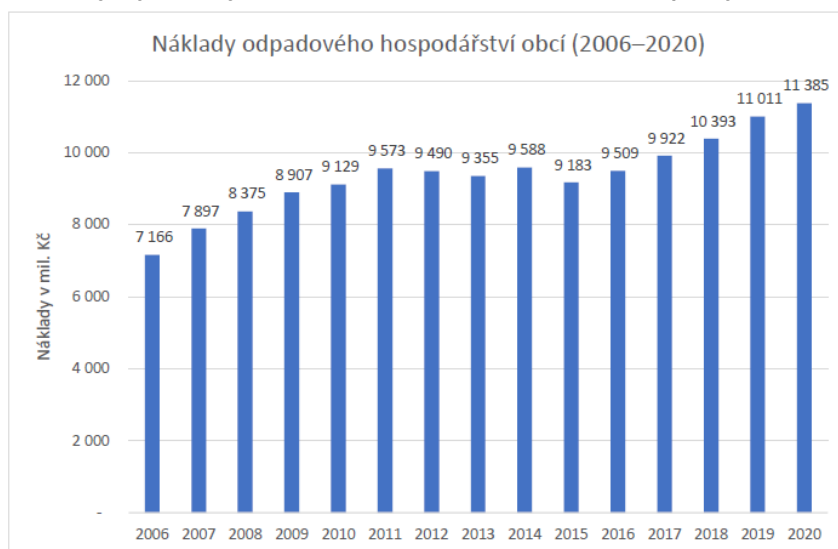
- nejvýznamnějším zdrojem jsou poplatky svozu odpadu od obyvatel, průměrná roční výše byla v roce 2020 v hodnotě 540 Kč/ob. (tj. 0,14 % roční mediánové mzdy), v roce 2022 pak ve výši 650 Kč/ob. (průměrné náklady obcí se však pohybují ve výši cca 1 300 Kč, to znamená, že obec dotuje nakládání s odpady na úkor rozvoje a jiných aktivit),
- zanedbatelné příjmy z obchodování s druhotnými surovinami,
- příspěvek autorizované obalové společnosti EKO-KOM a.s. financované výrobcí, kteří uvádějí obaly na trh.

Náklady odpadového hospodářství obcí (zdroj: CETA, 2022)

Obce a města hrají zásadní úlohu ve stávajícím systému rozšířené odpovědnosti výrobců obalových odpadů (provozují síť nádob na tříděný odpad na svém území). Zároveň jsou obce a města místem přirozeného kontaktu finančního vypořádání odpadového hospodářství pro každého z nás, které je zároveň podfinancované. Celkové náklady odpadového hospodářství na osobu a rok ve výši zhruba tisícikoruny jsou nízké, porovnáme-li je s jinými oblastmi, jako je třeba zdravotnictví, školství nebo sociální služby.

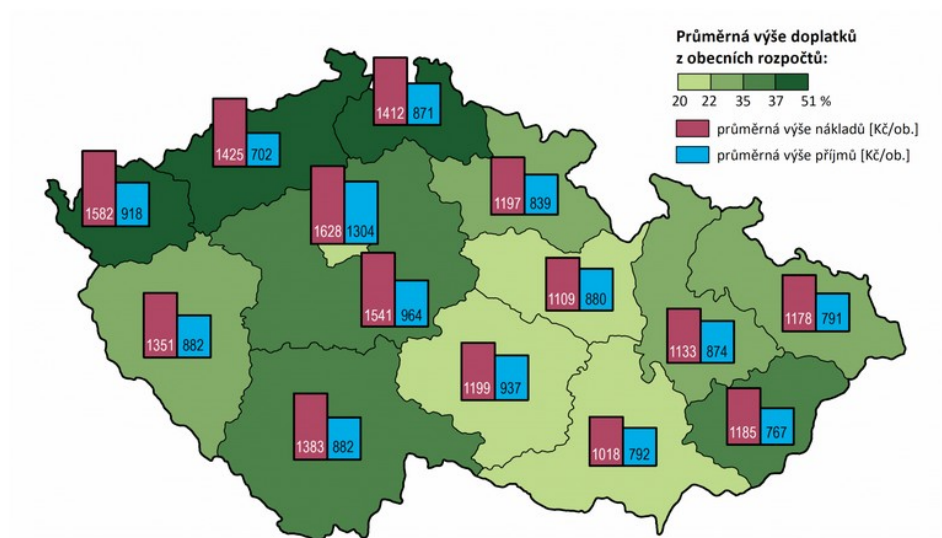
Náklady odpadového hospodářství jsou pro obce středně významnou položkou výdajů. Níže uvedený graf představuje vývoj celkových nákladů na odpadové hospodářství obcí v letech 2006–2020, přepočtený z jednotkových nákladů.

Graf 2: Vývoj celkových nákladů na OH v letech 2006-2020 (zdroj: CETA, 2022)

Z ekonomického pohledu představují náklady obcí na odpadové hospodářství spíše politické (společenské) téma než stěžejní fiskální téma.

- průměrné roční jednotkové náklady na OH v roce 2020 **1 064 Kč/ob./rok**,
- průměrné měsíční jednotkové náklady na OH v roce 2020 **cca 89 Kč/ob./měsíc**,
- celkové roční náklady obcí na OH v roce 2020 ve výši **cca 350 mil. Kč**,
- celkové roční náklady na OH představují **cca 3,2 %** celkových ročních nákladů obcí.

Obrázek 15: Mapa průměrné výše nákladů a příjmů v odpadovém hospodářství a průměrné výše doplatků z obecních rozpočtů dle krajů, údaje za rok 2022 (zdroj: EKO-KOM a.s.)

1.7.2.5 Sociální dopady, dopady na rodiny, dopady na spotřebitele

Varianta bez přijetí dodatečných opatření nepředpokládá dopady s vlivem na sociální postavení, rodiny a na spotřebitelské chování. Je nutné opět zdůraznit, že občané hradí (a tedy i znají) pouze 40–50 % nákladů spojených s obecním systémem nakládání s odpady, i v případě varianty 0 se předpokládají investice, zvyšování (nebo snižování) místních poplatků za sběr a svoz odpadu je však na rozhodnutí jednotlivých obcí.

Současný systém nepředstavuje potřebu, resp. nedává incentivy ke změně již zavedené manipulace s odpadem v domácnostech (tedy z pohledu spotřebitelů). Nepřímo se však spotřebitelů mohou dotknout konsekvence varianty 0 a neplnění EU cílů, kdy následně se předpokládá snaha státu dodatečná opatření (zálohování) přijmout a bude očekávána rychlejší reakce taktéž ze strany spotřebitelů.

Varianta 0 nepředstavuje přímo pojmenovatelný dopad na zaměstnanost.

1.7.2.6 Dopady na životní prostředí

Infringement

Varianta 0 nepovede ke splnění cílů dle EU legislativy, v případě přijetí nařízení PPWR varianta 0 absentuje na přijetí opatření nařízení PPWR (tzn. zavedení zálohování pro plastové nápojové lahve a kovové nápojové obaly, resp. varianta 0 nepředstavuje smysluplnou možnost žádat či obdržet výjimku z této povinnosti).

Je tak velmi pravděpodobné zahájení řízení pro porušení povinnosti (infringement) ze strany Evropské komise, kdy lze poté předpokládat:

- Rozhodnutí o přijetí dodatečných opatření na národní úrovni mezi lety 2026–2029, dopady se tak budou rovnat nákladovosti ostatních variant (dle volby budoucí varianty);
- Při nepřijetí dodatečných opatření by Evropská komise byla úspěšná v žalobě u Evropského soudního dvora proti ČR, minimální výše paušální pokuty je v případě

ČR 1 736 000 €. Minimální výše penále pro ČR je 2 500 € denně do té doby, než ČR zjedná nápravu stavu věci. S ohledem na soudní praxi lze reálně očekávat, že se výše paušální pokuty i penále na svých dolních hranicích pohybovat nebudou, tj. v případě ČR by se mohlo jednat o cca 10 000 € denně, až do doby, kdy ČR zjedná nápravu) a 2 miliony € jednorázově. Tzn. 50 mil. Kč a výše. Dalšími dopady by mohl být ztížený přístup k čerpání EU fondů.

Tabulka 9: Přehled cílů dle legislativy EU a porovnání současného stavu

Cíle definované pro předložení návrhu	Přehled cílů dle legislativy EU			současný stav (2022)	varianta 0 bez přijetí dodatečných opatření
	směrnice 94/62 ES o obalech (94/62) směrnice 2019/904 o jednorázových plastech (SUPD) návrh nařízení o obalech a obalových odpadech (PPWR) z roku 2022 (nahrazující směrnici 94/62 ES o obalech) balíček klimaticko-energetické politiky EU Fit for 55 (FF55)				
Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy	Sběr plastových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2025 (SUPD)	77 %	73–75 % (dle cíle SUPD pro nápojové plastové obaly) 76–79 % (pouze PET lahve)	trvajícím riziko nesplnění cíle SUPD (z důvodu změny metodiky započitatelnosti lahví ze společného sběru a SKO)
		do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 80 %		pravděpodobné nesplnění cíle PPWR -> nutnost zavést zálohování do 2029
		do 2029 (SUPD, PPWR)	90 %		trvajícím riziko nesplnění cíle SUPD, PPWR (pozdní zavedení zálohování nemusí vést ke splnění cíle)
	Sběr kovových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno, pokud více jak 80 %	20–30 %	jisté nesplnění cíle PPWR -> nutnost zavést zálohování
		do 2029 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 90 %		trvajícím riziko nesplnění cíle -> pozdní zavedení zálohování nemusí vést ke splnění cíle
	Poměr recyklovaných plastů v PET lahvích	od 2025 (SUPD)	25 %	downcycling ve vysoké	downcycling ve vysoké míře, tzn.

	(každá plastová nápojová lahev o objemu až 3 litry)	od 2030 (SUPD, PPWR)	30 %	míře	nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle (nutnost dovozu rPET), s ohledem na narůstající povinné cíle narůstá i významnost dopadu v čase
		od roku 2040 (PPWR)	65 %		
Poměr recyklovaných kovů v kovových nápojových obalech		není definováno		není sledováno	
Recyklace plastů (hmotnosti z plastového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	46 %	pravděpodobné splnění cíle (94/62, PPWR)	
	do roku 2030 (94/62, PPWR)	55 %		pravděpodobné nesplnění cíle (94/62, PPWR)	
Recyklace hliníku (hmotnosti z hliníkového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	26 %	jisté nesplnění cíle (94/62, PPWR)	
	do roku 2030 (94/62, PPWR)	60 %		jisté nesplnění cíle (94/62, PPWR)	
Úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy (snížení emisí GHG oproti roku 2019 ze sektoru CRF 2 - průmyslové procesy a CRF 5 - odpady dle návrhu NEKP ČR a POK ČR, soulad s EU Fit for 55)	do 2025 (FF55)	11 % odpady 16 % průmyslové procesy	mínus 1 % odpady (tzn. vyšší emise) 3 % průmyslové procesy	sektor obalů nepřispěje k plnění cílů (downcycling, střední míra recyklace)	
	do 2030 (FF55)	39 % odpady 37 % průmyslové procesy			
	do 2035 (FF55)	63 % odpady 70 % průmyslové procesy			
	do 2040 (FF55)	73 % odpady 83 % průmyslové procesy			
Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu	Minimalizace litteringu, celkové snížení obalových odpadů	snížení trendu růstu plastových a hliníkových obalových odpadů minimalizace litteringu	bez kvantifikace, sledování trendu	rostoucí trend (lineárně do 2030 o cca 18 % plasty, 32 % kovy) zvýšení litteringu	bez dopadu na trend růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů zvýšení litteringu
Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů	Maximální opakovatelnost recyklace, minimalizace downcycling	Technické řešení umožňující opakovanou recyklaci a zamezení downcycling	bez kvantifikace, sledování trendu	downcycling ve vysoké míře	downcycling ve vysoké míře (bez finanční motivace k třídění, znečištění ve smíšených nádobách)

míry pravděpodobnosti	
jisté splnění / nesplnění	90–100 %
pravděpodobné splnění / nesplnění	75–90 %

možné splnění / nesplnění	60-75 %
trvající riziko nesplnění	40-60 %
bez možnosti odhadu splnění / nesplnění	0-40 %

1.7.3 Varianta 1 – zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění)

1.7.3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Infringement

Nelze plně vyloučit nesplnění dílčích cílů, zejm. v případě ustanovení PPWR k vytrídění a recyklaci kovových nádob na nápoje, v případě oblasti plastových obalů a plastových nápojových lahví by měly být cíle splněny. V případě infringementu lze však předpokládat dohodu na případných dodatečných opatřeních nebo prokázání dostatečné trajektorie k dosažení cílů se zpožděním. Nepředpokládáme tak fázi žaloby u Evropského soudního dvora a související finanční pokuty.

Registrační a evidenční poplatky

Příjem do SFŽP a státního rozpočtu za jednorázové rozhodnutí o autorizaci Operátora a navýšené roční poplatky spojené s vedením evidence se odhadují na částku 48 mil. Kč ročně. Příjmy jsou rozděleny po 50 % mezi SFŽP a státní rozpočet.

Ministerstvo životního prostředí

Příjem MŽP za vybrané a nevydané zálohy včetně DPH až cca 650 mil. Kč/rok, v případě dosažení míry vytrídění dle stanovených cílů v rámci zálohového systému nebude mít MŽP příjem, cíle mají postupný náběh od roku 2026 do 2029 z 72 % na 91,5 % v případě plastových nápojových lahví a 90 % v případě kovových nádob na nápoje.

Tabulka 10: Rozdělení záloh za nevrácené obaly (ročně)

Výše zálohy (Kč)	Rozdělení záloh za nevrácené (roční produkce 2,6 mld. ks)	MŽP	obce (15 %)	operátor (85 %)	Celkem
4	splněno 85 % (Kč)	520 000 000	156 000 000	884 000 000	1 560 000 000
	splněno 95 % (Kč)	0	78 000 000	442 000 000	520 000 000
5	splněno 85 % (Kč)	650 000 000	195 000 000	1 105 000 000	1 950 000 000
	splněno 95 % (Kč)	0	97 500 000	552 500 000	650 000 000

V rámci celého procesu zálohování nápojových obalů je odhadováno navýšení služebních míst o 3 nové úvazky, současná personální kapacita není dostatečná na pokrytí níže uvedených činností:

- Sledování problematiky zálohování vybraných výrobků na úrovni evropských právních předpisů.
- Sledování přípravy nových předpisů a dalších důležitých dokumentů Evropské unie pro zálohování vybraných výrobků.
- Zpracování podkladů pro legislativní předpisy pro zálohování vybraných výrobků na úrovni ČR.
- Autorizační, metodická, kontrolní a analytická činnost ve vztahu k operátorovi systému zálohování.
- Zpracování metodických dokumentů k problematice zálohování vybraných výrobků.
- Zpracování analýz a podkladů k problematice zálohování vybraných výrobků.
- Spolupráce s dotčenými subjekty v oblasti zálohování vybraných výrobků.

- Zajišťování agendy zálohování ve vazbě na Informační systém odpadového hospodářství.
- Spolupráce na tvorbě strategických dokumentů MŽP v oblasti zálohování.
- Příprava reportingových povinností souvisejících se zálohováním (EU, národní zpracování dat).
- Zajišťování projektů v oblasti zálohování.
- Komunikace s evropskými institucemi a účast na jednání evropských orgánů v souvislosti s agendou zálohování.

Celkové roční náklady na výkon této nové agendy jsou dle Metodiky pro stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti a dle NV 304/2014 Sb., o platových poměrech státních zaměstnanců a předpokladu, že se bude jednat o zaměstnance 14. platové třídy, odhadovány na částku cca 1,3 mil. Kč ročně. V případě tří úvazků se jedná o náklady ve výši cca 3,9 mil. Kč ročně.

Tyto odhadové náklady předpokládá ministerstvo pokrýt v rámci navýšení registračních a evidenčních poplatků (z části, která je odvedena do státního rozpočtu). Období mezi platností zákona a účinností, kdy již bude nutné danou agendu zajistit, ale stále nebudou dané poplatky vybírány, je vhodné pokrýt navýšením rozpočtu ministerstva. Tyto vynaložené finanční prostředky se postupně do SR vrátí navýšenými poplatky v dalších letech.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

V případě Ministerstva průmyslu a obchodu odhadujeme náklady spojené s konzultacemi při autorizaci Operátora ve výši cca 40 hodin (jeden pracovní týden). Tato administrativa představuje zátěž ve výši cca 26 000 Kč. Předpokládáme zajištění aktuálními pracovními kapacitami, jedná se o jednorázovou činnost.

Česká inspekce životního prostředí

Předpokládáme mírné navýšení administrativní zátěže, neboť kontrola bude probíhat převážně v místech, kde dozorový orgán již pracuje u současného sběru zálohovaných obalů na skleněné lahve. Činnost by měla být zvládnutelná v rámci aktuálních kapacit.

Česká obchodní inspekce

Na základě jednání v rámci vypořádání mezirezortního připomínkového řízení Česká obchodní inspekce odhadla předpokládané náklady spojené s rozšířením dozorové působnosti ČOI. Jedná se o navýšení až o 4 pracovníky, což představuje náklady 3,2 mil. Kč ročně.

1.7.3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR

Varianta 1 představuje pozitivní dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR. Významný dopad na konkurenceschopnost firem má implementace standardů ESG v rámci bankovního sektoru ČR, který se přihlásil k zásadám financování udržitelnosti. Ten postupně zohledňuje klimatické a environmentální ukazatele v rámci svého monitorování rizik a spravování úvěrového portfolia. Připravenost firem implementovat a reportovat standardy ESG a soulad aktivit s taxonomií EU pro udržitelné finance má tedy přímý dopad na jejich schopnosti zajištění financování investic bankovním sektorem, který bude vyhledávat a dávat přednost investičním projektům v souladu s dekarbonizační trajektorií ČR a se zavedením dalších standardů udržitelnosti včetně v oblasti oběhového hospodářství. Ve spojitosti s

oběhovým hospodářstvím to pro podniky bude znamenat například zhodnocení způsobu využívání zdrojů v rámci svých aktivit, identifikace rizik a příležitostí s tím spojených a jeho následné reportování v rámci reportování udržitelnosti.

S ohledem na to, že v rámci ESG reportingu a souvisejících nástrojů pro financování udržitelnosti mají společnosti:

- povinnost zveřejňovat cíle týkající se využívání zdrojů a oběhového hospodářství, které si entita stanovila,
- povinnost zveřejňovat informace o odpadech, a to v souvislosti s hmotnými dopady, riziky a příležitostmi,
- popis využívaných materiálů/zdrojů včetně: produktů (a obalů), kritických surovin a vzácných zemin, vody, a vlastních přístrojů využívaných v rámci aktivit podniku a v jeho (upstream) hodnotovém řetězci,

bude mít připravenost veřejné infrastruktury pro oběhové hospodářství (tzn. v případě tohoto návrhu v oblasti nápojových obalů) přímý pozitivní vliv na možnosti zohlednění ESG standardů ze strany firem, a tedy i na možnosti dostupnosti komerčního financování a mezinárodní konkurenceschopnost – včetně kvality podnikatelského prostředí v ČR.

1.7.3.3 Dopady na podnikatelské prostředí

Výrobci a distributoři zboží v obalech v rámci AOS

Úbytek plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje ze současného systému narovná současný systém, kdy producenti PET nerovně přispívají do systému sběru a třídění plastů. Způsobí navýšení poplatků ostatních výrobců či distributorů zboží v obalech AOS. Pokud dojde k navýšení u některých typů obalů, jde o nutný krok, způsobený skutečností, že nyní jejich poplatky nejsou schopné pokrýt veškeré náklady spojené s jejich sběrem a vytríděním. Bude to znamenat motivaci ostatních výrobců.

Lze tak očekávat pouze krátkodobý dopad – poplatky budou výrobce motivovat k přechodu na lépe recyklovatelné obaly. V dlouhodobém horizontu tato změna povede ke zvýšení podílu materiálového využití vysbíraných plastů podobně, jako se stalo v dalších evropských zemích po zavedení zálohování. Zavedení systému záloh vedlo k efektivnějšímu třídění dalších typů obalů i k jejich re-designu tak, aby byl vysbíraný materiál snáze druhotně využitelný. Celkový odhad společnosti EKO-KOM a.s. je navýšení poplatků u ostatních obalových materiálů o cca 18 %, Aktuální ceny jsou dostupné na <https://www.ekokom.cz/wp-content/uploads/2024/03/Priloha-c.-3-cenik-od-1.-1.-2024.pdf>. Na základě konzultací vyplynulo, že zavedení systému zálohování jinak nebude mít dopady v oblasti administrativy AOS.

Evidenční poplatky představují náklad výrobců 42 mil. Kč ročně.

Výrobci a distributoři plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje v rámci Operátora

- Poplatky Operátorovi – budou vyčísleny při založení Operátora, měly by pokrýt náklady na hrazení manipulačního poplatku na straně obchodníků, jehož odhad se předpokládá 1,7 mld. Kč ročně.
- Administrativní zátěž spojená s podílem v Operátorovi.
- Náklady na změnu obalů (nový EAN atd.) cca 64 mil. Kč.

Návrh obsahuje výjimky pro obaly uváděné na trh tak, že nápoj je stáčen a zabalen přímo v místě prodeje spotřebiteli, tj. čepované pivo do plastové nápojové lahve s sebou bude mít od zálohování výjimku. Rovněž pro velmi malé provozovatele obsahuje návrh výjimku pro obaly uváděné na trh nebo do oběhu v souhrnném množství méně než 100 kg za kalendářní rok – toto množství znamená zhruba 3 000 plastových nápojových lahví o objemu 1,5 litru, tj. celkové prodeje v PETu v objemu zhruba 45 hl; stejné množství kovových nádob na nápoje je zhruba 6 700 kusů o objemu 0,5 litru, což představuje prodeje zhruba 34 hl. Pokud minipivovar stáčí větší množství PET lahví nebo kovových nádob na nápoje, bude se muset do systému zaregistrovat, zaregistrovat do něj obaly a reportovat prodeje, bude tedy muset plnit stejné povinnosti jako ostatní výrobci nápojů. Drtivá většina minipivovarů by se měla do těchto podmínek vejít. Do systému se tak budou muset registrovat řádově desítky z celkového množství zhruba 500 minipivovarů v ČR.

Evidenční poplatky představují náklad výrobců 6 mil. Kč ročně.

Svozové společnosti

Navýší se počty svozů odpadu, které přinášejí pracovní příležitosti, záleží však, jestli při současné situaci na trhu práce budou svozové společnosti případné navýšení schopni pokrýt. (zdroj: EEIP):

- cca 10 tis. nových sběrných míst – povinně,
- cca 1 tis. čerpacích stanic – povinně,
- potenciálně až 2,1 tis. obcí s počtem obyvatel nad 300 bez prodejny – pokud se budou chtít do systému Operátora připojit, je operátor povinen je přijmout,
- v případě zapojení i prodejen do 50 m² se jedná o dalších cca 5,5 tis. míst.

V rámci studie eeip a.s. byly náklady na dopravu odhadnuty v roce 2020 na cca 574 mil. Kč. Při současné inflaci mezi červnem 2020 a červnem 2023 ve výši cca 32 % jsou náklady na dopravu ve výši cca 758 mil. Kč (pro cca 11 tis. povinných míst).

Dle konzultací se zástupci obcí vyplynulo, že přestože bude část odpadu z tříděného sběru odkloněno vy systémem zálohování, nepředpokládá se výrazné snížení počtu svozů v systému AOS, protože z hygienických důvodů je nutné odpadní nádoby průběžně vyvážet (hlodavci, hmyz, zápach) a zároveň se cílí na to, aby bylo vytříděno více z odpadu, který jinak stále končí ve směsném komunálním odpadu.

Třídící linky

V souvislosti se zavedením zálohování nápojových obalů nedojde k odklonu materiálu PET a kovových nádob na nápoje, neboť Operátor nebude provozovat vlastní třídící linky a budou využity ty stávající, systém zálohování však potřebovat zřízení jedné dotřídovací linky (či transformaci některé ze stávajících) v odhadu nákladů cca 300 mil. Kč (předpokládá se zřízení na tržním základě, nikoliv jako součást Operátora). Operátor bude moci provozovat pouze sčítací centrum, kde bude docházet k soustředování výrobků.

Obce i technické služby dlouhodobě vytvářejí jednotný systém sběru, svozu, třídění komunálních odpadů. Tento systém funguje v tržním prostředí, a proto se soutěží nebo obce si řeší tuto oblast vlastními silami, aby bylo dosaženo efektivního systému. U části třídících linek bude muset dojít k modernizaci a změnu ekonomiky na jiné materiály než PET. V případě využití stávajících třídících linek však nedojde k výrazným negativním finančním dopadům.

Výrobci využívající recyklát PET (rPET), hliníku a kovů ke své výrobě

Náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění tříděného sběru, v současné době již je povinností poskytnout možnost zákazníkům ke třídění odpadu v rámci svého provozu, což většina provozoven nezajišťuje, a tak část tohoto odpadu končí v odpadkových koších před prodejny nebo uvnitř. Ve většině případů se u obchodních společností nacházejí pouze koše na směsný komunální odpad, a tak veškeré nápojové obaly skončí v těchto koších a tím dochází k nákladům spojených s SKO.

Varianta 1 zajistí možnosti plné oběhovosti PET a hliníku, s ohledem na zachování čistoty materiálu bude docházet ke downcycling ve velmi nízké míře, tzn. dostatek rPET v ČR pro plnění cíle (bez nutnosti dovozu rPET), předpoklad plnění povinného cíle podílu rPET v PET lahvích v čase. Obdobně je tomu v případě hliníku.

Obchodní společnosti

Na základě řady konzultací a provedených studií jsou souhrnné náklady na straně obchodních společností kalkulovány následovně:

- Předpokládaný počet míst s instalací automatu po zohlednění výjimek a nastavení zákona: 11 tis. (z toho 1 tis. představují čerpací stanice)
- Zřízení infrastruktury systému zálohování odděleného od tříděného sběru (investiční náklady nesené prodejci balených nápojů): 5,8 mld. Kč
- Provoz systému zálohování (hrazen skrze manipulační poplatek prodejcům balených nápojů – nejedná se tak o náklad prodejců, ale výrobců): 1,7 mld. Kč / rok

Níže jsou uvedeny hlavní použité vstupy od SOCR, ČAPPO a EEIP

Obchodní společnosti sdružené v rámci Svazu obchodu a cestovního ruchu České republiky (SOCR)

Zálohový systém může zvýšit frekvenci návštěv v obchodech, někteří spotřebitelé při vracení nápojových obalů si rovnou nakoupí, proto je třeba regulační prvky nastavit tak, aby například nepoškozovaly prodejny v malých obcích apod. Je nutné, aby obchodníci měli veškeré náklady kompenzovány formou manipulačních poplatků a Operátor jim je pravidelně zasílal, aby nedocházelo ze strany obchodníků k financování zálohového systému.

- **Investiční náklady (implementace zálohového systému)**
 - o nákup RVM a čteček,
 - o náklady na přestavbu, reorganizaci skladovacích prostor a technické úpravy (projektová dokumentace, přestavba, nákup doplňkového vybavení, kamerové systémy, konfigurace IT systémů),
 - o zaškolení personálu (implementace),
 - o marketingové náklady (komunikace se zákazníkem, polepy) v souladu s marketingovou strategií operátora,
 - o administrativní náklady spojené s uzavřením smlouvy s operátorem.
- **Na straně obchodníků pak lze předpokládat také následující náklady:**
 - o náklady a čas spojený se stavebním řízením v případě, že bude nutné žádat o stavební povolení (odhad 6–12 měsíců), celkově je odhadována časová náročnost za zavedení zálohování u obchodníků na 18 měsíců,

- o administrativní náklady spojené s uzavřením smlouvy s operátorem.

- **Provozní náklady**

- o energie,
- o servis zařízení (servisní paušál + mimořádný servis),
- o personální náklady spojené s obsluhou systému (úklid, režie, příprava pro svoz, asistence při poruchách),
- o zaškolení personálu (fluktuace),
- o logistika (doprava materiálu, zábor plochy v logistických centrech, manipulace),
- o finanční prostředky na výplatu záloh do doby, než dojde k vyúčtování s Operátorem.

Výše uvedené činnosti představují nemalé náklady, a tak Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR provedl anonymizovaný průzkum mezi svými členy ze sekce maloobchodu. Jeho cílem bylo kvantifikovat veškeré relevantní nákladové položky a identifikovat případná rizika. Dále pak je třeba vést v patrnosti, že uskladnění nápojových obalů s sebou přináší hygienická a bezpečnostní rizika. V níže uvedených tabulkách lze nalézt předpokládaný počet zapojených prodejen a jejich předpokládané investiční náklady a nadále i odhad ročních provozních nákladů. (Zdroj: SOCR)

Tabulka 11: Předpokládané počty zapojených prodejen (zdroj: SOCR ČR, 2023)

Kategorie prodejny dle plochy	do 50 m ²	50-100 m ²	100-200 m ²	200-400 m ²	400-2500 m ²	nad 2 500 m ²	Celkem
Počet prodejen dle kategorie	5 464	4 591	1 792	508	1 351	334	14 040
Předpokládaný počet zapojených prodejen - manuální sběr	4 644	4 178	1 075	0	0	0	9 897
Předpokládaný počet zapojených prodejen - automatický sběr	0	413	717	508	1 351	334	3 323

Tabulka 12: Celkový odhad investičních a provozních nákladů (zdroj: SOCR ČR, 2023)

Druh sběru	Investiční náklady (Kč)	Roční provozní náklady (Kč/rok)
Manuální sběr	111 810 071	302 482 334
Automatizovaný sběr	5 063 900 203	1 060 904 002
Odhad celkových nákladů na zavedení a provoz zálohového systému	5 175 710 274	1 363 386 336

Čerpací stanice sdružené v rámci České asociace petrolejářského průmyslu a obchodu (ČAPPO)

Na čerpacích stanicích dochází ze strany zákazníků v některých případech k okamžité konzumaci, a také čerpací stanice velmi často slouží zákazníkům jako místo, kde mohou zanechat svůj odpad z auta (například: obaly od potravin a nápojů, zbytky potravin)

Zapojení čerpacích stanic do systému zálohování nápojových obalů s sebou přináší dle konzultací se zástupci čerpacích stanic (ČAPPO, SČS – Unie nezávislých petrolejářů ČR) zejména tyto náklady, které budou, stejně jako obchodníkům, kompenzovány formou manipulačního poplatku na:

- obsluhu,
- úvěr či leasing v případě nemožnosti financování z vlastních prostředků,
- zabezpečený kontejner dostateční kapacity, elektroinstalaci, napojení na zabezpečovací systém ČS,
- potřebná povolení (hasiči, inspektorát bezpečnosti práce, hygienická stanice atd.),
- požární plán ČS (trvalé umístění hořlavého materiálu),

Pozemky/plochy ČS – Pozemky na odpočívkách v majetku státu zastoupeném Ředitelstvím silnic a dálnic jsou pouze na dálnicích a silnicích I. třídy. Existuje však část odpočivek (liší se podle období jejich vybudování), kde jsou pozemky ve vlastnictví různých vlastníků (stát/fyzické osoby/právnícké osoby). I v závislosti na době vzniku smlouvy i v závislosti na již zmíněné držbě pozemků se pak u jednotlivých ČS liší rozloha pronajímaných pozemků od ŘSD a podmínky jednotlivých smluv. Plocha ČS je nikde nedefinovaný prostor, který je potřebný pro bezpečné provozování ČS a zde poskytovaných služeb. Na ČS jsou skladovány a manipulovány hořlavé a výbušné látky ve velkých množstvích. Proto její rozloha a možnost nebo povinnost umístění jednotlivých staveb a předmětů je dána zejména stavebními předpisy, požární a dopravní bezpečností a logistickými potřebami, které se snaží skloubit s požadavky právních předpisů na dopravní infrastrukturu, na provozování čerpacích stanic, s hygienickými předpisy a v neposlední řadě s požadavky zákazníků a s nutností zajištění bezpečnosti jejich a bezpečnosti jako celku. Pokud to není z těchto důvodů nezbytné, tak si provozovatel ČS nepronajímá plochy navíc, neboť jsou velmi drahé. Navíc ŘSD ani zpravidla nemá zájem poskytnout další pozemky pro potřeby ČS, protože má svoje vlastní povinnost zajistit dostatečný počet parkovacích stání pro kamiony na odpočívkách a v tuto chvíli jim chybí cca 2 000 parkovacích míst. Je tak velmi problematické a v některých případech až nemožné najít volný bezpečný prostor, kam by bylo možné automat zpětného odběru umístit a zajistit k němu bezpečný přístup techniky pro odvoz zde shromážděných odpadů/nápojových obalů. Protože nejsou známy podmínky společností stojících mimo ČAPPO, lze pouze odhadnout počet ČS, které stojí alespoň částečně na pozemcích ŘSD. Při udávaném počtu 1 000 ČS by tento podíl činil zřejmě cca 14 %. Současně platí, že i při stávajících pronájmech od ŘSD podléhá jakékoliv umístění další technologie (byť již na nyní pronajatých pozemcích) souhlasu ŘSD. (zdroj: ČAPPO)

- Možnosti zpětného odběru na ČS:
 - o automatizovaný
 - o venkovní umístění,
 - o vnitřní umístění,
 - o manuální

V níže uvedených tabulkách jsou uvedeny odhady nákladů.

Tabulka 13: Odhad nákladů jednotlivých variant zpětného odběru na ČS (zdroj: ČAPPO)

Varianty	Vstupní investice (Kč)	Provozní roční náklad (Kč/rok)	Celkové náklady po dobu životnosti automatu (10 let)*	Celkové náklady na 10 let - s leasingem **	Průměrné roční náklady (Kč)
Venkovní umístění	655 000	317 500	3 830 000	3 825 000	382 750
Vnitřní umístění	495 500	282 500	3 320 500	3 375 000	334 775
Manuální sběr	55 000	519 415	5 249 153		524 915

* náklady na pořízení automatu z vlastních finančních prostředků

** náklady na pořízení automatu prostřednictvím leasingu (tj. leasingové splátky rozložené do 10 let)

Tabulka 14: Odhad nákladů na automatizovaný sběr při venkovním umístění automatu (zdroj: ČAPPO)

Oblast	Položka	Poznámka	Náklad v Kč na (ČS/rok)
Stavebně-technologické úpravy	Projektové práce		10 000
	Stavební práce (terén, přívody el.energie, zastřešení...)		50 000
	Manipulační zóna (plnění norem BOZP, HSSE)		10 000
	Doprava		5 000
Hardware	Cena automatu (PET/plech) - cena včetně scanneru/čtečky na PET/plech	životnost 10-15 let. Vyprázdnění automatu 2-3 min	500 000
	Nutné zastřešení pro venkovní lokaci		50 000
	Čtečka (životnost XY let)		25 000
	Doprava		5 000
Provozní náklady	Elektrická energie	spotřeba 6570 kWh/rok	40 000
	Technická údržba stroje dodavatelem (náklad, frekvence, časová náročnost)	technik 1x ročně, 2-3hodiny	11 250
	Splátka leasingu při pořízení automatu na leasing		65 000
	Pojištění		1 250
Osobní náklady	Personál (0,5 FTE)		250 000
Ostatní náklady	Pronájem ploch		15 000
Náklady za první rok při pořízení automatu (Kč)			972 500
Náklady za první rok - automat na leasing (Kč)			537 500

Tabulka 15: Odhad nákladů na automatizovaný sběr při vnitřním umístění automatu (zdroj: ČAPPO)

Oblast	Položka	Poznámka NFR	Náklad v Kč na (ČS/rok)
Stavebně-technologické úpravy	Technická dokumentace - lokace podle formátu shopu		10 000
	Stavební úpravy (přívody el.energie, manipulační zóna, re-organizace prodejní plochy)		50 000
	Doprava		5 000
Hardware	Cena automatu (PET/plech) Cena včetně scanneru/čtečky na PET/Plech	životnost 10-15 let. Vyprázdnění automatu 6-10min	405 500
	Čtečka		25 000
Provozní náklady	Elektrická energie	spotřeba 3 285 kWh za rok	20 000
	Technická údržba stroje dodavatelem (náklad, frekvence, časová náročnost)	Technik 1x ročně, 2-3hodiny	11 250
	Splátka leasingu na pořízení automatu		55 000
	Pojištění		1 250
Osobní náklady	Personál (0,5 FTE)		250 000
Náklady za první rok při pořízení automatu (Kč)			778 000
Náklady za první rok - automat na leasing (Kč)			427 500

Tabulka 16: Odhad nákladů na manuální sběr (zdroj: ČAPPO)

Oblast	Položka	Náklad v Kč na (ČS/rok)
Stavebně-technologické úpravy	Skladovací plocha	30 000
Hardware	Čtečka	25 000
Provozní náklady	Zvýšené náklady na dodržení hygienických norem	9 415
	Sběrný a skladovací materiál (pytle)	0
	Ochranné a hygienické pomůcky	10 000
Osobní náklady	Personál (1 FTE)	500 000
Ostatní náklady	Ušlý zisk (prodloužení času obsluhy zákazníka, ztráta prostor skladovací plochy v zázemí)	
Celkové roční náklady (Kč/rok)		574 415

Celkové náklady však mohou být nižší v souvislosti s výjimkou pro provozovny pro stravování a pohostinství, protože je možné, že velká část čerpacích stanic, kde dochází ke konzumaci občerstvení, tak této výjimky využije a případné ztráty spojené s odvezenými lahvemi pokryje z vlastních zdrojů nebo nápoje zdraží.

Česká asociace petrolejářského průmyslu a obchodu dále provedla ve spolupráci s některými ČS průzkum aktuálního stavu PET a kovových nádob na nápoje ve svých koších.

Rozbor žlutých popelnic byl proveden ve dnech 16.6. a 19.–20.6. 2023 na dálniční vnitrozemské ČS MOL Bělčice (35 km D1 směr z Prahy); ve dnech 19.–21.6.2023 na dálniční hraniční ČS MOL Varvažov in (77 km D8 směr do ČR) i na dálniční hraniční ČS MOL Varvažov out (85,3 km D8 směr z ČR do DE). Jedná se o ČS s nejvyššími ročními prodeji nápojů v plastových obalech a kovových nádobách na nápoje v síti ČS MOL. Obsah žlutých kontejnerů byl v předvečer dne sledování vždy zcela vyprázdněn. Po ukončení sledovaného dne byl vždy obsah roztríděn na plastové obaly a kovové nádoby na nápoje od nealkoholických nápojů a nápojů do 15 % obj. alkoholu a ostatní odpad. Dále byly takto vytříděné nápojové obaly dále roztríděny na obaly, které byly uvedeny na trh v ČR (v tabulce viz níže označeno jako PET ČR a PLECH ČR) a ty, které byly podle jejich označení uvedeny na trh na území mimo ČR (v tabulce viz níže označeno jako PET cizí a plech cizí). Z takto zjištěného množství „vrácených“ obalů za sledované dny bylo vypočteno procento takto „vrácených“ nápojových obalů z celkového množství nápojů v těchto obalech, prodaných na stejné ČS. Současně bylo z takto zjištěného množství „vrácených“ obalů za sledované dny vypočteno procento nápojových obalů, které byly uvedeny na trh na území mimo ČR a odhozeny („vráceny“) na této konkrétní sledované ČS. Z uvedeného je zcela zřejmé, že zákazník na ČS sice nápoj zakoupí, ale bere si ho ve valné většině s sebou na další cestu.

Například společnost Orlen Unipetrol provedla šetření na jejich ČS (Benzina a Orlen) ohledně podílu vrácených skleněných zálohovaných nápojových obalů a zjistili, že v průměru celého roku se podíl vrácených zálohovaných skleněných obalů na prodaných v této síti ČS ustálil na 5 %. U společnosti Shell se tento podíl pohybuje v průměru okolo 15 %.

Oproti tomu návratnost privátních značek zálohovaných obalů od nápojů v zálohovaných obalech prodávaných na ČS na Slovensku vykazuje již nyní podíl více jak 80 %. Přitom na Slovensku čerpací stanice nejsou do systému sběru povinně zapojeny (kritérium pro povinný vstup v SR = prodejní plocha více než 300 m²) a sběru je realizován v drtivé většině cestou supermarketů.

Tabulka 17: Výsledky šetření na ČS (zdroj: MOL ČR s.ro.)

ČS MOL s nejvyššími ročními prodeji nápojů v plastu a plechu			
Název ČS MOL	OBAL	obsah žluté nádoby (% z prodeje celkem)	celkový obsah cizích obalů z obsahu žluté nádoby (%)
Bělčice D1	PET ČR	13	
	PET cizí	0	40
	PLECH ČR	39	
	PLECH cizí	0	18
Varvažov - D8 směr do ČR	PET ČR	20	
	PET cizí	0	60
	PLECH ČR	27	
	PLECH cizí	0	45
Varvažov - D8 směr do Německa	PET ČR	20	
	PET cizí	0	29
	PLECH ČR	31	
	PLECH cizí	0	32

Studie EEIP k možnosti zavedení zálohování

V rámci přípravy novely zákona o obalech a připomínkového řízení došlo mnohokrát k diskusi ohledně případných výjimek ze zálohování. Odhady ministerstva při výjimce pro malé prodejny se pohybují v rozsahu 11–16 tis. prodejen. Pokud by místem zpětného odběru byly všechny prodejny, tak se odhady pohybují v rozmezí cca 30–35 tis. prodejen. Pro představu níže uvádíme výpočty pro 16 tis. a pro 30 tis. prodejen.

Tabulka 18: Bilance maloobchodu – výpočet pro 16 tis. a 30 tis. obchodů (zdroj: eeip, a.s.)

Bilance maloobchodu (v tis. Kč)	V0 - 16k obchodů	V1 - 30k obchodů
Výnosy - handling fees	813 798	838 274
Náklady	813 798	838 274
<u>Obchody s automatickým výkupem:</u>		
pořízení, instalace a servis automatů	479 742	479 742
osobní náklady	262 204	262 204
náklady na prostor	73 467	73 467
náklady na prostor	134 813	134 813
dodatečné náklady na elektrickou energii	9 259	9 259
<u>Obchody s manuálním výkupem:</u>	334 055	358 532
zařízení prostoru	2 914	5 921
osobní náklady	252 845	252 845
náklady na prostor	78 297	99 765
Výsledek hospodaření	-	-

Výnosy retailu: jedná se pouze o handling fees, které zrcadlí náklady retailu, tj. mění se dle změny nákladů

Automatizovaný výkup:

Nezmění se, tj. i náklady zůstávají beze změny.

Manuální výkup:

1. Zařízení prostoru - s vyšším počtem výkupních míst je nutno pořídit vybavení pro odbavení vykupovaných obalů do většího počtu obchodů --> růst investičních nákladů, a tedy i růst investičních nákladů v rozložení na dobu živostnosti do podoby provozních nákladů.

2. Osobní náklady - nemění se. Do manuálního výkupu je sice zapojeno více osob (více obchodů), ale objem práce zůstává stejný (počet vykoupených obalů se nemění, tj. stejný počet obalů odbavuje více lidí).

3. Náklady na prostor - se zvýšením počtu výkupních míst se zvýší rovněž plocha, kterou musí obchodníci vyhradit pro vykoupené obaly. Tj. náklady rostou (ale díky snížení skladovací kapacity v jednotlivých obchodech je růst těchto nákladů snížen).

Tabulka 19: Bilance operátora při 16 tis. a 30 tis. obchodech (zdroj: eeip, a.s.)

Bilance operátora bez PoM fees (v tis. Kč)	V0 - 16k obchodů	V1 - 30k obchodů
Výnosy	2 926 428	2 959 586
Výnosy z nevybraných záloh	759 640	759 640
Příjmy z poplatků průmyslu (PoM)	1 102 642	1 135 799
Příjmy z plateb na recyklaci	1 064 146	1 064 146
Náklady	2 926 428	2 959 586
<u>Handling fees</u>	813 798	838 274
kompenzace – RVM výkup	479 742	479 742
kompenzace – manuální výkup	334 055	358 532
<u>Materiál pro logistiku</u>	184 958	184 958
materiál – RVM výkup	167 147	167 147
materiál – manuální výkup	17 812	17 812
<u>Transportní náklady</u>	574 192	582 873
doprava do meziskladů	256 956	265 637
doprava do středisek	317 236	317 236
<u>Infrastruktura svozu a třídění</u>	211 127	211 127
odpis investičních nákladů	18 947	18 947
provozní náklady	192 180	192 180
<u>Centrální infrastruktura</u>	78 207	78 207
odpis investičních nákladů	36 175	36 175
provozní náklady	42 032	42 032
<u>Náklady na recyklaci materiálu</u>	1 064 146	1 064 146
Výsledek hospodaření	-	-

Výnosy operátora:

- výnosy se nemění, resp. mění se pouze objem prostředků, jež musí být vybrány skrze put-on-maret fee, a to na takovou výši, aby byly zvýšené náklady systému právě pokryty.

Náklady operátora:

1. Handling fees - vzrůstou tak, aby přesně pokryly zvýšené náklady retailu, tj. náklady na prostor a výkupní zařízení. Proto roste suma handling fees pouze pro provozovny s manuálním výkupem, nikoliv pro automatizovaný výkup.

2. Materiál pro logistiku - je odvozen pouze od počtu vykoupených obalů, proto zůstává stejný

3. Transportní náklady - Náklady na dopravu z obchodů do meziskladů rostou, ale nikoliv výrazně. To je dáno tím, že nákladní auta určená pro svoz z nejmenších kategorií obchodů sice na každou jízdu odbaví větší počet obchodů, avšak současně se s větším počtem obchodů sníží vzdálenost mezi nimi. Ve výsledku tak nákladní auto ujede na každý jeden svoz velmi podobnou vzdálenost jako v původním modelu s 16 tis. výkupními místy, jen na této trase udělá více zastávek. A v tom primárně tkví nárůst transportních nákladů, jelikož největší část tohoto nárůstu připadá na větší objem času stráveného nákladkou materiálu.

4. Infrastruktura svozu a třídění - náklady jsou odvozeny od počtu vykoupených obalů, proto zůstávají stejné

5. Náklady na recyklaci materiálu - odvozeny od počtu vykoupených obalů, proto zůstávají stejné

Zaměstnavatelé

Nový zákon o odpadech ve své hlavě I. "VŠEOBECNÉ POVINNOSTI" v § 13 odst. 1 ukládá obecné povinnosti při nakládání s odpady každému. V § 13 odst. 1, písm. c) ukládá povinnost soustředit odpady odděleně, tedy třídit je. Řada zaměstnavatelů v rámci interního provozu toto ustanovení nereflektuje.

Zavedení zálohového systému přináší pro zaměstnavatele přínos v tom, že v provozovnách, kde zaměstnanci konzumují nápoje v plastových nápojových lahvích nebo kovových nádobách na nápoje, tak dojde k jejich úbytku v rámci odpadového hospodářství a s tím spojenému snížení nákladů na likvidaci odpadu (plastového, kovového – v tomto případě spíše směsného, protože ne každý ekonomický subjekt třídí kovový odpad).

V místech, kde zaměstnavatel nemá možnost zajistit volný přístup ke kohoutku s pitnou vodou (například stavby komunikací), tak svoji povinnost zajišťuje prostřednictvím nápojů zakoupených v plastových nápojových lahvích. Jedná se o jednoduché splnění zákonné povinnosti. V případě zálohového systému si pak každý zaměstnavatel musí spočítat, jestli se mu vyplatí řešit výběr plastových nápojových lahví zpět nebo jestli uhradí ztrátu ve výši min. 4 Kč za jednu láhev. Odhadované roční maximální náklady v případě, že zálohovaný obal bude ponechán zaměstnanci jsou uvedeny níže.

Tabulka 20: Odhad maximálních nákladů v případě ponechání plastových nápojových lahví zaměstnancům

Sekce CZ-NACE	Počet zaměstnanců (2020)**	Odhad počtu lahví 1,5l/os/rok*	Odhad spotřeby PET lahví (ks/rok)
Zemědělství, lesnictví a rybářství	92 800	382	35 449 600
Těžba a dobývání	22 500	504	11 340 000
Stavebnictví	209 300	382	79 952 600
Doprava a skladování	262 200	252	66 074 400
Odhad celkové spotřeby PET lahví s vodou či ochranným nápojem (ks)			192 816 600
Odhad celkových nákladů v případě zálohy 4 Kč/láhev , která připadne zaměstnanci			771 266 400
<small>* ročně je cca 130 dní s teplotou nad 20 °C, 235 s teplotou pod 20 °C, 252 pracovních dní, předpoklad, že tyto činnosti probíhají ve všech 130 teplých dnech</small>			
<small>** zdroj Statistická ročenka 2022</small>			

Sekce CZ-NACE	Počet zaměstnanců (2020)**	Odhad počtu lahví 1,5l/os/rok*	Odhad spotřeby PET lahví (ks/rok)
Zemědělství, lesnictví a rybářství	92 800	382	35 449 600
Těžba a dobývání	22 500	504	11 340 000
Stavebnictví	209 300	382	79 952 600
Doprava a skladování	262 200	252	66 074 400
Odhad celkové spotřeby PET lahví s vodou či ochranným nápojem (ks)			192 816 600
Odhad celkových nákladů v případě zálohy 5 Kč/láhev , která připadne zaměstnanci			964 083 000
<small>* ročně je cca 130 dní s teplotou nad 20 °C, 235 s teplotou pod 20 °C, 252 pracovních dní, předpoklad, že tyto činnosti probíhají ve všech 130 teplých dnech</small>			
<small>** zdroj Statistická ročenka 2022</small>			

Jedná se o maximální odhad, reálný dopad bude znatelně nižší, protože se můžou lišit tyto vstupní hodnoty:

- počet zaměstnanců v daných odvětvích pracujících bez přístupu ke kohoutku s pitnou vodou může je pravděpodobně výrazně nižší.
- z konzultací vyplývá, že objem je daný legislativou, ale ve skutečnosti například na stavbě bývá sklad materiálu a zaměstnanci si tam berou vodu, když potřebují, takže může být spotřeba zálohovaných obalů i nižší,
- počet pracovních dní s teplotou nad 20 °C se může lišit.

Sportovní svazy, sportovní kluby, kulturní instituce aj.

V případě zavedení zálohování mohou organizátoři společenských akcí mít ztrátu v případě, kdy návštěvníci vrátí zálohy mimo pořádanou akci. S ohledem však na celkový trend omezení jednorázových plastů na společenských akcích se tento dopad považuje za zanedbatelný.

1.7.3.4 Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky

Trendové dopady varianty 1 na obce

- obce hradí 40-50 % nákladů za svoz komunálního odpadu z jiných zdrojů než z poplatků vybraných od občanů, nepředpokládáme změny vyvolané přímo regulací,
- ve variantě 1 by měl být snížen podíl zálohovaných obalů v SKO, resp. až na 10 % plastových nápojových lahví uvedených na trh a postupné snížení kovových nádob na nápoje ve směsném komunálním odpadu až na úroveň 10 %, tzn. snížení nákladů obcí na SKO (zejm. z poplatku za skládkování), který je jinak bez náhrady z AOS,
- AOS hradí cca 2/3 nákladů obcím na celkový náklad spojený s tříděným sběrem, nepředpokládáme změny, výpadek příjmů z PET v rámci AOS budou pokryty ekomodulací a neseny výrobci (zvýšení poplatků výrobců AOS o 18 %),
- snížení litteringu z plastových nápojových lahví a zejména kovových nádob na nápoje na minimum, snížení nákladů za jednorázové úklidy z důvodu snížení objemu sebraného odpadu (například v rámci akce Uklidme Česko),
- náklady za svoz komunálních odpadů zůstanou beze změny s ohledem na předpoklad vyššího třídění další části směsného komunálního odpadu ze strany občanů, a dále s ohledem na navyšování produkce odpadů,
- předpokládáme navýšení nákladů obcí spojených s výkupem nápojových obalů u obcí nad 300 obyvatel, které dobrovolně požádají o zapojení do systému, budou kompenzovány prostřednictvím manipulačního poplatku. V České republice je aktuálně cca 2 100 obcí a přibližně jedna třetina z nich nemá obchod (tj. cca 700 obcí). (zdroj: ČSÚ, Sociologický ústav AV),
- dále se předpokládá, že bude i nadále docházet k rozšiřování současného systému, kde jsou odhady ve výši cca 2 mld. Kč,
- obce budou mít příjem z 15 % nevybraných záloh od Operátora.

Náklady na stavební řízení

Náročnost stavebního řízení je individuální, odvíjí se od rozsahu a kvality projektu, v případě nutných stavebních úprav spojených s instalací zálohovacích automatů předpokládáme, že

při předložení kompletní dokumentace se stanovisky dotčených orgánů státní správy to bude pro 1 úředníka stavebního úřadu záležitost na 4–6 hod (seznámení se s podklady, jejich vyhodnocení a sepsání rozhodnutí stavebního úřadu).

- 694 stavebních úřadů (celkový počet se může na základě novely stavebního zákona změnit),
- odhad počtu prodejen potřebujících stavební úpravy pro instalaci zálohovacího automatu (cca 2 000),
- výpočet administrativní zátěže byl proveden dle Metodiky stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti (Ministerstvo vnitra, 2020); Pro výpočet hodinových nákladů byla pro ORP použita hodinová sazba 453 Kč/hod odpovídající 10. třídě, 8. platovému stupni (s připočítáním 33,8 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění, 25 % zohlednění osobních příplatků a odměn a 48 % režijní náklady).

Tabulka 21: Odhad nákladů stavebních úřadů na vyřízení stavebních povolení*

Odhad nákladů stavebních úřadů	od	do
Časová náročnost na zpracování jednoho stanoviska (hod.)	4	6
Odhadovaný počet subjektů požadující stavební povolení (ks)	2 000	
Hodinová sazba dle Metodiky MV (2020) (Kč/hod.)	453	
Odhad celkových nákladů na 1 řízení (Kč)	1 812	2 718
Odhad celkových nákladů na všechna řízení (Kč)	3 624 000	5 436 000

* výše uvedené náklady jsou pouze v případě, že dojde k předložení kompletní dokumentace se stanovisky dotčených orgánů státní správy. V opačném případě je nutné počítat s vyšší časovou náročností a tím i vyššími náklady.

Postoje zástupců obcí k zavedení zálohování jednotlivých v České republice jsou různé, protože každá obec je jiná. Názory vycházejí ze znalosti či neznalosti dané problematiky a specifík dané obce. Více názorů zástupců obcí české republiky je dostupných na:

<https://www.komunalniekologie.cz/info/starosto-jste-nebo-nejste-pro-povinne-zalohovani-a-jaky-dopad-by-mohlo-mit-jeho-zavedeni-prave-na-vasi-obec>

1.7.3.5 Sociální dopady, dopady na rodiny, dopady na spotřebitele

Dopady zavedení zálohového systému na zaměstnanost jsou diskutabilní, protože Česká republika v poslední době vykazuje velmi nízkou míru nezaměstnanosti. Podíl nezaměstnaných k ekonomicky aktivním, tj. součtu zaměstnaných a nezaměstnaných, dosáhl v dubnu 2023 hodnoty 2,8 %. Dlouhodobě chybí zaměstnanci v dopravě, logistice a ve výrobě (zdroj: ManpowerGroup). V rámci zálohového systému můžeme očekávat navýšení poptávky u těchto pracovních pozic (u některých pozic je uvedeno platové rozmezí dle NSP):

- administrativní pracovník (28–52 tis. Kč/měsíčně),
- prodavač (20–32 tis. Kč/měsíčně),
- pokladní (24–37 tis. Kč/měsíčně),
- elektrotechnik pro slaboproud (31–54 tis. Kč/měsíčně),
- skladník (23–34 tis. Kč/měsíčně),
- řidič nákladní dopravy (28–51 tis. Kč/měsíčně),
- logistik specialista (33–64 tis. Kč/měsíčně),
- zedník (24–34 tis. Kč),

- obsluha recyklačních zařízení (25–39 tis. Kč),
- aj.

Sociální a rodinné dopady ve smyslu dopadů varianty 1 na výdaje domácností se předpokládají zanedbatelné, část nákladů bude ze strany výrobců uvádějící zálohované obaly na trh přenesena do ceny výrobků. V případě promítnutí nákladů do konečných cen v případě nápojových obalů očekáváme, že část spotřebitelů přejde k využívání pitné vody z kohoutku a tím k výrazné úspoře. Průměrná cena vodného a stočného za 1 000 litrů se v České republice pohybuje kolem částky 130 Kč (tzn. 1 litr kohoutkové vody stojí tedy cca 0,1 Kč oproti vodám prodávaným, kde se cena za pitnou balenou vodu pohybuje ve výši cca 5 Kč za litr). Z pohledu výrobců uvádějících na trh obaly spadající pod systém AOS lze taktéž předpokládat rozpuštění vyšších nákladů posílené ekomodulace do ceny výrobků, přesný dopad však není kvantifikovatelný. Dopady na zvyšování místních poplatků za sběr a svoz odpadů ze strany obcí se nepředpokládají (obce budou nadále kompenzovány ze strany AOS a skrze 15 % z nevybraných záloh ze strany Operátora.)

Varianta 1 může představovat určitá zdravotní rizika pro osoby sociálně slabé a děti, které v odhozených zálohovaných nápojových obalech uvidí zdroj financí, za který si pak mohou něco koupit (alkohol, sladkosti, cigarety aj.), bohužel tyto osoby však nedodržují základní hygienická pravidla a prostředky (např. rukavice, mýdlo) a předpokládá se navýšení jejich výskytu v okolí prodejen (míst zpětného odběru).

Z pohledu spotřebitele bude v případě varianty 1 nutné změnit spotřebitelské chování nakládání s plastovými nápojovými obaly a kovovými nádobami na nápoje

- pokud spotřebitel nebude mít možnost průběžně vracet nápojové obaly (například při cestě do práce), bude nucen obaly skladovat. V případě plastových nápojových lahví se jedná o hořlavý materiál, mohou tak vzniknout problémy v domech, kde si spotřebitelé prázdné láhve dají například do garáže (porušení protipožárních předpisů, problémy se sousedy, hmyz a drobná zvířata), do kotelný v rodinných domech, jinam. V roce 2021 žilo v České republice 4 787 762 obyvatel v bytových domech a 5 183 735 obyvatel v rodinných domech (zdroj: ČSÚ);

Obrázek 16: Uskladnění zálohových obalů

- spotřebitel v případě zálohového systému vzniknou náklady v povinnosti odnosu plastového odpadu (sáčky, kelímky od jogurtu, plastové láhve nezálohované), se kterými bude chodit do žlutého kontejneru jehož průměrná vzdálenost v České republice je cca 90 m (zdroj: EKO-KOM) a poté bude muset se zálohovými láhvemi na místo zpětného odběru, v případě obchodu se jedná o průměrnou vzdálenost 3,37 km (zdroj: STEM a DATLAB), s tím že:
 - a) automaty na láhve jsou v České republice většinou uvnitř obchodů, je nutné pytle s láhvemi vzít a projít od parkoviště až k automatu,
 - b) v případě velkého počtu lidí čekat ve frontě,

- c) v případě technických problémů (zaseknutí automatu, naplnění) čekání na obsluhu a zprovoznění.

Výše uvedené dopady však nejsou tak významné, aby ztlačily výdaje domácností a sociální nerovnost.

1.7.3.6 Dopady na životní prostředí

Infringement

Nelze plně vyloučit nesplnění dílčích cílů, zejm. v případě ustanovení PPWR k vyřídění a recyklaci kovových nádob na nápoje, v případě oblasti plastových obalů a plastových nápojových lahví by měly být cíle splněny. V případě infringementu lze však předpokládat dohodu na případných dodatečných opatřeních nebo prokázání dostatečné trajektorie k dosažení cílů se zpožděním. Nepředpokládáme tak fázi žaloby u Evropského soudního dvora a související finanční pokuty.

Tabulka 22: Přehled cílů dle legislativy EU a porovnání s variantou 1

Cíle definované pro předložení návrhu	Přehled cílů dle legislativy EU		současný stav (2022)	varianta 1 zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění)	
	směrnice 94/62 ES o obalech (94/62)				
	směrnice 2019/904 o jednorázových plastech (SUPD)				
	návrh nařízení o obalech a obalových odpadech (PPWR) z roku 2022 (nahrazující směrnici 94/62 ES o obalech)				
	balíček klimaticko-energetické politiky EU Fit for 55 (FF55)				
Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy	Sběr plastových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2025 (SUPD)	77 %	73-75 % (dle cíle SUPD pro nápojové plastové obaly) 76-79 % (pouze PET lahve)	pravděpodobné splnění cíle SUPD
		do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 80 %		pravděpodobné splnění cíle PPWR
		do 2029 (SUPD, PPWR)	90 %		pravděpodobné splnění cíle SUPD, PPWR
	Sběr kovových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno, pokud více jak 80 %	20-30 %	pravděpodobné nesplnění cíle PPWR (z důvodu nutnosti zásadně navýšit míru sběru z 20-30 % na 80 % za 1 rok od zavedení zálohování)
		do 2029 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 90 %		možné splnění cíle PPWR
	Poměr recyklovaných plastů v PET lahvích (každá plastová nápojová lahev o objemu až 3 litry)	od 2025 (SUPD)	25 %	downcycling ve vysoké míře	downcycling ve velmi nízké míře, tzn. dostatek rPET v ČR pro plnění cíle (bez nutnosti dovozu rPET), předpoklad plnění povinného cíle v čase
		od 2030 (SUPD, PPWR)	30 %		
		od roku 2040 (PPWR)	65 %		
	Poměr recyklovaných kovů v kovových nápojových obalech	není definováno		není sledováno	
	Recyklace plastů (hmotnosti z plastového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	46 %	jistě splnění cíle (94/62, PPWR)
do roku 2030 (94/62, PPWR)		55 %	jistě splnění cíle (94/62, PPWR)		

	Recyklace hliníku	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	26 %	trvající riziko nesplnění cíle (94/62, PPWR)
	(hmotnosti z hliníkového obalového odpadu)	do roku 2030 (94/62, PPWR)	60 %		možné splnění cíle (94/62, PPWR)
	Úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy	do 2025 (FF55)	11 % odpady 16 % průmyslové procesy	mínus 1 % odpady (tzn. vyšší emise) 3 % průmyslové procesy	sektor obalů přispěje k plnění cílů (zamezení downcyclingu, vysoká míra recyklace)
		do 2030 (FF55)	39 % odpady 37 % průmyslové procesy		
		do 2035 (FF55)	63 % odpady 70 % průmyslové procesy		
do 2040 (FF55)		73 % odpady 83 % průmyslové procesy			
(snížení emisí GHG oproti roku 2019 ze sektoru CRF 2 - průmyslové procesy a CRF 5 - odpady dle návrhu NEKP ČR a POK ČR, soulad s EU Fit for 55)					
Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu	Minimalizace litteringu, celkové snížení obalových odpadů	snížení trendu růstu plastových a hliníkových obalových odpadů minimalizace litteringu	bez kvantifikace, sledování trendu	rostoucí trend (lineárně do 2030 o cca 18 % plasty, 32 % kovy) zvýšení litteringu	mírné snížení trendu růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů jisté snížení litteringu (minimalizace u zálohovaných obalů)
Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů	Maximální opakovatelnost recyklace, minimalizace downcycling	Technické řešení umožňující opakovanou recyklaci a zamezení downcycling	bez kvantifikace, sledování trendu	downcycling ve vysoké míře	downcycling ve velmi nízké míře (záloha jako finanční motivace třídění, oddělení plastových nápojových lahví a kovových nápojových obalů od ostatního plastového odpadu)

míry pravděpodobnosti	
jisté splnění / nesplnění	90–100 %
pravděpodobné splnění / nesplnění	75–90 %
možné splnění / nesplnění	60–75 %
trvající riziko nesplnění	40–60 %
bez možnosti odhadu splnění / nesplnění	0–40 %

1.7.4 Varianta 2 – rozšíření třídící sítě

1.7.4.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Infringement

Varianta 2 nepovede ke splnění cílů dle EU legislativy (viz dopady na životní prostředí), v případě přijetí nařízení PPWR varianta 2 absentuje na přijetí zálohování pro plastové nápojové lahve a kovové nápojové obaly.

Je tak velmi pravděpodobné zahájení řízení pro porušení povinnosti (infringement) ze strany Evropské komise, kdy lze poté předpokládat:

- Rozhodnutí o zavedení zálohování na národní úrovni mezi lety 2026–2029, dopady se tak budou rovnat nákladovosti ostatních variant (dle volby budoucí varianty);
- Při nepřijetí dodatečných opatření by Evropská komise byla úspěšná v žalobě u Evropského soudního dvora proti ČR, minimální výše paušální pokuty je v případě ČR 1 736 000 €. Minimální výše penále pro ČR je 2 500 € denně do té doby, než ČR zjedná nápravu stavu věci. S ohledem na soudní praxi lze reálně očekávat, že se výše paušální pokuty i penále na svých dolních hranicích pohybovat nebudou, tj. v případě ČR by se mohlo jednat o cca 10 000 € denně, až do doby, kdy ČR zjedná nápravu) a 2 miliony € jednorázově. Tzn. 50 mil. Kč a výše. Dalšími dopady by mohl být ztížený přístup k čerpání EU fondů.

Registrační a evidenční poplatky

Příjem do SFŽP a státního rozpočtu za jednorázové rozhodnutí o autorizaci Operátora a navýšené roční poplatky spojené s vedením evidence se odhadují na částku 42 mil. Kč ročně. Příjmy jsou rozděleny po 50 % mezi SFŽP a státní rozpočet.

1.7.4.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost

Varianta 2 představuje smíšené dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR. Významný dopad na konkurenceschopnost firem má implementace standardů ESG v rámci bankovního sektoru ČR, který se přihlásil k zásadám financování udržitelnosti. Ten postupně zohledňuje klimatické a environmentální ukazatele v rámci svého monitorování rizik a spravování úvěrového portfolia. Připravenost firem implementovat a reportovat standardy ESG a soulad aktivit s taxonomií EU pro udržitelné finance má tedy přímý dopad na jejich schopnosti zajištění financování investic bankovním sektorem, který bude vyhledávat a dávat přednost investičním projektům v souladu s dekarbonizační trajektorií ČR a se zavedením dalších standardů udržitelnosti včetně v oblasti oběhového hospodářství. Ve spojitosti s oběhovým hospodářstvím to pro podniky bude znamenat například zhodnocení způsobu využívání zdrojů v rámci svých aktivit, identifikace rizik a příležitostí s tím spojených a jeho následné reportování v rámci reportování udržitelnosti.

S ohledem na to, že v rámci ESG reportingu a souvisejících nástrojů pro financování udržitelnosti mají společnosti:

- povinnost zveřejňovat cíle týkající se využívání zdrojů a oběhového hospodářství, které si entita stanovila,
- povinnost zveřejňovat informace o odpadech, a to v souvislosti s hmotnými dopady, riziky a příležitostmi,

- popis využívaných materiálů/zdrojů včetně: produktů (a obalů), kritických surovin a vzácných zemin, vody, a vlastních přístrojů využívaných v rámci aktivit podniku a v jeho (upstream) hodnotovém řetězci,

bude mít připravenost či nepřipravenost veřejné infrastruktury pro oběhové hospodářství (tzn. v případě tohoto návrhu v oblasti nápojových obalů) přímý vliv na možnosti zohlednění ESG standardů ze strany firem, a tedy i na možnosti dostupnosti komerčního financování a mezinárodní konkurenceschopnost – včetně kvality podnikatelského prostředí v ČR.

V případě varianty 2 lze předpokládat smíšený vliv na konkurenceschopnost, nikoliv tak negativní jako v případě 0 a nikoliv natolik žádoucí (pozitivní) jako v případě varianty 1 a varianty 2+.

1.7.4.3 Dopady na podnikatelské prostředí

Výrobci a distributoři zboží v obalech v rámci AOS

Varianta předpokládá změnu poplatků AOS (posílení ekomodulace) tak, aby byly srovnány podmínky mezi producenty plastových nápojových lahví a ostatními plastovými obaly. Navýšení u některých typů obalů je nutným krokem, způsobený skutečností, že nyní poplatky výrobců mimo plastové nápojové lahve nejsou schopné pokrýt veškeré náklady spojené s jejich sběrem a vytríděním. Bude to znamenat motivaci ostatních výrobců. Lze tak očekávat pouze krátkodobý dopad – poplatky budou výrobce motivovat k přechodu na lépe recyklovatelné obaly. V dlouhodobém horizontu tato změna povede ke zvýšení podílu materiálového využití vysbíraných plastů obecně. Navýšení poplatků AOS u ostatních obalových materiálů z důvodu ekomodulace by bylo o cca jak 18 %.

Poplatky AOS porostou taktéž ve spojitosti s hrazením části nákladů obcím na intenzifikaci sítě. Ve variantě 2 se předpokládají značné investice na straně obcí do intenzifikace sítě, která přinese taktéž náklady na svoz – část z těchto nákladů je hrazena obcím AOS skrze poplatky od výrobců a výnosy z prodeje druhotných materiálů. V současné době hradí AOS obcím cca 2/3 z nákladů vynaložených obcemi na tříděný sběr, v případě analogie by tak AOS ve variantě 2 zvedla poplatky výrobcům v rozmezí o cca 1,8 až 2,4 mld. Kč ročně, subjektů v rámci AOS je 21 301, tzn. jednalo by se o průměrné roční náklady na 86 až 105 tis. ročně na jednoho výrobce. Částka by se však v realitě lišila dle typu produktů, výkonnosti celého systému a uplatnění druhotných surovin na trhu.

V případě však, že by nedošlo k hrazení nákladů obcí skrze systém AOS, lze předpokládat přenesení nákladů obcemi na občany skrze místní poplatky za sběr a svoz, případně daní z nemovitosti a rekreačním poplatkem.

Evidenční poplatky představují náklad výrobců 42 mil. Kč ročně.

Svozové společnosti

Celkové náklady na svoz při nových cca 1,7 mil. D2D, navýšení svozů pro intenzifikaci veřejné sítě o cca 150 000 míst při zajištění potřebného počtu svozů se odhadují na 2 až 2,4 mld. Kč ročně (v závislosti počtu odděleného sběru plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje a multikomoditního sběru).

Třídící linky

Ve variantě vyšší intenzifikace se Česká republika v žádném modelu nevyhne přebudování třídících linek, kterých je v ČR 125. Ať už se bude většina odpadu svážet odděleně nebo

formou multikomodity budou investice do třídících linek nezbytností. Investice do jedné třídící linky se pohybuje v rozmezí 150 až 250 milionů. Tato vyžádá další investice do odpadového hospodářství v řádech miliard korun a stejně jako doposud, bude muset být alespoň z části hrazeno z veřejných rozpočtů – náklady mohou však nést jak obce, tak tržní subjekty. Investice do třídících kapacit v modelu není projektována. Při počtu 125 třídících linek (resp. 122 neautomatizovaných linek) se předpokládají náklady ve výši cca 18–30 mld. Kč. V případě oddělených nádob pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje předpokládáme potřebnost investic pro třídění v dolní polovině rozpětí nákladů, tedy 18–24 mld. Kč, případě multikomoditního sběru pak 25–30 mld. Kč.

Výrobci využívající recyklát PET (rPET), hliníku a kovů ke své výrobě

Varianta 2 představuje trvalé riziko downcycling, tzn. potenciální nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle povinného podílu rPET v PET lahvích, nejistota v čase s ohledem na zvyšování cíle a zpřísnění podmínek pro separátní sběr food-grade materiálů. Obdobně je tomu v případě hliníku.

Obchodní společnosti

Náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění tříděného sběru, v současné době již je povinností poskytnout možnost zákazníkům ke třídění odpadu v rámci svého provozu, což většina provozoven nezajišťuje, a tak část tohoto odpadu končí v odpadkových koších před prodejny nebo uvnitř. Ve většině případů se u obchodních společností nacházejí pouze koše na směsný komunální odpad, a tak veškeré nápojové obaly skončí v těchto koších a tím dochází k nákladům spojených s SKO.

V případě varianty 2 pak obchodní společnosti ponese část nákladů spojených s intenzifikací sítě, v souhrnné kalkulaci:

- Investice do nádob:
 - o 180 mil. Kč v případě odděleného sběru plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje,
 - o 135 mil. Kč v případě multikomoditního sběru.
- Provozní náklady na svoz:
 - o 61 mil. Kč ročně v případě odděleného sběru plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje,
 - o 40 mil. Kč ročně v případě multikomoditního sběru.

Konečné náklady budou odvislé od způsobu volby intenzifikace sítě (odděleně nebo multikomoditně).

Zaměstnavatelé

Zaměstnavatel je povinen dle § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 309/2006 Sb. o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zajistit, aby pracovní podmínky odpovídaly bezpečnostním a hygienickým požadavkům. Jedním z těchto požadavků v zákoně je, aby pracoviště bylo zásobováno vodou:

- 1,5 l/os. ve venkovním pracovišti v teplotách do 20 °C,
- 3 l/os. ve venkovním pracovišti v teplotách nad 20 °C,

- 3 l/os. na pracovišti, kde se provádí činnost prováděná hornickým způsobem.

Dále pak § 224 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb. zákoník práce říká, že zaměstnavatel je povinen vytvářet zaměstnancům pracovní podmínky, které umožňují bezpečný výkon práce, s čímž se logicky pojí i zásobování vodou a pitný režim.

Pitná voda je definována § 3 zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví. Je jednoduše určena k pití, vaření a přípravě pokrmů a nápojů. Zjednodušeně to znamená, že zaměstnavatel svou povinnost zajistit zaměstnancům pitný režim plní už tím, že na pracovišti je volný přístup ke kohoutku s pitnou vodou.

Voda v plastových nápojových lahvích však představuje v některých sektorech o jedinou možnost (např. stavebnictví). Plastové nápojové láhve a kovové nádoby na nápoje představují část odpadu vyprodukovaného zaměstnanci, jehož likvidaci platí zaměstnavatel, resp. se v hojné míře v některých sektorech stává součástí tříděného sběru hrazeného obcemi a podnikatelé jsou tak černými pasažéry obecního systému. Zároveň není stanovena povinnost zaměstnavatelů v rámci vnitřního provozu zajistit tříděný sběr.

Nový zákon o odpadech ve své hlavě I. "VŠEOBECNÉ POVINNOSTI" v § 13 odst. 1 ukládá obecné povinnosti při nakládání s odpady každému. V § 13 odst. 1, písm. c) ukládá povinnost soustřeďovat odpady odděleně, tedy třídít je. Řada zaměstnavatelů v rámci interního provozu toto ustanovení nereflektuje.

Sportovní svazy, sportovní kluby, kulturní instituce aj.

Rozšíření sběrné sítě může ulehčit náklady spojené s úklidem na společenských akcích. S ohledem však na celkový trend omezení jednorázových plastů na společenských akcích se tento dopad považuje za zanedbatelný.

1.7.4.4 Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky

V případě varianty 2 ponese obce regulací vyvolané náklady na intenzifikaci sběrné sítě:

Tabulka 23: Přehled nákladů obcí dle typu sběru

	Oddělený sběr plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje (v mil. Kč)	Multikomoditní sběr (v mil. Kč)
Investice D2D intenzifikace	806	0,5
Investice nádob ve veřejných prostranstvích, nádražích, atd.	1 729	1 729
Suma investice	2 535	1 730
Svoz D2D intenzifikace	628	539
Svoz intenzifikace nádob ve veřejných prostranstvích, nádraží atd.	1 692	1 456
Vytřídění na třídících linkách	248	248
Údržba sběrné sítě 5 % z ceny kontejnerů	139	95
Údržba veřejné sítě 5 % z ceny košů	85	85
Stávající náklady na svozu plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje	450	450
Suma provozní náklady (ročně)	3 241	2 871

Trendové dopady v rámci varianty 2:

- Varianta 2 s ohledem na vysoké náklady obcí na intenzifikaci (celkové investiční náklady 2,9 až 3,2 mld. Kč) může vyvolat reakci obcí v podobě přenesení části nákladů obcemi na občany skrze místní poplatky za sběr a svoz, případně daní z nemovitosti a rekreačním poplatkem.
- V současné době získávají obce zpět z AOS cca 2/3 nákladů na tříděný sběr, v případě, kdy by se mělo jednat o zbylou třetinu, představovaly by provozní náklady obcí po intenzifikaci sítě 1 až 1,3 mld. Kč ročně. Již v současné době však občané hradí (a tedy i znají) pouze 40–50 % nákladů spojených s obecním systémem nakládání s odpady, zvyšování (nebo snižování) místních poplatků za sběr a svoz odpadu je na rozhodnutí jednotlivých obcí.
- Snížení podílu plastových nápojových lahví uvedených na trh končících ve směsném komunálním odpadu a podílu kovových nádob na nápoje, tzn. snížení zátěže nákladů obcí na SKO (zejm. z poplatku za skládkování), který je jinak bez náhrady z AOS.
- Předpokládá se snížení nákladů na littering (částečně hrazeno stran AOS).

1.7.4.5 Sociální dopady, dopady na rodiny, dopady na spotřebitele

Varianta 2 s ohledem na vysoké náklady obcí na intenzifikaci může vyvolat reakci obcí v podobě přenesení části nákladů obcemi na občany skrze místní poplatky za sběr a svoz, případně daní z nemovitosti a rekreačním poplatkem. V současné době získávají obce zpět z AOS cca 2/3 nákladů na tříděný sběr, v případě, kdy by se mělo jednat o zbylou třetinu, představovaly by nové náklady obcí na intenzifikaci sítě 1 až 1,3 mld. Kč ročně. Již v současné době však občané hradí (a tedy i znají) pouze 40–50 % nákladů spojených s obecním systémem nakládání s odpady, zvyšování (nebo snižování) místních poplatků za sběr a svoz odpadu je na rozhodnutí jednotlivých obcí.

Dopady intenzifikace sítě na zaměstnanost jsou diskutabilní, protože Česká republika v poslední době vykazuje velmi nízkou míru nezaměstnanosti. Podíl nezaměstnaných k ekonomicky aktivním, tj. součtu zaměstnaných a nezaměstnaných, dosáhl v dubnu 2023 hodnoty 2,8 %. Dlouhodobě chybí zaměstnanci v dopravě, logistice a ve výrobě (zdroj: ManpowerGroup). V rámci intenzifikace sítě a třídících kapacit můžeme očekávat navýšení poptávky u těchto pracovních pozic (u některých pozic je uvedeno platové rozmezí dle NSP):

- administrativní pracovník (28–52 tis. Kč/měsíčně),
- prodavač (20–32 tis. Kč/měsíčně),
- pokladní (24–37 tis. Kč/měsíčně),
- elektrotechnik pro slaboproud (31–54 tis. Kč/měsíčně),
- skladník (23–34 tis. Kč/měsíčně),
- řidič nákladní dopravy (28–51 tis. Kč/měsíčně),
- logistik specialista (33–64 tis. Kč/měsíčně),
- zedník (24–34 tis. Kč),
- obsluha recyklačních zařízení (25–39 tis. Kč),
- aj.

Z pohledu spotřebitelského chování varianta 2 nepředstavuje změnu oproti současnosti (variantě 0).

Výše uvedené dopady však nejsou tak významné, aby znatelně ovlivnily výdaje domácností a sociální nerovnost.

1.7.4.6 Dopady na životní prostředí

Infringement

Varianta 2 nepovede ke splnění cílů dle EU legislativy (viz dopady na životní prostředí), v případě přijetí nařízení PPWR varianta 2 absentuje na přijetí zálohování pro plastové nápojové lahve a kovové nápojové obaly.

Je tak velmi pravděpodobné zahájení řízení pro porušení povinnosti (infringement) ze strany Evropské komise, kdy lze poté předpokládat:

- Rozhodnutí o zavedení zálohování na národní úrovni mezi lety 2026–2029, dopady se tak budou rovnat nákladovosti ostatních variant (dle volby budoucí varianty).
- Při nepřijetí dodatečných opatření by Evropská komise byla úspěšná v žalobě u Evropského soudního dvora proti ČR, minimální výše paušální pokuty je v případě ČR 1 736 000 €. Minimální výše penále pro ČR je 2 500 € denně do té doby, než ČR zjedná nápravu stavu věci. S ohledem na soudní praxi lze reálně očekávat, že se výše paušální pokuty i penále na svých dolních hranicích pohybovat nebudou, tj. v případě ČR by se mohlo jednat o cca 10 000 € denně, až do doby, kdy ČR zjedná nápravu) a 2 miliony € jednorázově. Tzn. 50 mil. Kč a výše. Dalšími dopady by mohl být ztížený přístup k čerpání EU fondů.

Tabulka 24: Přehled cílů dle legislativy EU a porovnání s variantou 2

Cíle definované pro předložení návrhu	Přehled cílů dle legislativy EU			současný stav (2022)	varianta 2 rozšíření třídící sítě
	směrnice 94/62 ES o obalech (94/62)				
	směrnice 2019/904 o jednorázových plastech (SUPD)				
	návrh nařízení o obalech a obalových odpadech (PPWR) z roku 2022 (nahrazující směrnici 94/62 ES o obalech)				
	balíček klimaticko-energetické politiky EU Fit for 55 (FF55)				
Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy	Sběr plastových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2025 (SUPD)	77 %	73–75 % (dle cíle SUPD pro nápojové plastové obaly) 76–79 % (pouze PET lahve)	možné splnění cíle SUPD
		do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytříděno více jak 80 %		možné splnění cíle PPWR -> žádost o výjimku ze zavedení zálohování
		do 2029 (SUPD, PPWR)	90 %		trvajícím riziko nesplnění cíle SUPD (z důvodu změny metodiky započítatelnosti lahví ze společného sběru a z SKO)
Sběr kovových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytříděno, pokud více jak 80 %	20–30 %	jistě nesplnění cíle PPWR -> nutnost zavést zálohování	
	do 2029 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytříděno více jak 90 %		trvajícím riziko nesplnění cíle -> pozdní zavedení zálohování nemusí vést ke splnění cíle	
Poměr recyklovaných plastů v PET lahvích (každá plastová nápojová lahev o objemu až 3 litry)	od 2025 (SUPD)	25 %	downcycling ve vysoké míře	trvajícím riziko downcycling, tzn. potenciální nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle, nejistota v čase s ohledem na zvyšování cíle a zpřísnění podmínek pro separátní sběr food-grade materiálů	
	od 2030 (SUPD, PPWR)	30 %			
	od roku 2040 (PPWR)	65 %			

	Poměr recyklovaných kovů v kovových nápojových obalech	není definováno		není sledováno	
	Recyklace plastů (hmotnosti z plastového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	46 %	jistě splnění cíle (94/62, PPWR)
		do roku 2030 (94/62, PPWR)	55 %		jistě splnění cíle (94/62, PPWR)
	Recyklace hliníku (hmotnosti z hliníkového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	26 %	pravděpodobné nesplnění cíle (94/62, PPWR)
		do roku 2030 (94/62, PPWR)	60 %		trvalý riziko nesplnění cíle (94/62, PPWR)
	Úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy (snížení emisí GHG oproti roku 2019 ze sektoru CRF 2 - průmyslové procesy a CRF 5 - odpady dle návrhu NEKP ČR a POK ČR, soulad s EU Fit for 55)	do 2025 (FF55)	11 % odpady 16 % průmyslové procesy	mínus 1 % odpady (tzn. vyšší emise) 3 % průmyslové procesy	sektor obalů přispěje k plnění cílů (vysoká míra recyklace, ale s předpokladem downcycling)
		do 2030 (FF55)	39 % odpady 37 % průmyslové procesy		
		do 2035 (FF55)	63 % odpady 70 % průmyslové procesy		
		do 2040 (FF55)	73 % odpady 83 % průmyslové procesy		
Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu	Minimalizace litteringu, celkové snížení obalových odpadů	snížení trendu růstu plastových a hliníkových obalových odpadů minimalizace litteringu	bez kvantifikace, sledování trendu	rostoucí trend (lineárně do 2030 o cca 18 % plasty, 32 % kovy) zvýšení litteringu	není pravděpodobné snížení trendu růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů možné snížení litteringu
Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů	Maximální opakovatelnost recyklace, minimalizace downcycling	Technické řešení umožňující opakovanou recyklaci a zamezení downcycling	bez kvantifikace, sledování trendu	downcycling ve vysoké míře	trvalý riziko downcycling (bez finanční motivace třídění, zlepšení dostupnosti sběrné sítě a D2D, znečištění ve smíšených nádobách)

míry pravděpodobnosti	
jistě splnění / nesplnění	90-100 %
pravděpodobné splnění / nesplnění	75-90 %
možné splnění / nesplnění	60-75 %
trvalý riziko nesplnění	40-60 %
bez možnosti odhadu splnění / nesplnění	0-40 %

1.7.5 Varianta 2+ – rozšíření třídící sítě a zavedení DDRS

1.7.5.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Infringement

Nelze plně vyloučit nesplnění dílčích cílů, zejm. v případě ustanovení PPWR k vytřídění a recyklaci kovových nádob na nápoje, v případě oblasti plastových obalů a plastových nápojových lahví by měly být cíle splněny. V případě infringementu lze však předpokládat dohodu na případných dodatečných opatřeních nebo prokázání dostatečné trajektorie k dosažení cílů se zpožděním. Nepředpokládáme tak fázi žaloby u Evropského soudního dvora a související finanční pokuty.

Registrační a evidenční poplatky

Příjem do SFŽP a státního rozpočtu za jednorázové rozhodnutí o autorizaci Operátora a navýšené roční poplatky spojené s vedením evidence se odhadují na částku 48 mil. Kč ročně. Příjmy jsou rozděleny po 50 % mezi SFŽP a státní rozpočet.

Ministerstvo životního prostředí

Příjem MŽP za vybrané a nevydané zálohy včetně DPH cca 650 mil. Kč/rok, v případě dosažení efektivity zálohovacího systému nad 95% míru vytřídění nebude mít MŽP příjem.

Tabulka 25: Rozdělení záloh za nevrácené obaly(ročně)

Výše zálohy (Kč)	Rozdělení záloh za nevrácené (roční produkce 2,6 mld. ks)	MŽP	obce (15%)	operátor (85%)	Celkem
4	splněno 85 % (Kč)	520 000 000	156 000 000	884 000 000	1 560 000 000
	splněno 95 % (Kč)	0	78 000 000	442 000 000	520 000 000
5	splněno 85 % (Kč)	650 000 000	195 000 000	1 105 000 000	1 950 000 000
	splněno 95 % (Kč)	0	97 500 000	552 500 000	650 000 000

V rámci celého procesu zálohování nápojových obalů je odhadováno navýšení služebních míst o 3 nové úvazky, současná personální kapacita není dostatečná na pokrytí níže uvedených činností:

- Sledování problematiky zálohování vybraných výrobků na úrovni evropských právních předpisů.
- Sledování přípravy nových předpisů a dalších důležitých dokumentů Evropské unie pro zálohování vybraných výrobků.
- Zpracování podkladů pro legislativní předpisy pro zálohování vybraných výrobků na úrovni ČR.
- Autorizační, metodická, kontrolní a analytická činnost ve vztahu k operátorovi systému zálohování.
- Zpracování metodických dokumentů k problematice zálohování vybraných výrobků.
- Zpracování analýz a podkladů k problematice zálohování vybraných výrobků.
- Spolupráce s dotčenými subjekty v oblasti zálohování vybraných výrobků.

- Zajišťování agendy zálohování ve vazbě na Informační systém odpadového hospodářství.
- Spolupráce na tvorbě strategických dokumentů MŽP v oblasti zálohování.
- Příprava reportingových povinností souvisejících se zálohováním (EU, národní zpracování dat).
- Zajišťování projektů v oblasti zálohování.
- Komunikace s evropskými institucemi a účast na jednání evropských orgánů v souvislosti s agendou zálohování.

Celkové roční náklady na výkon této nové agendy jsou dle Metodiky pro stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti a dle NV 304/2014 Sb., o platových poměrech státních zaměstnanců a předpokladu, že se bude jednat o zaměstnance 14. platové třídy, odhadovány na částku cca 1,3 mil. Kč ročně. V případě tří úvazků se jedná o náklady ve výši cca 3,9 mil. Kč ročně.

Tyto odhadové náklady předpokládá ministerstvo pokrýt v rámci navýšení registračních a evidenčních poplatků (z části, která je odvedena do státního rozpočtu). Období mezi platností zákona a účinností, kdy již bude nutné danou agendu zajistit, ale stále nebudou dané poplatky vybírány, je vhodné pokrýt navýšením rozpočtu ministerstva. Tyto vynaložené finanční prostředky se postupně do SR vrátí navýšenými poplatky v dalších letech.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

V případě Ministerstva průmyslu a obchodu odhadujeme náklady spojené s konzultacemi při autorizaci Operátora ve výši cca 40 hodin (jeden pracovní týden). Tato administrativa představuje zátěž ve výši cca 26 000 Kč. Předpokládáme zajištění aktuálními pracovními kapacitami, jedná se o jednorázovou činnost.

Česká inspekce životního prostředí

Předpokládáme mírné navýšení administrativní zátěže, neboť kontrola bude probíhat převážně v místech, kde dozorový orgán již pracuje u současného sběru zálohovaných obalů na skleněné lahve. Činnost by měla být zvládnutelná v rámci aktuálních kapacit.

Česká obchodní inspekce

Na základě jednání v rámci vypořádání mezirezortního připomínkového řízení Česká obchodní inspekce odhadla předpokládané náklady spojené s rozšířením dozorové působnosti ČOI. Jedná se o navýšení až o 4 pracovníky, což představuje náklady 3,2 mil. Kč ročně.

1.7.5.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost

Varianta 2+ představuje pozitivní dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR. Významný dopad na konkurenceschopnost firem má implementace standardů ESG v rámci bankovního sektoru ČR, který se přihlásil k zásadám financování udržitelnosti. Ten postupně zohledňuje klimatické a environmentální ukazatele v rámci svého monitorování rizik a spravování úvěrového portfolia. Připravenost firem implementovat a reportovat standardy ESG a soulad aktivit s taxonomií EU pro udržitelné finance má tedy přímý dopad na jejich schopnosti zajištění financování investic bankovním sektorem, který bude vyhledávat a dávat

přednost investičním projektům v souladu s dekarbonizační trajektorií ČR a se zavedením dalších standardů udržitelnosti včetně v oblasti oběhového hospodářství. Ve spojitosti s oběhovým hospodářstvím to pro podniky bude znamenat například zhodnocení způsobu využívání zdrojů v rámci svých aktivit, identifikace rizik a příležitostí s tím spojených a jeho následné reportování v rámci reportování udržitelnosti.

S ohledem na to, že v rámci ESG reportingu a souvisejících nástrojů pro financování udržitelnosti mají společnosti:

- povinnost zveřejňovat cíle týkající se využívání zdrojů a oběhového hospodářství, které si entita stanovila,
- povinnost zveřejňovat informace o odpadech, a to v souvislosti s hmotnými dopady, riziky a příležitostmi,
- popis využívaných materiálů/zdrojů včetně: produktů (a obalů), kritických surovin a vzácných zemin, vody, a vlastních přístrojů využívaných v rámci aktivit podniku a v jeho (upstream) hodnotovém řetězci,

bude mít připravenost veřejné infrastruktury pro oběhové hospodářství (tzn. v případě tohoto návrhu v oblasti nápojových obalů) přímý pozitivní vliv na možnosti zohlednění ESG standardů ze strany firem, a tedy i na možnosti dostupnosti komerčního financování a mezinárodní konkurenceschopnost – včetně kvality podnikatelského prostředí v ČR.

1.7.5.3 Dopady na podnikatelské prostředí

Výrobci a distributoři zboží v obalech v rámci AOS

Varianta předpokládá změnu poplatků AOS (posílení ekomodulace) tak, aby byly srovnány podmínky mezi producenty plastových nápojových lahví a ostatními plastovými obaly. Navýšení u některých typů obalů je nutným krokem, způsobený skutečností, že nyní poplatky výrobců mimo PET lahve nejsou schopné pokrýt veškeré náklady spojené s jejich sběrem a vyříděním. Bude to znamenat motivaci ostatních výrobců. Lze tak očekávat pouze krátkodobý dopad – poplatky budou výrobce motivovat k přechodu na lépe recyklovatelné obaly. V dlouhodobém horizontu tato změna povede ke zvýšení podílu materiálového využití vysbíraných plastů obecně. Navýšení poplatků AOS u ostatních obalových materiálů z důvodu ekomodulace by bylo o cca jak 18 %.

Poplatky AOS porostou taktéž ve spojitosti s hrazením části nákladů obcím na intenzifikaci sítě. Ve variantě 2+ se předpokládají značné investice na straně obcí do intenzifikace sítě, která přinese taktéž náklady na svoz – část z těchto nákladů je hrazena obcím AOS skrze poplatky od výrobců a výnosy z prodeje druhotných materiálů. V současné době hradí AOS obcím cca 2/3 z nákladů vynaložených obcemi na tříděný sběr, v případě analogie by tak AOS ve variantě 2 zvedla poplatky výrobcům v rozmezí o cca 1,8 až 2,4 mld. Kč ročně, subjektů v rámci AOS je 21 301, tzn. jednalo by se o průměrné roční náklady na 86 až 105 tis. ročně na jednoho výrobce. Částka by se však v realitě lišila dle typu produktů, výkonnosti celého systému a uplatnění druhotných surovin na trhu.

V případě však, že by nedošlo k hrazení nákladů obcí skrze systém AOS, lze předpokládat přenesení nákladů obcemi na občany skrze místní poplatky za sběr a svoz, případně daní z nemovitosti a rekreačním poplatkem.

Evidenční poplatky představují náklad výrobců 42 mil. Kč ročně.

Výrobci a distributoři plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje v rámci DDRS

V případě varianty 2+ budou muset zřídit digitální systém zálohování. Předpokládá se však, že by výrobci přímo nesli následující investiční náklady (náklady intenzifikace sítě ponosou primárně obce a obchodníci, výrobci přeneseně ponosou část nákladů obcí skrze poplatky AOS):

- Investice značení nádob (hrazení obcím) 164 mil. Kč
- Investice výrobní linky 177 mil. Kč
- Investice IT řešení 96 mil. Kč
- Roční provozní náklady: 88 mil. Kč

Celkový investiční náklad výrobců by tak byl cca 437 mil. Kč. Provozní náklady DDRS (značení obalů) a správy IT systému se odhadují na 88 mil. Kč ročně.

Evidenční poplatky představují náklad výrobců 6 mil. Kč ročně.

Svozové společnosti

Celkové náklady na svoz při nových cca 1,7 mil. D2D, navýšení svozů pro intenzifikaci veřejné sítě o cca 150 000 míst při zajištění potřebného počtu svozů se odhadují na 2 až 2,4 mld. Kč ročně (v závislosti počtu odděleného sběru plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje a multikomoditního sběru).

Třídící linky

Ve variantě vyšší intenzifikace se Česká republika v žádném modelu nevyhne přebudování třídících linek, kterých je v ČR 125. Ať už se bude většina odpadu svážet odděleně nebo formou multikomodity budou investice do třídících linek nezbytností. Investice do jedné třídící linky se pohybuje v rozmezí 150 až 250 milionů. Tato vyžádá další investice do odpadového hospodářství v řádech miliard korun a stejně jako doposud, bude muset být alespoň z části hrazeno z veřejných rozpočtů – náklady mohou však nést jak obce, tak tržní subjekty. Investice do třídících kapacit v modelu není projektována. Při počtu 125 třídících linek (resp. 122 neautomatizovaných linek) se předpokládají náklady ve výši cca 18–30 mld. Kč. V případě oddělených nádob pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje předpokládáme potřebnost investic pro třídění v dolní polovině rozpětí nákladů, tedy 18–24 mld. Kč, případě multikomoditního sběru pak 25–30 mld. Kč.

Výrobci využívající recyklát PET (rPET), hliníku a kovů ke své výrobě

Varianta 2+ představuje trvalé riziko downcycling, tzn. potenciální nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle povinného podílu rPET v PET lahvích, nejistota v čase s ohledem na zvyšování cíle a zpřísnění podmínek pro separátní sběr food-grade materiálů. Obdobně je tomu v případě hliníku.

Obchodní společnosti

Náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění tříděného sběru, v současné době již je povinností poskytnout možnost zákazníkům ke třídění odpadu v rámci svého provozu, což většina provozoven nezajišťuje, a tak část tohoto odpadu končí v odpadkových koších před prodejny nebo uvnitř. Ve většině případů se u obchodních

společností nacházejí pouze koše na směsný komunální odpad, a tak veškeré nápojové obaly skončí v těchto koších a tím dochází k nákladům spojených s SKO.

Zaměstnavatelé

V případě propadnutí zálohy z pohledu zaměstnavatele v sektorech zemědělství, těžby, stavebnictví a dopravy se může jednat o max. 770 mil. Kč ročně obdobně jako v případě varianty 1.

Nový zákon o odpadech ve své hlavě I. "VŠEOBECNÉ POVINNOSTI" v § 13 odst. 1 ukládá obecné povinnosti při nakládání s odpady každému. V § 13 odst. 1, písm. c) ukládá povinnost soustřeďovat odpady odděleně, tedy třídít je. Řada zaměstnavatelů v rámci interního provozu toto ustanovení nereflktuje.

Sportovní svazy, sportovní kluby, kulturní instituce aj.

V případě zavedení zálohování mohou organizátoři společenských akcí mít ztrátu v případě, kdy návštěvníci vrátí zálohy mimo pořádanou akci. S ohledem však na celkový trend omezení jednorázových plastů na společenských akcích se tento dopad považuje za zanedbatelný. Předpokládá se taktéž snížení nákladů na úklid a likvidaci a náklady spojené se zálohováním (vracení nápojových obalů).

1.7.5.4 Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky

V případě varianty 2+ ponese obce regulací vyvolané náklady na intenzifikaci sběrné sítě:

Tabulka 26: Přehled nákladů obcí dle typu sběru

	Oddělený sběr plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje (v mil. Kč)	Multikomoditní sběr (v mil. Kč)
Investice D2D intenzifikace	806	0,5
Investice nádob ve veřejných prostranstvích, nádražích atd.	1 729	1 729
Suma investice	2 535	1 730
Svoz D2D intenzifikace	628	539
Svoz intenzifikace nádob ve veřejných prostranstvích, nádraží atd.	1 692	1 456
Vytřídění na třídících linkách	248	248
Údržba sběrné sítě 5 % z ceny kontejnerů	139	95
Údržba veřejné sítě 5 % z ceny košů	85	85
Stávající náklady na svozu plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje	450	450
Suma provozní náklady (ročně)	3 241	2 871

Trendové dopady v rámci varianty 2+:

- Varianta 2+ s ohledem na vysoké náklady obcí na intenzifikaci (celkové investiční náklady 2,9 až 3,2 mld. Kč) může vyvolat reakci obcí v podobě přenesení části nákladů obcemi na občany skrze místní poplatky za sběr a svoz, případně daní z nemovitosti a rekreačním poplatkem.

- V současné době získávají obce zpět z AOS cca 2/3 nákladů na tříděný sběr, v případě, kdy by se mělo jednat o zbylou třetinu, představovaly by provozní náklady obcí po intenzifikaci sítě 1 až 1,3 mld. Kč ročně. Již v současné době však občané hradí (a tedy i znají) pouze 40–50 % nákladů spojených s obecním systémem nakládání s odpady, zvyšování (nebo snižování) místních poplatků za sběr a svoz odpadu je na rozhodnutí jednotlivých obcí.
- ve variantě 2+ by měl být snížen podíl zálohovaných obalů v SKO, resp. až na 10 % plastových nápojových lahví uvedených na trh a postupné snížení kovových nádob na nápoje ve směsném komunálním odpadu až na úroveň 10 %, tzn. snížení nákladů obcí na SKO (zejm. z poplatku za skládkování), který je jinak bez náhrady z AOS
- snížení litteringu z plastových nápojových lahví a zejména kovových nádob na nápoje na minimum, snížení nákladů za jednorázové úklidy z důvodu snížení objemu sebraného odpadu (například v rámci akce Uklidme Česko),
- obce budou mít příjem z 15 % nevybraných záloh od DDRS

1.7.5.5 Sociální dopady, dopady na rodiny, dopady na spotřebitele

Varianta 2+ s ohledem na vysoké náklady obcí na intenzifikaci může vyvolat reakci obcí v podobě přenesení části nákladů obcemi na občany skrze místní poplatky za sběr a svoz, případně daní z nemovitosti a rekreačním poplatkem. V současné době získávají obce zpět z AOS cca 2/3 nákladů na tříděný sběr, v případě, kdy by se mělo jednat o zbylou třetinu, představovaly by nové náklady obcí na intenzifikaci sítě 1 až 1,3 mld. Kč ročně. Již v současné době však občané hradí (a tedy i znají) pouze 40–50 % nákladů spojených s obecním systémem nakládání s odpady, zvyšování (nebo snižování) místních poplatků za sběr a svoz odpadu je na rozhodnutí jednotlivých obcí.

V případě promítnutí nákladů do konečných cen v případě nápojových obalů očekáváme, že část spotřebitelů přejde k využívání pitné vody z kohoutku a tím k výrazné úspoře. Průměrná cena vodného a stočného za 1 000 litrů se v České republice pohybuje kolem částky 130 Kč (tzn. 1 litr kohoutkové vody stojí tedy cca 0,1 Kč oproti vodám prodávaným, kde se cena za pitnou balenou vodu pohybuje ve výši cca 5 Kč za litr). Z pohledu výrobců uvádějících na trh obaly spadající pod systém AOS lze taktéž předpokládat rozpuštění vyšších nákladů posílené ekomodulace do ceny výrobků, přesný dopad však není kvantifikovatelný. Dopady na zvyšování místních poplatků za sběr a svoz odpadů ze strany obcí se nepředpokládají (obce budou nadále kompenzovány ze strany AOS a skrze 15 % z nevybraných záloh ze strany Operátora.)

Dopady intenzifikace sítě na zaměstnanost jsou diskutabilní, protože Česká republika v poslední době vykazuje velmi nízkou míru nezaměstnanosti. Podíl nezaměstnaných k ekonomicky aktivním, tj. součtu zaměstnaných a nezaměstnaných, dosáhl v dubnu 2023 hodnoty 2,8 %. Dlouhodobě chybí zaměstnanci v dopravě, logistice a ve výrobě (zdroj: ManpowerGroup). V rámci intenzifikace sítě a třídicích kapacit můžeme očekávat navýšení poptávky u těchto pracovních pozic (u některých pozic je uvedeno platové rozmezí dle NSP):

- administrativní pracovník (28–52 tis. Kč/měsíčně),
- prodavač (20–32 tis. Kč/měsíčně),
- pokladní (24–37 tis. Kč/měsíčně),
- elektrotechnik pro slaboproud (31–54 tis. Kč/měsíčně),
- skladník (23–34 tis. Kč/měsíčně),

- řidič nákladní dopravy (28–51 tis. Kč/měsíčně),
- logistik specialista (33–64 tis. Kč/měsíčně),
- zedník (24–34 tis. Kč),
- obsluha recyklačních zařízení (25–39 tis. Kč),
- aj.

Varianta 2+ může představovat určitá zdravotní rizika pro osoby sociálně slabé a děti, které v odhozených zálohovaných nápojových obalech uvidí zdroj financí, za který si pak mohou něco koupit (alkohol, sladkosti, cigarety aj.), bohužel tyto osoby však nedodržují základní hygienická pravidla a prostředky (např. rukavice, mýdlo) a předpokládá se navýšení jejich výskytu v okolí prodejen (míst zpětného odběru).

Z pohledu spotřebitele bude v případě varianty 2+ nutné změnit spotřebitelské chování nakládání s plastovými nápojovými lahvemi a kovovými nádobami na nápoje

- pokud spotřebitel nebude mít možnost průběžně vracet nápojové obaly (například při cestě do práce), bude nucen obaly skladovat. V případě plastových nápojových lahví se jedná o hořlavý materiál, mohou tak vzniknout problémy v domech, kde si spotřebitelé prázdné láhve dají například do garáže (porušení protipožárních předpisů, problémy se sousedy, hmyz a drobná zvířata), do kotelny v rodinných domech, jinam. V roce 2021 žilo v České republice 4 787 762 obyvatel v bytových domech a 5 183 735 obyvatel v rodinných domech (zdroj: ČSÚ);

Obrázek 17: Uskladnění zálohových obalů

- spotřebitel v případě zálohového systému vzniknou náklady v povinnosti odnosu plastového odpadu (sáčky, kelímky od jogurtu, plastové láhve nezálhované), se kterými bude chodit do žlutého kontejneru jehož průměrná vzdálenost v České republice je cca 90 m (zdroj: EKO-KOM) a poté bude muset se zálohovými lahvemi na místo zpětného odběru, v případě obchodu se jedná o průměrnou vzdálenost 3,37 km (zdroj: STEM a DATLAB), s tím že:
 - d) automaty na láhve jsou v České republice většinou uvnitř obchodů, je nutné pytle s lahvemi vzít a projít od parkoviště až k automatu,
 - e) v případě velkého počtu lidí čekat ve frontě,
 - f) v případě technických problémů (zaseknutí automatu, naplnění) čekání na obsluhu a zprovoznění.

Výše uvedené dopady však nejsou tak významné, aby zřetelně ovlivnily výdaje domácností a sociální nerovnost.

1.7.5.6 Dopady na životní prostředí

Infringement

Nelze plně vyloučit nesplnění dílčích cílů, zejm. v případě ustanovení PPWR k vytrídění a recyklaci kovových nádob na nápoje, v případě oblasti plastových obalů a plastových

nápojových lahví by měly být cíle splněny. V případě infringementu lze však předpokládat dohodu na případných dodatečných opatřeních nebo prokázání dostatečné trajektorie k dosažení cílů se zpožděním. Nepředpokládáme tak fázi žaloby u Evropského soudního dvora a související finanční pokuty.

Tabulka 27: Přehled cílů dle legislativy EU a porovnání s podvariantou 2+

Cíle definované pro předložení návrhu	Přehled cílů dle legislativy EU			současný stav (2022)	podvarianta 2+ rozšíření třídící sítě + zavedení DDRS	
	směrnice 94/62 ES o obalech (94/62)					
	směrnice 2019/904 o jednorázových plastech (SUPD)					
	návrh nařízení o obalech a obalových odpadech (PPWR) z roku 2022 (nahrazující směrnici 94/62 ES o obalech)					
	balíček klimaticko-energetické politiky EU Fit for 55 (FF55)					
Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy	Sběr plastových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2025 (SUPD)	77 %	73–75 % (dle cíle SUPD pro nápojové plastové obaly)	pravděpodobné splnění cíle SUPD	
		do 2026 (PPWR)	zavést zálohování nápojových obalů z PET a kovů, výjimka, pokud je vytríděno více jak 80 %		pravděpodobné splnění cíle PPWR	
		do 2029 (SUPD, PPWR)	90 %		76–79 % (pouze PET lahve)	trvalý riziko nesplnění cíle SUPD (z důvodu změny metodiky započitatelnosti lahví ze společného sběru a SKO)
	Sběr kovových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno, pokud více jak 80 %	20–30 %	pravděpodobné nesplnění cíle PPWR (z důvodu nutnosti zásadně navýšit míru sběru z 20–30 % na 80 % za 1 rok od zavedení DDRS)	
		do 2029 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 90 %		možné splnění cíle PPWR (posílení míry sběru díky DDRS)	
	Poměr recyklovaných plastů v PET lahvích (každá plastová nápojová lahev o objemu až 3 litry)	od 2025 (SUPD)	25 %	downcycling ve vysoké míře	trvalý riziko downcycling, tzn. potenciální nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle, nejistota v čase s ohledem na zvyšování cíle a zpřísnění podmínek pro separátní sběr food-grade materiálů	
		od 2030 (SUPD, PPWR)	30 %			
		od roku 2040 (PPWR)	65 %			
	Poměr recyklovaných kovů v kovových nápojových obalech	není definováno			není sledováno	

	Recyklace plastů	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	46 %	jisté splnění cíle (94/62, PPWR)
	(hmotnosti z plastového obalového odpadu)	do roku 2030 (94/62, PPWR)	55 %		jisté splnění cíle (94/62, PPWR)
	Recyklace hliníku	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	26 %	trvajícím riziko nesplnění cíle (94/62, PPWR)
	(hmotnosti z hliníkového obalového odpadu)	do roku 2030 (94/62, PPWR)	60 %		možné splnění cíle (94/62, PPWR)
	Úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy (snížení emisí GHG oproti roku 2019 ze sektoru CRF 2 - průmyslové procesy a CRF 5 - odpady dle návrhu NEKP ČR a POK ČR, soulad s EU Fit for 55)	do 2025 (FF55)	11 % odpady 16 % průmyslové procesy	mínus 1 % odpady (tzn. vyšší emise) 3 % průmyslové procesy	sektor obalů přispěje k plnění cílů (vysoká míra recyklace, ale s předpokladem downcycling)
		do 2030 (FF55)	39 % odpady 37 % průmyslové procesy		
		do 2035 (FF55)	63 % odpady 70 % průmyslové procesy		
		do 2040 (FF55)	73 % odpady 83 % průmyslové procesy		
Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu	Minimalizace litteringu, celkové snížení obalových odpadů	snížení trendu růstu plastových a hliníkových obalových odpadů minimalizace litteringu	bez kvantifikace, sledování trendu	rostoucí trend (lineárně do 2030 o cca 18 % plasty, 32 % kovy) zvýšení litteringu	mírné snížení trendu růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů jisté snížení litteringu (minimalizace u zálohovaných obalů)
Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů	Maximální opakovatelnost recyklace, minimalizace downcycling	Technické řešení umožňující opakovanou recyklaci a zamezení downcycling	bez kvantifikace, sledování trendu	downcycling ve vysoké míře	trvajícím riziko downcycling (záloha jako finanční motivace třídění, zlepšení dostupnosti sběrné sítě a D2D, znečištění ve smíšených nádobách)

míry pravděpodobnosti	
jisté splnění / nesplnění	90–100 %
pravděpodobné splnění / nesplnění	75–90 %
možné splnění / nesplnění	60–75 %
trvajícím riziko nesplnění	40–60 %
bez možnosti odhadu splnění / nesplnění	0–40 %

1.7.6 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 28: Porovnání nákladů a přínosů dle Obecných zásad hodnocení dopadů regulace

		Varianta 0 - bez přijetí dodatečných opatření	Varianta 1- zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění)	Varianta 2 - rozšíření třídící sítě	Varianta 2+ - rozšíření třídící sítě a zavedení DDRS
Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty	Státní rozpočet	infringement 50 mil. Kč a výše	příjem z evidenčních poplatků 24 mil. Kč/rok	infringement 50 mil. Kč a výše příjem z evidenčních poplatků 21 mil. Kč	příjem z evidenčních poplatků 24 mil. Kč/rok
	MŽP	-	3,9 mil. Kč ročně (3 úvazky) možný příjem při nesplnění cílů ze strany Operátora cca 650 mil. Kč / rok	-	3,9 mil. Kč ročně (3 úvazky) možný příjem při nesplnění cílů ze strany Operátora cca 650 mil. Kč / rok
	ČiŽP	-	mírné navýšení kontrol	-	mírné navýšení kontrol
	SFŽP	příjem z evidenčních poplatků 17 mil. Kč/rok	příjem z evidenčních poplatků 24 mil. Kč/rok	příjem z evidenčních poplatků 21 mil. Kč/rok	příjem z evidenčních poplatků 24 mil. Kč/rok
	MPO	-	jednorázová konzultace spojená s autorizací Operátora	-	jednorázová konzultace spojená s autorizací Operátora
	ČOI	-	3,2 mil. Kč ročně (4 úvazky)	-	3,2 mil. Kč ročně (4 úvazky)
Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR	podnikatelský a bankovní sektor	Negativní dopady na ESG rating podnikatelů v ČR a dostupnost komerčního financování.	Pozitivní dopady na ESG rating podnikatelů v ČR a dostupnost komerčního financování.	Směšené dopady na ESG rating podnikatelů v ČR a dostupnost komerčního financování.	Pozitivní dopady na ESG rating podnikatelů v ČR a dostupnost komerčního financování.
Dopady na podnikatelské prostředí	Výrobci a distributoři zboží v obalech	poplatky AOS, možný nárůst spojený s hrazením nákladů na littering a hrazení již plánované intenzifikace sítě obcím	navýšení poplatků AOS u obalů mimo PET a kovové nádoby na nápoje až o 18 %	navýšení poplatků AOS u obalů mimo PET o více než 18 % poplatky AOS kromě ekomodulace porostou taktéž ve spojitosti s hrazením části nákladů obcím na intenzifikaci sítě	navýšení poplatků AOS u obalů mimo PET o více než 18 % poplatky AOS kromě ekomodulace porostou taktéž ve spojitosti s hrazením části nákladů obcím na intenzifikaci sítě
			poplatky Operátorovi, hrazení cca 1,7 mld. Kč ročně manipulačního poplatku prodejcům náklady na změnu a značení		Investiční náklady DDRS 437 mil. Kč provozní náklady DDRS 88 mil. Kč / rok

			obalů cca 64 mil. Kč		náklady na změnu a značení obalů cca 64 mil. Kč
		poplatky za evidenci 17 mil. Kč ročně	poplatky za evidenci 48 mil. Kč ročně	poplatky za evidenci 42 mil. Kč ročně	poplatky za evidenci 48 mil. Kč ročně
svozové společnosti	současné náklady na svoz s vazbou na plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje 450 mil. Kč ročně	navýšení svozů pro cca 11 tis. míst (méně při reverzním svozu), kumulativně vyvolané náklady na dopravu cca 760 mil. Kč ročně + současné náklady na svoz 450 mil. Kč ročně	navýšení svozů pro cca 1,7 mil. D2D, navýšení svozů pro intenzifikaci veřejné sítě o cca 150 000 míst = celkové náklady svozu 2 až 2,4 mld. Kč ročně + současné náklady na svoz 450 mil. Kč ročně	navýšení svozů pro cca 1,7 mil. D2D, navýšení svozů pro intenzifikaci veřejné sítě o cca 150 000 míst = celkové náklady svozu 2 až 2,4 mld. Kč ročně + současné náklady na svoz 450 mil. Kč ročně	navýšení svozů pro cca 1,7 mil. D2D, navýšení svozů pro intenzifikaci veřejné sítě o cca 150 000 míst = celkové náklady svozu 2 až 2,4 mld. Kč ročně + současné náklady na svoz 450 mil. Kč ročně
třídící linky (různé subjekty)	125 třídících linek, z toho 3 automatizované modernizace a změna ekonomiky stávajících dotřídňovacích linek	125 třídících linek, z toho 3 automatizované + jedna dotřídňovací linka pro zálohované obaly cca 300 mil. Kč modernizace a změna ekonomiky stávajících dotřídňovacích linek	modernizace stávajících linek a nové 18–24 mld. Kč oddělené nádoby pro plastové a kovové láhve / 25–30 mld. Kč multikomoditní sběr	modernizace stávajících linek a nové 18–24 mld. Kč oddělené nádoby pro plastové a kovové láhve / 25–30 mld. Kč multikomoditní sběr	modernizace stávajících linek a nové 18–24 mld. Kč oddělené nádoby pro plastové a kovové láhve / 25–30 mld. Kč multikomoditní sběr
Výrobci využívající recyklát PET (rPET), hliníku a kovů ke své výrobě	downcycling ve vysoké míře, tzn. nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle (nutnost dovozu rPET), s ohledem na narůstající povinné cíle narůstá i významnost dopadu v čase	downcycling ve velmi nízké míře, tzn. dostatek rPET v ČR pro plnění cíle (bez nutnosti dovozu rPET), předpoklad plnění povinného cíle v čase	trvalý riziko downcycling, tzn. potenciální nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle, nejistota v čase s ohledem na zvyšování cíle a zpřísnění podmínek pro separátní sběr food-grade materiálů	trvalý riziko downcycling, tzn. potenciální nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle, nejistota v čase s ohledem na zvyšování cíle a zpřísnění podmínek pro separátní sběr food-grade materiálů	trvalý riziko downcycling, tzn. potenciální nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle, nejistota v čase s ohledem na zvyšování cíle a zpřísnění podmínek pro separátní sběr food-grade materiálů
obchodní společnosti	náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění tříděného sběru	5,8 mld. Kč zřízení infrastruktury systému zálohování odděleného od tříděného sběru pro 11 tis. míst provozní náklady 1,7 mld. Kč/rok hrazeny skrze manipulační poplatky (nesou výrobci) náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění tříděného sběru	investiční náklady intenzifikace sítě 135–180 mil. Kč provozní náklady intenzifikace sítě 40–61 mil. Kč ročně náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění tříděného sběru	investiční náklady intenzifikace sítě 135–180 mil. Kč provozní náklady intenzifikace sítě 40–61 mil. Kč ročně náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění tříděného sběru	investiční náklady intenzifikace sítě 135–180 mil. Kč provozní náklady intenzifikace sítě 40–61 mil. Kč ročně náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění tříděného sběru
zaměstnavatelé	náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění	v případě propadnutí zálohy z pohledu zaměstnavatele v	náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění	náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění	v případě propadnutí zálohy z pohledu zaměstnavatele v

		tříděného sběru	sektorech zemědělství, těžby, stavebnictví a dopravy se může jednat o max. 770 mil. Kč ročně náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění tříděného sběru	tříděného sběru	sektorech zemědělství, těžby, stavebnictví a dopravy se může jednat o max. 770 mil. Kč ročně náklady spojené s uvedením do souladu se zákonem a zajištění tříděného sběru
	sportovní a kulturní instituce	náklady na úklid, likvidaci, postupné rušení jednorázových obalů	snížení nákladů na úklid a likvidaci, náklady spojené se zálohováním (vracení nápojových obalů)	náklady na úklid, likvidaci, postupné rušení jednorázových obalů	snížení nákladů na úklid a likvidaci, náklady spojené se zálohováním (vracení nápojových obalů)
Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky	ekonomika odpadového hospodářství obcí	obce hradí 40-50 % nákladů za svoz komunálního odpadu z jiných zdrojů, než z poplatků vybraných od občanů současné náklady na svoz plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje představují 450 mil. Kč ročně, AOS hradí cca 2/3 nákladů obcí na tříděný sběr	obce hradí 40-50 % nákladů za svoz komunálního odpadu z jiných zdrojů, než z poplatků vybraných od občanů AOS hradí cca 2/3 nákladů obcí na tříděný sběr, výpadek výnosu z plastových nápojových lahví v systému AOS bude sanován zvýšením poplatků výrobcům obce budou mít příjem z 15 % nevybraných záloh od Operátora	obce hradí 40-50 % nákladů za svoz komunálního odpadu z jiných zdrojů než z poplatků vybraných od občanů, možné zvýšení provozní náklady svozu plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje po intenzifikaci představují 1 až 1,3 mld. Kč ročně, za předpokladu hrazení 2/3 ze strany AOS	obce hradí 40-50 % nákladů za svoz komunálního odpadu z jiných zdrojů než z poplatků vybraných od občanů, možné zvýšení provozní náklady svozu plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje po intenzifikaci představují 1 až 1,3 mld. Kč ročně, za předpokladu hrazení 2/3 ze strany AOS obce budou mít příjem z 15 % nevybraných záloh od DDRS
	podíl plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje v SKO	20 % plastových nápojových lahví končí ve směsném komunálním odpadu a 66 % kovových nádob na nápoje končí ve směsném komunálním odpadu, tzn. zatěžují tak obce náklady (zejm. na skládkování), který je bez náhrady z AOS	max. 10 % plastových nápojových lahví končí ve směsném komunálním odpadu, postupné snížení kovových nádob na nápoje ve směsném komunálním odpadu až na úroveň 10 %, tzn. snížení nákladů na skládkování směsného komunálního odpadu, který je bez náhrady z AOS	snížení podílu plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje ve směsném komunálním odpadu, tzn. snížení nákladů (zejm. na skládkování), který je bez náhrady z AOS	max. 10 % plastových nápojových lahví končí ve směsném komunálním odpadu, postupné snížení kovových nádob na nápoje ve směsném komunálním odpadu až na úroveň 10 %, tzn. snížení nákladů na skládkování směsného komunálního odpadu, který je bez náhrady z AOS
	Předpokládané investice	předpokládají se investice do rozšiřování stávajícího systému v hodnotě cca 2 mld. Kč	předpokládají se investice do rozšiřování stávajícího systému v hodnotě cca 2 mld. Kč náklady na instalaci zálohovacích	předpokládají se investice do rozšiřování stávajícího systému v hodnotě 2,9 až 3,2 mld. Kč	předpokládají se investice do rozšiřování stávajícího systému v hodnotě 2,9 až 3,2 mld. Kč

			automatů v obcích nad 300 obyvatel bez obchodu (na dobrovolné bázi)		
	náklady na littering	zvyšující se náklady na littering (částečně hrazeny stran AOS)	snížení litteringu z plastových nápojových a kovových nádob na nápoje na minimum	snížení litteringu z plastových nápojových a kovových nádob na nápoje	snížení litteringu z plastových nápojových a kovových nádob na nápoje na minimum
	stavební řízení	-	náklady na stavební řízení (instalace zálohovacích automatů) cca 3,6-5,4 mil. Kč	-	-
Sociální dopady, dopady na rodiny, dopady na spotřebitele	zaměstnanost	-	poptávka po administrativních pracovních, řídicích a dalších dělnických profesích	poptávka po administrativních pracovních, řídicích a dalších dělnických profesích	poptávka po administrativních pracovních, řídicích a dalších dělnických profesích
	dopady na místní poplatky za sběr a svoz odpadů	-	dopady na místní poplatky se nepředpokládají (náklady jsou neseny primárně výrobcí a prodejci)	dopady spojené s modernizací a automatizací třídících linek dopady na místní poplatky budou odvislé na podílu nesení nákladů na intenzifikaci sítě výrobcí v rámci AOS (refundace obcím) nebo přímo obcemi	dopady spojené s modernizací a automatizací třídících linek dopady na místní poplatky budou odvislé na podílu nesení nákladů na intenzifikaci sítě výrobcí v rámci AOS (refundace obcím) nebo přímo obcemi
	spotřebitelské chování	-	nepředpokládající se významné a kvantifikovatelné dopady na příjmy domácností (včetně skrze přenášení nákladů do ceny výrobků či změn místních poplatků za sběr a svoz komunálního odpadu)	nepředpokládající se významné a kvantifikovatelné dopady na příjmy domácností (včetně skrze přenášení nákladů do ceny výrobků či změn místních poplatků za sběr a svoz komunálního odpadu)	nepředpokládající se významné a kvantifikovatelné dopady na příjmy domácností (včetně skrze přenášení nákladů do ceny výrobků či změn místních poplatků za sběr a svoz komunálního odpadu)
Dopady na životní prostředí			potřebná změna spotřebitelského nakládání se zálohovanými obaly hygienická rizika u sběračů pohozených obalů (osoby sociálně slabé, děti)	-	potřebná změna spotřebitelského nakládání se zálohovanými obaly hygienická rizika u sběračů pohozených obalů (osoby sociálně slabé, děti)
				viz následující tabulka	

1.7.7 Shrnutí variant z pohledu plnění definovaných cílů návrhu

Tabulka 29: Porovnání nákladů a přínosů dle plnění definovaných cílů návrhu

Cíle definované pro předložení návrhu	Přehled cílů dle legislativy EU				současný stav (2022)	Hodnocení rizik plnění cílů dle legislativy EU a cílů definovaných pro předložení návrhu			
	směrnice 94/62 ES o obalech (94/62) směrnice 2019/904 o jednorázových plastech (SUPD) návrh nařízení o obalech a obalových odpadech (PPWR) z roku 2022 (nahrazující směrnici 94/62 ES o obalech) balíček klimaticko-energetické politiky EU Fit for 55 (FF55)					varianta 0 bez přijetí dodatečných opatření	varianta 1 zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění)	varianta 2 rozšíření třídící sítě	podvarianta 2+ rozšíření třídící sítě + zavedení DDRS
Klíčová opatření dle variant					bez přijetí dodatečných opatření	1) zřízení zálohovacího systému oddělující sběr plastových nápojových lahví a kovových nápojových obalů od ostatního sběru 2) zálohy jsou spotřebiteli refundovány při vracení do dedikovaných automatů	1) rozšíření stávající sítě sběru (kontejnerů) 2) rozšíření stávajícího systému D2D (popelnice na tříděný odpad přímo u domu)	1) rozšíření stávající sítě sběru (kontejnerů) 2) rozšíření systému D2D (popelnice na tříděný odpad přímo u domu) 3) zavedení vratných záloh skrze digitální peněženky (DDRS), vracení skrze stávající systém sběru	
									Rizika implementace opatření
Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového)	Sběr plastových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)	do 2025 (SUPD)	77 %	73-75 % (dle cíle SUPD pro nápojové plastové obaly)	trvající riziko nesplnění cíle SUPD (z důvodu změny metodiky)	pravděpodobné splnění cíle SUPD	možné splnění cíle SUPD	pravděpodobné splnění cíle SUPD	

hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy					započitatelnosti lahví ze společného sběru a SKO)			
		do 2026 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytříděno více jak 80 %	76-79 % (pouze PET lahve)	pravděpodobné nesplnění cíle PPWR -> nutnost zavést zálohování do 2029	pravděpodobné splnění cíle PPWR	možné splnění cíle PPWR -> žádost o výjimku ze zavedení zálohování	pravděpodobné splnění cíle PPWR
		do 2029 (SUPD, PPWR)	90 %		trvajícím riziko nesplnění cíle SUPD, PPWR (pozdní zavedení zálohování nemusí vést ke splnění cíle)	pravděpodobné splnění cíle SUPD, PPWR	trvajícím riziko nesplnění cíle SUPD (z důvodu změny metodiky započitatelnosti lahví ze společného sběru a z SKO)	trvajícím riziko nesplnění cíle SUPD (z důvodu změny metodiky započitatelnosti lahví ze společného sběru a SKO)
	Sběr kovových nápojových obalů (hmotnosti uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu)		zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytříděno, pokud více jak 80 %	20-30 %	jisté nesplnění cíle PPWR -> nutnost zavést zálohování	pravděpodobné nesplnění cíle PPWR (z důvodu nutnosti zásadně navýšit míru sběru z 20-30 % na 80 % za 1 rok od zavedení zálohování)	jisté nesplnění cíle PPWR -> nutnost zavést zálohování	pravděpodobné nesplnění cíle PPWR (z důvodu nutnosti zásadně navýšit míru sběru z 20-30 % na 80 % za 1 rok od zavedení DDRS)
		do 2029 (PPWR)	zavést zálohování plastových nápojových obalů a kovových		trvajícím riziko nesplnění cíle -> pozdní zavedení zálohování nemusí vést ke splnění cíle	možné splnění cíle PPWR	trvajícím riziko nesplnění cíle -> pozdní zavedení zálohování nemusí vést ke splnění cíle	možné splnění cíle PPWR (posílení míry sběru díky DDRS)

			nádob na nápoje, výjimka, pokud je vytríděno více jak 90 %					
Poměr recyklovaných plastů v PET lahvích (každá plastová nápojová lahev o objemu až 3 litry)	od 2025 (SUPD)	25 %	downcycling ve vysoké míře	downcycling ve vysoké míře, tzn. nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle (nutnost dovozu rPET), s ohledem na narůstající povinné cíle narůstá i významnost dopadu v čase	downcycling ve velmi nízké míře, tzn. dostatek rPET v ČR pro plnění cíle (bez nutnosti dovozu rPET), předpoklad plnění povinného cíle v čase	trvající riziko downcycling, tzn. potenciální nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle, nejistota v čase s ohledem na zvyšování cíle a zpřísnění podmínek pro separátní sběr food-grade materiálů	trvající riziko downcycling, tzn. potenciální nedostatek rPET v ČR pro plnění cíle, nejistota v čase s ohledem na zvyšování cíle a zpřísnění podmínek pro separátní sběr food-grade materiálů	
	od 2030 (SUPD, PPWR)	30 %						
	od roku 2040 (PPWR)	65 %						
Poměr recyklovaných kovů v kovových nápojových obalech	není definováno		není sledováno					
Recyklace plastů (hmotnosti z plastového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	46 %	pravděpodobné splnění cíle (94/62, PPWR)	jisté splnění cíle (94/62, PPWR)	jisté splnění cíle (94/62, PPWR)	jisté splnění cíle (94/62, PPWR)	
	do roku 2030 (94/62, PPWR)	55 %		pravděpodobné nesplnění cíle (94/62, PPWR)	jisté splnění cíle (94/62, PPWR)	jisté splnění cíle (94/62, PPWR)	jisté splnění cíle (94/62, PPWR)	
Recyklace hliníku (hmotnosti z hliníkového obalového odpadu)	do roku 2025 (94/62, PPWR)	50 %	26 %	jisté nesplnění cíle (94/62, PPWR)	trvající riziko nesplnění cíle (94/62, PPWR)	pravděpodobné nesplnění cíle (94/62, PPWR)	trvající riziko nesplnění cíle (94/62, PPWR)	
	do roku 2030 (94/62, PPWR)	60 %		jisté nesplnění cíle (94/62, PPWR)	možné splnění cíle (94/62, PPWR)	trvající riziko nesplnění cíle (94/62, PPWR)	možné splnění cíle (94/62, PPWR)	
Úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy (snížení emisí GHG oproti roku 2019 ze sektoru CRF 2 - průmyslové procesy a CRF 5 - odpady dle návrhu NEKP ČR a POK ČR, soulad s EU Fit for 55)	do 2025 (FF55)	11 % odpady 16 % průmyslové procesy	mínus 1 % odpady (tzn. vyšší emise) 3 % průmyslové procesy	sektor obalů nepřispěje k plnění cílů (downcycling, střední míra recyklace)	sektor obalů přispěje k plnění cílů (zamezení downcyclingu, vysoká míra recyklace)	sektor obalů přispěje k plnění cílů (vysoká míra recyklace, ale s předpokladem downcycling)	sektor obalů přispěje k plnění cílů (vysoká míra recyklace, ale s předpokladem downcycling)	
	do 2030 (FF55)	39 % odpady 37 % průmyslové procesy						
	do 2035 (FF55)	63 % odpady						

			70 % průmyslové procesy					
		do 2040 (FF55)	73 % odpady 83 % průmyslové procesy					
Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu	Minimalizace litteringu, celkové snížení obalových odpadů	snížení trendu růstu plastových a hliníkových obalových odpadů minimalizace litteringu	bez kvantifikace, sledování trendu	rostoucí trend (lineárně do 2030 o cca 18 % plasty, 32 % kovy) zvýšení litteringu	bez dopadu na trend růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů zvýšení litteringu	mírné snížení trendu růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů jisté snížení litteringu (minimalizace u zálohovaných obalů)	není pravděpodobné snížení trendu růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů možné snížení litteringu	mírné snížení trendu růstu objemu plastových a hliníkových obalových odpadů jisté snížení litteringu (minimalizace u zálohovaných obalů)
Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů	Maximální opakovatelnost recyklace, minimalizace downcycling	Technické řešení umožňující opakovanou recyklaci a zamezení downcycling	bez kvantifikace, sledování trendu	downcycling ve vysoké míře	downcycling ve vysoké míře (bez finanční motivace k třídění, znečištění ve smíšených nádobách)	downcycling ve velmi nízké míře (záloha jako finanční motivace třídění, oddělení plastových nápojových a kovových nápojových obalů od ostatního plastového odpadu)	trvajícím riziko downcycling (bez finanční motivace třídění, zlepšení dostupnosti sběrné sítě a D2D, znečištění ve smíšených nádobách)	trvajícím riziko downcycling (záloha jako finanční motivace třídění, zlepšení dostupnosti sběrné sítě a D2D, znečištění ve smíšených nádobách)
Nákladová efektivita systému sběru	Maximální nákladová efektivita systému sběru při zohlednění rizik vůči plnění cílů EU legislativy	Vyčíslení investic a provozních nákladů nad rámec stávajícího stavu	investice do systému sběru obalů	současný stav představuje referenční scénář	2 mld. Kč plánovaných investic	5,8 mld. Kč zřízení systému zálohování odděleného od tříděného sběru (prodejci balených nápojů)	2,8 mld. Kč oddělené nádoby pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje / 1,9 mld. Kč multikomoditní sběr (obce)	3,2 mld. Kč oddělené nádoby pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje / 2,3 mld. Kč multikomoditní sběr (obce) a zřízení DDRS (výrobci)
			nutné dodatečné investice do			300 mil. Kč dotřídovací linka	18–24 mld. Kč oddělené nádoby pro plastové	18–24 mld. Kč oddělené nádoby pro plastové

			třídících technologií			nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje / 25–30 mld. Kč multikomoditní sběr (různé subjekty)	nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje / 25–30 mld. Kč multikomoditní sběr (různé subjekty)
			provozní náklady systému sběru obalů	450 mil. Kč stávající náklady na svoz plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje	1,7 mld. Kč / rok provoz systému zálohování (hrazen skrze manipulační poplatky prodejcům balených nápojů)	3,2 mld. Kč oddělené nádoby pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje / 2,9 mld. Kč multikomoditní sběr (obce)	3,4 mld. Kč oddělené nádoby pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje / 3 mld. Kč multikomoditní sběr (obce) a zřízení DDRS (výrobci)
			Celkem za 10 let od implementace opatření (investiční životnost infrastruktury sběrného odběru)	6,5 mld. Kč riziko infringementu k neplnění EU cílů a adaptaci nařízení PPWR dodatečné náklady 23–35 mld. Kč zavedení opatření k dosažení cílů (mezi lety 2026–2029 a dle volby varianty 1 či varianty 2+)	23 mld. Kč	24–30 mld. Kč oddělené nádoby, nižší dotřídění 29–35 mld. Kč multikomoditní sběr, vyšší dotřídění riziko infringementu k neplnění EU cílů a adaptaci nařízení PPWR dodatečné náklady 1,3 mld. Kč zavedení opatření k dosažení cílů (mezi lety 2026–2029, s ohledem na již provedené investice intenzifikace by se pravděpodobněji jednalo o zavedení DDRS dle varianty 2+)	25–31 mld. Kč oddělené nádoby, nižší dotřídění, DDRS 29–35 mld. Kč multikomoditní sběr, vyšší dotřídění, DDRS

míry pravděpodobnosti	
jisté splnění / nesplnění	90-100 %
pravděpodobné splnění / nesplnění	75-90 %
možné splnění / nesplnění	60-75 %
trvající riziko nesplnění	40-60 %
bez možnosti odhadu splnění / nesplnění	0-40 %

1.8 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

- 1. Varianta 1 – zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění)**
- Varianta 2+ – rozšíření třídící sítě a zavedení DDRS
- Varianta 2 – rozšíření třídící sítě
- Varianta 0 – bez přijetí dodatečných opatření

1.8.1 Komentář k variantě 1 – zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění)

V rámci hodnocení dopadů regulace byla vyhodnocena Varianta 1 jako neúspěšnější z pohledu plnění cílů EU legislativy, souladu se strategiemi Plán odpadového hospodářství České republiky pro období 2015–2024, Strategickým rámcem Cirkulární Česko 2040 a Politikou ochrany klimatu ČR, a i z pohledu celkové nákladové efektivity z pohledu variant, které mohou aspirovat na plnění EU legislativy a nevedou k infringementu (resp. omezují riziko infringementu), a prokáží při případném nesplnění cílů EU legislativy (zejm. pro plechové nápojové obaly) již přijatá adekvátní opatření a tím postaví ČR do lepší vyjednávací pozice ohledně nastoupené trajektorie vedoucí ke splnění cílů. Provedené analýzy a tato RIA je zároveň plněním Programového prohlášení vlády ve smyslu vyhodnocení možností zavedení zálohového systému pro další (než stávající) nápojové obaly.

Česká republika disponuje v současné době rozvinutým systémem třídění obalového odpadu, který je nákladově efektivní. V rámci třídění se křivka růstu míry třídění odpadu z obalů nicméně blíží ke svým limitům (které jsou dány prostředím, např. prostorem na umístění nádob, a motivací občanů). Diskuze k zavedení povinného zálohového systému pro nápojové plastové lahve a kovové nádoby na nápoje (plechovky) se opětovně otevřela v reakci na cíle zpětného odběru vyplývající z práva EU (viz dále), které jsou nejdůležitějším důvodem pro zavedení navrhovaného systému. Nápojový průmysl při diskusi aktivně vyslovil ochotu převzít tzv. rozšířenou odpovědnost výrobce, tedy postarat se o své odpady z obalů, zejména jejich zpětný odběr a recyklaci, a zálohový systém vybudovat. MŽP tuto iniciativu akceptovalo, neboť výrobci jsou oprávněni zvolit si takovou strategii, která jim umožní splnit závazky v oblasti rozšířené odpovědnosti výrobce.

Zálohový systém ovšem musí reflektovat podmínky České republiky, které jsou odlišné od podmínek, ve kterých vznikaly zahraniční zálohové systémy. 15 zemí v EU už zálohový systém zavedlo a další plánují jeho zavedení (od r. 2025 Rakousko, Polsko či Kypr). Zálohový systém zavedly i země mimo EU (např. Norsko, Island nebo Skotsko) a další jej zavádějí. Ročně je uvedeno na trh v České republice cca 1,8 mld. kusů PET lahví (cca 47 000 t/rok) a 0,8 mld. kusů plechovek (cca 15 000 t/rok). Obecně lze konstatovat, že mimo tříděný odpad skončí v ČR přibližně každá pátá PET lahev. U plechovek skončí mimo tříděný odpad cca 3 plechovky ze 4 (přesně viz dále).

Varianta 1 prosazuje principy cirkulární ekonomiky, omezuje množství vzniklých odpadů, přináší úsporu primárních materiálů a snížení uhlíkové stopy. Naplňuje tak hierarchii způsobů nakládání s odpady zakotvenou v zákoně č. 541/2020 Sb., o odpadech. V neposlední řadě oddělení toku plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje mimo stávající systém třídění nepovede k jeho útlumu, naopak je nutné jeho stávající, a i potenciálně posílenou kapacitu využít k důslednější separaci ostatních recyklovatelných částí

odpadu, které se stále nacházejí ve směsném komunálním odpadu, a to i ve světle plnění konce skládkování a plného odklonu využitelných odpadů od skládkování. Zálohový systém nemá narušit stávající systém třídění odpadů, ale být jeho doplněním a inovací, která zajišťuje vysokou kvalitu recyklace, zabraňuje downcyclingu a zajišťuje čistotu recyklovaného materiálu bez kontaminace. Díky odebírání čistého, nekontaminovaného materiálu bude zajištěno, že Česká republika bude moci pokračovat v úspěšném plnění cílů zpětného odběru plastových obalů stanovených EU. V opačném případě vážně hrozí, že Česká republika nebude plnit stanovené cíle kvůli přehodnocení dosavadního způsobu, jak se mohou zpětně odebrané obalové odpady podle stanovených výpočtů cílů započítávat.

Varianta 1 má zajistit plnění cílů stanovených v právních předpisech EU, včetně cílů v současné době připravovaných. Jedná se zejména o cíl stanovený čl. 9 směrnice 2019/904 pro zajištění tříděného sběru plastových nápojových lahví o objemu až tři litry za účelem recyklace, kdy od 1. ledna 2029 má být zpětně odebráno minimálně 90 % hmotnosti těchto obalů uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu.

Připravované nařízení EU o obalech a obalových odpadech obsahuje povinnost zavést zálohový systém pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje, a to do 1. 1. 2029. Pouze v případě, pokud bude v letech 2026 dosažena míra zpětného odběru nápojových obalů vyšší než 80 % a bude prokazatelná trajektorie splnění cíle 90 % v roce 2029, lze požádat Evropskou komisi o výjimku ze zavedení zálohového systému.

Zálohový systém také zajistí lepší dostupnost recyklátu pro plnění cíle stanoveného čl. 6 odst. 5 směrnice 2019/904, podle kterého nápojové lahve o objemu až tři litry, které se vyrábějí z polyethylentereftalátu jakožto hlavní složky (PET lahve), mají obsahovat od roku 2025 alespoň 25 % recyklovaných plastů, a všechny plastové nápojové lahve o objemu až tři litry od roku 2030 mají obsahovat alespoň 30 % recyklovaných plastů.

Varianta 1 zajišťuje výraznou redukci tzv. litteringu, volně pohozeného odpadu, nebo odpadu ponechaného na místě, které není k jeho odložení vyhrazeno. Redukce litteringu znamená pozitivní dopady pro životní prostředí, hospodaření obcí a kvalitu života jejich obyvatel. Redukce litteringu ovšem není automatická a je závislá na konečných uživatelích, kteří musí odevzdat odpad na místech k tomu určených.

1.8.1.1 Jak bude zálohový systém fungovat

V rámci zálohového systému budou zálohovány vybrané jednorázové obaly (plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje). Varianta 1 některým obalům ze zálohování stanovuje určité výjimky (např. obalům poskytovaným v rámci osobní přepravy na mezinárodních trasách, určeným k prodeji v tranzitním prostoru mezinárodních letišť nebo přístavů, pokud je nápoj stáčen a zabalen přímo v místě prodeje spotřebiteli nebo uváděn na trh nebo do oběhu v souhrnném množství méně než 100 kg za kalendářní rok apod.). Stejně tak nebudou zálohovány obaly od mléka, mléčných nápojů, na bázi mléka nebo ledové kávy s mlékem. Kritéria stanoví zákon v nové příloze č. 6 k zákonu o obalech.

Varianta 1 stanoví povinnosti třem kategoriím subjektů. Jedná se o osoby uvádějící vybrané jednorázové obaly na trh (výrobce), distributory uvádějící tyto obaly do oběhu (především poslední prodejce) a operátora zálohového systému (dále jen „operátor“).

Osoby uvádějící vybrané jednorázové obaly na trh registrují tyto obaly u operátora zálohového systému a zaplatí za obal operátorovi zálohu a poplatek za každý obal uvedený na trh. Osoba uvádějící obal na trh prodá nápoj v obalu poslednímu prodejci, který jí zaplatí

kromě ceny i zálohu. Poslední prodejce prodá nápoj spotřebiteli, který mu zaplatí cenu nápoje i zálohu. Spotřebitel vrátí obal poslednímu prodejci, který mu vrátí zálohu. Poslední prodejce předá zpětně odebrané obaly operátorovi, který mu proplatí zálohy a zaplatí manipulační poplatek (handling fee) jako odměnu za manipulaci s obaly. Operátor zajistí kontrolu, sčítání, přepravu a zpracování odpadu z obalů. Recyklovaný materiál operátor následně prodává, a to způsobem, který MŽP stanoví v rozhodnutí o autorizaci (je předpokládáno, že osoby uvádějící zálohované obaly na trh budou mít k materiálu přednostní přístup, z důvodu povinného obsahu recyklátu v obalech).

Zálohový systém má disponovat cca 11 000 povinnými místy zpětného odběru. Zpětný odběr budou povinně vykonávat poslední prodejci vybraných jednorázových obalů v prodejnách nad 50 m² prodejní plochy (mezi poslední prodejce povinně provádějící zpětný odběr mají patřit i čerpací stanice nebo e-shopy, které disponují vlastním rozvozem). Varianta 1 stanovuje povinnost zajistit zpětný odběr max. do 500 metrů od místa prodeje.

Varianta 1 nevyklučuje ani zapojení digitálního zálohového systému (tzv. DDRS), které je v některých státech EU prozatím testováno, ale reálně není neaplikováno. Legislativa je tak v tomto ohledu technologicky neutrální. V rámci DDRS spotřebitel po naskenování QR kódu umístěného na zálohovaném obalu a na sběrné nádobě obdrží zálohu zpět.

1.8.1.2 Podpora cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství), úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy

Sběr plastových a kovových nápojových obalů

Směrnice 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí (dále také „směrnice 2019/904“) v čl. 9 směrnice stanovuje cíle pro zajištění tříděného sběru plastových nápojových lahví o objemu až tři litry za účelem recyklace. Povinnost dosáhnout od 1. ledna 2025 úrovně sběru minimálně 77 % hmotnosti těchto obalů a od 1. ledna 2029 minimálně 90 % hmotnosti těchto obalů uvedených v daném kalendářním roce na trh nebo do oběhu byla v rámci transpozice této směrnice (§ 10 odst. 5 zákona o obalech) uložena osobám uvádějícím tyto obaly na trh nebo do oběhu, obdobně jako cíle pro využití odpadu z obalů v platném zákoně o obalech. Sběr (dle zákona o obalech „zpětný odběr“) plastových lahví se momentálně v České republice pohybuje pod stanovenou hranicí (v intervalu 73–75 % za rok 2022 dle studie EY zpracované pro autorizovanou obalovou společnost EKO-KOM, a.s.).

Varianta 1 je taktéž koncipována k naplnění cílů a ustanovení nového nařízení EU o obalech a obalových odpadech (PPWR). Ačkoliv nařízení PPWR nebylo dosud přijato, návrh je ve finální fázi legislativního procesu EU (po trialozích), ustanovení o cílech a předpokladu zavedení zálohování pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje jsou již jistá, návrh prochází toliko legislativně technickou korekcí (aktuální informace k září 2024). Nařízení PPWR jde nad rámec směrnice 2019/904 a obsahuje povinnost zajistit 90% míru sběru plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje o objemu do tří litrů, a to do 1. 1. 2029. Pokud bude v roce 2026 dosažena míra zpětného odběru těchto nápojových obalů vyšší než 80 % a rovněž bude zpracována strategie dosažení 90% sběru v roce 2029, lze požádat Evropskou komisi o výjimku ze zavedení zálohového systému. S ohledem na nízkou míru recyklace hliníkových obalů v ČR (v případě obalového odpadu z hliníku využití pouze 26 % za rok 2022 podle dat autorizované obalové společnosti) se dosažení připravovaných cílů v daných letech jeví jako nereálné. Míra sběru hliníkových odpadů

z obalů dlouhodobě stagnuje a pohybuje se mezi 20–30 %, což může být dáno i zvyšující se oblibou hliníkových plechovek u spotřebitelů, z hlediska způsobu konzumace jde o stále žádanější obal.

Zálohový systém cílí na to, aby během 4 let od zavedení byl schopný zpětně odebrat 90 % hmotnosti vybraných nápojových obalů (plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje) uvedených na trh. Stávající systém třídění naráží na své limity a míra zpětného odběru (třídění) relativně stagnuje. Pouhou intenzifikací sběrné sítě by se tedy zřejmě nepodařilo naplnit cíl pro zajištění tříděného sběru plastových nápojových lahví od 1. ledna 2029, který činí minimálně 90 % hmotnosti daných obalů, byť zálohový systém nezaručuje automatické splnění tohoto cíle. Toto uvádí i autorizovaná obalová společnost EKO-KOM, a.s., podle které by musela pro dosažení stanovených cílů nebyla dostačující velmi kvalitní sběrná síť a muselo by dojít k přímé finanční motivaci spotřebitele, přičemž by bylo zapotřebí zapojit i obchodní síť, např. smart sběrnými kontejnery umístěnými u obchodů.

Poměr recyklovaných plastů v plastových nápojových lahvích

Pro zavedení zálohového systému je taktéž důležitým čl. 6 odst. 5 směrnice 2019/904, podle kterého nápojové lahve o objemu až tři litry, které se vyrábějí z polyethylentereftalátu jakožto hlavní složky (PET lahve), mají obsahovat od roku 2025 alespoň 25 % recyklovaných plastů, a všechny plastové nápojové lahve o objemu až tři litry od roku 2030 mají obsahovat alespoň 30 % recyklovaných plastů. Tato povinnost obsahu recyklovaných plastů je transponována v § 12a zákona o obalech. Podle zástupců nápojového průmyslu bez zálohového systému nebude možné ambiciózní cíle pro obsah recyklovaných plastů splnit, protože na trhu bude nedostatek dostupných recyklovaných plastů, resp. je bude nutné dovážet s tím spojenými náklady a ušlou příležitostmi pro posílení recyklačních kapacit v ČR.

Recyklace plastů a recyklace hliníku

Velká část odpadů z nápojových obalů (plastové nápojové lahve, kovové nádoby na nápoje), které se v České republice odevzdají do systému zpětného odběru odpadů z obalů, není recyklována. Vytrídění obalového odpadu neznamena automaticky recyklaci a aktuální míra recyklace obalového plastového odpadu v České republice činí 46 %, v případě obalového odpadu z hliníku pouze 26 %²⁰.

Ani u jednoho z těchto materiálů není dosaženo jeho cirkularity. Recyklovaný materiál z odpadů z obalů v současné době směřuje zejména do produktů, které po skončení jejich životnosti již nelze dále recyklovat. U PET lahví jsou to například dětské pleny, koberce či textilie pro využití v automobilovém průmyslu. V případě hliníku jde například o čínidla na výrobu oceli. Dochází tak zbytečně k tzv. downcyclingu, který se vyznačuje nižší kvalitou recyklace a nižším počtem cyklů, které zpětně odebraný odpad může absolvovat.

Zálohový systém má zaručit recyklaci obalového odpadu v potravinářské kvalitě, podle tzv. principu bottle-to-bottle, can-to-can (z lahve do lahve, z plechovky do plechovky), tedy třídít a recyklovat obalové materiály tak, aby se z plechovek opět staly plechovky a z plastových lahví zase plastové lahve. PET lahve je možné recyklovat cca 3x, obaly vyrobené z kovů je možné recyklovat teoreticky donekonečna, podobně jako je tomu v případě skla. Opakované použití materiálu pro stejný účel minimalizuje jeho dopady na životní prostředí.

²⁰ Výroční shrnutí autorizované obalové společnosti EKO-KOM, a.s., za rok 2022

Plnění cílů pro recyklaci jak dle směrnice SUPD, tak zejm. nařízení PPWR není bez přijetí dodatečných opatření možné.

Úspora primárních materiálů, snížení uhlíkové stopy

Zálohový systém představuje zásadní pozitivní dopad na životní prostředí v širším kontextu. Zálohový systém vykazuje ve srovnání s nezálohovým systémem nižší environmentální dopady v následujících kategoriích dopadu: klimatické změny/globální oteplování, spotřeba fosilních surovin, radiace, spotřeba kovů, tvorba prachových částic, tvorba fotooxidantů, půdní acidifikace, půdní ekotoxicita a spotřeba vody.²¹

Až 97 % hmotnosti plechovky a až 80 % hmotnosti PET lahve lze znovu využít pro výrobu nové lahve či plechovky. Podstatou je základní vlastnost PET i hliníku, a to je možnost jejich opakované recyklace. Uzavření koloběhu materiálu naplňuje principy cirkularity systému. Pomůže ušetřit až 95 % energie²² při výrobě nové plechovky díky použití recyklátu místo nerecyklované suroviny a až 79 %²³ energie v případě PET lahví. Lze dosáhnout snížení uhlíkové stopy nové PET lahve nebo plechovky až o 80 % díky využití recyklátu místo panenského materiálu. Uhlíková stopa dopravy nehraje v životním cyklu obalů takovou roli, nárůst emisí dopravy vždy převáží opakovaná recyklace, protože např. uhlíková stopa fáze výroby nové lahve PET z primárních surovin představuje cca 90 % uhlíkové stopy životního cyklu lahve.

Plechovka i PET lahev z recyklátu má až pětinasobně nižší uhlíkovou stopu než stejný obal z panenského materiálu.²⁴ Nápojové plechovky přitom mají v rámci svého životního cyklu jako obal největší dopad na životní prostředí (společně s nápojovými skleněnými jednorázovými obaly).²⁵ Při jejich výrobě totiž vznikne 3x více odpadu než samotného hliníku.

Dle hodnocení dopadů EK k nařízení PPWR v systému zálohování, který dosáhne 90% vytrídění plastových lahví a směřující všechny lahve k recyklaci bez downcyclingu, by 1 tuna sebraného PET mohla nahradit 9,9 tuny vstupů nového PET během opakovaných cyklů sběru a recyklace. V současné době jde v EU přibližně 31 % PET do recyklace z láhve na láhev, a 1 tuna sebraného a recyklovaného PET proto časem vytlačí pouze 3,4 tuny vstupů nového PET do obalů.

Zavedené zálohové systémy napříč Evropou důslednou aplikací ekomodulace dále postupně přispěly k vysoké míře standardizace nápojových obalů, zejména plastových lahví – v těchto zemích jsou standardem lahve z čirého PET a snadnou recyklovatelností, podíl čirého PET často přesahuje 90 %.

Systém zálohování a recyklace PET mohou vést i k výběru alternativních obalových materiálů (např. láhve z kukuřičného škrobu, Bag-in-Box® aj.) či jiných způsobů distribuce pitné vody (klasické

Obrázek 18: Automat na

²¹ VŠCHT: Studie posuzování životního cyklu LCA nakládání s plastovými a chlazenou nebo perlivou vodou, (<https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2019/01/Studie-posuzov%C3%A1n%C3%ADho-cyklu-LCA-nakl%C3%A1d%C3%A1n%C3%AD-s-plastov%C3%BDmi-a-hlin%C3%ADkov%C3%BDmi-obaly-na-n%C3%A1poje.pdf>)

²² European Aluminium: Recycling Aluminium. A pathway to a sustainable economy (https://www.european-aluminium.eu/media/3421/ea_recycling-brochure-2016.pdf)

²³ Franklin Associates: Life cycle impacts for postconsumer recycled resins: PET, HDPE, and PP (<https://plasticsrecycling.org/images/library/2018-APR-LCI-report.pdf>)

²⁴ Imperial College London: Examining Material Evidence. The Carbon Fingerprint

²⁵ LCA Studio: Comparison of life cycle environmental impacts of selected beverage containers

kohoutky na veřejných prostranstvích či automaty viz obrázků). V České republice se začínají objevovat i automaty společnosti Lokni s.r.o. například na VŠE, Hlavní nádraží v Praze atd.(www.lokni.cz).

Spotřebitelské chování

Zálohové systémy vedou ke zvýšení míry zpětného odběru a recyklace, což přispívá k ochraně životního prostředí tím, že se snižuje množství odpadu končícího na skládkách nebo v přírodě. Implementace zálohového systému také slouží jako vzdělávací nástroj, který zvyšuje povědomí o důležitosti recyklace. Lidé se stávají více informovanými o dopadech svého konzumního chování na životní prostředí. Tím, že se obaly vrací do recyklačního procesu místo toho, aby končily jako odpad, podporují zálohové systémy principy cirkulární ekonomiky, která usiluje o maximalizaci využití zdrojů a minimalizaci odpadu.

Třídění odpadů do samostatných nádob bez ekonomické motivace postupně naráží na své limity, a to jak na ochotu lidí odpady více třídít, tak na prostorová omezení, tedy že na některých místech již není možné umístit další nádoby na třídění. Záloha, tedy peněžní částka účtovaná u vybraného jednorázového obalu, představuje pro konečného spotřebitele nápojových obalů ekonomickou (finanční) motivaci, která přispívá ke změně myšlení a chování konečného spotřebitele, zda zálohovanou plastovou lahev nebo plechovku odhodí či vyhodí do netříděného komunálního odpadu, nebo ji vrátí na místo zpětného odběru zálohového systému a získá za ni zálohu zpět. Záloha také motivuje i jiné lidi ke sběru odhozených obalů, které následně za účelem získání zálohy vrací zpět na místo zpětného odběru zálohového systému (to se dnes již děje u zálohovaných pivních lahví).

Podle průzkumu agentury Ipsos ze září roku 2022 na 1016 respondentech je 74 % spotřebitelů pro zálohování plastových nápojových lahví a 70 % je pro zálohování plechovek. Cca 12 % lidí je nerozhodnutých, kterým je potřeba koncept blíže vysvětlit.²⁶ Tato čísla indikují, že zálohový systém by mohl být veřejností dobře přijat a vést k zefektivnění zpětného odběru. Samo MŽP realizovalo v prosinci 2023 již druhé výzkumné šetření. Studie poukázala na většinovou podporu české společnosti pro zavedení zálohování plastových nápojových lahví a hliníkových nápojových plechovek. Zjištění ukazují, že podpora zavedení záloh u obou druhů obalů meziročně vzrostla, přičemž výrazný je nárůst u hliníkových plechovek. Analogicky se snížil podíl odpůrců zálohování. Mezi hlavní vnímané výhody zálohování lidé řadí to, že obaly nebudou pohozené v přírodě, motivaci k vyššímu vracení zálohovaných obalů a zajištění vyšší recyklace materiálu. Výše vratné zálohy je diskutovanou otázkou, přičemž většina respondentů souhlasí se stanovením jednotné sazby zálohy pro plastové nápojové lahve i hliníkové plechovky. Hlavní zjištění je, že výše zálohy 4 Kč je českou populací akceptovatelná. Studie také zjišťuje, že většina dotázaných preferuje vracení zálohovaných plastových nápojových lahví přímo v prodejnách či v jejich blízkosti, nebo prostřednictvím automatů na vratné lahve umístěných v každé obci. Byla projevována i podpora pro možnost vracení zálohovaných obalů na čerpacích stanicích s prodejní plochou nad 50 m².

Zavedení zálohového systému může i snížit množství celkového vyprodukovaného odpadu. Předcházení vzniku odpadu stojí na vrcholu hierarchie způsobů nakládání s odpady zakotvené v § 3 odst. 2 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech. V závislosti na výšce zálohy dojde ke snížení množství produkovaného odpadu, neboť k ceně obalu je účtována záloha, což zvyšuje konečnou částku zaplacenou spotřebitelem. Spotřebitel je tedy zálohou nejen

²⁶ Výzkum agentury Ipsos k zálohování PET lahví a plechovek v ČR, září 2022

motivován k vrácení odpadu z obalu, ale také odrazován od samotné koupě nápoje. Čím vyšší je účtovaná záloha, tím je tento efekt silnější. Záloha bude stanovena prováděcím právním předpisem (vyhláškou) a její výši MŽP odhaduje na min. 4 Kč. Vyšší záloha také vede k vyšší míře zpětného odběru odpadu z obalů.

1.8.1.3 Prevence odhozených odpadků z nápojových obalů (tzv. litteringu), celkové snížení množství odpadu

Jedním z hlavních účelů zálohového systému je redukce tzv. litteringu, volně pohozeného odpadu, nebo odpadu ponechaného na místě, které není k jeho odložení vyhrazeno. Šířeji lze rozvést, že jde o úmyslně nebo neúmyslně pohozený, ponechaný nebo vlivem přírodních procesů zanesený odpad v urbanizovaném nebo přírodním prostředí, mimo místa určená pro sběr odpadů, u něhož původce nejeví aktivní snahu o sběr, a který má negativní vliv na životní prostředí.²⁷ Především obce bojují s litteringem na místní úrovni a vynakládají na něj nezanedbatelné peněžní prostředky (zejména na úklid, ale i na osvětovou činnost a jiná opatření). Ve volné přírodě se PET lahev rozkládá asi 100 let, plechovka asi 50 let.²⁸ Redukce litteringu znamená pozitivní dopady pro životní prostředí, hospodaření obcí a kvalitu života jejich obyvatel.

Z výsledků činnosti úklidové neziskové organizace Trash Hero vyplývá že PET lahve tvoří více než třetinu volně pohozených nápojových obalů a plechovky více než 40 %. Dále se podle Trash Hero v přírodě nachází výrazně větší množství odhozených nezálohovaných nápojových obalů než zálohovaných (2 000 nezálohovaných nápojových obalů vs. 7 pivních lahví na půl tuny sebraného odpadu).²⁹

Podle studie společnosti Eunomia z roku 2019 dochází po zavedení záloh ke snížení množství volně pohozených nápojových obalů až o 95 %.³⁰ Slovensko zaznamenalo významný pokles odhozených nápojových obalů. V roce 2020 tvořily ve vysbíraném odpadu plechovky 21 % a PET lahve 18 %. Na podzim 2022 to bylo už jen 4 % plechovek a 5 % PET lahví. V Německu před zavedením plošného zálohového systému tvořily v roce 1998 nápojové obaly zhruba jednu pětinu z celkového objemu pohozených odpadků. V roce 2002 byly v přírodě odhozeny 1 až 2 miliardy nápojových obalů. Po zavedení záloh littering nápojových obalů klesl téměř na nulu. V Litvě v průzkumu z roku 2018, tak zálohový systém pomohl snížit pohozené nápojové obaly v přírodě, potvrdilo pozitivní zkušenost 95 % místních respondentů. Přínosy zavedení záloh ve vztahu k litteringu potvrzuje i zkušenost z Estonska, které na systém přešlo v roce 2005. Estonsko v roce 2003 analyzovalo složení odhozených odpadků podél silnic. Nápojové obaly tvořily až 80 % sesbíraného odpadu, přičemž PET lahve a plechovky z nich tvořily největší část. Po zavedení záloh podíl nápojových obalů v odhozeném odpadu podél silnic klesl pod 10 %. Zálohový systém cílí i na snížení spotřeby (produkce odpadu). Vyšší záloha snižuje poptávku po zálohovaných nápojových obalech. Při koupi obalu se zálohou si spotřebitel uvědomuje hodnotu obalového materiálu, který si kupuje.³¹

²⁷ Litteringový výzkum v České republice společnosti EKO-KOM, a.s., za rok 2022

²⁸ <https://www.samosebou.cz/2020/08/26/jak-dlouho-se-rozkladaji-odpadky-pohozene-v-prirode/>

²⁹ Trash Hero: výsledky úklidu 2020

³⁰ Eunomia – Systém záloh pro Českou republiku 2019

³¹ např. <https://retailnews.cz/2023/04/12/zalohovani-snizuje-pocet-odhozenych-pet-lahvi-a-plechovek/>.

1.8.1.4 Zajištění čistoty recyklovaného materiálu z odpadních nápojových obalů

Aby byla zajištěna vysoká kvalita recyklace a zabráněno downcyclingu, Evropská unie ve své legislativě³² výrazně prosazuje podmínku čistoty recyklovaného materiálu, která má zajišťovat ochranu potravin, a to tak, že by běžně tříděný plastový odpad, který může být kontaminován, nemělo být možné započítat jako vytríděný a recyklát z takového plastového odpadu by bylo možné použít pro výrobu obalů určených pro styk s potravinami pouze při splnění celé řady podmínek. U odpadu ze „žlutých kontejnerů“ není zřejmé, jakou má daný materiál čistotu.

Z hlediska potřeby potravinářské (food grade) čistoty je varianta zálohování preferována, protože nebude nutné provádět tolik kontrolních analýz čistoty a zálohový systém zaručuje snížené riziko chemické i mikrobiologické kontaminace odpadu, jakož i sníženou přítomnost genotoxických látek. Zálohový systém zabraňuje kontaminaci odpadů z obalů jinými odpady, které se běžně v rámci tříděného odpadu vyskytují, a zajišťuje čistotu recyklovaného materiálu (proto nejsou v zálohových systémech zálohovány např. lahve od mléka).

Zálohový systém zajišťuje, že Česká republika bude moci pokračovat v úspěšném plnění cílů zpětného odběru plastových obalů (zde ve smyslu metodiky započitatelnosti vytríděných obalů); v opačném případě vážně hrozí, že Česká republika nebude plnit stanovené cíle kvůli přehodnocení dosavadního způsobu, jak se mohou zpětně odebrané plastové obalové odpady podle stanovených výpočtů cílů započítávat. Toto potvrdila i autorizovaná obalová společnost („AOS“) EKO-KOM, a.s.

1.8.1.5 Nákladová efektivita systému sběru

Oběhové hospodářství se týká celé ekonomiky a chování obyvatel, opatření pro jejich realizaci je nutné (resp. vhodné) ponechávat ve značné míře na tržním a svobodném jednání, zároveň systémy a regulaci nastavit tak, aby dosahovala zamýšlených cílů. V rámci rozhodovací matice jsou tak započteny pouze náklady, které se přímo pojí s částí zejm. státem a samosprávami zajišťovaného obalového systému tříděného sběru (včetně zálohovacího systému), náklady státu při neplnění cílů EU legislativy a pak zejm. regulací přímo předvídatelných a nutných opatření na straně soukromého sektoru pro uvedení se v soulad s povinnostmi dle regulace. Samotný systém je širší, nicméně ostatní náklady sice s regulací souvisí, ale současná podoba regulace nenormuje konkrétní typy opatření, ačkoliv se jinak předpokládá, že povede k řadě dalších opatření (např. změna chování obyvatel i obchodních společností a nakládání s obaly).

I z pohledu kalkulace přímo vyvolaných a předvídatelných nákladů je nutné poukázat na to, že provedené kalkulace jsou provedeny zejm. za účelem porovnání variant, a tedy metodicky směřují k porovnatelnosti variant mezi sebou. Kalkulace tak míří na celkovou dimenzi možného naplnění variant, je koncipována ve smyslu modelu a není zamýšlena jako determinující z pohledu skutečných nákladů – ty mohou být ovlivněny inflací, nepředvídatelnými událostmi (geopolitickými riziky apod.), cenou financování atd.

Problém a řešení problému je zaměřeno na cíle plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje dle nařízení PPWR. Kalkulace je proto provedena zejm. vůči segmentu PET nápojových obalů a kovových nápojových obalů, nikoliv na celou šíři obalových

³² Např. nařízení Komise (EU) 2022/1616 ze dne 15. září 2022 o materiálech a předmětech z recyklovaných plastů určených pro styk s potravinami a o zrušení nařízení (ES) č. 282/2008 a prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2021/1752 ze dne 1. října 2021, kterým se stanoví prováděcí pravidla ke směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904, pokud jde o výpočet, ověřování a vykazování údajů o tříděném sběru odpadu z plastových nápojových lahví na jedno použití.

materiálů, nakládání s komunálními odpady, skládkování apod. Např. odklon nově dotříděných obalů ze směsného komunálního odpadu skrze uvolnění až 25% kapacity v tříděném sběru skrze odklon plastových nápojových lahví do systému zálohování ve svém důsledku povede ke snížení nákladů na směsný komunální odpad a skládkování – jedná se však o jeden z případů nepřímých dopadů, které nejsou nutně regulací vynuceny. Je tak nutné zdůraznit, že v rozvaze dominují přímo vyvolané náklady a nejsou započteny nepřímo vyvolané přínosy, které by kalkulaci mezi variantami posunuly – např. pokud bychom započítali náklady environmentální stopy skládkování a nacenili uhlíkovou stopu, pak by varianta vedoucí k opakované recyklaci bez downcyclingu (tedy varianta 1) vyšla z pohledu cost-benefit analýzy jako nejlevnější (i při započítání nově vyvolané dopravy). Nebo by mohly být započítány náklady infringementu mezi přínosy varianty 1 a varianty 2+. Závěrem – uvedená kalkulace je primárně kalkulací nákladů regulací vyvolané přímé implementace (costs), přínosy nejsou kvantifikovány a jsou hodnoceny skrze matici definovaných problémů a cílů (viz kapitola 1.7.7).

Část marginálních nákladů (z pohledu celkových nákladů) či nákladů, které nebylo možné mezi variantami objektivně vyhodnotit nejsou započteny, jsou však uvedeny v rámci hodnocení dopadů příslušných variant poznačeny a ve srovnávací tabulce v kapitole 1.7.6.

S ohledem na to, že varianty se mezi sebou značně liší vyvolanými investičními a provozními náklady, bylo zvoleno 10 leté období typického investičního cyklu hlavních technologií (nádoby, vozidla, automaty), jakkoliv se jedná o zjednodušení v případě třídících linek, na druhou stranu zde není započítán předpoklad nutných oprav a údržby.

Varianta 0 je z povahy věci nejméně nákladnou z pohledu ihned vyvolaných nákladů – resp. jsou započteny cca 2 mld. Kč plánovaných investic rozvoje stávajícího systému, což souvisí s již nyní stanovenými cíli v regulaci. Protože se v dalších variantách z pohledu provozních nákladů pracuje jen s náklady nového rozšíření z důvodu plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje, jsou ve variantě jedna poměrově přepočteny náklady v rámci tříděného sběru pouze na plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje, tzn. 450 mil. Kč ročně nejsou náklady celkový svoz tříděného komunálního odpadu. Varianta 0 ale nemůže obstát v plnění cílů dle EU legislativy, tzn. povede k přijetí dodatečných opatření předvídaných nařízením (tedy zavedení zálohování) mezi lety 2026–2029 v podobě varianty 1 nebo varianty 2+ (varianta 2 zde není uvedena, protože je taktéž problematická z pohledu plnění cílů). Tzn. při realistickém pohledu by varianta 0 měla zahrnovat i náklady zavedení zálohování v nějaké podobě.

Varianta 1 se vyznačuje nejvyššími přímo vyvolanými investičními náklady (5,8 mld. Kč) a jednou nutnou dotřídňovací linkou (cca 300 mil. Kč, může se jednat o modernizace některé ze stávajících). Varianta 1 jako jediná však pracuje s téměř úplným odklonem plastových nápojových lahví a plechovek z ostatních systémů (tříděný sběr, SKO atd.). Současné plánované 2 mld. Kč investic (částečně intenzifikace sítě, částečně třídění) zde nejsou započítány, protože oproti variantě 0, 2 a 2+ pro další dotřídění PET a plechovek nejsou nutné a varianta 1 generuje úplně separátní a specifický investiční náklad automatů a jejich svozu. To neznamená, že investice do stávající sítě nebo třídění nebudou nebo nemají být provedeny – mají svou potřebnost pro dotřídění ostatních obalů v rámci AOS, je nutné vzít v potaz narůstající objem všech odpadů atd. Nicméně ve variantě 0, 2 a 2+ jsou uvedené 2 mld. Kč již v současnosti plánovaných investic započteny, protože jsou inherentně součástí pro plnění cílů plastových nápojových lahví a plechovek – a je nutné dodat, že u varianty 0

jsou ekonomicky na PET taktéž závislé. Provozní náklady varianty 1 jsou však nejnižší, což právě snižuje její nákladovost z pohledu 10 letého období.

V neposlední řadě je potřeba doplnit, že aspektem je taktéž kdo náklady nese – varianta 1 nejlépe vystihuje obecnou zásadu ochrany životního prostředí – znečišťovatel platí. Náklady totiž nesou výrobci a obchodní společnosti, kteří je poté přenesou tržně do nákladů svých výrobků a služeb. Nicméně je zde přímá vazba toho, kdo vidí a musí vyřešit náklady na toho, kdo způsobuje znečištění (a je irrelevantní, zda zde bude pohled na spotřebitele – poptávku po produktech – jako na znečišťovatele, či pohled nabídky – výroby, uvádění na trh a prodej výrobků – jako na znečišťovatele.). V ostatních variantách se náklady přímé realizace a zajištění ponechávají v rukou veřejného sektoru, zejm. obcí, stávající problematikou politického rozhodování a taktéž problémem zejm. veřejného financování skrze příjmy z daní a poplatků, které dosud nereflktují kauzalitu nákladů odpadového hospodářství ani po řadě snah předkladatele toto regulatorně změnit.

Varianty 2 a 2+ mají menší investiční náklady, na druhou stranu mají vyšší provozní náklady. V těchto variantách se v zásadě jen z důvodu plnění cílů pro plastové nápojové lahve a plechovky předpokládá úplná modernizace stávajících cca 120 manuálních třídících linek, proto se zde pracuje s intervalem 18 až 35 mld. Kč investic do dotřídění. Intenzifikace sběru může taktéž proběhnout zavedením separátního nebo odděleného sběru (ve smyslu nově rozšiřované sítě), což následně vede k důsledku potřebné míry dotřídění – proto je v případě odděleného sběru (tzn. více nádob) uvažován spodní interval nákladů na dotřídění, a v případě multikomoditního sběru pak horní interval pro dotřídění. Předkladatel si je vědom míry zjednodušení, nicméně regulace by způsob intenzifikace nenormovala, tzn. v praxi by byl smíšený režim – opět ale pro dimenzi nákladů a porovnání variant je to postačující.

V případě varianty 2+ se pak vyskytují oproti variantě 2 dodatečné náklady cca 1,3 mld. Kč (vyvinutí a provoz systému digitálních záloh (DDRS) po dobu 10 let). U varianty 2+ se uvažuje, že by část nákladů spojení přímo s DDRS (např. znační nádob) byla obcím z DDRS hrazena, nicméně systém DDRS nemůže být konstruován jako plnohodnotný EPR systém (přenesené zodpovědnosti výrobce), protože infrastruktura tříděného sběru (buď zálohovaného) by stále byla v systému AOS. Alternativně by varianta 2+ mohla být modifikací současného EPR v rámci AOS, nebo by mohla být v zásadě toliko digitálním zprostředkovatelem záloh.

Tabulka 30: Vyčíslení investic a provozních nákladů dle variant

		současný stav (2022)	varianta 0 bez přijetí dodatečných opatření	varianta 1 zálohování nápojových obalů (odděleně od systému třídění)	varianta 2 rozšíření třídící sítě	varianta 2+ rozšíření třídící sítě + zavedení DDRS
Vyčíslení investic a provozních nákladů nad rámec stávajícího stavu	investice do systému zpětného odběru obalů	současný stav představuje referenční scénář	2 mld. Kč plánovaných investic	5,8 mld. Kč zřízení systému zálohování odděleného od tříděného sběru (prodeji balených nápojů)	2,8 mld. Kč oddělené nádoby pro PET a hliník / 1,9 mld. Kč multikomoditní sběr (obce)	3,2 mld. Kč oddělené nádoby pro PET a hliník / 2,3 mld. Kč multikomoditní sběr (obce) a zřízení DDRS (výrobci)
	nutné dodatečné investice do třídících technologií			300 mil. Kč dotřídovací linka	18 - 24 mld. Kč oddělené nádoby pro PET a hliník / 25 - 30 mld. Kč multikomoditní sběr (různé subjekty)	18 - 24 mld. Kč oddělené nádoby pro PET a hliník / 25 - 30 mld. Kč multikomoditní sběr (různé subjekty)
	provozní náklady systému zpětného odběru obalů		450 mil. Kč stávající náklady na svoz PET a plechovek	1,7 mld. Kč / rok provoz systému zálohování (hrazen skrze manipulační poplatky prodejcům balených nápojů)	3,2 mld. Kč oddělené nádoby pro PET a hliník / 2,9 mld. Kč multikomoditní sběr (obce)	3,4 mld. Kč oddělené nádoby pro PET a hliník / 3 mld. Kč multikomoditní sběr (obce) a zřízení DDRS (výrobci)
	Celkem za 10 let od implementace opatření (investiční životnost infrastruktury sběrného odběru)		6,5 mld. Kč riziko infringementu k neplnění EU cílů a adaptaci nařízení PPWR dodatečné náklady 23 - 35 mld. Kč zavedení opatření k dosažení cílů (mezi lety 2026 - 2029 a dle volby varianty 1 či varianty 2+)	23 mld. Kč	24 -30 mld. Kč oddělené nádoby, nižší dotřídění 29 - 35 mld. Kč multikomoditní sběr, vyšší dotřídění riziko infringementu k neplnění EU cílů a adaptaci nařízení PPWR dodatečné náklady 1,3 mld. Kč zavedení opatření k dosažení cílů (mezi lety 2026 - 2029, s ohledem na již provedené investice intenzifikace by se pravděpodobněji jednalo o zavedení DDRS dle varianty 2+)	25 - 31 mld. Kč oddělené nádoby, nižší dotřídění, DDRS 29 - 35 mld. Kč multikomoditní sběr, vyšší dotřídění, DDRS

1.8.2 Komentář k variantě 0 – bez přijetí dodatečných opatření

Ačkoliv nebylo dosud přijato nařízení PPWR, návrh je ve finální fázi legislativního procesu EU (po trialozích), ustanovení o cílech a předpokladu zavedení zálohování pro plastové nápojové lahve a kovové nádoby na nápoje je již jisté, návrh prochází toliko legislativně technickou korekcí (aktuální informace k září 2024).

Cíle sběru plastových nápojových obalů dle SUPD jsou již nyní stanoveny na 90% míru vyřídění v roce 2029, současný systém AOS bude mít problém tohoto dosáhnout:

- Již nyní funguje pravděpodobně kolem svého maxima, zásadní vliv má to, že nepředstavuje finanční motivace k navýšení třídění ze strany spotřebitelů, jakkoliv spotřebitelé v ČR třídí ve větší míře než v řadě států EU
- Zásadní vliv mají změny metodiky započitatelnosti obalů, s cílem recyklace se pojí čistota materiálu, kterou tříděný sběr a dotřídění z SKO nikdy nedosáhnou v takové míře, jako separátní sběr. Změny metodiky povedou ke snížení dosud reportovaných dat o míře vyřídění.

PPWR zavádí cíle i pro plechové nápojové obaly, jejich dosažení je v případě varianty 0 v zásadě vyloučeno. Už v tento moment je zřejmé, že ČR bude muset zálohování v nějaké podobě zavést mezi lety 2026–2029. Zálohování pouze plechových nápojových obalů by bylo jednak značně neekonomické, ale zároveň neefektivní z pohledu životního prostředí – z pohledu PET, který je environmentálně nejefektivnější při recyklaci do opět food-grade obalů.

Již SUPD, a pak PPWR v čase zvyšuje cíle na podíl recyklátu rPET v PET lahvích uváděných na trh, varianta 0 nebude časem poskytovat dostatek takového materiálu v rámci ČR, rPET tak bude nutné dovážet.

PPWR stanovuje cíle recyklace pro plastové obaly i pro hliníkové obaly, varianta 0 zůstává v rámci třídícího systému závislá na PET, naopak separace PET povede k nutnosti úpravy ekomodulace pro ostatní obaly.

Uhlíková stopa dopravy nehraje v životním cyklu obalů takovou roli, nárůst emisí dopravy vždy převládá opakovaná recyklace.

Varianta 0 bez přijetí dodatečných opatření nemůže být ve světle EU legislativy dostatečnou, v zásadě bude odkládat přijetí opatření v čase.

1.8.3 Komentář k variantě 2 – rozšíření třídící sítě

Varianta 2 je dimenzována tak, aby skrze opatření v podobě intenzifikace sítě dosáhla stanovených cílů a bylo možné požádat o výjimku z povinnosti zavést zálohování dle nařízení PPWR. Pro vytvoření dostatečně účinného systému, který by dosahoval 90% míry sběru by nepostačovala jen existující kvalitní sběrná síť. Ačkoliv by varianta 2 byla pravděpodobně (byť za značných a diskutabilních nákladů) schopna dostat cíli v oblasti plastových nápojových lahví, varianta 2 s velkou pravděpodobností nepovede ke splnění cíle pro kovové nápojové obaly, tzn. ČR bude muset mezi lety 2026–2029 zavést zálohování v nějaké podobě. Zálohování pouze plechových obalů by bylo jednak značně neekonomické, ale zároveň neefektivní z pohledu životního prostředí – z pohledu PET, který je environmentálně nejefektivnější při recyklaci do opět food-grade obalů.

- Bez finanční motivace pro spotřebitele (v podobě záloh) je i při v současnosti vysoké míře zvyklosti třídít plastové nápojové obaly nepravděpodobné, že by došlo k jejímu dalšímu zvýšení.
- Roli bude hrát nadále metodika započitatelnosti obalů z dotřídění z SKO a smíšeného sběru, nebude tak možné vykazovat tak vysoká čísla vytrídění.
- Varianta 2 bude mít problémy naplnit plnou oběhovost – opět téma čistoty materiálu, resp. ji bude plnit za dalších nákladů spojených s nutným očištěním materiálů apod.

Nedá se předpokládat, že by varianta 2 vedla k omezení litteringu v takové míře, jako v případě variant se zálohou.

Z hlediska komfortu spotřebitele by bylo nutné určitou formou zapojit i obchodní síť, která je přirozeným místem koncentrace spotřebitelů. Varianta 2 počítá taktéž s rozšířením počtu sběrných míst pro zvýšení výkonu sběru a intenzifikace door-to-door systémů sběru (od domu k domu, D2D). Ke splnění stanovených cílů EU by muselo být umístěno 1,7 milionu nových sběrných nádob a tento krok by vyžadoval investice 1,9 až 2,8 mld. Kč, přičemž náklady by nesly obce nebo by musely být realizovány formou investic autorizované obalové společnosti. S instalací nových sběrných míst by se zvýšily i roční provozní náklady obcí a autorizované obalové společnosti o přibližně 2,9 až 3,2 mld. Kč, a i přes tyto náklady by bylo zvýšení efektivity sběru relativně malé z důvodu chybějící přímé finanční motivace na straně spotřebitelů. Tyto vysoké náklady nejsou úměrné očekávanému zvýšení množství tříděného odpadu z obalů, což ukazuje na ekonomickou neefektivitu takového rozšíření bez doplnění zálohovými systémy.

1.8.4 Komentář k variantě 2+ – rozšíření třídící sítě a zavedení DDRS

Možným řešením je kombinace varianty 2 se zavedením finanční motivace na straně spotřebitelů – záloh skrze digitální systém (tzv. DDRS). Šlo by o formu unikátních sériových kódů na obalech, umožňující přímou finanční motivaci s využitím jejího digitálního vypořádání. Ta by umožnila integraci finanční motivace do současného systému sběru. Takové řešení by mohlo spočívat v kombinaci běžných sběrných míst s digitálními tzv. smart sběrnými kontejnery umístěnými u obchodů.

Rizikem této varianty (kromě samotného faktu nákladovosti) je, že DDRS je technicky vyzkoušený pouze v několika pilotních projektech, ale dosud v žádném členském státě EU není aplikovaný v takové dimenzi, jakou by byla varianta 2+. V současné době dochází ke sběru technických požadavků za účelem zjištění možnosti pilotního otestování této formy motivace pro nápojové kartony.

Z pohledu environmentálních výsledků varianta 2+ nepovede k takové míře zamezení downcycling se všemi důsledky oproti variantě 1. Na druhou stranu by byla efektivnější v případě plnění cíle litteringu oproti variantě 2.

2 Reklama v listinné podobě – letáky

2.1 Důvod předložení a cíle

2.1.1 Definice problému

V oblasti reklamy v listinné podobě (letáčích) dochází k tomu, že je ročně tištěno minimálně 2,2 mld. letáků (80 % v zahraničí, 20 % v ČR) a jen část si najde svého čtenáře, ostatní skončí v lepším případě v modrých kontejnerech, část je využita při domácích činnostech a zbytek se povaluje před domy a okolí, když je roznášková služba zanechá na hromádce před zavřenými dveřmi. Sběr a svoz by tak měli hradit distributoři a ne obce.

Tištěné reklamní letáky si alespoň občas prolustuje 72 procent české populace a jako pravidelný zdroj informací o nabídkách prodejců je využívá 30 procent Čechů (zdroj: Český rozhlas). Dochází tak k plýtvání papírem a barvami, které většina obyvatel bez prohlédnutí vyhodí (viz foto).

Chybí také osvěta ohledně skutečnosti, že všichni platí jejich výrobu, ač je nevyužívají.

Obrázek 19: Obsah kontejneru v obci Střížovice (2023)

Jak se papír recykluje?

Při recyklaci papíru jde zejména o celulózová vlákna. Čím více je v recyklovaném papíře kvalitních, dlouhých celulózových vláken, tím méně je potřeba pro výrobu papíru nového dřeva.

Nejprve pracovníci starý papír vytřídí. Někdy ho musí třídít ručně, aby odstranili papír, který je nerecyklovatelný. Z hromad se odstraňuje papír povoskovaný, křídový, a jinak chemicky ošetřený včetně hygienických papírových potřeb. Vytříděný papír jde na pás, z kterého pokračuje do speciálního stroje – rozvlákňovače. V rozvlákňovači se papír máčí ve vodě čtvrt hodiny a díky míchání změkklého papíru vznikne kaše. Z papírové kaše se odstraňují kovy a barvy.

Kovové svorky se z papírové kaše odstraňují pomocí magnetů.

Barvy se odstraňují díky pumpování vzduchu do kaše a zachycují se na povrchu vzniklé pěny. Pěna se potom odstraní a bezpečně se zlikviduje ve spalovně.

Výroba nového papíru – chemie, chemie, chemie...

Po procesu recyklace začíná výroba nového papíru, kdy se kaše rozvrství mezi válce, které z ní vylisují veškerou přebytečnou vodu a následně se směs suší. Usušená směs se už používá k výrobě nového papíru, případně se do směsi přidávají i vlákna z nového dřeva. Stromy se pro výrobu papíru pěstují účelově.

Následně přichází na řadu chemické bělení papíru. Nejčastěji se kaše barví barvivy, které obsahují chlór nebo peroxid vodíku. Kromě chemie použité pro barvení papíru, se používají i další chemikálie, které zlepšují vlastnosti výsledného papíru.

Ze starého recyklovaného papíru, z kterého už nelze vyrobit nový papír, se vyrábí toaletní papír nebo krabice. Některá stará, vícekrát recyklovaná vlákna již nelze znovu použít ani na

nový papír, ani na krabice nebo toaletní papír. I taková vlákna ale ještě najdou své využití, a to například pro výrobu obalů na vejce nebo izolačních materiálů.

Kromě poměrně velké spousty chemie, obnáší výroba papíru také velké množství vody a energií.

Dle Svazu polygrafických podnikatelů se papír pro tisk reklamních letáků v České republice nevyrábí. Všechny vytríděné letáky je však možné prodat k recyklaci do zahraničních papírem za cca 150 €/t.

2.1.2 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

V současné době jsou reklamní letáky regulovány zákonem č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy. Tento zákon zakazuje šíření nevyžádané reklamy v listinné podobě, pokud adresáta obtěžuje, dále pak reguluje zejména obsah dané reklamy. Více nejsou reklamní letáky regulovány a ročně jich jsou tištěny miliardy, kde většina z nich končí jako součást odpadu odloženého v modrých nádobách na odpad, jejichž likvidaci z velké části financují obce, případně jako jakou součást paliva.

Reklamním letákem je papírový výrobek obsahující sdělení, jehož předmětem je propagace nebo nabídka služeb nebo nabídka zboží, který není součástí jiného výrobku, neplní jinou funkci než propagaci zboží nebo služeb a který je určen k bezplatnému předání konečnému uživateli.

2.1.3 Identifikace dotčených subjektů

- a) podnikatelské subjekty, požadující reklamu v listinné podobě,
- b) tiskárny a distributoři (podnikatelské subjekty),
- c) občané,
- d) obce,
- e) Česká pošta s.p.,
- f) kontrolní orgány (ČIŽP, ČOI).

2.1.4 Popis cílového stavu

Hlavním cílem je kompenzace nákladů obcí spojených s úklidem letáků, které nejsou odloženy do tříděného komunálního odpadu. Dále snížení nákladů na likvidaci letáků končících v tříděném odpadu. Vedlejším efektem může být ovlivnění produkce reklamních letáků, jejichž tisk a následná distribuce v době elektronické zbytečně zatěžuje životní prostředí. V rámci nastavení poplatku je však nutné neopomenout fakt, že papír pro tisk reklamních letáků, na rozdíl od jiných komodit v modrých popelnicích, je 100% recyklovatelný a výhodně obchodovatelný, je tak vyhledávanou surovinou.

2.1.5 Zhodnocení rizika

V případě, že nebude tento tisk regulován a za jeho likvidaci nebude finančně odpovědný ten, kdo daný materiál uvádí do oběhu, tak na to budou nadále doplácet rozpočty obcí jako doposud, tzv. znečišťovatel platí.

2.2 Návrh variant řešení

2.2.1 Varianta 0 – současný stav (bez regulace reklamních letáků)

Ponechání současného stavu, kdy není leták legislativně ukotven a není tak za něj hrazen poplatek za sběr a likvidaci.

2.2.2 Varianta 1 – zahrnutí reklamních letáků do kolektivního systému

Varianta 1 představuje legislativní uchopení letáku jako obalu, tzn. zahrnutí uvádění na trh reklamních letáků (tisk a distribuce, dovoz apod.) do kolektivního systému (v rámci autorizované obalové společnosti), tzn. prakticky zavedení poplatku skrz kolektivní systém, který bude sloužit na uhrazení nákladů za sběr a likvidaci letáků obcemi.

Tiskárna, distributor

V souvislosti se zavedením poplatku za tisk a distribuci letáků předpokládáme, že:

- bude mít povinnost se přihlásit u AOS stejně jako původci obalových materiálů,
- hradit poplatky vztažené k hmotnosti uvedené na trh,
- nebude pro ně platit, že na požádání musí předložit kontrolním orgánům technickou dokumentaci nezbytnou k prokázání splnění povinností ohledně obsahu těžkých kovů, že je vyroben v souladu s harmonizovanými technickými normami atd., a průkazně o tom informovat své odběratele.

Kontrolní činnost

- všechny povinnosti vyplývající z novely zákona budou v rámci své činnosti kontrolovat ČIŽP a ČOI.

2.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů

Identifikace nákladů a přínosů

2.3.1 Varianta 0 – současný stav (bez regulace reklamních letáků)

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Současný stav představuje přínosy pro Českou poštu s.p., která se zabývá tiskem a roznosem reklamních letáků.

Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR

Nepředpokládáme dopady na mezinárodní konkurenceschopnost České republiky.

Dopady na podnikatelské prostředí

Ročně se v České republice vytiskne a roznese více jak 2 miliardy letáků, které pro tiskárny a distributory představují přínosy v řádech 2–8 mld. Kč. Cena je závislá na gramáži a pohybuje se v rozmezí cca 1–4 Kč/leták (2–100 g). Mezi těmito subjekty jsou jak velké podniky jako PNS, Česká pošta s.p., ale také menší distributoři. Výrobci pak uvedou letáky do oběhu a tím pro ně veškerá zodpovědnost končí.

Letáky v současné době obchodníci používají na akční zboží, které nakoupily za výhodnou cenu, na sezónní výprodeje u zboží, které již nemohou vrátit výrobci a nemají možnost ho

skladovat, zajímavé zboží, kterým se pokouší natáhnout lidi do svého obchodu. Základním cílem je přetáhnout zákazníka do svého obchodu.

V minulosti obchodníci používali primárně papírové letáky, ale i s postupným zdražením vstupních materiálů dochází postupně k digitalizaci. Zejména s rozvojem chytrých telefonů se nabídka obchodních společností přesouvá z papíru do elektronické podoby.

Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky

Likvidace letáků představuje náklady pro obecní rozpočty.

- úklid veřejných prostranství,
- likvidace odpadu v rámci tříděného sběru papíru.

Náklady na úklid veřejných prostranství nejsou dostupné, protože úklid v obcích probíhá různě. Roční náklady na likvidaci cca 33 tis. t letáků a katalogů v rámci likvidace tříděného sběru papíru odhadujeme ve výši cca 176 mil. Kč.

Tabulka 31: Odhad nákladů na likvidaci letáků a katalogů (zdroj: EKO-KOM)

Množství separovaného papíru v obcích (t/rok)	240 000
Zastoupení letáků a katalogů v separovaném papíru (%)	13,8
Průměrné náklady na likvidaci papíru (Kč/t)	5 327
Odhad celkových nákladů na likvidaci letáků a katalogů (Kč/rok)	176 430 240

Sociální dopady, dopady na rodiny, dopady na spotřebitele

Ze studie z roku 2015, která byla zpracována na Mendelově univerzitě vyplývá, že 66 % z dotázaných považovalo tištěné reklamní dokumenty za důležitý faktor pro výběr zboží v rámci nákupního chování. V této době také průměrný respondent považoval akční letáky za velmi důležité a zároveň méně důležité reklamní sdělení na internetu. Od roku 2015 se ale preference spotřebitelů výrazně změnily, zatímco v roce 2020 využívalo reklamní materiály před nákupem potravin prostřednictvím mobilních aplikací pouze 24 % lidí, v letošním roce poprvé leták ztratil prvenství (54 % obyvatel využívá mobilní aplikace, 56 % využívá letáky). Pokles zájmů letáku se vysvětluje technologickým pokrokem a změnou životního stylu a zároveň snížením nákladů obchodníkům. Proto obchodníci postupně omezují tištění letáků a některé řetězce zcela zrušily jejich roznášení. I Navzdory rostoucímu zájmu o mobilní aplikace, jsou pro 54 % lidí papírové reklamní sdělení stále důležité V současné době při vysokých cenách potravin se změnilo nákupní chování spotřebitelů. Zákazníci nakupují převážně akční zboží - např. 60 % potravin se prodá ve slevě. Jaký přímý vliv na to má zrovna tištění leták, je v současné době diskutabilní, ale stále pro více než 50 % je důležitý. Předpokládá se, že sociálně slabší se orientují zejména podle tištěných letáků a nakupují především ve slevách, pro ně je leták stěžejní.

Dopady na životní prostředí

- Přínosy
- žádné
- Náklady
- plýtvání papírem, potažmo dřevní hmotou, velká spotřeba vody a energií, bez ohledu na 100 % recyklaci letáků,

- znečišťování domů a životního prostředí poletujícími letáky,
- dopady na životní prostředí spojené s dopravou a recyklací reklamních letáků a katalogů, které v tříděném odpadu představují cca 13,8 % z celkového objemu papíru.

Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů

Současný stav představuje pouze dopady, které souvisejí s uplatněním mužů a žen na trhu práce. V oblasti administrativy má větší dopady na ženy, v případě technických zaměstnání (popelář apod.) má větší dopady na muže.

Dopady na výkon státní statistické služby

Nepředpokládáme dopady na výkon státní statistické služby.

Zhodnocení korupčních rizik

Nepředpokládáme žádná korupční rizika.

Dopady na bezpečnost nebo obranu státu

Nepředpokládáme dopady na bezpečnost a obranu státu.

2.3.2 Varianta 1 – zahrnutí reklamních letáků do kolektivního systému

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Nepředpokládáme dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty.

Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR

Nepředpokládáme dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR.

Dopady na podnikatelské prostředí

Výrobci letáků uvádí ohrožení snížení počtu zakázek, tj. propouštění, deklarují rovněž, že určitá skupina obyvatel tento zdroj informací považuje za důležitý. Již v současné době se některé řetězce po ukončení distribuce letáků k této činnosti vrátily, protože jim to přivádí určitou skupinu obyvatel, která těmto subjektům generuje zisky.

V současné době již většina velkých nákupních řetězců má digitální formu, a i na dále počítají s postupným přechodem veškerých nabídek přechodem do digitální formy i s ohledem na stárnutí populace, která již v současné době používá chytré telefony, a tak bude moci různé nabídky využít v elektronické podobě. Celkové dopady však není možné vyčíslit, předpokládáme, že výše poplatku bude stanovena jako u ostatních komodit obalového materiálu.

Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky

Snížení nákladů na svoz a likvidaci reklamních letáků, které využívá cca 30 % obyvatel, které v případě kompletního zrušení reklamních letáků a katalogů by představovala úsporu ve výši cca 176 mil. Kč za separaci a likvidaci tohoto materiálu a další úsporou by bylo snížení nákladů za úklid na veřejných prostranstvích.

Sociální dopady, dopady na rodiny, dopady na spotřebitele

Novela zákona přinese navýšení nákladů na tištěné letáky další přesun nabídky obchodních společností do elektronické podoby, tj. zejména do různých mobilních aplikací. Tyto nabídky jsou tak závislé na technologickém vybavení obyvatel, zejména chytrých telefonů, které v současné době nevlastní cca 23 % obyvatel důchodového věku. Jedná se o skupinu obyvatel, která nejvíce tyto nabídky využívá a tím i šetří své příjmy. Jde o specifickou skupinu zákazníků, které mají čas obcházet obchody, v některých městech neplatí za dopravu atd. Předpokládáme však, že obchodní společnosti si najdou nějakou cestu, jak tyto osoby informovat a přilákat je za svým zbožím. Také se jedná o přechodnou dobu cca 10 let, než do důchodového věku se dostanou osoby, které již v současné době běžně používají chytrý telefon včetně aplikací obchodních společností. Každopádně přechod na plně digitální formu bude velmi pozvolný a je plně v kompetenci obchodních řetězců.

Snížení počtu pracovních míst v případě, že dojde ke snížení objemu tištěné reklamy a její distribuce, jak uvádějí řetězce, je diskutabilní. V inzertech na internetu se tato pracovní místa s pružnou pracovní dobou o rozsahu 20 hodin týdně nabízejí za částku cca 10 tis. Kč měsíčně. Náplní práce je pak příjem letáků od dopravce a kontrola jejich počtu, příprava letáků k roznosu, roznos letáků ve svěřené lokalitě do poštovních nebo hromadných schránek či na odkladná místa, potvrzení ukončení roznosu e-mailem nebo telefonem. V současné době je těchto pracovních míst k nalezení dostatek. Dopady na zaměstnanost můžou nastat pouze v případě, že se tiskárnám propadnou objemy objednávek a budou nuceni propouštět.

Dopady na životní prostředí

Přínosem pro životní prostředí je každý výrobek, který nevznikne. To znamená, že každý leták či katalog, který nebude vytištěn je pozitivum pro životní prostředí (dřevní hmota, recyklovaný papír, výroba inkoustu, spotřeba energie, spotřeba vody atd.).

Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů

Navržený stav představuje pouze dopady, které souvisejí s uplatněním mužů a žen na trhu práce. V oblasti administrativy má větší dopady na ženy, v případě technických zaměstnání má větší dopady na muže.

Dopady na výkon státní statistické služby

Nepředpokládáme dopady na výkon státní statistické služby.

Korupční rizika

Nepředpokládáme žádná korupční rizika.

Dopady na bezpečnost nebo obranu státu

Nepředpokládáme dopady na bezpečnost a obranu státu.

2.3.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 32: Porovnání nákladů a přínosů

Varianta	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 0	Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			

	příjmy z tisku a distribuce letáků (daně, odvody)	*		
Dopady na podnikatelské prostředí				
	příjmy z nalákání zákazníků do obchodů	* až **		
Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky				
	příjmy z prodeje na recyklaci	až 150 EUR/t	náklady na separaci a likvidaci letáků	až 176 mil. Kč ročně
Sociální dopady, dopady na rodiny				
	úspora při nákupu pro určité skupiny obyvatel	**	nepořádek v okolí domů	**
Dopady na spotřebitele				
	úspora při nákupu	**		
Dopady na životní prostředí				
			plytvání papírem, dřevní hmotou, energiemi atd.	***
Varianta	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 1	Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
			pokles příjmů podniku Česká pošta s.p.	*
			pokles příjmů v souvislosti se snížením objemu tisku	*
	Dopady na podnikatelské prostředí			

			navýšení nákladů na distribuci letáků	*
Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky				
snížení nákladů separaci a likvidaci letáků, úklid	až 176 mil. Kč ročně		snížení příjmů z prodeje na recyklaci	až 150 EUR/t
Sociální dopady, dopady na rodiny				
snížení obtěžující reklamy nepořádku kolem domů	a	**	horší dostupnost o akčních cenách pro určité skupiny obyvatel	*
Dopady na spotřebitele				
			horší dostupnost o akčních cenách pro určité skupiny obyvatel	*
Dopady na životní prostředí				
snížení spotřeby surovin energií	a	***		
- bez dopadů, * velmi nízké, ** nízké, *** střední, **** vysoké, ***** velmi vysoké				

U některých identifikovaných dopadů není možné kvantifikovat jejich konkrétní výši z důvodu nedostupnosti relevantních dat anebo nemožnosti odhadnout a vyčíslit budoucí chování dotčených subjektů. V takové situaci Závěrečná zpráva RIA tyto dopady vyhodnocuje kvalitativně formou slovního popisu a odstupňováním předpokládané a konzultované míry dopadu pomocí ordinální škály, která je pouze zjednodušeným souhrnem celého hodnocení dopadů regulace RIA. Symboly označují předpokládanou míru dopadu navrhované změny, která byla v procesu konzultací vyhodnocena v míře od velmi nízkého očekávaného dopadu (*) po velmi vysoký (*****).

2.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

- 1. Varianta 1 – zahrnutí reklamních letáků do kolektivního systému**
2. Varianta 0 – současný stav (bez regulace reklamních letáků)

Po zvážení nákladů a přínosů byla zvolena varianta 1, která stanovuje, že za obaly se považují také reklamní letáky. Reklamní letáky končí v tříděném komunálním odpadu

(„modrých kontejnerech“) s ostatními obalovými materiály, kde tvoří cca 14 % jejich obsahu. Za reklamní letáky ovšem nejsou hrazeny recyklační poplatky. Jedná se tak o případ tzv. freeridingu, kdy za zpracování odpadu hradí náklady někdo jiný (obce ze svých rozpočtů) než ten, kdo by za daný výrobek měl být odpovědný (ten, kdo jej vyrobil či si jej nechal vyrobit, podle tzv. principu rozšířené odpovědnosti výrobce). Varianta 1 situaci napravuje, když stanovuje, že stejně jako v případě obalů jsou za reklamní letáky odpovědné osoby, které je uvádí na trh nebo do oběhu. V současné době obchodní řetězce omezují distribuci letáků, jedná se nicméně o stále hojně využívanou metodu propagace zboží a služeb. Tento krok by měl vést k omezení distribuce letáků a přechodu k on-line propagaci či využití principu znečišťovatel platí. Varianta 1 přináší úsporu materiálu a energií a dále pak i úsporu obecním rozpočtům, které nyní hradí úklid, separaci a likvidaci reklamních letáků, které jsou kolikrát v obecních nádobách odloženy nedotknuté.

3 Nápojové kartony

3.1 Důvod předložení a cíle

3.1.1 Definice problému

Nápojové kartony v České republice již používáme více jak 65 let a od roku 2003 je na základě pilotního projektu i třídíme, někde společně s plasty a někde odděleně. Bohužel však neklademe důraz na cíle sběru a recyklaci jako u ostatních materiálů (papír a lepenka, železo, dřevo, plast) a celkově je sběr na úrovni 25 % a celková recyklace pouze cca 20 % z celkové roční produkce pohybující se kolem 17,5 tis. tun ročně. (zdroj: Tetra Pak, EKO-KOM)

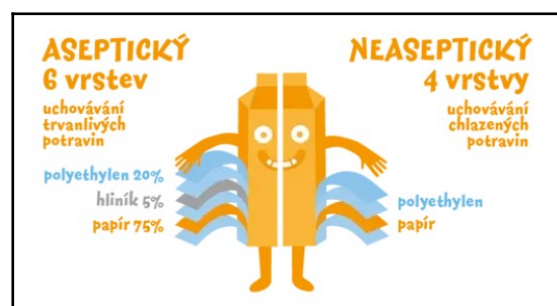
Nápojový karton, lidově řečeno tetrapak, je kompozitní obal vyrobený z více materiálů (papír, hliník, polyethylen) a současný zákon o obalech nestanovuje cíle pro jeho sběr a využití. V rámci vykazování využití odpadního nápojového kartonu se na něj nenahlíží komplexně, ale dle jednotlivých složek. Z tohoto důvodu není ani žádný tlak na řádný sběr a recyklaci jako u ostatních obalů.

Existují postupy recyklace materiálů, ze kterých se kompozitní nápojový karton skládá, v některých postupech se jedná o downcycling a uložení materiálu do výrobků jako izolační desky, avšak nápojový karton lze rovněž rozdělit na jednotlivé složky, které se následně mohou zpracovávat odděleně a přispívat k oběhovosti komodit v obalovém průmyslu.

Složení nápojového kartonu

Nápojový karton, například obal od - džusu, trvanlivého mléka, kefíru, smetany, vína - je složen z několika vrstev:

- papír - 70 až 85 % - díky němu je karton pevný a odolný,
- plast - polyethylen 20 % - je nepropustný pro vodu i mikroorganismy,
- hliník - 5 % - chrání obsah před světlem, kyslíkem a bakteriemi.

Obrázek 20: Složení (www.kamsnapojacem.cz)

Nápojové kartony se podle složení dělí na dva druhy:

- obaly aseptické - obsahují hliníkovou fólii - používané pro uchování trvanlivých výrobků bez použití konzervantů a lednic,
- obaly neaseptické - bez hliníkové fólie - slouží pro pasterované nápoje a potraviny.

Způsoby třídění nápojového kartonu

V České republice je mnoho způsobů, jak naložit s nepotřebným nápojovým kartonem. Různé způsoby napříč kraji či obcemi mohou vést i k tomu, že mnoho lidí nápojový karton radši hodí do směsného odpadu, než aby zkoumal odpadní nádoby, hledal tu správnou nálepku apod. Sběr nápojových kartonů může probíhat:

- samostatně (velká města – cca 1 % obcí, ale cca 35 % obyvatel),
- multikomoditně (papír, plast, nápojový karton),
- s papírem,
- s plastem (cca v 85 % obcí).

Obrázek 21: Nálepka (EKO-KOM a.s.)

Recyklace nápojového kartonu

V současné době jsou tři způsoby recyklace, každá funguje na jiném principu a využití daného materiálu:

- papírová část – v papírnách prostřednictvím rozdrčení a rozvláknění dochází k oddělení papíru, který je využíván při výrobě dalších papírových výrobků (zbylý materiál PE a hliník slouží jako palivo), Bělá pod Bezdězem, Žimovice, Brno,
- jednotlivé složky – společnost Plastigram v Sokolově s patentovanou technologií na separaci plastu a hliníku,
- stavební desky – alternativa dřevovláknitých a sádrokartonových prvků, v nábytkářském průmyslu pak snadno nahradí MDF, HDF i OSB desky Packwall (Flexibau), Sebrané kartony se vyperou, rozdrťí na drobné kousky, vysuší a mechanicko-tepelnou úpravou se z nich následně vyrábí stavební a izolační desky.

Recyklované materiály je možné využít pro výrobu nových nápojových obalů, ale jelikož do nápojového kartonu se balí hlavně mléko, tak to není možné z důvodu přísných požadavků na styk s potravinou (FSA). (Zdroj: EKO-KOM, Tetra Pak)

3.1.2 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Nápojový karton nemá svou definici v zákoně o obalech, je obsažen v definici „nádoba na nápoje“, přestože je obalem již více jak 65 let a nejsou tak stanoveny ani cíle pro sběr a recyklaci.

3.1.3 Identifikace dotčených subjektů

- výrobci „kartonových“ obalů,
- výrobci nápojů a potravin plněných do „kartonových“ obalů,
- spotřebitelé,
- obce,
- zpracovatelský průmysl.

3.1.4 Popis cílového stavu

Hlavním cílem je nastavení cílů sběru a recyklace jako u ostatních obalů a tím dosažení navýšení sběru a recyklace a následná úspora primárních surovin. Cílem je zajištění oběhovosti těchto obalů a snížení množství skládkovaného nebo energeticky využívaného komunálního odpadu.

3.1.5 Zhodnocení rizika

V případě, že nebudou všechny druhy nápojových obalů uchopeny zákonem o obalech v oblasti nastavení cílů sběru a recyklace, bude nadále docházet k nedostatečnému třídění a recyklaci a tím i k navyšování spotřeby primárních surovin ve výrobě různých druhů výrobků a navyšování odpadu, který končí ve spalovnách nebo skládkách.

3.2 Návrh variant řešení

3.2.1 Varianta 0 – současný stav (bez stanovení cílů pro sběr a recyklaci)

Ponechání současného stavu, kdy nápojový karton nemá svoji definici v zákoně o obalech, je obsažen v definici „nádobu na nápoje“, přestože je obalem již více jak 65 let a nejsou tak stanoveny ani cíle pro sběr a recyklaci.

3.2.2 Varianta 1 – stanovení cílů pro sběr a recyklaci

Regulace nápojového kartonu zákonem o obalech:

- nápojovým kartonem je vícevrstvý kompozitní obal obsahující papír a plast, popřípadě hliník, sloužící k uchování nápojů nebo potravin tekuté či polotekuté konzistence, zejména mléka nebo mléčných výrobků, džusů, pyré nebo vína,
- cíl zpětného odběru v letech 2030 a násl. ve výši 60 % z množství uvedeného na trh (tj. cca 10,7 tis. t/ročně),
- cíl recyklace v letech 2030–2034 ve výši 55 % z množství uvedeného na trh (tj. cca 9,9 tis. t/ročně) a od roku 2035 ve výši 60 %.

3.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů

Identifikace nákladů a přínosů

3.3.1 Varianta 0 – současný stav (bez stanovení cílů pro sběr a recyklaci)

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Současný stav představuje příjmy spojené se sběrem a recyklací nápojových kartonů (svozové společnosti, třídící linky, recyklace – nákup zboží a materiálu, zaměstnanost). Mezi náklady lze zařadit i různé dotace jako například dotace ve výši 30,015 mil. Kč v letech 2019–2023, kterou čerpala společnost Plastigram Industries v programu Inovace z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK).

Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR

Nepředpokládáme dopady na mezinárodní konkurenceschopnost České republiky.

Dopady na podnikatelské prostředí

Sběrem a recyklací nápojových kartonů se v současné době zabývají v podnikatelském prostředí svozové společnosti, třídící linky, recyklační střediska (Packwall Milevsko, Plastigram Sokolov). Mezi výrobce uvádějící na trh nápojové kartony pak řadíme Tetra Pak, Elopak a SIG Combiblock.

Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky

V současné době se sebere cca 4,5 tis. tun nápojových kartonů prostřednictvím sběrných nádob (samostatně, s plastem, s papírem). Průměrné náklady na svoz papíru byly v roce 2022 ve výši 6 069 Kč/t a za svoz plastu 9 422 Kč/t, jelikož je většinou nápojový karton sbírán v mnoha obcích společně s plastem, tak pro odhad nákladů budeme požívat hodnotu 9 000 Kč/t (zdroj: Ekokom, 2022).

Tabulka 33: Odhad nákladů obcí – současný stav

Odhad nákladů obcí - současný stav	
Průměrné náklady na sběr a svoz NK (Kč/t)	9 000
Množství NK, které jsou sebrány odděleně (t)	4 500
Náklady na sběr NK (Kč)	40 500 000
Průměrné náklady na sběr a svoz NK (Kč/t)	3 466
Množství NK, které končí mimo systém sběru (t)	13 000
Náklady na sběr NK v rámci SKO (Kč)	45 058 000
Celkové náklady obcí na sběr a svoz NK (Kč/rok)	85 558 000

Sociální dopady, dopady na rodiny, dopady na spotřebitele

Současný stav, kdy není legislativně uchopen nápojový karton, může vést i k tomu, že chybí informovanost obyvatel a tím nesprávné nakládání s tímto obalem a velká část tak končí mimo místa zpětného odběru (oranžový kontejner, žlutý kontejner, modrý kontejner atd.). Obyvatelé nejsou v některých částech republiky informováni či motivováni.

Dopady na životní prostředí

Mezi základní dopady na životní prostředí řadíme ztrátu materiálů, které jsou využívány pro výrobu nápojových kartonů (papír, plast, hliník). Zejména ztráta velmi kvalitního papíru, jehož vlákna jsou dlouhá, a je možné ho ještě několikrát recyklovat.

Při objemu cca 17,5 tis. tun nápojových obalů:

- cca 75 % z celkového objemu je papír (cca 13 tis. tun papíru) – cca 5,2 mld. balíčků,
- recyklace cca 20 % z celkového objemu (cca 3,5 tis. tun papíru) – cca 1,4 mld. balíčků,
- hmotnost balíku papírů o gramáži 80 g/m² (500 ks) – 2,5 kg.

Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů

Současný stav nepředstavuje dopady ve vztahu k zákazu diskriminace. Nastavení cílů sběru bude mít dopady více na ženy, protože dle dostupných studií a statistik jsou ženy těmi, které více třídí odpady, oproti mužům.

Dopady na výkon státní statistické služby

Současný stav nepředstavuje dopady na výkon státní statistické služby.

Zhodnocení korupčních rizik

Nepředpokládáme žádná korupční rizika.

Dopady na bezpečnost nebo obranu státu

Nepředpokládáme dopady na bezpečnost a obranu státu.

3.3.2 Varianta 1 – současný stav (bez stanovení cílů pro sběr a recyklaci)

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Nepředpokládáme dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty.

Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR

Nepředpokládáme dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR.

Dopady na podnikatelské prostředí

Výrobci nápojových kartonů

V souvislosti se zavedením cílů samotných nápojových kartonů můžeme očekávat mírné navýšení v souvislosti s ponecháním reportingu o jednotlivých složkách (papír, plast, hliník) a celkovém množství nápojových kartonů uvedených na trh. Jelikož se jedná o standardizované výrobky, tak neočekáváme žádnou zásadní změnu. Dále pak očekáváme s navýšením nákladů obcí, že dojde k navýšení poplatků za nápojové kartony, aby mohl být celý systém sběru obcím kompenzován.

Společnosti zabývající se recyklací

V České republice jsou v současné době dvě společnosti, které se zabývají recyklací. Z konzultací vyplynulo, že jsou kapacitně schopné pokrýt (u jedné bude třeba doplnit povolení EIA) i požadované navýšení recyklace nápojových kartonů.

Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky

Níže uvedené odhady nákladů obcí jsou velmi hrubými odhady. Do finálních nákladů vstupuje mnoho proměnných jako například:

- náklady na likvidaci SKO – skládka, spalovna,
- náklady na sběr a třídění,
- aktuální poptávka po surovinách a jejich cena atd.

Každopádně výrobci produktů uvádějící na trh nápojové kartony jsou si vědomi možného nárůstu poplatků za vyšší sběr a recyklaci, které následně budou muset pokrýt tyto zvýšené náklady obcím.

Tabulka 34: Odhad nákladů obcí při stanovení cílů

Odhady nákladů obcí při stanovení cíle 70 %		Odhady nákladů obcí při stanovení cíle 90 %	
Průměrné náklady na sběr a svoz NK (Kč/t)	9 000	Průměrné náklady na sběr a svoz NK (Kč/t)	9 000
Množství NK, které jsou sebrány odděleně (t)	12 250	Množství NK, které jsou sebrány odděleně (t)	15 750
Náklady na sběr NK (Kč)	110 250 000	Náklady na sběr NK (Kč)	141 750 000
Průměrné náklady na sběr a svoz NK (Kč/t)	3 466	Průměrné náklady na sběr a svoz NK (Kč/t)	3 466
Množství NK, které končí mimo systém sběru (t)	5 250	Množství NK, které končí mimo systém sběru (t)	1 750
Náklady na sběr NK v rámci SKO (Kč)	18 196 500	Náklady na sběr NK v rámci SKO (Kč)	6 065 500
Celkové náklady obcí na sběr a svoz NK (Kč/rok)	128 446 500	Celkové náklady obcí na sběr a svoz NK (Kč/rok)	147 815 500

Sociální dopady, dopady na rodiny, dopady na spotřebitele

Recyklaci nápojových kartonů v České republice v současné době zajišťují dvě společnosti. Jedna se nachází v Sokolově a jedna v Milevsku.

V souvislosti s postupným navýšením recyklačních cílů, nejdříve na 50 % a pak od roku 2030 na 70 %, předpokládáme i navýšení pracovních příležitostí.

Milevsko

- 18 235 obyvatel v roce 2020, podíl nezaměstnanosti 2,7 %.

Obrázek 22: Vyznačení oblasti ORP Milevsko (Wikipedie)

Sokolov

- 85 964 obyvatel v roce 2023, podíl nezaměstnanosti 4,6 %

Obrázek 23: Vyznačení oblasti ORP Sokolov (Wikipedie)

Dopady na životní prostředí

Nastavení cílů sběru, a hlavně recyklace s sebou přináší úsporu primárních zdrojů.

Při objemu cca 17,5 tis. tun nápojových obalů:

Tabulka 35: Sběr a svoz materiálu dle stanovených cílů

Cíle sběru a recyklace NK (tun)		2025-2029		od 2030	
		sběr (%)	recyklace (%)	sběr (%)	recyklace (%)
Nápojový karton	100%	70	50	90	70
Papír (75 %)	13 125	9 188	6 563	11 813	9 188
Plast (20 %)	3 500	2 450	1 750	3 150	2 450
Hliník (5 %)	875	613	438	788	613
Celkem	17 500	12 250	8 750	15 750	12 250

Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů

Návrh představuje pouze dopady, které souvisejí s uplatněním mužů a žen na trhu práce. V oblasti administrativy má větší dopady na ženy, v případě technických zaměstnání bude mít více dopadů na muže.

Lze očekávat, že návrh bude mít odlišný dopad na ženy a muže. Vzhledem k tomu, že ženy tráví v průměru více času domácími pracemi (mezi něž se řadí také nakládání s odpady) než muži, ženy tak pravděpodobně budou častěji zodpovědné za odnášení nápojových kartonů do sběrných míst.

Návrh bude mít dopady na vnitřní fungování aktérů v oblasti odpadového hospodářství zaměstnávající ženy a muže na různých pozicích (od pracovníků a pracovníc na třídících linkách až po manažery a manažerky na vedoucích pozicích). I přes automatizované procesy třídění je nutná asistence pracovníků a pracovníc na třídících linkách a zpracovatelském průmyslu.

Dopady na výkon státní statistické služby

Nepředpokládáme dopady na výkon státní statistické služby.

Korupční rizika

Nepředpokládáme žádná korupční rizika.

Dopady na bezpečnost nebo obranu státu

Nepředpokládáme dopady na bezpečnost a obranu státu.

3.3.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 36: Porovnání nákladů a přínosů

Varianta	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 0	Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
			dotace Plastigram (2019-2023)	30,015 mil. Kč
	Dopady na podnikatelské prostředí			
			nevytížené recyklační technologie	**
	Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky			
			náklady na likvidaci NK ve směsném odpadu	**
	Dopady na životní prostředí			
			ztráta surovin (zejména kvalitního papíru s dlouhými vlákny)	****
Varianta 1	Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	příjmy v souvislosti s navýšením pracovních míst	*		
	Dopady na podnikatelské prostředí			
	zvýšení využitelnosti zpracovatelských kapacit	***	poplatky EKO-KOMu za NK jako obalový materiál	*
	Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky			
	kompence sběru a svozu poplatky	**	navýšení nákladů za sběr a svoz	cca 40-50 %
	Sociální dopady, dopady na rodiny			
	nová pracovní místa	*		
	Dopady na spotřebitele			
			promítnutí poplatku do cen	*
	Dopady na životní prostředí			
úspora promárních surovin	****			

- bez dopadů, * velmi nízké, ** nízké, *** střední, **** vysoké, ***** velmi vysoké

U některých identifikovaných dopadů není možné kvantifikovat jejich konkrétní výši z důvodu nedostupnosti relevantních dat anebo nemožnosti odhadnout a vyčíslit budoucí chování dotčených subjektů. V takové situaci Závěrečná zpráva RIA tyto dopady vyhodnocuje kvalitativně formou slovního popisu a odstupňování předpokládané a konzultované míry dopadu pomocí ordinální škály, která je pouze zjednodušeným souhrnem celého hodnocení dopadů regulace RIA. Symboly označují předpokládanou míru dopadu navrhované změny, která byla v procesu konzultací vyhodnocena v míře od velmi nízkého očekávaného dopadu (*) po velmi vysoký (*****).

3.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

- 1. Varianta 1 – stanovení cílů pro sběr a recyklaci**
2. Varianta 0 – současný stav (bez stanovení cílů pro sběr a recyklaci)

Byla zvolena Varianta 1, která přináší úsporu primárního materiálu a energií a dále pak i úsporu obecních rozpočtů, které nyní hradí náklady na sběr, separaci a likvidaci nápojových kartonů. Současně dojde k podpoře rozvoje recyklačního průmyslu a oběhového hospodářství v ČR.

4 Implementace doporučené varianty a vynucování

Orgány, které se podílejí na implementaci a vynucování navrhované právní úpravy legislativy v oblasti zákona o obalech jsou:

- a) MŽP – ústřední správní úřad v oblasti nakládání s obaly a odpady z obalů,
- b) MPO – vydává stanovisko k žádosti o vydání rozhodnutí o autorizaci,
- c) ČOI – kontroluje zajištění zpětného odběru osobami, které uvádějí obaly na trh nebo do oběhu prodejem spotřebiteli,
- d) SZPI – kontroluje plnění povinností týkajících se prevence, uvádění obalů na trh nebo do oběhu, jejich označování a opakovaného použití v případě obalů, které přicházejí do přímého styku s potravinami,
- e) ČIŽP – kontroluje dodržování tohoto zákona právníckými osobami, podnikajícími fyzickými osobami a obcemi, s výjimkou oblastí, v nichž kontrolu vykonává jiný z uvedených orgánů státní správy, udělují sankce za přestupky,
- f) Celní úřady – kontrolují, zda obaly nebo obalové prostředky dovážené do České republiky nebo přepravované z členských států EU do ČR splňují požadavky tohoto zákona

Vynucování zákona o obalech

Novela zavádí nové povinnosti v rámci rozšířené zodpovědnosti výrobců jednorázových nápojových obalů (povinnost uzavřít smlouvu s operátorem zálohového systému, označovat zálohovaný obal, dodržet finanční toky související s účastí v zálohovém systému, vést evidenci a odděleně účtovat zálohu, dosáhnout minimální úrovně sběru odpadu ze zálohovaných obalů), některé nové povinnosti ovšem dopadají i na další subjekty účastníci se hodnotového řetězce, jako jsou prodejci nápojů v zálohovaných jednorázových obalech a subjekty zajišťující zpětný odběr zálohovaných odpadních obalů, které nutně nemusí být shodnými subjekty (zajištění zpětného odběru obalů, registrace místa odběru u operátora, předání zpětně odebraných obalů určené osobě). Důsledkem těchto změn je komplexní přepracování ustanovení o přestupcích v § 44 až § 45a.

Rozsah horních hranic pokut za přestupky právníckých a podnikajících fyzických osob uvádějících obaly nebo obalové prostředky na trh nebo do oběhu je v rozmezí 500 000 Kč až 15 000 000 Kč, což oproti stávající úpravě znamená v některých případech navýšení. Sankce za nedodržení minimální úrovně zpětného odběru zůstává zachována.

Významným rozšířením působnosti novely zákona o obalech je rovněž vznik právnícké osoby operátora zálohového systému, zodpovědného za efektivní nastavení výkonu

zálohového systému, tak aby byly efektivně dosahovány potřebné, v čase rostoucí, úrovně sběru zálohovaných obalů dle evropských cílů se zohledněním skutečnosti, že do systému povinného zálohování nejsou zahrnuty plastové lahve od některých nápojů (mléko a mléčné nápoje).

Přestupky autorizované obalové společnosti se pohybují rovněž v rozmezí maximálně 500 000 Kč až 15 000 000 Kč, což oproti stávající úpravě znamená v některých případech navýšení. Sankce za nedodržení minimální úrovně zpětného odběru zůstává zachována. Pro operátora zálohového systému pak platí specifický výčet přestupků, u kterých je nejvyšší pokuta stanovena až na 15 000 000 Kč. Nedosažení minimální úrovně zpětného odběru odpadu z vybraných zálohovaných jednorázových obalů může být sankcionováno do výše stanovené jako součin hmotnosti odpadu z vybraných zálohovaných jednorázových obalů vyjádřené v tunách chybějící k dosažení stanovené minimální úrovně zpětného odběru odpadu z vybraných zálohovaných jednorázových obalů a částky 200 000 Kč.

5 Přezkum účinnosti regulace

Přezkum účinnosti regulace provede Ministerstvo životního prostředí do 5 let ode dne účinnosti navrhované právní úpravy.

Budou sledovány zejména následující ukazatele dle aktuálně dostupných hodnot (viz tabulky v bodě 1.2 Definice problému):

- a) Úroveň sběru odpadních plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje ve vztahu k povinným cílům dle legislativy EU a úroveň jejich recyklace (ověření principu bottle-to bottle, can- to-can),
- b) obsah recyklátu v nových plastových nápojových lahvích,
- c) Udělení sankcí za přestupky povinných osob v rámci celého systému povinného zálohování (operátor zálohového systému, výrobci nápojů v zálohovaných obalech, poslední prodejci, popř. jiné subjekty uvádějící nápoje na trh či do oběhu, provozovatelé sběrných míst, dopravci),

a následně bude vyhodnoceno, jestli došlo k optimálnímu nastavení parametrů zálohového systému pro jednorázové nápojové obaly. Data budou získána prostřednictvím operátora zálohového systému, České inspekce životního prostředí a České obchodní inspekce.

6 Konzultace a zdroje dat

Data a informace uvedené v Závěrečné zprávě vycházejí z podkladů odboru odpadů, účasti na kulatých stolech dotčených subjektů konaných v období listopad 2022 až srpen 2023, komunikaci se slovenskou stranou a dalších dostupných dokumentech či osobním seznámením s recyklací nápojových obalů v provozovně PETKA CZ či pilotním projektu na prodejně Lidl na Lhotce či v prodejně Kaufland Česká republika Na Vypichu.

Kompletní návrh novely zákona prošel standardním připomínkovým řízením na přelomu roku 2023 a 2024 a konferenčním vypořádáním dne 11. dubna 2024. Na základě připomínek byl upraven či doplněn zejména v těchto oblastech:

- zkušenosti ze zahraničí, zejména Slovenska,
- dopady na Českou obchodní inspekci včetně financování,

- dopady na obce (kalkulačka atd.),
- dopady na podnikatelské subjekty (výrobci obalů, prodejci),
- dopady na životní prostředí,
- aktualizace dat (obaly, letáky) aj.

V rámci legislativního procesu byl materiál prostudován Komisí RIA, která k němu vyjádřila své připomínky, poznatky a doporučení dne 12. 7. 2024. Jednalo se zejména o:

- upřesnění definice problému, cíle a rizika,
- aktualizace číselných hodnot, které se v průběhu legislativního procesu měnily,
- dopady na občany,
- upřesnění výběru velikosti prodejní plochy,
- srozumitelnější porovnání variant s ohledem na dostupná data,
- další drobné zpřesnění a doplnění informací či dostupných dat.

1. Kolektiv CETA. *Dopady zavedení zálohového systému nápojových obalů na obce a města – ekonomická analýza*. Praha: CETA, září 2022. 39 s.
2. ROD. A., PETERKA P., SCHWARZ J. *Studie dopadů zavedení zálohového systému na nápojové obaly z PET*. Praha: CETA, 2019. 103 s.
3. SOCR ČR. *Výsledky dotazníkového šetření: Náklady zálohového systému na PET a plechovky pohledem maloobchodu*. Praha: SOCR ČR, 31. 1. 2023. 26 s.
4. SOCR ČR. *Tisková zpráva*. Praha: SOCR ČR, 31. 1. 2023. 26 s.
5. *Slovensko – Wikipedie*. [online]. Wikipedie, poslední změna: 27. 2. 2023 [cit. 3. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.rehau.com/cz-cs/faq-ke-kvalite-pitne-vody>
6. *Německo – Wikipedie*. [online]. Wikipedie, poslední změna: 5. 3. 2023 [cit. 6. 3. 2023]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/N%C4%9Bmecko>
7. *Chorvatsko – Wikipedie*. [online]. Wikipedie, poslední změna: 1. 3. 2023 [cit. 3. 3. 2023]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Chorvatsko>
8. *Slovensko – Wikipedie*. [online]. Wikipedie, poslední změna: 27. 2. 2023 [cit. 3. 3. 2023]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Slovensko>
9. *Norsko – Wikipedie*. [online]. Wikipedie, poslední změna: 4. 3. 2023 [cit. 6. 3. 2023]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Norsko>
10. *FAQ ke kvalitě pitné vody*. [online]. REHAU, 2023 [cit. 6. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.rehau.com/cz-cs/faq-ke-kvalite-pitne-vody>
11. *Infrastruktura a vybavenost obce* [online]. DATLAB, STEM, poslední změna: 2023 [cit. 5. 4. 2023]. Dostupné z: <https://kdejedobre.cz/dimension/infrastruktura>
12. *Odpadový systém door-to-door* [online]. Obec Březina, poslední změna: 2023 [cit. 27. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.obec-brezina.cz/odpadovy-denni-door-to-door/>
13. *Kontejnery na tříděný odpad jsou málokde*. [online]. EKO-KOM a.s., poslední změna: 2023 [cit. 5. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.jaktridit.cz/cz/rady-a-tipy/myty-v-oblasti-odpadu/kontejnery-na-trideny-odpad-jsou-malokde>
14. *Ztráty vody se daří dlouhodobě snižovat* [online]. Český statistický úřad, poslední změna: 22. 5. 2023 [cit. 5. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ztraty-vody-se-dlouhodobě-dari-snížovat>
15. *Jak systém funguje*. [online]. EKO-KOM a.s., poslední změna: 2023 [cit. 5. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.ekokom.cz/cz/klienti/jak-denni-funguje/>
16. *Praha má novou moderní třídící linku na plastový a kovový odpad. Zvýší tak možnosti recyklace a využití odpadů* [online]. Praha, poslední změna: 15. 9. 2022 [cit. 5. 4. 2023]. Dostupné z:

- https://portalzp.praha.eu/jnp/cz/tiskove_zpravy_z_mesta/praha_ma_novou_moderni_trid_ici_linku_na.xhtml
17. *Třídíme* [online]. EKO-KOM a.s., poslední změna: 2023 [cit. 5. 4. 2023]. Dostupné z: <https://zlinsky.trideni.cz/tridime/>
 18. *Aktuální (průměrná) cena 1kWh elektřiny* [online]. Energie 123.cz poslední změna: 2023 [cit. 12. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.energie123.cz/149lektřina/ceny-elektricke-energie/cena-1-kwh/>
 19. *Pitný režim na pracovišti. Jaké má ze zákona zaměstnavatel povinnosti při poskytování ochranných nápojů* [online]. BOZP.CZ poslední změna: 2023 [cit. 12. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.bozp.cz/aktuality/pitny-rezim-ochrann-napoje/>
 20. *Denní data dle zákona 123/1998 Sb.* [online]. Český hydrometeorologický ústav, poslední změna: 2023 [cit. 13. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.chmi.cz/historicka-data/denni/denni-data/Denni-data-dle-z.-123-1998-Sb#>
 21. *Jak udržitelný je obal Bag-in-Box?* [online]. Smurfit Kappa, poslední změna: 31. 3. 2023 [cit. 19. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.smurfitkappa.com/cz/newsroom/blog/how-sustainable-is-bag-in-box-packaging>
 22. *Emise skleníkových plynů v ČR podle sektorů detailně* [online]. Fakta o klimatu, poslední změna: 2023 [cit. 5. 5. 2023]. Dostupné z: <https://faktaoklimatu.cz/infografiky/emise-cr-detail>
 23. *Empirické důkazy vlivu CO₂ na klima detailně* [online]. Fakta o klimatu, poslední změna: 2023 [cit. 5. 5. 2023]. Dostupné z: <https://faktaoklimatu.cz/explainery/dukazy-vlivu-co2>
 24. Pišková, M. – *Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k věcnému záměru zákona o pneumatikách*. Praha: 13. 6. 2013. 34 s.
 25. *Doručování letáků* [online]. První novinová společnost a.s., poslední změna: 2023 [cit. 10. 5. 2023]. Dostupné z: <https://www.pns.cz/dorucovani-letaku>
 26. *Papírových letáků s nabídkou slev je moc, obchody je chtějí omezit* [online]. iDnes.cz, poslední změna: 29. 4. 2019 [cit. 16. 5. 2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/podniky/obchovy-omezuj-papirove-letaky.A190428_210043_ekoakcie_zaz
 27. *Průzkum: tři čtvrtiny nakupujících sledují tištěné letáky* [online]. Zboží & prodej, poslední změna: 26. 10. 2022 [cit. 16. 5. 2023]. Dostupné z: <https://www.zboziaprodej.cz/2022/10/26/pruzkum-tri-ctvrtiny-nakupujicich-sleduji-tistene-letaky/>
 28. *Česká distribuční: O papírové letáky je stále zájem, využívají je i e-shopy* [online]. Zboží & prodej, poslední změna: 26. 10. 2022 [cit. 16. 5. 2023]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2021/06/ceska-distribucni-o-papirove-letaky-je-stale-zajem-vyuzivaji-je-i-e-shopy/>
 29. *Co jste nevěděli o recyklaci papíru* [online]. Barko s.r.o., poslední změna: 2023 [cit. 16. 5. 2023]. Dostupné z: <https://druhotnesuroviny.cz/co-jste-nevedeli-o-recyklaci-papiru>
 30. *Výročná správa Správce zálohového systému 2021* [online]. Správce zálohového systému n.o., poslední změna: 2022 [cit. 2. 6. 2023]. Dostupné z: https://www.spravcazaloh.sk/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1_spr%C3%A1va_Spr%C3%A1vcu_z%C3%A1lohov%C3%A9ho_syst%C3%A9mu_2021.pdf
 31. *Struktura městské dopravy* [online]. Hlavní město Praha, poslední změna: 31. 1. 2010 [cit. 21. 6. 2023]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/doprava/mhd/struktura_mestske_dopravy.html

32. *Ekonomika odpadového hospodářství v roce 2021* [online]. EKO-KOM a.s., poslední změna: 9. 8. 2022, [cit. 17. 7. 2023]. Dostupné z: <https://www.ekokom.cz/ekonomika-odpadoveho-hospodarstvi-v-roce-2021/>
33. *Ekonomika odpadového hospodářství v roce 2022* [online]. EKO-KOM a.s., poslední změna: 4. 8. 2023, [cit. 10. 11. 2023]. Dostupné z: <https://www.ekokom.cz/ekonomika-odpadoveho-hospodarstvi-v-roce-2022/>
34. *Distributor/ka reklamních letáků – vhodné i pro OZP (Praha)* [online]. RYXOO UNIVERSAL s.r.o., poslední změna: 11. 7. 2023, [cit. 18. 7. 2023]. Dostupné z: <https://www.fajn-brigady.cz/brigady/manualni/praha-8/4432861-distributor-ka-reklamnich-letaku--vhodne-i-pro-ozp-praha/>
35. *Roznáška informačních/propagačních materiálů* [online]. Česká pošta s.o., poslední změna: 1. 2. 2020, [cit. 18. 7. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceskaposta.cz/sluzby/reklamni-a-tiskove-zasilky-cr/roznaska-propagacnich-materialu>
36. *Víčka, která vadí při pití, dostanou i minerálky* [online]. Seznam Zprávy a.s., poslední změna: 19. 7. 2023, [cit. 20. 7. 2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-byznys-rozhovory-vicka-vadi-pri-piti-kvuli-bruselu-je-dostanou-i-mineralky-rika-sef-mattoni-234216>
37. *Kolik zaplatíte? Průměrná spotřeba elektřiny v bytě a rodinném domě* [online]. ČEZ a.s., poslední změna: 2023, [cit. 29. 7. 2023]. Dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/clanky/kolik-zaplatite-prumerna-spotreba-elekriny-v-byte-a-rodinnem-dome-172940>
38. *Průzkum: Tištěné reklamní letáky čte 72 procent Čechů* [online]. Radio Prague International, Český rozhlas, poslední změna: 24. 10. 2022, [cit. 11. 8. 2023]. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/pruzkum-tistene-reklamni-letaky-cte-72-procent-cechu-8765100>
39. *Polemika: Dokážeme vysbírat 90 % PET lahví a plechovek bez záloh? II. část* [online]. Průmyslová ekologie.cz, poslední změna: 23. 2. 2023, [cit. 15. 8. 2023]. Dostupné z: <https://www.prumyslovaekologie.cz/info/polemika-dokazeme-vysbirat-90-pet-lahvi-a-plechovek-bez-zaloh-ii-část>
40. *Ekonomika odpadového hospodářství v roce 2022* [online]. EKO-KOM a.s., poslední změna: 24. 7. 2023, [cit. 14. 9. 2023]. Dostupné z: <https://www.ekokom.cz/ekonomika-odpadoveho-hospodarstvi-v-roce-2022/>
41. Kolektiv eeip. *Návrh modelu depozitního systému pro jednorázové nápojové obaly v ČR*. Praha: eeip a.s., červen 2020. 146 s.
42. *Češi pokulhávají v recyklaci nápojových kartonů. Cenné materiály končí ve spalovnách* [online]. Mafra a.s., poslední změna 20. 9. 2022, [cit. 19. 11. 2023]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/advertorial-recyklace-spalovna-karton-tetrapak-trideni_
43. *Sběr a recyklace nápojového kartonu*. Tetra Pak, poslední změna 2023, [cit. 19. 11. 2023]. Dostupné z: <https://www.tetrapak.com/en-cz/sustainability/local-pages/recyklace-a-sber-v-cr>
44. *Kam s nápojáčem*. Eufour PR, s. r. o. poslední změna 2020, [cit. 19. 11. 2023]. Dostupné z: <https://www.kamsnapojacem.cz/>
45. *The Beverage carton industry calls for a 90% mandatory collection target*, ACE aisbl, poslední změna 2. 2. 2023, [cit. 19. 11. 2023]. Dostupné z: <https://www.beveragecarton.eu/news/press-release-the-beverage-carton-industry-calls-for-a-90-mandatory-collection-target/>
46. *What is Digital Deposit Return System and can it fully replace the traditional DRS model in the future?* SENSONEO j. s. a. poslední změna 2023, [cit. 19. 11. 2023]. Dostupné z: <https://sensoneo.com/waste-library/digital-deposit-return-system/>

47. *Together for a smart deposit return system: second phase of pilot projects*. Fostplus. poslední změna 22. 9. 2023, [cit. 19. 11. 2023]. Dostupné z: <https://www.fostplus.be/en/blog/together-for-a-smart-deposit-return-system-second-phase-of-pilot-projects>
48. *Every Packaging Counts – DDRS Blueprint – Consolidated report*. Belgium: PWC, 2022. 158 s.
49. BERNARD, J. *Občanská vybavenost v malých obcích*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., Univerzita Hradec Králové, 2020, 93 s.
50. *Výpočet varianty: Dosažení 90 % sběru všech obalů SUP (single use plastic) bez zálohování*. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 14. 11. 2023. 10 s.
51. *Správa o činnosti Správce zálohového systému za druhý polrok 2023*. Bratislava: Správca zálohového systému n.o., 2024, 35 s.
52. SURÝ, D. *Konkrétní dopady novely zákona o obalech na vybraná města a obce*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2024. 43 s.
53. *Kalkulačka pro výpočet finančních dopadů novely zákona o obalech pro jednotlivé obce*. 2024, [cit. 2. 5. 2024]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/kalkulacka_obce
54. *Efektivita současného systému sběru nápojových obalů a plechovek*. INCIEN, 2024 [cit. 2. 5. 2024]. Dostupné z: <https://incien.org/publikace/>
55. Ing. Josef Hejl, PETKA CZ a.s.
56. Bc. Anetta Paučinová, Český statistický úřad
57. Ing. Petr Šikýř, EKO-KOM a.s.
58. Mgr. Gabriel Waage, předseda České softballové asociace, člen ČOV,
59. Alexandr Komarnický, tiskový mluvčí, Pražské služby, a. s.
60. MUDr. Zdeňka Shumová, ředitelka Hygienické stanice hlavního města Prahy
61. Marián Áč, Správca zálohového systému n.o.
62. Mgr. Pavel Drahovzal, Svaz měst a obcí České republiky
63. Ing. Ivan Indráček, SČS – Unie nezávislých petrolejářů ČR
64. Jitka Danielová, Česká asociace petrolejářského průmyslu a obchodu (ČAPPO)
65. Ing. Bc. Jan Maršák, Ph.D., odbor cirkulární ekonomiky a odpadů, MŽP
66. Ing. Kateřina Dostálová, odbor cirkulární ekonomiky a odpadů, MŽP
67. Ing. Denisa Proňková, odbor cirkulární ekonomiky a odpadů, MŽP
68. Mgr. Bc. Josef Beneš, odbor cirkulární ekonomiky a odpadů, MŽP
69. Romana Nýdrle, Svaz obchodu a cestovního ruchu
70. Štěpán Ledvina, TetraPak
71. Jörg Bauer, Kaufland Česká republika v.o.s.
72. Miroslav Hrdlička, Lidl Česká republika v.o.s.
73. Jakub Polášek, Kaufland Česká republika v.o.s.
74. Ivan Tučník, Asahi Beer
75. Ing. Tomáš Slunečko, Český svaz pivovarů a sladoven
76. Mgr. Michael Maxa, Ústřední inspektorát České obchodní inspekce

7 Seznam použitých zkratek

AOS	autorizovaná obalová společnost
CETA	CETA-Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú.
ČAPPO	Česká asociace petrolejářského průmyslu a obchodu
ČOV	Český olympijský výbor
DDRS	Digital Deposit Return systém
DPH	daň z přidané hodnoty
DPP	Dopravní podnik hlavního města Prahy
DRS	Deposit Return systém
EK	Evropská komise
EKO-KOM	EKO-KOM a.s.
EU	Evropská unie
HDPE	high-desity polyethylene („mikroten“)
HMP	hlavní město Praha
LDPE	low-density polyethylene („igelit“)
MČ	městská část
Metodika MPO	Metodika měření a přeměřování administrativní zátěže podnikatelů
Metodika MV	Metodika stanovení plánovaných nákladů na výkon státní správy
MŽP, ministerstvo	Ministerstvo životního prostředí
NK	nápojový karton
NSP	Národní soustava povolání
OH	Odpadové hospodářství
PE	polyethylen
PET	polyethylentereftalát
PP	polypropylen
PS	polystyren
PSAS	Pražské služby a.s.
PVC	polyvinylchlorid
rPET	recyklovaný polyethylentereftalát
RVM	reverse vending machine, výkupní automat
SKO	směsný komunální odpad
SMO, SMOČR	Svaz měst a obcí České republiky
SMS, SMSČR	Sdružení místních samospráv ČR, z.s.

SOCR ČR	Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
TCP	Trade centre Praha a.s.
THMP	Technologie hlavního města Prahy a.s.
TSK	Technická správa komunikací hl. m. Prahy a.s.

8 Kontakt na zpracovatele RIA

Ing. Martina Píšková

odbor politiky životního prostředí a udržitelného rozvoje
Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, Praha 10, 100 10
email: martina.piskova@mzp.cz
tel: +420 267 122 147

Mgr. Bc. Richard Juřík

odbor politiky životního prostředí a udržitelného rozvoje
Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, Praha 10, 100 10
email: richard.jurik@mzp.cz
tel: +420 267 122 249

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Skleníkové plyny v rámci životního cyklu plastů.....	17
Obrázek 2: Mapa zálohování (zdroj: MŽP).....	38
Obrázek 3: Příklad třídění či netřídění v některých obchodech v Praze.....	39
Obrázek 4: Kontejner s automatem na výkup PET a kovových nádob na nápoje ostrov Vir, Chorvatsko 2021.....	42
Obrázek 5: Pilotní belgický systém DDRS (Zdroj: PWC, 2022).....	44
Obrázek 6: Jak systém funguje (zdroj: EKO-KOM a.s.).....	45
Obrázek 7: Jak systém funguje (zdroj: EKO-KOM a.s.).....	45
Obrázek 8: PET – současný stav.....	46
Obrázek 9: kovy – současný stav.....	47
Obrázek 10: PET – stav při klasickém zálohování.....	49
Obrázek 11: kovy – stav při klasickém zálohování.....	50
Obrázek 12: PET – stav při DDRS.....	54
Obrázek 13: Stav – kovy při DDRS.....	55
Obrázek 14: Neziskový systém EKO-KOM.....	59
Obrázek 15: Mapa průměrné výše nákladů a příjmů v odpadovém hospodářství a průměrné výše doplatků z obecních rozpočtů dle krajů, údaje za rok 2022 (zdroj: EKO-KOM a.s.).....	66
Obrázek 16: Uskladnění zálohových obalů.....	85
Obrázek 17: Uskladnění zálohových obalů.....	103
Obrázek 18: Automat na chlazenou nebo perlivou vodu, kemp Ca Savio, Itálie (0,40 €/l)...	122
Obrázek 19: Obsah kontejneru v obci Střížovice (2023).....	131
Obrázek 20: Složení (www.kamsnapojacem.cz).....	139
Obrázek 21: Nálepka (EKO-KOM a.s.).....	140
Obrázek 22: Vyznačení oblasti ORP Milevsko (Wikipedie).....	144
Obrázek 23: Vyznačení oblasti ORP Sokolov (Wikipedie).....	144

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Přehled cílů dle legislativy EU.....	13
Tabulka 2: Snížení emisí skleníkových plynů dle sektorů v letech 2019 a 2030.....	17
Tabulka 3: Porovnání stanovených cílů současného stavu (2022) a legislativou EU.....	21
Tabulka 4: Přehled cílů dle legislativy EU.....	24
Tabulka 5: Porovnání cílů a hodnocení rizik plnění.....	29
Tabulka 6: Porovnání DRS A DDRS Belgie (PWC, 2022).....	44
Tabulka 7: Minimální úroveň sběru odpadu z vybraných zálohovaných jednorázových obalů	51
Tabulka 8: Přehled rozšiřování sítě.....	53
Tabulka 9: Přehled cílů dle legislativy EU a porovnání současného stavu.....	68
Tabulka 10: Rozdělení záloh za nevrácené obaly (ročně).....	71
Tabulka 11: Předpokládané počty zapojených prodejen (zdroj: SOCR ČR, 2023).....	76
Tabulka 12: Celkový odhad investičních a provozních nákladů (zdroj: SOCR ČR, 2023).....	76
Tabulka 13: Odhad nákladů jednotlivých variant zpětného odběru na ČS (zdroj: ČAPPO).....	77
Tabulka 14: Odhad nákladů na automatizovaný sběr při venkovním umístění automatu (zdroj: ČAPPO).....	78
Tabulka 15: Odhad nákladů na automatizovaný sběr při vnitřním umístění automatu (zdroj: ČAPPO).....	78
Tabulka 16: Odhad nákladů na manuální sběr (zdroj: ČAPPO).....	78
Tabulka 17: Výsledky šetření na ČS (zdroj: MOL ČR s.ro.).....	80
Tabulka 18: Bilance maloobchodu – výpočet pro 16 tis. a 30 tis. obchodů (zdroj: eeip, a.s.)	80
Tabulka 19: Bilance operátora při 16 tis. a 30 tis. obchodech (zdroj: eeip, a.s.).....	81
Tabulka 20: Odhad maximálních nákladů v případě ponechání plastových nápojových lahví zaměstnancům.....	82
Tabulka 21: Odhad nákladů stavebních úřadů na vyřízení stavebních povolení*.....	84
Tabulka 22: Přehled cílů dle legislativy EU a porovnání s variantou 1.....	87
Tabulka 23: Přehled nákladů obcí dle typu sběru.....	92
Tabulka 24: Přehled cílů dle legislativy EU a porovnání s variantou 2.....	95
Tabulka 25: Rozdělení záloh za nevrácené obaly(ročně).....	97
Tabulka 26: Přehled nákladů obcí dle typu sběru.....	101
Tabulka 27: Přehled cílů dle legislativy EU a porovnání s podvariantou 2+.....	105
Tabulka 28: Porovnání nákladů a přínosů dle Obecných zásad hodnocení dopadů regulace	107
Tabulka 29: Porovnání nákladů a přínosů dle plnění definovaných cílů návrhu.....	112
Tabulka 30: Vyčíslení investic a provozních nákladů dle variant.....	128
Tabulka 31: Odhad nákladů na likvidaci letáků a katalogů (zdroj: EKO-KOM).....	134
Tabulka 32: Porovnání nákladů a přínosů.....	136
Tabulka 33: Odhad nákladů obcí – současný stav.....	142
Tabulka 34: Odhad nákladů obcí při stanovení cílů.....	144
Tabulka 35: Sběr a svoz materiálu dle stanovených cílů.....	145
Tabulka 36: Porovnání nákladů a přínosů.....	146